

VITÆ ET ICONES SVLTANORVM TVRCICO=RVM, PRINCIPVM PERSARVM aliorumq; illustrium Heroum Heroinarumq; ab Osmane usq; ad Mahometem II.

Ad vivum ex antiquis Mettallis effictæ, primum ex Cõstãtinopoli D. Imp. Ferdinãdo oblatæ nunc descriptæ & Tetrastichis succinctis illustratæ.

a

Ja. Jac. Boissardo *Vesuntino.*

Omnia recens in æs artificiose incisa et demum foras data, per

Theodorũ de Bry Leod. Civem Francfort.

Francf. ad moen. A° M.D.XCVI.

Petri Lepidi Metensis in Boissardi effigiem à Theodoro de Bry sculptam.

COVS Alexandrum si nobilitauit Apelles,
Dum pinxit docta Principis ora manu:
Iane, tuum illustrat Theodori industria vultum,
Qui tanto heic pictus cernitur artifice.

PRÆFATIO.

CLARISSIMO PRÆSTANTISSIMOQVE VIRO PETRO LEPIDO.

REGIORVM NEGOTIORVM SVMMO PROCVRATORI, apud Mediomatrices, Virdunenſes & Tullianos.

IANVS IACOBVS BOISSARDUS Veſuntinus.

PRODIERAT in lucem ſuperioribus annis, libellus ſub meo nomine, qui continebat icones aliquot illuſtrium virorum, quas olim acceperam à Lentu-

lo Ventidio Vmbro. Illis autem breuiùs quàm res requirebat singulorum vitam adscripseram, sed vt mihi ab ipso Ventidio communicata fuerat.

Quæ cùm multis, potissimum tibi, vir præstantissime, non displicuissent, mihique aliquot adhuc superessent aliorum Principum exterorum imagines, petivisti vt has in ordinem redactas superioribus adijcerem, addita singulis vita diffusione oratione tractata. Id postquam ex historia Iouiana, & Annalibus Turcicis I eonclavij fecissem, non potui hoc opusculum cuiquam alij meliùs dicare, quàm tibi: Qui vt de re literaria hactenus sis optimè meritus, vt tuus quoque candor est & integritas, meos labores & conatus solitus & semper laudare, ac me singulari beneuolentia & fauore prosequi. Quod meum erga te studium propensamque voluntatem reddidit. At vt res videatur aliqua serie progredi, Et maiorem legentibus adferre delectationem, exordium huius libelli placuit sumere ab origine Turcicorum Imperatorum, quorum nomina recenseo vsque ad Mechementem, qui

anno ſuperiore à ſuis cæſus eſt. Simul quoque inſerui aliquot aliorum Principum vultus, qui potentia, & arte militari his ſæculis clauerunt ſub Othomannorum po. Imperio. Quod exiguis principiis ortum ducens, tantum ſucceſſu temporis ſumpſit incrementum, vt occupata fere tota Aſia, maiori Africæ parte, tandem in Europam tranſiit, videaturque totum Occidentale Imperium oppreſſurus, niſi prouidentia Dei noſtris rebus tempeſtiuè prouideat.

Veriſsimum id ſemper eſſe fatebimur concordia res parvas creſcere, diſcordia maximas dilabi. Chriſtianorum res nihil olim tantopere concuſsit, quam avaritia, ſocordia, ambitio, & contentiones Græcorum Principum: qui dum neuter alteri cedit, dum mutuas in ſe exercent diſcordias & inimicitijs implacabilibus indulgent Turcis, qui procul in Aſia degebant, accitis pontem fecerunt, quo per Helleſpontum in Europam trajicerent, Imperiumque Conſtantinopolitanum, totam denique Græciam paulatim ſui Iuris fecerunt. Hodieque tantos fecerunt progreſſus, ut occupata jam fe-

re tota Hungaria, ad portas Viennæ Auſtriæ conſideant armati, Germaniæ inhiantes. Noſtri interim Principes inteſtinis odijs inter ſe ſæuientes, bellis aſſiduis omnes Chriſtiani orbis prouincias concutiunt, virisque & facultatibus exhauriunt: nihil aut ſegniter curantes excidium, quod nobis imminet; & opprimet procul dubiò, niſi Deus clementiſſimus protectionem noſtri & defenſionem ſuſcipiat, perniciemque & calamitatum abyſſum, quas in noſtra capita attrahimus, auertat: immeritosque & nolentes eripiat è deploranda & horrenda illa ſeruitute, in quam redacti ſunt hodie tot Aſiæ Europæque gentes; quæ iuſto Dei judicio ſubiectæ ſunt jugo Othmannicæ tyrannidis, & Mahometicæ ſuperſtitionis: quæ priſcorum Imperatorum incuria, ex Arabia irrepſit in tot tamque florentes in Africa, Ægypto, Aſiaque, Eccleſias: pullulatque indies magis ac magis, & protenditur vſque ad vltimos Indiæ terminos, ab ortu vſque & ad ſeptentrionem. Dumque hæc audimus & videmus ſecuri, pro regnorum amplificatione ambitioſe decertantes inter
ſe

ſe Principes, permittunt hoc fatale incendium longè lateq; ſerpere: quo & ipſos conſumi neceſſe eſt, niſi maturè rebus communibus proſpiciant, obuijque eant & repellant peſtem gliſcentem.

At non conſiderant hanc infamiam illos apud poſteritatem manere, quæ memoriam honeſtam Grecorum inquinauit, dum judicantur plus ambitionis & obſtinatiæ habuiſſe, quàm pietatis. Et dum cædibus vacant reges, reliqui verbum Dei & ſcripturas ſacras ad ſuos ſenſus pro arbitrio detorquentes, dum pertinaciter de verbis diſputant, morum integritatem, & vitæ reformationem negligunt: Interim truculentiſſimus ille omnium hoſtis diuerſis ſectis diſſidentes, & bellis ciuilibus exhauſtos & fractos immaniter opprimit. Tandem, ſicut de Phrygibus dicitur, ſerò ſapientes redditi, & magno noſtro malo prudentes, reliquum quod nobis ſuperfuturum eſt, vitæ calamitoſæ gemebundi exigamus metuendum eſt, deſiderio torti amiſſę, nō ſpe evecti recuperãdæ libertatis. De his cum inter nos ſæpius facta ſit mentio, communicatisque famili-

liari-

liaribus colloquijs ingemiſcamus ad conſiderationem malorum communium; proderit, meo judicio, pauca hic adnotare, quibus lector iudicet quàm vario euentu, incertaque viciſſitudine res humanæ inuolvantur: in quibus nihil diuturnum nihil ſtabile aut firmum. Quæ dùm probè conſiderauerimus, animum erigemus ad cœlos, ad quos Æterni Patris nos inuitat voluntas: iubetque neglectis huius mundi occupationibus vanis, mutabilibus & caducis, quietem perpetuam, certam, & cœleſtem nos aſſiduè meditari. Tunc primùm beati iudicabimur, non quando delicijs, opibus, honoribus & proſpera valetudine in hac vita fruemur, ſed quando corporibus his corruptilibus exuti, cupiditatum & æmulationum erimus expertes.

PHILIP-

PHILIPPÆ LAZÆÆ POLANÆ IN ICONES

IANI IACOBI BOISSARDI.

DVm viros, clara quibus aura lucis
Fulsit, antiquo celebrisq́; saeclo
Fama, mirandis reuocare certas,
Iane tabellis:

Tu tuum nomen decus atque laudes
Porrigis primo radios ab ortu,
Quà vehit Phœbus celeri rotatu ad
Littora Calpes.

Et tibi debet studiosa summum
Turba quæsitum meritis favorem:
Quam manu docta, Et calami magistra
Arte beasti.

Sic placent gnauo facies labore
Principum picta, quibus Italorum
Paruit quondam regio, simulque
Dorica tellus.

Sic iuvat quorum veneramur artes,
Dogma virtutem, via gesta, vitam,
Gratiam, roburque, scientiamque
Cernere vultus.

Viuida quos sic oculis figura
Subiicis nostris, proprioque gestu,
Vt putet quiuis ea signa veram
Ducere vitam.

Gloriam saeclis tibi sic futuris
Adstruis: qua qui voluit potiri
Dicier credo hunc potuisse ab omni
Parte beatum.

PRINCIPVM ALIQVOT TVRCICORVM, PARTHORVM, ET VIRORVM ILLVSTRIVM VITÆ, CVM ICONIbus vniuscuiusque.

ANNALES Turcici (quos Hieronymus Beck à Leopoldſtorff ex Conſtantinopoli Viennam Auſtriæ adportauit Ferdinandoque Imperatori obtulit: cuius iuſſu in linguam Germanicam verſi ſunt à Ioanne Gaudiero, poſtea à Ioanne Leonclauio aucti luculento ſupplemento, & doctiſſimis commentarijs illuſtrati) Hi, inquam Annales memoriæ prodiderunt apud Parthos in vrbe Machana dominatum obtinuiſſe Lecracem: annum autem & tempus non adnotant, quo hic Lecraces vixerit, aut quid geſſerit, eiusque poſteri, qui continua ſerie generis, regnique ſecuti ſunt, vtpote Oguzan Lecracis filius, & reliqui qui ex eo nati ſunt, nempe Oguzes, Giokolpes, Verſaiobes, Tectomur, Ciaces Aga, Bakis Aga, Baſunger,

Olcoloces, Baiader, Cusulbuga, Cabiclpes. Et Solei manes Scachus, à quo suam historiam aggrediuntur. Qui dum Machanæ rebus præesset Parthicis, Zingis Chan Chitaicnsis regionis Tartarorum, vel ut Annales scribunt Tatarorum rex magnus, in Parthiam cum numeroso irrupit exercitu; Belchamque urbem vi captam diripuit, cum tota regione Chorasane, pulso Curseme Scacho Belchæ & Chorasanis principe, cuius filius fuit Vgnan Chan, qui pater in itinere mortuo suos Bagadatim perduxit, urbemque occupauit, totamque finitimam regionem in suā redegit potestatem. Quod cum intellexisset Zingis Cham, illum armis oppressit: Soleimanes quoque Scachus Machana eversa, cùm Tataro Principi viribus se sentiret imparē, maluit illius violētiæ cedere, quàm cum eminenti periculo ei se opponere: Collectis igitur Parthorum ingentibus copijs de Romania invadenda cum suis consilium inij t: Erzingam igitur urbem Armeniæ petens, inde in Asiaticam Romaniam progrediens, multis jam auctus peragratarum provinciarum spolijs, Amasiam potētissimam Cappadociæ urbem occupavit; inde Chalepum Syriæ, quæ antiquis fuit Berrhoea, petens, ad oppidum Taber prope Euphratem castra posuit: Cùmque natatu illis esset trajiciendus fluuius, Soleimanes primus aquam ingressus, cum equo absorptus gurgite suffocatus est. Is filios habebat Sungursengim, Gundogdim, & Euturulem. Hi patris corpus quæsitum inventumque sepeliverunt: Et ad campos profecti Passonios cum quadringentis mapalibus (quæ tabernacula sunt filtro tecta, & quæ facilè transferuntur) illic consedit Ertucules Soleimanis filius; diuque finitimorum injuriis vexatus, cum intellexisset Sultanum Aladinem, qui paulo antea

lo antea ex Parthia quoque expulsus fuerat à Tataris, & in Romania Asiatica complures prouincias armis subegerat, ad illum Sarigatim filium ablegauit, qui illum oraret, vt aliquem locum Parthis qui cum eo erant habitandum concederet: quos perhumaniter excepit Aladines, illisque locum commodum adsignauit, in quo degerent.

Sed cum armis vicinorum agitaretur Aladines, inque tot motibus & inimicorum incursionibus tutò non posset habitare Ertucules cum filiis Gundo, Sarigati & Osmane versus Engurim, quæ est, Ancyra, Galatiæ vrbem se recepit, occupataque regionis parte Græcos perpetuis incursionibus infestabat, & rapinis exhauriebat. Tandem è viuis decessit anno Christianæ salutis 1289. cum suis præfuisset annis 42.

ISNICA TE ET NICÆA TIMẼT BITHYNNAQ. PRVSA
CÆDE TAMẼ GVNDI ET QVÆ SARIGATIS OVAT.
OSMAN ERTVCVLIS FIL.
EDEBALIS NATAM THALAMIS ADIVGE TVIS: NÃ
PVLCHRA HAC DICERIS POSTERITATE PARẼS.

OSMANES.

DVM ERTVCVLES adhuc in vita eſſet, noctu ſomniauit è ſui Edebalis, hominis ſanctitate & prodigioſis miraculis clari, ſplendorem Lunæ emanare, ac penetrare in ſuum ſinum: auem cum geſtiens excepiſſet, ex eius umbilico enata eſt arbor, quæ regiones omnes vicinas, monteſque & campos ſua vmbra tegeret, & ad radices arboris perennes aquas efflueret: quibus vineæ horti agrique amœniſſimi rigabantur: à ſomno poſtquam experrectus eſſet, recta ad Edebalem ſe contulit, illique ſomnium ſuum declarauit. Ille diu apud ſe cogitabundus quæ poſſet eſſe huius ſomnii interpretatio, tandem ad Ertuculem conuerſus: Naſcetur tibi, inquit, filius, qui bellis vicinos ſubiget, & eius poſteri regna & prouincias multas poſſidebunt. Filio tuo nomen impones Oſmani, & educabis qua poteris diligenti cura, certus ſis ex eo tibi futuros nepotes qui ſummo cum imperio regnabunt. Natus igitur, & iam factus adultior Oſmanes mortuo patri in regno ſucceſſit: & vxorem duxerat Edebalis illius Prophetæ, qui Iconii agebat

bat, filiam, ex qua nati sunt illi Vrchanes bassa, & Alisbassa, cum patre Osmane Græcis multum facesserunt negotii, omnia late longeque populantes, & diripientes Isnicam tandem, quæ est Nicæa, cum vicinis occupaverunt oppidis. Turcis occurrit præfectus Prusæ Bithynicæ; & in eo cõflictu cæsi sunt Osmanis fratres Gundus Elpes Agdemuris Pater, & Sarigatis qui Aidogdis vocabatur: Osmanes tamen victoria potitus Prusam contendit, & arctissima cinxit obsidione, qua tandem potiti sunt, Iussupho vrbis præside deditionem faciente Vrchãni, qui Osmanem patrem absentem in occupatione Neapolis certiorem de re tota fecit, Prussa capta est anno Christi 1327. Paulo post Osmanes è vita decessit, relicto Vrchane Gazi regni successore: qui magnis diuitiis ac ditione ampla potitus, Parthos principes, qui in prioribus expeditionibus patri & auo socii fuerant, imperii sui participes fecit, distributis illis aliquot prouincijs: Vrchanes filios iam susceperat Soleimanem Bassam, cui Gerlensem & Bolensem Sangjacatum dedit, & Muratem Cham cui concessit prouinciam Inungen. Postea Soleimanem præfecit Isnicæ, & Muratem Prusæ: Soleimani, quod mitis esset & clemens, sponte se dediderunt oppida Isnicæ vicina Atramylium, Pergamus, & aliæ Troadis vrbes, quæ simul Musulmannicam receperunt religionem, Christiana relicta.

Tandem de transfretando in Europam, consilio duorum principum (quorum alter Esesbegus, alter Fasilbegus dicebatur) cogitat: Illi Hellespontum traiecerunt ad Chiridocastrum, vbi mare latum est miliari tantum Græco: castrumque illud, & Madylum interceperunt: Quod Græci negligentius ferentes, de iis expellendis non cogita-

cogitarunt ſtatim: poſtea & Turcæ Callipolin occuparunt & paulatim magnos progreſſus in Thracia fecerunt; Cum autem mortuus eſſet Vrchan Gazes Soleimanis pater, qui & duobus ante menſibus vita deceſſerat, Imperium Gaſi Murati Chani remanſit: Is Zenderbuen Chelilem Cadileſcherũ ſuum cum exercitu miſit, qui Callipolim & Zorlum trai iceret: quod vi cepit, & vrbem Sis, Burgoſinemque. Interea Eurẽoſes Begus cum Chaſi Elibego ad Hebrum, qui Maritza nunc dicitur, caſtrum Burgos occuparunt, & Dimotucum, & Ipſalam. Interim Murates Chan cum Scachino regiæ œconomo Hadrianopolim venit, adductis ingentibus copiis, quibus ſe adiunxerunt Eurenoſes, & Elibegus: exercitibusque junctis Hadrianopoli potiti ſunt, anno Chriſti 1360.

His auctus prouincijs, & locupletatus ingenti præda, Pruſam Bithyniæ transfretato Helleſponto petijt: Vnd e breui redeundum illi fuit in Europam, cum illi nunciatum eſt plusquam quinquaginta Seruianorum millia collecta eſſe, & ad recuperandam Hadrianopolim contendere. In quos Scachines Regiæ Muratis œconomus, occupatis paulo ante Zagora & Iſchebole, arma mouit, & per inſidias nocturnas ſuperauit, maximumque captiuorum numerum ad Muratem miſit, Anno. 1366.

Qui rebus proſpere geſtis, in Aſiam reuerſus, Baiaſitem Gilderonem filium circuncidi iuſſit: & Germiani Principis filiam illi deſponſauit. Ceraſumque vrbem ad Pontum Cappadocicum ſubiugauit, & Cotyaiũ Phrygiæ, Hierapolimque: & per legatos Delobelubanum & Chairedinem baſſam ac Eurenoſem begum in ſuam poteſtatem redegit agrum Gemulſinæ, Maroliam in Thracia, & Serras non procul a Ciſſo verſus, Hebrum flumen: Cala au-

tem Seachines in cõfinibus Thraciæ, Macedoniæ, & Thessaliæ occupauit Cauallam, Dearim, Hierissum, & Monastirium, quæ acciderunt anno Christi 1386.

Anno autem 1390. Murates exercitum duxit in Lazarum Bulcum Seruiæ Despotam: propterea quòd ad Pannonios se contulerat, & in Muratem concitarat: qui ad Cosouæ planiciem cum duobus filijs Baiazite Gilderone, & Zelebi Iacupe acri prælio dimicaturus videbatur: sed à quodam Christiano Cabilovitzio Lazari domestico sica in ventrem principis adacta expirauit anno Christi 1350.

Mortuo Murate Turcorum Principes Iacupem Zelebim obtruncant, & Baiasitem Imperatorem communi omnium sententia constituunt: qui prælio cum Seruianis inito eos vicit, Lazarumque captum frustulatim concidi jussit, Hadrianopolimque reuersus est, deportato patris corpore, quod Prusam deuectum sepeliri curauit in monumento suorum. Eius tamen viscera in Cosouæ planicie recondita sunt.

CAPPADOCAS CILICASQ. DOMAS, PŌTVMQ. REBELLEM
IMPERIVMQVE SVBIT GRÆCIA VICTA TVVM.
SVLTAN BAIASET GILDERVN CHAN.
CVM SCYTHICO ADVĒTAT TEMIR CHĀ MILITE CVI
INCLVSVS CAVEA, IVSSA SVPERBA FERES.

BAIASITES GIL-DERVN.

BAIASITES patre è vivis ſublato, Turcico ſolus imperio potitus eſt: qui ſtatim armis adortus eſt Kratovum Sarviæ oppidum ad Hæmum ſitum, idque occupavit cum omnibus argenti fodinis: Et Feris begum bellicoſum hominem miſit ad Danubium, qui ſtatim Vidinam urbem in Turcarum redegit poteſtatem, & Citron Theſſaloniæ; Boziciamq; ingreſſus, Patzinacas ſubegit Iagides begus. Interim Baiazites in Caramaniam profectus, Hypſipolim (quæ à Turcis vocatur Alaſcheher)
occupavit. Aidinenſes ſe ultro dediderunt, & Sarchani- 1391.
enſes Anno 1391.

Neque multo poſt Ioannem Palæologum Conſtan- 1392.
tinopolis Imperatorem aggreſſus eſt: Sed avocatus eſt ab hoc bello, adventu Sigiſmundi Hungarorum regis, qui Nicopolim Anno 1392. obſidione cinxerat ad Danubium ſitam: ſed in hos nocturna impreſſione facta, Turcæ

Ad hunc Temirem Turcomanni cum Techrine, Germiano, Duxinone, & Mentesio begis, qui omnes suis ditionibus expulsi erant, & fortunis exuti legatos miserunt; & suam miseriam explicarunt, induxeruntq; ut Baiaziti oppressori bellum inferret: quibus benignè susceptis, pollicitus est se eorum injurias acceptas ulturum: nisi exules rursum in provincias, ex quibus fuerant expulsi, reducerentur. Quod cum facere recusasset, Baiazites Tatarus ingenti exercitu coacto in Turcam venit, & Sebastem illi ademit, eamque evertit: interim avocatus est in Syriam incursione Sultani Memphitici, qui vrbes ademptas recipere conabatur: quo fugato Chalepum & Emisam, Bealbecumque (quæ fuit Heliopolis (subegit: Reversusque in Parthiam ad urbem Carabugi hybernavit. Sequenti anno, veris principio, exercitum ad Amasiam duxit. Ertzingamque, & Engurim. Interim Baiazites magno Tatarorum numero ad se accersito, quos per Moldaviam ex Destesi regione in Anatoliam adduxerat: Horum auxilio adjutus ad Ancyram sive Engurim venit, ut Temiri Chani sese opponeret: Instructis igitur aciebus, cum ad arma ventum esset, Tatari cum Germianis & Mentesijs (quorum Principes erant cum Temire) à Baiazite defecerunt: eo prælio cæsus est Mustaphas Zelebis Baiazitis filius: Bassę reliqui abducto altero imperatoris filio Emire Soleimane, fuga sibi consuluerunt. Baiazites ipse captus, & ad Temirem adductus, cùm esset interrogatus quid facturus esset, si is fuisset victor. Baiazites ferociter respondit; si fortuna favente in meam venisses potestatem, inclusum te ferrea cavea mecum hinc inde circumduxissem: atqui, ait Temir: eadē patieris victus, quæ tu victor mihi eras præstiturus. Caveaque inclusum in exercitu

sem-

ſemper ſecum circunduxit: quem cum deducturus eſſet in ſuam ditionem, mœrore oppreſſus Baiazites ſibi mortem conſciuit, relictis filiis quinque ſuperſtitibus, Emire Soleimane, Iſa Zelebi, Muſa Zelebi, Sultano Muchemete, & Caſam Zelebi: nam in Temiriano prælio cæſus erat Muſtaphas. Hæc contigerunt Anno ſalutis noſtræ 1403.

SO-

D

NOMALVS ES,NISI TE ENERVE MALE SVADA VOLVPTA
QVÆQVE MINVS BELLO CONVENIT INGLVVIES
SVLTANVS SOLEIMANES CHAN
HOSPITIO MIRXI FRVITVR IAM MVSA VALACHI:
ILLE TVVM VIGILAT PRONVS IN EXITIVM.

SOLEIMANES.

MORTVO Baiazite ex Anatolia in Romaniam Europæam reuersi sunt Alisbassa, Eines begus, Et Azan Aga, qui exercitus erant duces præcipui. Sultanus Muchemetes Amasiam profectus est,& otio se dedit: Interim Musa frater Isam comprehensum occidit:in Musam Emir Soleimanes arma sumpsit: cuius potentiam formidans Musa, Casanem cum sorore Constantinopolim obsides misit, vt pacem cum Imperatore Manuele Palæologo firmaret. Soleimanes interim Hadrianopolim petens Imperator declaratus est: ad quem Muchemetes frrater Amasia legatos misit, qui in nouis imperij auspicijs illi gratularetur. Soleimanes quoque ad Caramaniæ Principem literas dedit, quibus illum rogabat vt Musam fratrem non pateretur elabi: sed Musa id intelligens matura, sibi fuga consuluit, venitque ad Isvendiarem, qui illum naui impositum per pontum Euxinum in Valachiam transportari curauit ad Mirxem si-

ue Marcum Bogdaniæ Principem siue Valachiæ: à quo non solum hospitio exceptus est, sed eius consilio Hadrianopolim occupauit, vbi ab exercitibus Imperator salutatus est, qui in Soleimanem fratrem luxu & ingluuie diffluentem arma mouit, eumque oppressit; qui elabens in vico quodam ab incolis trucidatus est: Vicumque Musa incendit occisis omnibus habitatoribus.

Soleimanes imperauerat tantum annis septem: mortuus est 1411.

QVID MELICVM VEZIREM INVIT FECISSE, TVO SI
TE PRIVE PATRIO PRODITOR IMPERIO.
SVLTAN MVSA CHAN.
TE FRATRI MERSVM COENOSO GVRGITE TRADET
SARVDZES: SERVO FIDERE STVLTITIÆ EST.

MVSA.

MVCHEMETES qui Amaſiæ habitabat, cum fratrem Soleimanem de medio ſublatum audiuit, Muſamq; Imperatorem declaratum, illum bello perſequi ſtatuit. omneſq; Anatoliæ prouincias Soleimanis imperio ſubditas in poteſtatē redegit. Muſa interim ne imparatus opprimeretur à fratre, reb. ſuis diligenter proſpexit: Schahumq; Melicum creauit Vezirem: & Scheichem Bedredinum Samobunæ filium Cadileſcherū inſtituit, & reliquas prouincias inter ſuos familiares & duces militiæ diſtribuit: Vidinam ad Danubium ſitam, & quæ defecerat, ad imperium reduxit, Buruvadamque & Metaram ſubegit. Et Chiupurlim, quæ ditionis erat Seruianæ: aſſiduiſque excurſionibus Conſtantinopolitanos vexauit: ad quos, Muſa deſerto, Scachus Melicus Vezirazemes defecit: vnde ſe recepit ad Sultanum Muchemetem, qui tunc temporis cum Baiazete Baſſa Veziresime ſuo conſultabat, quo pacto poſſet Helleſpontum transfretare, & in Europam venire: Opportunè eo venit Scachus Melicus, qui conſuluit ad Imperatorem Conſtantinopolitanum mittendos, vt cum eo pacem

cem iniret, & eius auxilio in Europam traiiceret: nam Callipolis parebat imperio Musæ, ad quam traiectus Hellesponti commodus patet. Pace igitur sancita, E regione Constantinopolis navigio Imperatoris accepto transiuit, & ad Inzuam castra posuit, ad quem Alisbegus Eurenosisbegi filius cum suis copiis statim defecit: eumque secutus est Michael Iochzibegi filius, qui Musæ erat Beglerbegus. Quorum exercitibus auctus Muchemetes Hadrianopolim venit, deficientibus à Musa omnibus, præter Acanzios, cum quibus fugiens, ad Samecouam vrbem coactus est cum fratre manus conserere: se illi imparem sentiens dum fugeret, illius equus in profundum cœnum lapsus est: Musam verò deiectum detinuit Sarudzes servus, qui dominum ad Muchemetem adduxit: illumque nocte sequēti in tentorio strangulari iussit; postquam imperasset annis tribus. Cōtingit id anno 1414. Muchemetem begum Michalis filium Acanziorum ducem captiuum ad vrbem Tocatam misit, quæ est Neocæsarea Cappadociæ.

B

MVCHEMETES BAIAZITIS.

MVCHEMETES.

MVsa igitur interempto, ac de suis rebus jam securus Muchemetes, ad omnes principes vicinos misit legatos, qui cum ijs pacem transigerent: Coactoque milite venit Prusam, quam paulo ante Caramanus Princeps occupaverat & incenderat, ibalebassa cum urbis locupletioribus civibus in arcem compulso. Ingressus igitur Muchemetes Caramaniam, Varsacum subegit, incolis deditionem faciētibus: Inde Iconium contendit, ubi illi occurrit Caramanus, prælioque commisso, superior evasit Muchemetes, captivo Caramano, cum Zebuco Mustapha suarum copiarum duce: cum quo ita transegit, ut tribus oppidis, & uni castro Muchumeti concessis, ipse Caramania potiretur. Ab eo quoque copias auxiliares, sicut ab Isvendiare, impetravit; quibus adjutus, Valachis bellum inferret: quos acri bello ad pacis conditiones adegit.

Interim gravis seditio in Anatolia excitata est autore Burgluze Mustapha, qui Scheichis Bedredinis Oeconomus quondam fuerat; Et Bedredines Musæ Cadilescherus erat. Isnicæ postea jussus exsulare. Mustaphas igitur hic Prophetæ nomine assumpto, Aidinenses ad se per-

traxit, & res novas moliri cæpit: Cuius potentiam crescentem metuens Bedredines, Isnica relicta, ad Isvendiarem profugit; unde navi Euxino superato in Valachiam se cõtulit. In seditiosum Prophetam Muchemetes Muratem filium misit, cum Baiazite Bassa eius expeditionis socio, qui commissa pugna, pluribusque utrinque cæsis, auctorem seditionis captum in frusta dissecuerunt. Et cum exercitu victore Manissam (quæ est Magnesia) properaverunt: ut illic tumultus à quodam Torlace Huggiemali motum componerent: quem captivum cum aliquot alijs conjuratis suspendio affecerunt. Interim Serras urbem ad Hebrum sitam Muchemetes cepit. Sopeches Bedredines, qui in Valaciam profugerat, in agro Zagoriensi per suos publicabat imperium sibi divinitus esse destinatûm: auctusque jam magnis copijs invasurus erat provinciam, sed à suis destitutus captùsque adductus est Serras: consilioque Menlanæ Cheideri Persæ (qui sanctitatis nomine apud Muchemetem multam obtinebat autoritatem) suspensus est: Muchemetes aliquando post Prusam reversus vitam cum morte mutavit, Sepulchroque majorum illatus est.

VARNA TVVM ILLVSTRAT SVPERATO PÃNONE NOMEN
HÆC TIBI SED CHRISTO VINDICE FAMA VENIT.
SVLTAN AMVRAT CHAN.
VEXAT TE IMPOSTOR DVSMES: QVEM INFIDA TVORVM
TVRBA INSPERATA PRODITIONE IVVAT.

AMVRATES

MVCHEMETI VITA functo successit in imperio Turcico eius filius Amurates. Anno Christi 1422. Principio regni illius magni motus in Anatolia orti sunt, defectione Chuscinisbegi Ismiræ vel Smyrnæ Principis. Is enim cum Dusine Mustapha, qui se Muratis Gilderonis filium mentiebatur, & in oppido Vardario ad Axium flumen sito degebat; In arce Epidauri, & in Imbro, Lemnoque insulis captivus detentus fuerat à Græcis, regnante Muchemete primo, quo mortuo, uterque Amurati multum facesserunt negotij. Nam in eorum partes transierunt Enrenoses begi: quorum subsidiis Serras expugnavit. & Hadrianopolim per deditionem cepit. Amurates qui Prusæ in Brytinia tunc degebat, in Dusmen Mustapham expedivit Baiazitem Bassam cum instructissimo exercitu: Is postquam ad Hadrianopolim appulisset, ad Dusmen defecit, à quo Veziris dignitate donatus est. Coactis igitur ingentibus copijs, cum Cuscinebego & alijs trajecto Hellesponto Prusam contendit. A qua cùm unius diei abesset itinere, Vezirem Baiazetem bassam suspectum supplicio capitis affecit. Amurates

muratcs autem è custodia carceris Tocatensis captivum revocavit Mechemetem begum Michalis filium, militiæque præfectum sibi adjunxit. Qui cùm ad Vlubatam urbem (quæ Lopadium olim vocabatur) venisset, castra metatus ad pontē Rhyndari, qui ex lacu Lopadio emahans, in mare se exonerat. Cum autem Mechemetem begum agnovissent ij, qui ad Dusmen defecerant, noctu trajecto fluvio ad Amuratem rediere, & se illi dediderunt. Miserant enim uterque legatos ad Imperatorem Constantinopolitanum qui ab eo auxilia poscerent: Sed Constātinopolitanus neglecto Amurate, suppetias Dusmi ferre constituerat: quod Muchemetes per transfugas intelligens, rumorem sparsit Græcos in Amuratis partes transijsse. Qua re attoniti omnes, qui Dusmem sequebantur, ad Amuratem se receperunt, vel sibi fuga consuluerunt. Ipse Dusmes Mustaphas ad Bugam profugit: & magna vi pecuniæ data Cadio Bugensi, ejus ope salvus evasit: acceptis enim ab eo navigijs prope Callipolim transfretavit in Romaniam. Hunc subitò Amurates subsecutus est cum omnibus copijs: sed cùm naves omnes à Dusme in terram subductæ essent, Amuratis conatum aliquandiu moratus est. Ad portum interim inopinatò maxima Genuensium navis appulerat mercaturæ gratia: cum ejus gubernatore pactus est, ut acceptis in singula capita ducatis duobus, copias omnes in adversum litttus trans Hellespontum veheret. Quod ubi factum est, soluto liberaliter naulo, in planicie Ezeæ consedit: Dusmes Mustaphas versus Bolairem oppidum vicinum se receperat, unde cùm Hadrianopolim contenderet, suis desertus est: Captus igitur in fuga, & ad Amuratem deductus, è pinnis mœnium Hadrianopolitanorum laqueo suspensus vi-

ſus vitam finivit. Amurates in throno regio conſtitutus, ab omnibus eſt Imperator ſalutatus. Sed paulo poſt cum exercitu in Aſiam redire coactus eſt, ut fratrem ſuum Muſtapham res novas molientem opprimeret: quem captum Iſnicæ necari juſſit, & Pruſam vectum in patris ſepulchro tumulari: id contigit Anno Chriſti 1425.

Reverſus iterum Hadrianopolim, in Valachiæ Vaivodam coactus eſt arma movere: cujus ditionem ferro ac flamma miſerè vaſtavit. Eodemque anno in Anatoliam regreſſus Iſmycæ Principem ſua regione expulit, impoſito urbi præſidio. Idem quoque fecit in ditionibus Menteſiana, Aedinenſi, Sarchania, & Chemidenſi, in quas deduxit colonias, quibus agros diſtribuit expulſorum incolarum.

Anno 1427. Stephanum Lazari filium Raxianorum 1427.
ſive Serviæ Deſpotam regno ejecit, quòd Georgio Stephani filio reſtituit: ſed rebellionem molientem iterum hunc expulit, & eius regiones Anno 1428. depopula- 1428.
tus eſt.

Anno 1429. Hoſerbegus Amurati militans in A- 1429.
natolia, Zictucam ditionem Turcico adjecit imperio.
Anno 1431. ad oppugnandam Theſſalonicam copias 1431.
inſtruxit: Eam Andronicus Palæologus, Manuelis Græcorum Imperatoris antepenultimi filius, paulo ante vendiderat Venetis, permutatione facta cum Tarviſinæ civitatis reditibus. Theſſalonicam Veneti miſerant Rectorem Marinum Bondomerium cum titulo Comitis Theſſalonicæ: Sed urbs ab Amurate obſeſſa, oppugnata & capta eſt, cæſis defenſoribus, Venetorumque reliquijs navigio celeriter dilapſis.

F Anno

Anno 1433. Alisbego Eurenosisbegi filio in Albania superato, belli negotium commissum est Sinanibego, Isacobego, & Turchanibego: qui cum Alibego iterum in Albaniam (quam Arnautlar Turcæ vocant) profecti, gravissima damna Epirotis intulerunt. Defecerat enim ab Amurate Georgius Castriota, qui Scanderbegus dicebatur, & Epirum patriam ditionem in libertatem vindicans, irritaverat Amuratem, cui à patre puer datus erat obses. Anno verò 1435. Amurates uxorem duxit Ma-
1435. riam Despinam Georgij Serviæ Despotæ, & Irenę Cantacuzenæ filiam. Hæc Irene soror erat Georgij Cantacuzeni nepotis Ioannis Cantacuzeni Imperatoris, ex Matthæo filio Albanensium Principe, ex hac Maria nullam prolem suscepit Amurates: nam Muchemetes ejus filius ex alia uxore illi natus est.

Anno 1437. Amurates cum exercitu venit in Ca-
1437. ramaniam, paceque cum Abrehimo Principe pacta in reditu Buruzen (quæ Cibyre olim vocabatur) ad Mæandrum situm oppidum occupavit. Eodem anno profectionem instituit in Hungariam, & Semendriam sive Sinderoviam ad ripam Danubij sitam non procul à Belgrado & à filijs natu majoribus Georgij Despotæ Serviæ defensam in ditionem recepit. Duo Serviani fratres Stephanus & Georgius capti, candenti ferro oculis adposito, visu privati sunt. Nam horum pater cum Lazaro filio juniore ad Albertum II. Imperatorem Germanorum profugerat imploraturus auxilium, quod cùm tardius venisset, capta Sinderovia Epidaurum, quæ est hodiè Ragusa, cum filio Lazaro se recepit, deportato illuc thesauro, qui æstimabatur precio quinquies centenorum millium ducatorum. Sed cùm illum à Ragusinis repeteret Amurates,

rates, is cum facultatibus transijt ad Vladislaum Polonum regem, & Alberti II. in Imperio successorem, Hungariæque regem: cuius ope postea in regnum est restitutus.

Anno 1438. Taurinum, quod nunc Alba Græca vocatum, Amurates invasit, quam Ioannes Auranes defendebat. Situm est Taurinum ad Savi in Danubium confluentem: Sed cùm frustra id obsideret, re infecta, se ad Novogrodem urbem contulit, in Serviæ finibus sitam; quam expugnavit, omni agro finitimo in deditionem recepto. Amurates interim redijt Hadrianopolim, relicto exercitu Mesitibego Romaniæ Beglerbego, quem jussit ut per Valachiam in Erdelium, sive Transylvaniam penetraret, & regionem vastaret. Transilvaniæ præfectus erat Ioannes Huniades Matthiæ regis Hungariæ pater, vir strenuus & magnanimus: qui Mesitembegum cum viginti Turcarum millibus fudit, & interemit, anno Christi 1440. Hac tam insigni suorum clade intellecta Murates irritatus, Tibiscam, que nunc Sophia dicitur, Bulgariæ urbem venit: unde Scachum Abedinem bassam cum universis Romaniæ copijs Acanziis & Genizaris expedivit, ut Transylvaniam depopularetur. Sed impressione subita in Turcas facta, Huniades eorum exercitum, qui octuaginta hominum millibus constabat, fudit, & ipsum Abedinem interemit. Cæsa eo conflictu triginta Turcarum millia, capta quindecim millia: id accidit anno Domini 1441. 1441.

Factum est ut eodem tempore Aladinus Amuratis filius, quem pater unicè amabat, è vivis decederet Amasiæ: cuius mors gravissimè miserum afflixit patrem. Is cùm esset in luctu Vladislaus ex Iagellonia Polonorum

ſtirpe natus (quem Hungari ſpreto Ladiſlao Auſtriaco Alberti II. Imperatoris poſthumo, regno præfecerant) cum Huniade Erdelij Bano, ſive Tranſylvaniæ Vaivoda, & Georgius Serviæ Deſpota Stephani filius, junctis copiis ad Clauſuras Iſladinas, quæ ſunt anguſtæ fauces in Hæmo monte, per quas tranſeundum eſt profecturis ex Bulgaria in Thraciam, venerunt. Adverſus Chriſtianos miſſus eſt Caſanbaſſa cum Turchane bego conflictuque habito, Turchanes metu diffugit. Caſanes verò cum ſuis fuſus eſt, & interemptus. Induciæ pactæ inter reges: Georgiusque Deſpota in gratiam cum Amurate rediit, & Serviæ dominum recepit: ea tamen conditione, ut quotannis tributi nomine penderet Turcæ dimidiam partem redituum ſui Deſpotatus.

Dum hæc in Europa gererentur, in Aſia res turbabat Abrahimus begus Caramaniæ Princeps, in quem Amurates miſit exercitum, qui illius temeritatem refrænaret. Caramanus cùm ſe viribus imparem ſentiret, miſſo ad Amuratem Saruma Iacupe, qui vir ſanctus exiſtimabatur, utrumque ad reconciliationem adduxit.

Amurates autem cùm ſenio gravaretur, & ad res gerendas minùs eſſet idoneus, Maniſam profectus, ſponte ſe abdicavit imperio, filio Muchemete ſibi ſubſtituto. Cui, quia per ætatem tanto oneri non ſufficeret, adjunxit Chelilem baſſam Vezirem, cum Menlana Cuſrone Cadileſchero, quorum fidei filium cum imperio commiſit. Interea Vladiſlaus Hungariæ rex cum Huniade violatis induciis decennalibus, quas priore bello pacti erant cum Turcis, arma expediunt, advocatis in hanc expeditionem Germanis, Polonis, Boëmis, Italis, & Valachis, quorum exer-

rum exercitus ſuperabat numerum octuaginta millium hominum. Quod factum eſt Eugenij IIII. P. M. opera: qui Iulianum Caiarinum Cardinalem legavit ad Vladiſlaum, juvenem, gloriæque avidum, ut illum ad bellum commoveret. Pontificio decreto refragabantur plurimi viri boni; qui aſſerebant neutiquam licere pacta reſcindere, quæ ſolenni ſacramento ſtabilita eſſent. Iurejurando enim ſeſe ad eas inducias adſtrinxerant Chriſtiani cum Turcis, cui pignori dederant hoſtiam ſacratam, quæ vocatur Corpus domini. Vicit tandem Pontificis autoritas: qui dicebat conditiones pacis non eſſe ſervandas, quæ in detrimentum Reipublicæ Chriſtianæ pactæ eſſent, & quæ à ſacra ſede Apoſtolica non eſſent adprobatæ. Vladiſlaus igitur cum ſuis trajecto Danubio ad Albam Græcam venit: Materam oppidum, quod Pezechium vocatur, & Sunium vi cepit, ubi quinque Turcarum millia cæſa ſunt, Nicopolitanumque agrum depopulatus eſt. Burvada ſponte deditionem fecit, & præſidium Chriſtianum admiſit. Mechemetes Syruſisbegi filius Nicopolis begus, eos cum ſuis inſecutus eſt; ex ijs aliquot occidit, alios captivos ad Amuratem miſit. Qui de hoc motu certior redditus Maniſſa relicta Callipolim trajecit, ubi jam Claſſis Italica erat, impeditura Principis in Europam trajectum. Sed Amurates ad Dianæ Hierum, quod hodie Turris ſacra dicitur, Aſiarico littori adjacens ad anguſtiſsimum Propontidis tranſitum, navigio trajecit ad Neocaſtrum, ad unum ſupra Conſtantinopolim Germanicum milliare, ſtatimque ex Hadrianopoli diſcedẽs in hoſtem venit, qui ad Dionyſiopolim ſive Odyſſum (quæ Varna nunc dicitur) ad Euxinum Pontum ſitam conſederant. Ibi acerrimè inter utroſque pugnatum eſt,

Vladiſlao dextrum cornu, Michaeli Zilagio (qui Niger dicebatur,& cuius ſororem Huniades duxerat) ſiniſtrum regente. Huniades cum ſtrenuiſſimis equitibus, qui ab Hungaris Vitezides vocantur, Anatoliæ Beglerbegum invaſit, fudit, & interemit. Concuſſis hac cæde rebus Turcicis, & jam pleriſque in fugam verſis, Amurates, quid agendum eſſet non videns, ſublatis in cœlum manibus, eductaque à ſinu hoſtia conſecrata, quam prioribus induciis pignori acceperat, in hæc verba prorupiſſe fertur. Chriſte, ſi Deus es, ut tui ſectatores aſſerunt & credunt, vindica illorum perfidiam, qui te mihi pignori dedêre, nihilo tamen minùs pacem tam religioſe ſancitam per ſummum ſcelus violant. Dum hæc exclamaret, Vladiſlaus rex ſummo conatu in Amuratem delatus, equo impingente excuſſus eſt, & humi proſtratus, ad quem accurrens Cheſerbegus lapſum opreſſit, & capite truncavit. Caput Regis cum dextera & armis miſſa ſunt ad Tatarorum regem, ut perfidiæ autorem cognoſceret. Vladiſlao interempto Chriſtiani cum Huniade perterriti in fugam verſi ſunt, quos Turcæ proſecuti ſunt, magnũq; ex iis numerũ proſtraverunt. Alij currus & impedimenta diripuerunt; & ingenti præda ditati per triduum hilaritati indulſerunt congratulabundi, de tam inſigni tamq; inſperata victoria: Pugnam hanc commiſſam Bonfinus ſcribit 10. Novembris anni 1444. cæſaque Turcarum triginta millia, Chriſtianorum vero decem millia.

Victor Amurates reſtituta Muchemeti filio Imperij adminiſtratione Maniſſam iterum ſe recepit. Sed anno ſequenti, qui fuit 1445. iterum revocatus eſt à Chelibaſſa Vezire, & reliquis Principibus, quibus erat commiſſus

missus juvenis Imperator Muchemetes. Is congregato exercitu Peloponnesum irrupit, Gereniamque urbem expugnatam incendit & delevit. Vnde in Epirum castra contra Georgium Castriotam Scodræ dominum, quem multis expeditionibus antea susceptis superare nequiverat: Frustraque rebus in Albania tentatis cum magna suorum clade & jactura discesserat. Eius irritatus insolentia, statuit omnē lapidem movere, ut illum vel opprimeret, vel debilitatum in officio coërceret. Cum igitur Albaniam infestis copiis ingressus esset, Cotziacum urbem expugnavit, totamque regionem crudeliter vexatam diripuit.

His dum occupatus detineretur Huniades Transylvaniæ Vaivoda cum numeroso Germanorum, Saxonum, Hungarorum, & Valachorum exercitu ad Albam Græcam venit, progressusque est ad Cosovæ campos: Quibus intellectis, Amurates Sophiam contendens quantas potuit copias celeriter conflavit, advocato ad se Mechemete filio jam adultiore. Interea Valachi trajecto Danubio provinciam infestabant: in quos delati Mechemetes begus, Isabegus, & Vsguris filius cum Acanziorum copiis eos repressere & in fugam vertêre.

Iam pervenerat Huniades ad Cosovæ planiciem, cum viginti duobus hominum millibus, Turcicus verò exercitus continebat 10000. peditū Ganizarorū 15000. Azapionum præter alios Europæos Asiaticos qui ad 50000. accedebant. Conflictu habito sunt multi utrinque cæsi superati tandem sunt Christiani, & in fugam

versi

versi Muchemetes cum patre & exercitu victore Hadrianopolim rediit anno 1448. Vnde iterum Amurates iter instituit in Epirum contra Georgium Castriotam, atque in obsidione Croæ metropolis Albaniæ, cùm in ea potiri non posset, mortuus est.

AMV-

G

PLVS TIBI QVAM NVLLI INDVLSIT FORTVNA: SED OLIM
HÆSIT IN EPIRO LAVS TVA FACTA MINOR.
SVLTAN MVCHEMET CHAN.
EVROPAM ATQVE ASIAM HIC FELICIB' OCCVPAT ARMIS
GRÆCVM ET BITHYNVM DVM RVIT IMPERIVM.

MVCHEMETES.

AMVRATI mortuo ſucceſſit Muchemetes filius, anno Chriſti 1450. Is in obſidione Croæ ab exercitu ſalutatus eſt Sultanus. Qui ſublato patris corpore Hadrianopolim venit, vnde in Aſiam traijciens magnifico illud Pruſæ tumulauit apparatu. Vtque ſolus imperaret, Tueſinem fratrem, ſed diuerſa matre natum, Moſis ballæ opera interemit. Idemque de alio fratre Calepino facturus erat, quem Amurates ſuſceperat ex filia Sponder begi Penderatiæ Satrapæ. Sed iuuenis clā Conſtanti. abductus in Italiam eſt ad Calixtum III. P. M. Principio ſui imperij per Legatos non ſatis feliciter pugnauit in Albania, contra Georgium Caſtriotam, qui Iſchenderbeg dicebatur. At cum de Conſtantinopoli occupanda iampridem cogitauiſſet, congregatis vndequaque cōpiis tam ex Aſia, quam ex Europa, exercitum congregauit ducentorum millium hominum: conuectiſq; ingentibus tormentis & machinis bellicis ad vrbem peruenit: quam obſeſſam & vi expugnatam tantis conatibus & militum feruore, vt illam occupauerit 29. Maij anno Chriſti 1453. Vrbem ingreſſus in Hippodramo (quod Atminda dicitur) columnam æ-

neam vidit, cui ænei ſerpentes triplices in ſummitate erant implicitì, quorum capitibus olim Conſtantinus magnus vrbis inſtaurator tripodem Delphici Apollinis imponi iuſſerat; adhibitis certis cerimoniis, & incantationibus magicis, quibus quandiu Stichioſis illa, ſic enim vocantur, quarum autorem Apollonium Tyaneum volunt hiſtorici) ſuperſtes maneret, nullus ſerpens in vrbem ingrederetur: eiuſmodi occupata AEgypto per Selymum dicuntur fuiſſe ad Nilum, quæ crocodilorum impetum & ſæuitiam impediebant. Vnius igitur ſerpentis ænei cum Puſdigano, ſiue claua ferrea mutilaſſet Muchemetes, ſubitò magnus ſerpentum numerus in vrbe viſus eſt: ſed de hac re monitus Princeps, à cæterorum fractione abſtinuit: factumque eſt, vt poſtea ſerpentes illi fuerint innoxij. Equeſtrem tamen ſtatuam æneam ibidem erectam, qua peſtis cõtagium ab vrbe auertebatur, deiici iuſſit & comminui. Conſtantinopoli occupata, poſtquam animum refeciſſet in montanis Aſiæ ad Olympum, bellum mouit contra Scanderbegum: cui ſtatim ademit Sfetigradum
1453. anno 1453.

Pauloque poſt eadem vſus felicitate Nouogrado potitus eſt. Sed Albam Græcam, quæ Belgradum dicitur, non eodem ſucceſſu oppugnauit: in cuius obſidione Darit caratzes Baſſa Europæ Beglerbegus interiit anno Do-
1456. mini 1456.

1458. Anno tandem 1458. Muchemetes in Peloponneſo vrbem Gordum cum aliis aliquot oppidis cepit: annoq; ſequenti Semendriam ſiue Sinderouiam à Stephano Bozinenſi Principe per deditionem accepit. Anno autem
1461. 1461 in Anatoliam profectus Caſtamonem Paphlagoniæ vrbem, Sinopem Amaſiæ metropolim, & Trapezun-

tem Comnenorum Imperatorum ſedem, (quæ Taraboſa dicitur) Dauide Comneno cum liberis cæſo, ſuæ adiunxit ditioni.

In eum Vladus ſiue Vladiſlaus Draculæ filius Valachiæ Voivoda cum conſpiraſſet, Muchemetes eius ditionem occupauit: Vaiuoda cum aliquot ſuorum euadens fugit in Hungariam ad Matthiam regem Ioannis Huniadis filiũ, qui in regno ſucceſſerat Vlad. Auſtr. Pragæ extincto.

Anno 1462. Lesbum inſulam, quæ nunc Mithylene dicitur, occupauit, expulſo Kyriaco Catelufio, qui inſulæ dominabatur. Is enim Genuenſis erat genere: Lesbi autem poſſeſſio ad eos peruenit: cum anno 1355. Franciſcus Catelufius Callo Ioannem Palæologum Andronici II. filium contra Ioannem Cantacuzenum tutorem ac ſocerum, Imperiique vſurpatorem adiuuit, quem pro accepto beneficio gratus Lesbo donauit, & illi ſuam ſororem deſponſauit: ab illo Franciſco longa generis ſerie ortus eſt hic Kyryacus, quem Muchemetes expulit, occupata inſula. 1462.

Anno 1464. Muchemetes Boзinæ ducatum adortus, Stephanum Boſinæ regem Seruiæ, Raſciæque Deſpotam ad colloquium per dolos ex caſtello Iaitzano blandiciis euocatum, captumque viuum cute crudeliter exuit. Iaitzamque, Hertzegouinam, & Conadzam ſui iuris fecit. Anno ſequenti iterum in Albaniam profectus, omnem Caſtriotæ ditionem ſubiugauit. Tandem in Anatoliam ſe conferens Giolchiſaren arcem expugnauit in Caramania anno 1469. 1464.

Neque multo poſt Eubœam inſulam (quæ Negropontum noſtris dicitur, Turcis verò Egripos) inuadit. Ea ditionis erat Venetorum defendebaturque à Ludoui- 1469.

 co Cal-

co Calbo, & Paulo Erizzo prætore Chalcidis vrbis præcipuæ in ea insula. Qua capta Pauli Prætoris filia ob singularem formam ad Muchemetem perducta est: sed mori maluit, quam illius complexus admittere.

Interea Iusufzes begus dux militiæ Vsunchasanis regis Parthię magnis viribus Tocatam Armeniæ vrbem depopulatus est: & in Caramaniam progressus, magnas clades incolis intulit. Sed Sultanus Mustaphas Muchemetis imperatoris filius Amasiæ præfectus Parthis cum exercitu factus obuius, eos fudit, Iusufzemque cepit, & ad patrem captivum misit, anno 1473.

Irritatus Muchemetes hac Parthorum insolentia, exercitum octuaginta millium hominum ex Anatolia collegit, & in Parthiam contendit cum filiis Mustapha, Baiazite, & Zenie: progressus in Asiam, Coryeum, quod Turcæ Charachisar vocant, occupauit. Vsuncassanus obuiam Turcico non prodijt imperatori. Sed suum militem diuersis in locis in insidiis statuit: in quorum partem inopinatò incidit Chas Murates Romaniæ Beglerbegus, & à Parthis oppressus est, & cæsus, fusis fugatisque Romaniæ militibus: in quos cum sine ordine ferrentur Parthi in aciem, cui præerat Muchemetes, inciderunt, & grauiter excepti: laborantibus Vsuncasanus suppetias ferens, graue prælium vtrinque commissum est, Machemete Bassa & Dautebassa Anatoliæ Beglerbego strenuè pugnantibus. Victoriaque in Turcas inclinante cæso Zeinelo Parthorum regis filio, reliqui in fugam versi sunt: Castra eorum direpta sunt, & ingenti præda Turcæ potiti.
1474. anno 1474.

Muchemetes postea in Stephanum Moldauiæ Vaivodam arma mouit, qui Carabogdaniæ princeps erat.
Sed

Sed ab obsidione Scutari, quæ Iscodara dicitur, repulsus est, non leui suorum clade accepta. Atq; sub hoc tempus Muchemetes Vezirem suum Machmutem bassam in frusta concisum autoritate & vita priuauit. Anno deinde 1476. 1476.

Geducem Achmetem bassam cum exercitu decem millium Azaporum, totidemque Genizaris & aliis militibus misit ad mare nigrum, hoc est, ad Euxinum Pontum. Is Cofen, quæ est Theodosia, cum tota Taurica Chersonneso in Turcarum potestatem redegit, cum Kerimis, Crimiis, & Destensibus Tataris. 1476. 1477.

Anno sequente Muchemetes ingenti apparatu Moldauiā ingressus, Vaivodam fudit. Progressusque ad Moravam fluuium, Semendriā Rasciæ metropolim (quam anno superiore Matthias rex Hungariæ tribus castellis circa ædificatis obsidione cinxerat) liberauit, Hungaris repulsis.

Anno vero 1479. Iscodaram obsedit, pressamque rerum omnium penuria in sua potestate recepit. Nec multo post ab Hungaris cæsus est Balibegus, Halibego & Isabego sibi fuga consulentibus. Muchemetes interim Mesitem bassam ad oppugnandam Rhodum mittit. Insulæ præerat Petrus Albisonius Gallus, equitum S. Ioannis Magister, quem Megalo mastaro vocant. Is fortiter Rhodum defendens Mesitem bassam Vezirem genere Palæologo natum ab obsidione repulit, interfectis plus quam triginta Turcarum millibus. 1479.

Eodem tempore alterum Vezirem Geducem Achmetem bassam cum valido exercitu, & potentissima classe misit in Italiam: qui Hydruntum Apuliæ vrbem (quæ è regione Aulonæ sexaginta interiecto maris Hadriatici sinu

ſinu milliaribus Græcis diſtat (vi expugnauit & deripuit: captiuos omnis conditionis homines in ſeruitutem redegit, ipſumque Patriarcham ad aras profugientem ſerra diſſecari juſſit. Clades hæc Chriſtianis illata eſt anno
1481. anno 1481.

Hydrunto expugnata procul dubio Romam progreſſurus videbatur, niſi morte fuiſſet præventus Muchemetes imperator. Nam cum in Aſiam traieciſſet invaſurus Aegypti Sultanum, qui ſuos Legatos ab Vſumchaſane Perſarum rege cum muneribus redeuntes violaſſet: Tum quòd vectigal exigeret à Turcis, qui religionis gratia Mecham ſe conferunt. Cum enim Scuturium cum claſſe traieciſſet & ad Chiſivichen venturus eſſet, qui locus itinere vnius diei diſtat à Nicomedia (cuius planicies ad mare Aſtracenum pertingit) in morbum lapſus eſt: ad Clyzomenem delatus, locum amœnum & aquis irriguum, quò ſe olim Imperatores Conſtantinopolitani conferebāt & recreabant: ideo pratum Teggiarum, hoc eſt, Principum Græcorum, Turci vocant: illic Muchemetes cum perveniſſet, morbo preſſus extinctus eſt, V. nonas Maias. anno Chriſti 1481.

H

OPPIDA MONTANÆ SVBIGIS DVM IN FIDA CHIMERÆ
INTE TORLACES TELA CRVENTA MOVET.
SVLTAN BAIASIT CHAN.
NAVPACTVM VENETIS ADIMIS: TVA FRÆNA METHONE
ACCIPIT: AT GALLI LEMNIA VALLA PREMVNT.

BAIAZETES II.

MECHEMETE in Aſia vita functo Genizari rediuerunt Conſtantinopolim,& vrbem diripuerunt. Pauloque poſt Sultanus Baiazetes, ex Amaſia in Europam traiiciens ab omnibus Imperator ſalutatus eſt. Sed eius frater Zemes ex Caramania Pruſam Bithyniæ venit,ibique ſibi ſedem ſtatuit: in quem ſtatim Baiazetes expediuit Geducem Achmetem baſſam ex Apulia accerſitum. Is primò Zemen Pruſa expulit,qui in Caramaniam fugiens illius quoque perſequentium hoſtium violentia extruſus eſt : quæ dum gererentur in Aſia, Itali recuperauerunt Hydruntum, auxilio vſi Matthiæ regis Hungariæ,eo tempore bello clari, Turcasque, præſidiarios omnes in ſeruitutem redigerunt : acta ſunt hæc annò domini 1482.

Zemes ſecundo prælio victus, deſperatis rebus in Rhodum profugit:ſeque Petro Albuſſonio Megalomaſtori rradidit:agebat enim tunc annum vigeſimum octauum. Id vbi reſciuit Baiazetes, legatos ad Megalomaſtorem miſit cum muneribus, qui illum rogarent, vt

fratrem Zemen diligenter adseruaret: ad cuius alimenta quadraginta millia ducatorum singulis annis se promisit daturum quandiu Zemes viueret, & perpetuam cum Christianis pacem seruaturum: quod postea bona fide præstitit. Vt autem securius viveret Baiazetes, Megalomastor Zemen in Galliam misit: qui aliquandiu vixit in Burgo novo arce Rhodiorum equitum. Vnde Romam ad Innocentium VIII. Pontificem maximum deductus est: & illic vixit vsque ad Alexandri VI. Pontificatum. Cum Karolus VIII. Galliæ rex regnum Neapolitanum occupaturus venisset. Is Zemen impetrauit ab Alexandro, cuius ope dicebat se recuperare posse Imperium Côstantinopolitanum. Sed Pontifex propinato Zemi venenato poculo, paucos post dies lenta tabe Terracinę extinctus est. Eius filius qui paulo antę à patre apud Alcairësem Sultanum fuerat relictus cum matre, cum intellexisset Patrem Rhodum venisse, eò nauigauit, & Christianam religionem amplexus est: & vxorem duxit, ex qua suscepit duos filios, & totidem filias, vixitque illic priuatus, donec Rhodo à Soleimane capta, filios, (qui se deserturos religionem Christianam pernegabant) supplicio adfecit, filias verò Constantinopolim duci præcepit.

1483. Anno 1483. Baiazetes suos omnes Vezires ad se inuitauit, & conuiuio exhibito, vinum cum iis bibit: Sed Geducem Achmetembassam interfici jussit, quod eius potentia Principi jam cæperat esse formidini: quod ad illum sæpe Genizari itabant, publicèque vociferabantur, nisi imperator ipsis liberalius prouideret, se accersituros ex Italia Sultanum Zemen, & pro Imperatore habituros. Eodem quoque anno mortuus est in aula Baiazetis Casanes Ibrahimus Caramani Principis solus superstes filius,

post

post cuius mortem Caramania siue Cilicia ad Othmannorum redacta est imperium. Baiazetes triennium ferè integrum in otio transegit absente Zeme, ac Tartaris in societatem & amicitiam receptis. Classem postea magnam cum terrestribus copiis instruxit, vt bello Carabogdaviæ Vaivodam lacesseret: cuius regionem cum esset ingressus, omnia longè lateq; depopulatus est. Vrbem Chilium (quæ fuit Achillæa) cepit, arcem dedente Memalaco Castellano. Deinde Moncastrum cum sibi dedi postulassent Turcæ ea conditione, vt cum vita facultates saluę relinquerentur incolis, pacta non præstiterunt, vrbe occupata. sed plus quam quingentas ciuium familias Constantinopolim transferri jussit Baiazetes anno 1484. 1484.

Sultanus interim Memphiticus, qui Alcairanus dicitur collecta magna militum manu duce Vsunesbego ad Adanen & Tarsum Ciliciæ vrbes substitit. Bellum hoc iam à Muchemete cœptum fuerat quod Baiazetus absoluere statuit, nouis motus iejuniis, nempe quòd ad Sultanum Aegypti Zemes eius frater se receperat, & illum pecunia iuuerat, detinuissetque aliquandiu Zemis vxorem & filium, & quòd se insolētiùs gereret in Turcas Mecham petentes religionis ergo. Partes igitur Baiazetis tutabantur Anatoliæ Sangiachi, & Ferhatesbegus Baiazeti gener: Caramaniæque Beglerbegus Caragossa: Pugna inter eos acerrima commisa est, Turcæque à Sultaninis fusi occiso etiam Ferhatebego. Neque multo post Baiazetis jussu Muchemetes begus Cherefisbegi filius, Cum Achmete Herzecogli vltimus Bozinensis ducis filio qui Romaniæ factus erat Beglerbegus, copias in Anatoliam duxerunt, & juncti cum Asiatico milite Sultaninos iterum secundo prælio invaserunt, quo captus est Achme-

tes Hertzecogli, & ad Vſbegum cuſtodiæ traditus eſt. Quod vbi inaudiſſet Baiazetes Daudembaſſam iterum cum potenti exercitu expediuit: qui non temere obiiciendum eſſe AEgyptijs duabus victoriis ſuperbientibus ratus, retroduxit exercitum: Ad quem venit Aladentes Dulgadires Princeps; cuius ditio extenditur inter Syriam, Berrhœam, Amaſiam, Adanam, & Tarſum, inter montes Cappadociæ. Is à Sultano AEgypti deficiens ad Daudem ſiue Dauidem baſſam, venit, à quo benignè eſt exceptus, & Baiazeto commendatus. Principis Turcici filiam filio ſuo vxorem dari procurauit. Daudes Varſacenſem ditionem ingreſſus, quæ eſt in Caramania; Principes qui hactenus imperio Baiazetis ſubiici recuſauerant, partim occidi, partim in vincula coniici iuſſit, alios in gratiam recepit: reliquos Phrygiæ maioris ſatrapas ad pacem coegit.

Aliquanto poſt Baiazetes Eunuchum Alim baſſam ducem exercitus deſignatum miſit in Anatoliam, qui Adenorum arcem inſtaurauit, & neceſſariis rebus muniuit, præſidioque firmauit: in eum Sultanus AEgypti militem duxit, qui à Turcis ſuperatus eſt, & cæſus. Sed iterum cum expeditiore exercitu reuerſus Sultanus, Adenam Turcis ademit, & arcem demolitus eſt anno
1490. Dnmini 1 4 9 0.

Baiazetes iterum comparato exercitu Iſchenderem begum Michalis filium illi præfecit, illumque miſit in Anatoliam, vt Aladeuli Dulgaduris Duci bellum inferret: is Turcas inopinato aggreſſus duos Iſchenderis filios interemit, patrem captivum miſit ad Sultanum Alcairi, Mameluci quoque AEgyptij in Caramaniam facientes impetum, Larendam diripuerunt & incenderunt, cum aliis

aliis oppidis ac vicis vicinis; vbi periit Iacubespegus Vſuncaſanis filius. Sed miſſis vltro citroque legatis, pax tandem ſancita eſt inter Baiazetem & Sultanum, qui Adanam & Tarſum Turcæ reſtituit: id factum eſt 1491. erant enim hæ vrbes ad Caramaniam pertinentes: quas Baiazetes extincta Caramanorum gente ſui juris fecerat, & eas Sultanini duces paulo antea occupauerant.

His peractis, Turcicus Imperator arma movit in Albaniam; & Chimeriotas, montanos Epiri oppreſſit; oppida eorum cepit & incendit, incolis in captiuitatem abductis.

In hac expeditione Torlaces quidam monachus Turcicus, Eleemoſynam ſe ſimulans petere Baiazetem acinace ſtricto, quem filtro tegebat, interfeciſſet, niſi Iſchenderbaſſa ſicarii impetum puſdigano, ſiue maſſa ferrea, qua illum humi proſtrauit, diuertiſſet. Quem ſtatim aggreſſi milites fruſtilatim diſcerpſerunt: quod contigit anno domini 1493.

Anno 1494. Iacupes Aga Eunuchus Hungariam cum novem millibus equitum ingreſſus eſt: illi occurrit Emericus Drenzenus cum ſeptem hominum millibus, & alia ruſticana multitudine, quæ ad quadraginta millia accedebat: erat enim Banus Hungariæ, qui bellicis rebus præerat.

Diſcordia autem inter eum & Hungaros orta, Bernardino Frangipane pugnā ſuadente contra aliorum voluntatem, fuſi ſunt, & maxima clade affecti.

Anno 1498. Baiazetes inſtructa claſſe Peloponneſum petiuit, Naupactumque (quod hodie Italis Lepanto Turcis vero Inebechti dicitur) Venetis ademit: propterea quod Georgium Cervovitzium ditionis, illius

quæ

quę Cataro vicina eſt, regulum protegendum ſuſcepiſſent. Venetis opem tulit Ferdinandus Hiſpaniæ rex miſſo in eam expeditionem Conſalvo Magno: qui coniunctus claſſi Venetæ, Cephaleniam Turcis ademit, & S. Mauram oppidum munitum prope Patras & Naupactum. Aduenerunt etiam ad hoc bellum Francorum naves auxiliatrices, à Ludovico X I I. Gallię rege miſſæ quas ducebat Philippus Cliuenſis.

Is cum manus cum Turcis conſereret, neque ſuis militibus laborantibus ſuccurrerent Venetorum claſſes, quibus præerat Antonius Grimanus: re infecta ſe ſubducens vela dedit, & Maſſiliam remeauit.

Naupactenſes, cum ſibi præſidium adferri non viderent, ſeque terra marique obſeſſos ſentirent, claues vrbis ad Baiazetem detulerunt, ſeque eius poteſtati comi-
1499. miſerunt anno 1499.

Sequenti æſtate Hadrianopoli collecto iterum exercitu Baiazetes in Peloponneſum venit, Methonemque vi captam diripuit; maribus, quotquot in vrbe adultiores invenit, immaniter trucidatis, puerisque & mulieribus in ſeruitutem abactis. Horum cladem cum audiuiſſent Coronenſes Baiazeto ſe vltro dediderunt, an-
1500. no 1500.

Dumque huic bello intenti eſſent Turcæ, Veneti cum auxiliari claſſe, quam Ferdinandus Arragonum & Caſtellæ rex Caroli V. avus maternus, duce Conſalvo miſerat, ſubſidiisque à Ludovico Gallorum rege acceptis quas Philippus Raueſtanus ex Cliuenſium Principum familia oriundus adduxerat, omniumque claſſis continebat circiter hominum decem millia: Hi omnes Mitylenem vrbem Lesbi magna tormentorum bellicorum violentia

olentia adorti, ita concusserunt, vt parum abesset, quin ea potirentur: nisi subitò expeditissima classe Constantinopoli missa, Turcæ hanc obsidionem soluissent, Ravestanus cum suis nauibus discedens, ad Citheram insulam, quæ Serigos dicitur, naufragium passus, cum reliquijs exiguis suorũ vix saluus euasit. Veneti spe sua deiecti muneribus per Legatos ad Baiazetem missis, illius animum placatum reddiderunt: illique restituerunt Leucadem munitissimum oppidum, quod hodie S. Maura vocatur: hæc acciderunt 1501.

Eo tempore in Tekiensi regione, (quæ est Bithyniæ & Ciliciæ vicina, contineturque Phrygia maiore, quatenus in mediterraneas vergit, versusque Cappadociam Armeniam, & Ciliciam se porrigit) vir fuit primarius nomine Chasanes Chelifes: is filium habuit Scachoculum, qui Propheta sanctissimus ab omnibus passim habebatur: ad quem etiam Baiazetus septem asprorum millia solitus erat mittere, latitantem in spelunca quadam, antequam illum sectæ alienæ autorem resciuisset.

Is occupato bellis Baiazetẽ, ex antro suo prodiens, adiutusque innumera suorum sectatorum multitudine, tempore nundinarum Attaliam vrbem Pamphiliæ, quæ hodie Settelia vocatur, ingressus, eam diripuit, & Cadium eius in frusta dissecari iussit. Missisque ad finitimas provincias quibusdam suæ sectæ hominibus, proclamari præcepit, vt ad se omnes cum armis properarent, qui suæ saluti vellent prospectum. Statimque factum est, vt rebellium numerus excesserit decem millia: Cum quibus Anatoliam Scachoculis ingressus, Caracossam bassam sibi occurrentem superatum & captum palo infigi iussit. In perdueles exercitum duxit Corcutes Baiazetis filius,

qui & fusus, fugatusque est. Turbatus propter hos seditiosorum motus: Baiazetus Alibabassam cum quadraginta millibus hominū & quatuor millibus Ianitzarorum misit in Asiam; cui adiunxit filium suum Achmetem Amasiæ præfectum: antequā eo venissent Keiter bassa Beglerbegus Iconij, & Zindes Kemalesbegus seditiosos Caramaniam ingressos adorti sunt, à quibus Turcæ sunt superati, bassa vtroque capto, & capite truncato. Victores versus Zibucciam planiciem profecti sunt, vbi ab Alibassa excepti, ad manus conferendas coacti sunt, eo prælio Chasanes Chelifes Scachoculis pater sagitta ictus periit: & Alibassa temerè in hostes irruens occisus est. Scachocules victoria, ingentique præda potitus in Parthiam iter instituit, versus Tebrisium. Cumque esset in itinere occurrit illi Caravanna Ismaelis, Parthorum regis, quæ sericos pānos vehebat. Hanc aggressi milites Scachoculis, homines interfecerunt, & merces diripuerunt. Cum Tebrisium venissent Ismael latronum duces supplicio puniuit, & seditiosam multitudinem nobilibus & principibus Parthorum mancipia dedit.

Baiazetus interea pedum doloribus & senectute pressus Hadrianopoli, quæ est ad Rhodopem montem sita, degebat, quo pauli antè se receperat propter terræmotum, & pestem, quæ Constantinopoli grassabatur. Is cum de successore imperii cogitaret, mortuis jam tribus filiis natu maioribus, Schiansćia, Mechemete, & Alensciato: illi tres adhuc restabant, Achemates, Corcutes & Selymus. Achomatem sibi succedere cupiebat Pater: Sed Selymus natu minor instructa classe ex Trapezunte per Euxinum Pontum in Tauricam Chersonesum navigat ad

Meche-

Mechemetem Præcopienſium Tatarorum regem, qui Cophæ habitabat, Selymoque prius filiam ſuam dederat vxorem. A ſocero gener conſilium opemque flagitat in rebus dubijs. Qui in vrbe Zabaca convocatis ex Coppa & Tana celeberrimis ad Tanaim emporiis auxiliari exercitu, novam claſſem inſtruit, illiq; adjungit equitum millia quindecim.

His auctus copiis traiecto Boriſtene, per Valachiam prope Cheliam vrbem Selymus Danubium traiecit: naues autem mari ſubſequi juſſit, & ad Varnam terreſtres copias expectare, ad oras Bulgariæ & Thraciæ.

Baiazetes filii ferociam animumque ambitioſum iam pridem ſuſpectam habens, miſſis ad eum legatis (cum eum cum Tatarico exercitu venire audiviſſet) illum monet amicè, vt ab incepto deſiſteret. Is patri reſpondit ſe Achomatis fratris laceſſitum injuriis ex Aſia diſceſſiſſe & in Europam venire, vt luculentiora dominia in hoſtilibus provinciis adipiſceretur, quam quæ illi tradita eſſent à patre in ſterili & ſcopuloſo Colchorum regione.

Baiazetes vt filij animum irritatum aliquo pacto leniret, Samandriam vrbem Miſyæ & regione Belgradi poſitam eius adiunxit imperio. Addidit & donum ſexaginta millium ducatorum, & mille veſtes tam ſericas quàm laneas, cum copioſa annona, quæ omnia ſuis diſtribueret militibus.

Selymus interim cum adiret Achamatem ex Cappadocia cum exercitu ad Baiazetem properare, inſtructus expeditiſſimo Tatarorum equitatu Hadrianopolim contendit, vt patrem imterciperet ſub ſpecie collocutionis. Patrem enim monuit indecens fore, & contra Dei man- 1311.

datum si filius parentem nō inviseret, & illius manus deosculāretur, cum potissimum ab eo se diligi, & tam liberaliter sibi ab eo provideri videret. Baiazetis filii animum obstinatum animadvertens, Hadrianopoli Constantinopolim versus iter instituebat; quod iam in vrbe omnia turbari audiret. Habebat enim secum omnes Vezires, Sangiacos, begos & milites, quibus injunxerat vt secum Constantinopolim proficiscerentur. Iamq; ad Zorlum oppidum pervenerat Selymus cum equitatu Tartarico, vbi hærebat Baiazetes valetudine imbecillis, curruque vehebatur obducto velo, cum neque pedibus stare, neq; equitare posset.

Ibi pugnandum fuit concurrentibus animose patris filiiq; copijs. Sed fusis Tartaris, Selymus in fugā versus est, & versus Varnam elabens navigio Cophen repetivit. Pater viro iter suum prosecutus est: Selymus interim in AEgyptum se cōtulit, equo vectus velocissimo (quem Carabul hoc est furvam nubem vocabat) cui mortuo, sicut Alexander suo Bucephalo; sepulchrum condidit magnificum. Et iam Achomates, ex Amasia per Bithyniam & Galatiam venerat Chalcedonem (quæ hodie Scutari vocatur) vnde quotidianis patrem nunciis solicitabat, vti in imperij administratione substitueretur: quod lubens præstitisset bonus senex, nisi illum à proposito divertissent Mustaphas bassa, Aiax, & Bostranges Ducaginoglis, qui precio corrupti à Selymo, se maioris emolumenti, conatibus Achomatis resistebant. Achomatis partes fovebant ipse Cadileschetus, & Niscanzis bassa, & Ionuzes bassa: quorum conatus cum innotuisset Genizaris, in eorum ædes irruerunt, & omnia diripuerunt. Chasanisque bassæ domum concitata seditione spoliaverunt: Achmetis

metisque, qui Achomates est, legati qui tunc in vrbe erãt noctu se subduxere vt saluti suæ prospicerent. Senex Imperator persuasione bassarũ qui Selymo favebant, Achomatem jussit in Cappadociam reverti, vnde illum revocaturum se promittebat, cum opus esse facto videret. Is paterni consilij mutatione irritatus, Bithynia, qua iter faciebat, deprædata, reversus est Amasiam: vbi convocatis filiis suis Amurati & Aladino suasit, in Asiam minorem invaderent; Pisidiamque Lycoaniam, & oram maritimam Pamphiliæ & Ioniæ; quæ provinciæ nullis fere præsidiis defendebantur, Corcuthe Baiazetis filio, qui illis præerat, vitæ trãquilliori dedito. Quas cum paucis diebus in deditionem recepissent duo Achmetis filij, pater eorum rex Asiæ declaratus est. Et cum Mechemetem Sciansiæ filium & Baiazetis nepotem non posset allicere, in illum movit exercitum, & Larendæ obsessum vrbe occupata cum fratre impubere cepit. Hac filij violẽtia offensus Baiazetes, legatos ad eum misit, qui illum reprehenderent, & illum ad officium revocarent: sed is nihilo mitior admonitione paterna, legationis principem capite truncari jussit; reliquos ignominiose tractatos minabundus extrusit. Tũc pater hac crudelitate motus, bassarum hortatu, præcipuè Mustaphæ, Achometem parricidam, & publicæ quietis hostes declaravit: Selymumq; revocavit; vt belli contra fratrem rebellem dux esset. Indignum enim ducebant omnes & nefas bellum suscipi in filium regium, nisi ductu alicuius ex Otthimannica gente gereretur: vt contigerat ipsi Baiazeto, dum Zemem fratrem res novas in Cilicia moventem persequeretur. Corcuthes interim, qui Philosophiæ dabat operam, vitæ generi trãquilliori addictus, ab amicis monitus est, vt maturè re-

bus suis prospicerent. Is igitur ex Magnesia in Phoceam properans, expedita navi Constantinopolim venit ad patrem: sed exiguum templum non procul à Genizarorum domicilio ingressus est, nolens statim patrē adire: cui Baiazetes aliam domum commodiorem jussit præparari, vt tutior esset à Genizarorum iniuriis. Eum cum amicè recepisset pater, & benignè tractaret, non tamen illi ausus est imperij summam committere: propterea quod bonus senex senio & podagra debilis, & ad res agendas non satis idoneus, Præfectorum violentiam formidabat: qui expressè asserebant se non admissuros imperii successorem quenquam ex Principis filiis designari, patre vivo & valente. Selymus cognito Corcuthis adventu, Constantinopolim citissima nauigatione ex AEgypto contendit: Iamq; ad Zegmē minorem (quæ Rhegium fuit oppidum suburbanum, quod stationem pro navibus habet stadiis 102. ab vrbe distans) adpulerat Selymus: Cumq; propius accederet Corcuthes frater illi prodiit obviam, dextraq; vtrinq; porrecta, humaniter se invicem salutarunt; & collocuti sunt: simulque in vrbem ingressi, Corcutes in suam se recepit domum, Selymus autem parvo cum comitatu ad hortos Genibaxeos tentoria fixit prope excubitoria Genizarorum, qui sunt cohortes Prætorianæ. Quò postquam venisset, Genizari congregati decem ex eorum numero ad Bassas ablegarunt, qui dicerent se pro rerum domino & imperatore Selymum agnoscere: Baiazeti ideo significarent propter valetudinem & senio debilitatum corpus, ad res gerendas non amplius idoneo, vt administrationem Imperii relinqueret Selymo filio; id nisi fieret, animadversuros se in ipsos bassas, & per viam constituturos Selymum in thronum regium. Cum his

legatis

legatis Bassæ ad senem imperatorem venerunt, eorumq; postulata in medium proposuerunt: Quibus cum respond esset, se quandiu viveret nunquam depositurum esse sceptrum regium. Mustaphas bassa qui supremus erat Vezir: Baiazeti respondit, vale imperator maxime: sed scito brevi fore vt nisi his obtemperes vitam tibi nobisq; adimēt: Hac motus oratione Baiazetus paulo post rem exactè perpendens, Age, inquit, quia sic expedire bono publico existimatis lubens cedo rerum gubernacula filio meo Selymo: Tum hilares Ganizari vnanimi consensu Selymum imperatorem salutarunt: qui simulata modestia eam dignitatem recusans, ad Corcuthem fratrem natu maiorem eam deferebat: Sed vrgente & quasi cogente Mustapha bassa, non solum militiæ Princeps, sed totius Imperij successor, patre connivente & consentiente, declaratu est. statimq; publicis acclamationibus, & applausu populi, Sultanus & imperator salutatus est. Corcuthes rei novitate, & non expectata cōsternatus, dum tutò licebat, in Phoceam se recepit, metuens Selymi ambitionem, crudelitatem, & perfidiam: quem sciebat omnia noliturum, vt sublatis fratribus solus rerum potiretur, Baiazetus quoque pater proditum se à suis animadvertens anno 1512.

Cistas quibus imperatorii thesauri continebantur, commisit Sultano Selymo: petivitq; vt saltem spatio viginti dierum sibi liceret in vrbe esse; quibus exactis Dimotucum vrbem Thraciæ peteret, ibiq; reliquum vitæ tempus exigeret privatus. Quod Selymus non solum lubens concessit, sed patrem adiens imperium se recusare adhuc simulabat: satis sibi esse affirmans, quod patrem vidisset, & ab eo clementer esset exceptus. Cumq; consensu omnium receptus esset imperator, statim Genizarum

prima-

primarium Achomatis fratris socerum suspendi jussit, & alium quẽdam ex Vlofeziorum numero capite truncari.

Paucis diebus interiectis cum Dimotucum se reciperet Bajazetus, Selymus eodem cum patre curru vectus, cum patre de multis rebus collocutus est; mutuoq; amplexu postquam sibi valedixerunt, pater iter prosecutus est, filius Constantinopolim reversus est. Is patri adiunxerat Ionuzem bassam, qui curam eius gereret, omnesq; res administraret. Sed secreto fertur cum Ionuze transegisse vt patri venenum propinaret. Quod factum est per medicum Iudæum nomine Hamonem: vt quidam scripsẽrũt. Alij dicunt illi venenum propinatum per medicum patris Vstorabim, cui Solymus promiserat in singulos dies annonam asprorum mille, qui reditus erat annuus dalerorum 9000. cum dalerus 40. valeat aspris, quod precium pactum cum reposceret à Selymo, capitis supplicio affectus est: & Baiazetes cum ad vicum Chapse pervenisset, veneno, quod in Pharmaci potione sumpserat, vrgente, mortuus est. Cuius corpus Constantinopolim reportatum est, & in templo quod priùs condiderat, sepultum: decessit è vita anno ætatis 76. anno Christi 1412.

K

SCANDERBEGUS.

ANtequam ad Selymj vitam veniamus, necessarium erit hic pauca adjicere de iis, quæ cõcernunt excellentes illas virtutes, quæ effulserunt in Principe Albaniæ, qui Scanderbegus vocatus est: qui sub finem imperij Amuratis & principium Mechemetis vixit fama celeberrimus tam apud Turcas, quàm apud Christianos.

Georgius Castriota Camusæ sive Ioannis Principis ejus partis Albaniæ (quæ olim Aemathia dicta est) & Voisavæ filiæ Triballorum regis filius fuit. Is à patre datus est obses Amurati cum fratribus, Reposia, Stanisso, & Constantino, qui circuncisionem Musulmannico more recepit, & mutato nomine Ischenderbeg vocatus est, Itali Scanderbegum dixerunt.

Imperatori Turcico propter excellentes animi corporisque dotes longè carissimus. Prima statim ætate duello vicit insolentem Tartarum, in aula Otthomannica omnes ad certamen provocantem: nec multo postea, Iaiam & Zampsam Persas ejusdem insolentiæ & superbiæ, cujus erat Tartarus, animosè superavit. Mortuis au-

tem parentibus, fratribusque veneno ab Amurate sublatis, cum se dominio paterno privari doleret, Croa per Sebaliam occupata, jamque Turcicæ dominationis pertæsus, cùm male Amurati contra Pannonas cederet
1431. anno Christi 1443. ab eo defecit, & in Epirum astu se recepit. Literas enim per vim extorsit à cãcellario Amuratis, quibus jubebatur Croæ præfectus Scanderbego urbem committere: quem cùm non posset adducere ut simul in Albaniam transiret, gladio illum transfodit, ne suæ fugæ nuncius esset apud Turcas. Cum his literis expeditissimo cursu in Albaniam pervenit, Croamque se recipiens eas præfecto legendas tradidit, quas cum primùm vidisset, non ignarus quo in loco Scanderbegus esset apud suum Imperatorem, illi urbem cum arce tradidit. Ejecto igitur præsidio, interfectisque aliquot obstinatoribus, & qui religionem Christianam recipere noluerant, suos exhortatus est, ut bono essent animo, & Deo gratias agerent, quòd excusso barbaricæ tyrannidis jugo, pristinæ restituti essent libertati. Alexiani interim congregati Principes Epirotæ venerunt, ut illic communi omnium consilio providerent de omnibus necessariis: non enim dubitabant fore ut breuiter de ijs opprimendis cogitarent Turcæ, post hanc defectionem.

Hi omnes jure iurando se adstrinxerunt facultates omnes operamq; se impensuros, & in hoc consilia collaturos, ut Turcarum excusso dominio, vxores, liberosque, & patriam libertati restituerent. Electusque est communi omnium sententia Scanderbegus, qui belli administationem susciperet. Hac Scanderbegi defectione plurimùm turbatus est Amurates, tum quia illum diligebat propter singulares virtutes, tum quòd illum posse

plu-

plurimùm Turcicæ potentiæ obesse cognovisset. Itaque maturè providendum huic malo censuit: Et ad reditum cùm nequiret illum adducere Ferisembegum hominem strenuum in Albaniam misit cum exercitu 13000. equitum: Quidam Alibegum primò missum fuisse scribunt cum 40000. hominum: ex quibus prælio cōmisso duodecim millia cæsa sunt, mille capta, reliqui fusi fugatiq;. Eadem fortuna postea usus est contra Mustaphambegum, qui in Epirum venerat duabus expeditionibus: Prima cū 10000 secunda cū 15000. totiesq; oppressus est & fusus. Id non ferens Amurates, statuit ipsemet in Albaniam iter suscipere, & Croam regionis metropolim obsidere. In cuius obsidione adduxerat hominum ducenta millia: cùmque sæpius Marte dubio, sæpius adverso pugnasset cum hoste animoso, cum illi ex sententia res non succederet, dolore mortuus est, anno 1448. Sebalia & Seremeto ducibus superatis.

Anno 1451. Donicen filiam Ariamnitis Cominati Principis Epirotici, suorum hortatu, duxit uxorem, Muchemtes interim (qui Amurati patri in Imperio successerat) non ferens Scanderbegum in Epiro dominari, anno 1452. Amesembegum & Debream, præstantissimos militiæ duces, qui illum reprimerent, misit: ij ad Belgradum urbem liberandam, quam Scanderbegus obsidebat, venerunt. Quorum adventu Albani ab osidione repulsi sunt, accepta non mediocri suorum clade, quam plurimùm auxit Sebalias bassa. Pactis tandem induciis cum Mechemete, Scanderbegus domum se recepit, vnde in Italiam accersitus est, ut Ferrandum Arragonum regem Alfonsi filium, adjuvaret, quem Andegavienses Galli regno detrudere volebant. Superatis igitur Gallis, & expul-

ſo Picinino qui illis militabat, regn pacificum Ferrando relinquens in Albaniam reverſus eſt anno 1460. Cumque in agros inimicorum frequenter excurriſſet & prædas averteret, offenſum ſibi rurſus fecit Mechemetem. Qui ut injuriam acceptam ulciſceretur, ſucceſſivè multos duces cum copiis in eum miſit, quos omnes ſingulari virtute oppreſſos ſuperavit. Primo enim Sinanbaſſa cum 30000. Secundo Aſſembegus cum 30000. eum oppugnarunt, & ab eo profligati ſunt. Quibus damnis acceptis Mechemetes ad pacem petendam compulſus eſt: Licet anteà victor ubique Conſtantinopolim, Bozinam, Serviam, Lemnum, Peloponneſum, Trapezuntem, & infinitas Aſiæ provincias ſubjeciſſet: Pax quidem confirmata eſt cum Scanderbego; ſed biennio poſtea Venetorum impulſu fracta eſt: Ii enim Turcicis armis vexati animadvertebant ſtatum ſuæ Reipublicæ plurimùm debilitatum iri pace hac cum Albanis facta. Quare miſſo in Epirum Gabriele Triviſano Procuratore homine nobili & eloquente, tentarunt principem ad arma recipienda adducere: quod cúm recuſaret conſtantem, diceretque ſemel ſacroſanctę jurata pacta non debere reſcindj, Epirotasque longis & difficilibus bellis jam fractos tranquillitatem poſcere, neque velle ulterius aleam Martis experiri. Triviſanus cùm parum precibus ſe proficere videret, contulit ſe ad Paulum Angelum Durazzi ſive Dyrrachii Epiſcopum, hominem ſui temporis nobilitate, doctrina, & pietate nulli ſecundum, & qui plurimùm autoritate valebat apud Scanderbegum: Huic Triviſanus negotium dedit perſuadenti, ut Epiroticus princeps rurſus in Turcas bellum ſuſciperet: Epiſcopus tantùm valuit eloquentia, ut nolentem etiam, & multa prætexẽtem Scander-

Scanderbegum impulerit commune fœdus cum Venetis inire, quod firmiter postea, quandiu vixit, servavit: Statim igitur ingenti exercitu coacto Turcarum fines invasit, omnia incendiis, cædibus, & rapinis miscens: ingentemque pecudum numerum abigens: ita ut plus quam octuaginta ovium millia, sexaginta boum & vaccarum, & tria millia equorum laudatissimi generis dicatur avertisse. Hanc tam insignem injuriam ac damnum ægerrimè tulit Princeps Turcicus, graviterque irritatus est in Scanderbegum, & Episcopum Dyrrachinum, fœderis fracti autorem, & belli hortatorem. Cum tamen intelligeret Pium secundum Pontificum Romanum novum fœdus moliri militum cruce signatorum; quo Christiani Principes junctis simul viribus Turcis bellum inferrent: ejusdemque Pontificis autoritate Paulum Angelum Ecclesiæ Romanæ Cardinálem factum esse, & Scanderbegum cum titulo regis Albaniæ insignitũ, sacriq; fœderis ducem, & Principem designatum ut impendentib' malis occurreret Mustapham begum in Albaniam ad Scãderbegum literis amandavit, qui illum amicitia & servanda pace retineret: Mustaphas in Epirũ venit anno domini 1463. studi utq; qua potuit eloquentia regi persuadere ut pacto staret: Sed cum illum non posset eò adducere, re infecta Constantinopolim reversus est. Mechemetes omni spe pacis sublata, Balabanum Agam natione Epirotam (sed à pueritia Hadrianopolim deductum, quemque Imperator insignibus honoribus affecerat, propter egregiam in expugnatione Constantinopolitana navatam operam) misit cum exercitu 15000 equitum, & trium peditum millibus. Cùm igitur in Epirũ venisset simulata cum suis amicitia, perfida per fidum exploratorem Scanderbego statim edetecta est, Iam utræq; acies simul cõvenerant, & ad pugnam accincti ad arma concurrunt: utrinq; multis cæ-

ſis Turcæ in fugam vertuntur, Albani eos animoſe inſecuti, lapſi ſunt in inſidias in Valle Vaſcali, ubi nihil tale expectantes ab inimicis excepti ſunt: captique viri nobiles, & quorum virtutibus plurimùm fidebat Princeps: Hos Conſtantinopolim miſit Balabanus ad imperatorem, quos licet Scanderbegus tentaverit redimere, vel precio, vel permutatione, nihilo minus reſtitutionem eorum negavit Turca, exquiſitiſſimisque tormentis excarnificatos, per quindecim dies continuato ſupplicio illos cute & vita crudeliſſimè exuit: Iterum Balabanus ad novum prælium ſe accingens, corruptis excubiis victoria ſe potiturum ſperaret, ejus exercitus, qui 18000. conſtabat, fuſus eſt. Is iterum ſecundo cum 19000. hoſtem aggreſſus, victus eſt: Tertiòque cum 21000. Et quartò cum 28000. & Iacupes begus cum 16000. profligatus eſt. Mechemetes per legatos re non procedente ex animi ſententia, ipſemet præſens adeſſe, & Croam obſidione cingere conſtituit.

Thracia igitur relicta, coactoque exercitu ducentorum millium hominum in Albaniam, qua potuit celeritate, contendit: Sed Scanderbegus qui per exploratores ejus conſilia & deliberationē prius cognoverat, ſuis rebus providit: Croam firmat præſidio valido, cui præfecit Balthaſarem Perducem hominem ſingularis virtutis & fidei, annonæ quantum ad multos menſes ſatis eſſet in urbem invehens, & ea omnia quæ ad machinas bellicas pertinerent, globos ferreos, pulverem ſulphureum, & reliqua ad obſidionem tolerandam neceſſaria. Intra mœnia tamen ſe non incluſit, ratus eſſe conſultum ut foris cum expedito equitatu quotidianis impreſſionibus noctu dieque factis obſidentes vexaret; neque illis ullum

quietis

quietis tempus præberet. Postquam infinita ab oppidanis ejaculationibus, & excursionibus Scanderbegi Mechemetes damna recepisset, Croamque inexpugnabilem cognosceret, relicto in obsidione Balabano cum octodecim millibus selectissimorum equitum, & quinq; millibus peditum: cui & octo adjunxit Sangiacos, quorum consilio & providentia in omnibus uteretur, ipse Princeps Constantinopolim reversus est. Post ejus abitum Scanderbegus urbi benè provisum esse cognoscens, nec multùm pertimescendum Balabanum, Romam se contulit, ut auxilium à Pontifice & cæteris Christianis impetraret: sed cum nihil proficeret, in Epirum celeriter regressus est: Scutarum tamen priùs adiit ubi consilio habito cum Iosaphato Barbaro Veneto Procuratore, obtinuit copias auxiliares, ad tredecim hominum millia & quadringentos, cum quibus Croam redijt: quam Balabanus compositione transacta cum urbanis sperabat se recepturum: sed ictus globo est tormenti à Georgio Alesio Epirota.

Ejus morte perculsi Turcæ, relictis impedimentis in subitam fugam effusi sunt: cumque Christiani non haberent quibus cum pugnarent, ingenti præda inter se partita, & annona in urbem invecta, pro consecuta vi- 1466.
ctoria Deo gratias egerunt.

Anno 1466. Mechemetes iterum ad Croam obsidendam misit Alisbegum & Aiasbagum, qui & ipsi eundem quem priores belli successum experti sunt.

Scanderbegus tandem Ahamate ad Dyrrhachum 1467.
cum quindecim millibus hominum superato Alexiam

(quæ nunc Lissa dicitur) se recipiens, in febrim lapsus, eaque mortuus est 17. Ianuarij anno domini 1467. ætatis suæ 63. regni vero 24. vir nulli hominum antiquorum vel sui temporis rerum experientia, bellica virtute, aut animi promptitudine diligentiaque secundus.

EPIRI REGINA VT SIS PRVDENTIA FECIT;
QVÆQVE IPSI POTERAT FORMA PLÆCERE IOVI.
DONICE SCANDERBEGI. VXOR.
TANTA TVO ES (MERITIS VENIAT SI FAMA) MARITO,
QVANTA SVO QVONDAM DEI DAMIA VIRO.

DONICE SCANDERBEGI VXOR.

ANno quarto poſt eius obitum, ſubjugata fere tota Epiro & urbe Scutari, Muchemetes quoque Alexiam expugnavit, ubi Scanderbegus ſepultus erat. Eius oſſa è ſepulchro effoſſa milites Turcici inter ſe partiti ſunt: incluſaque auro vel argento ea geſtarunt religioſiſſimè pro Alexiaco, & mali eventus amuleto. Exiſtimantes in reliquiis tam excellentis viri ineſſe plurimùm energiæ & virtutis ad evitanda mala. At Donice Scanderbegi uxor, cum Ioanne filiolo adhuc impubere, quem ex marito ſuſceperat, poſtquam è vivis deceſſit, & Epi-

rum à Turcis occupari vidiſſet, cum aliquot fidis amicis & filio in Italiam navigio tranſiit, & ad Ferrandum Neapolitanum regem ſe recepit: qui beneficii priùs ab ejus marito accepti memor reginam humaniſſimè excepit, illique montem Garganum in Apulia habitandum conceſsit.

DICTVS ES EPIRI REX: AT CAPTIVVS HABERIS,
DVM PATRVVM IN FIDA PRODITIONE PREMIS.
AMESES CASTRIOTA REPOSIAE F.
VXOREM ET NATOS BYZĀTIA MOENIA SERVĒT
HÆC FVGE SVNT ILLIC MIXTA ACONITA TIBI.

AMESES CASTRIOTA.

AMESES Reposiæ sive Caragusæ Scanderbegi fratris filius fuit, matre natus Turcica. Nam ejus pater Amurati Hadrianopolis Sultano cum reliquis fratribus à patre Camusa datus obses, Musulmannicam religionem susceperat, & post circuncisionem Caragusæ nomen sumpsit, uxoremque duxit, ex qua hunc suscepit Amesem: qui semper Georgio patruo adhęrens, omnibus consiliis ejus aderat, & ejus opera in bellicis expeditionibus libens utebatur. Homo enim erat strenuus ac rei militaris peritissimus, utpote qui institutorem patruum habuit, in bellica arte inter homines sui temporis duces experitissimum. Cum autem Scanderbegus patre mortuo, fratribusque sublatis detineretur in aula Amuratis, sub spe redeundi in Aemathiam patris sui dominium, sentiretque se à Vafro Turca ludificari promissis sine effectu, illius jugi pertæsus, intra se statuit libertatem sibi ac patriæ recuperare. Habebat enim secum semper fideles amicos, cum quibus sua communicabat consilia, & à quibus in doctrina Christiana erudiebatur: Huncque A-

mesem fratris filium instituebat in arte militari,& omnibus expeditionibus socium sibi jungebat. At cum Hungari Amuratis provincias invaderent, Scanderbegus electus est, qui ad eorum incursiones opponeretur: contra quos ita militavit ut victor sine magno hostium damno Hadrianopolim rediret.

Anno 1422. Eugenij IIII. Pontificis Romani iussu Iulianus Cæsarinus Cardinalis missus est in Hungariam ad Vladislaum regem, qui illi persuaderet ut ruptis induciis decennalibus paulò antè cum Turcis pactus erat, eorum fines invaderet: Quod ubi factum esset, Amurates Manisæ in Asia degebat senex,& filio Mechemeti juveni administrationem reliquerat imperij: quia tamen audiret ingentem Christianorum exercitum instrui,qui Othmannicam invaderent ditionem, ipse quoque à suis veziribus & præfectis revocatus in Europam, undequaque novas coëgit copias,quas diversis commisit præfectis:inter quos Scanderbegus quoque lectus est cuius fidei & magnanimitati multum fidebat. At cùm à principio malè cederet Turcis Scanderbegus diffugientibus omnibus ipse quoque in tutum se recepit locum cùm Amese & aliis aliquot amicis: Illum cum fugisse audivit Amuratis Cancellarius, ad eum noctu venit,ut illum reprehenderet, & hortaretur ad recipiendum animum.Hanc occasionem nactus opportunam Scanderbegus, Cancellarium comprehendi jussit, coëgitque ut illi literas Amurathis nomine scriptas, & ejus sigillo signatas (gerebat enim secum Principis sigillum) traderet, ad Præfectum Croæ; quibus juberetur vrbis custodiam Scanderbego committere. Id invitus postquam & coactus præstitisset, ne ad Turcas rediens fugam Albani renunciaret, ab Amese

messe & aliis transfossus est. Scanderbegus verò cum sociis ac fratris filio in Epirum celeriter se recipiens Croam ingressus est; expositisque Præfecto literis, postquam veziris agnovisset manum & Sigillum Principis, lubenter urbem curæ & custodiæ Scanderbegi commisit, quem satis noverat Amurati carum, & plurimum autoritate valere: Postquam Muchemetes in imperio successisset, & adjunctione multarum provinciarum potens factus, sæpiusque pro recuperenda Epiro magno cum suo damno cum Scanderbego pugnasset: ut vi apertæ dolos jungeret, Amesem solicitavit ad defectionem à patruo: quod si faceret, illi pollicebatur Epiri regnum, quod ad illum hereditario jure pertinere dicebat: quia Caragusæ natu senioris filius esset. Ameses ut ambitiosus erat, ac regni cupidus ad Mechemetem transiit, vxoremque & liberos Constantinopolim abduxit: Sperabat enim præter regnum Epiri & alias dignitates se obtenturum ab Imperatore Turcico potentissimo & liberali. Hac defectione lętus Muchemetes acceptisque obsidibus uxore ac liberis Amesis illi commisit exercitum quinqꝫ millium hominum, illique Isacumbassam adjunxit cum quo Epirum invaderet: Ita rex ab exercitu faustis acclamationibus salutatus infesto equitum Turcicorum agmine ad Patrui fines perrexit: à quo insidiis præventus, fusis fugatisq; & ex majori parte cæsis equitibus, ipse in patrui potestatem vivus pervenit: qui illi ingratitudinem & perfidiam in Deum, patriam & consanguineum genus gravi oratione exprobans, illum arcta jussit custodia asservari: Sed cùm bellis continuis detineretur neque illi qui semel transfuga fuisset ampliùs fidere tutum videretur, illum Neapolim transferri curavit, ad Alfonsum regem, cum quo a-

micitia intima junctus erat. Sed post Alfonsi mortem Andegavenses Galli duce Picenino regnum Neapolitanum eripere conabantur Ferrando Alfonsi filio, & sibi vendicare. Quorum viribus impar Ferrandus, ex Epiro Scanderbegum evocavit in auxilium: Regi postquam suppetias tulisset, & Neapolim quietam reddidisset, abducto secum Amese domum rediit: Quem postquam defectionis poenitere sensit, officiumque in posterum fidele polliceri, ut erat benignus, illum in gratiam recepit. Sed in retrahenda ex Constantinopoli uxore ac liberis summa videbatur difficultas, ex Patrui consensu fugam iterum simulavit, & ad Mechemetem venit: qui illum quidem excepit, sed non qua priùs fecerat alacritate: diuque postquam esset Constantinopoli moratus, expectans commodam occasionem, qua posset uxorem inde eximere, sive fuerit suspectus Turcæ Principi, sive illi amplius fidere noluerit, dato veneno extinctus est; antequam illi in patriam reditus liber concessus esset.

RES ALBANA TVO EST FORTVNATISSIMA DVCTV.
TERROR ENIM EXPERTIS EST TVA DEXTRA GETIS.
IANVSAS THOPIVS.
SIVE ANIMVM SPECTET, SEV PVLCHRO Ī CORPORE ROBVR
NEMO EST EPIRVS QVEM TIBI PRÆTVLERIT.

TANVSAS THO-PIVS.

TANVSAS hic filius fuit Goici Thopij, & frater illius Georgij, qui in obsidione Belgradi Macedonij insidijs Scbaliæ Turcici exercitus ducis præventus, cum aliis multis clarissimis viris cæsus est magno totius Epiri damno, & Scanderbegi Principis dolore. Patruus hujus vocabatur Andræas Thopius, Musachi & Comini pater, viri omnes illustres, & magnanimi. Maximê hic Tamusas vir fuit animo invicto, unicèque propter virtutum Scanderbego dilectus, cujus opera felicissimè semper usus est in omnibus bellis, quæ contra Amuratem Hadrianopolis Imperatorem, & Mechemetẽ ejus filium gesta sunt: potissmùm in obsidione Sfetigradi oppidi, Cui Petrus Perlatus à Scanderbego præfectus erat anno 1449. cùm Amurates ad occupandam Croam exercitum 1449.
centum & sexaginta millium hominum adduxisset, quò antequam veniret, Sfetigradum Epiri urbem, à Croa 25. milliaribus distantem, cinxerant Turcici equites, Imperatorem expectantes: in eos Mosacus Golemius Dibriota, Ta-

ta, Tamuſas Thopius, & alij ruſticanis induti veſtibus, fingentes ſe in urbem convehere annonam aſinorum clitellis onuſtam, Turcas allexerunt ad pugnam, & fugam ſimulantes pertraxerunt in inſidias à Scanderbego locis commodis in valle diſpoſitas, unde irruentes in incautos, omnes fere ad internecionem cęciderunt. Vrbs tamen non ita multo poſt capta eſt proditione neſcio cujus nebulonis Dibriotæ, qui precio ab Amurate corruptus, urbem ingreſſus eſt, & in puteum (qui unicus in urbe erat, & ex quo aquatum omnes veniebant) canem mortuum conjecit. Dibriotis verò religio eſt bibere de aqua aliquo cadavere polluta. Cumque nemo ex ciſterna vellet vel auderet haurire potum, urbem Turcæ dediderunt. Tamuſæ quoque virtus ad Belgradum, apparuit & in pugna, qua ſuperatus Ameſes begus, captusq; & ad patruum adductus: Belgradum enim obſederat Scanderbegus duce Moſacho, cui commiſerat hominum quatuordecim millia. Ipſe verò cum Tamuſa, aliis expeditis equitibus dum abſens eſſet, Sebaliasbegus corruptis excubiis, magnam obſidentium ſtragem edidit: Sed adventu Scanderbegi ſe recipere coactus eſt, fuſus & fugatus virtute Tamuſæ, qui ad perſequendos hoſtes commiſſus erat, & in eo conflictu periere Albanorum equitum fere duo millia, & totidem peditum.

N

MOSACHVS GOLEMIVS.

MOSACHVS qui & Moiſes dictus eſt natione Epirota filius fuit Muſachi & Voislavæ: Huius patrui fuerunt Ariannites Comitatus Scanderbegi ſocer, & Vladiennas Golemius Ariamnites, qui pater ſuit Muſachi mariti Angelinę Scanderbegi ſororis: Hic Moſachus, dictus Dibriota, vir fuit rei militaris peritiſſimus; Primumque locum inter Epiroticos Duces, qui Caſtriotæ militarunt, ſemper obtinuit: cuius opera contra Amuratem in omnibus expeditionibus feliciſſimè vſus eſt, tam in recuperanda Epiro, quam in ea conſervanda contra Feriſem, Muſtapham que, & contra Venetos Daini jurisdictionem Leche Zacharia occiſo ſibi vendicantes. Item in Sfedigradi obſidione: Ante Croam contra Ameſem & Debream: Cumque in obſidione Belgradi abſente Scanderbego proditione excubiarum Sebalias magnā Epirotarum ſtragem feciſſet. Moyſes de eius reb. redeintegrādis ſpe omni amiſſa, ac prius multoties iā à turcis ſub ingentibus promiſſis ſolicitatus ad Muche-

metem Hadrianopolitanum Imperatorem transfugit: illiq; suam operam obtulit in expellendo Albanio Scanderbego, ea tamen conditione vt rerum potitus ipse stabiliretur in Principatum expulsi, solveretq; Muchemeto quotannis quantum illi tributi injungere vellet. Hunc liberalissime excepit imperator, quod illius generositatem, & auctoritatem apud suos satis perspectum haberet. Quare trāsfugæ se vltro concedere quod poscebat, & præterea se illi donaturum, post rem feliciter exactam, quicquid posset ab imperatore clemente & liberali expectare. Cumq; ille se Scanderbegum interfecturum spopondisset: Si id præstaret, caputque mortui ad Principem attulisset, percussori promisit munus centenorum millium ducatorum: neq; se vnquam ab eo exacturum vllum tributum, pro possessione AEmathiæ, quam illi liberaliter indulgebat: sed satis illi fore, si fideliter & constanter perseveraret in officio debito. Vtque hæc firma rataq; essent, chirographo & sigillo imperatorio stabiliri jussit. His promissis onustus Moyses, acceptis quindecim selectorum equitum millibus è Thracia per Macedoniam venit in Epirum: Scanderbegus, qui jam antea de eius defectione certior erat redditus, cùm decem millibus equitum illi occurrit ad Dibri inferioris limites: cuius cum copias egregio ordine instructas considerasset attentiùs Moyses, motus est non mediocriter: noverat enim Principis Albanii invictum animum, & singularem prudentiam. Prodiens tamen ad primos aciei ordines, illum contumeliosis verbis compellatum, provocavit ad Duellum: Scanderbegus ira percitus, equo citato in perfidum magno ferebatur impetu, sed alter nō ausus expectare huius violētiā, retrocessit. Subitòq;: facta impressione, Scanderbegus

cum

cum suis omnib. in agmen adversariorũ irruẽs, quos iam attonitos turpi Ducis fuga cognoverat, brevi temporis intervallo illos fudit, & viriliter profligavit, elapso fuga proditore cum pauco suorũ numero: qui Constanti. regressus, ab imperatore exacerbato hac jactura nõ satis clemẽter exceptus est: & ab omni aulicorũ comitatu cum sanna explosus. Homo miser statim cũ scientia remordente sensit, se justas suæ proditionis dare poenas: & ad rerum suarum desperationem actus, intra se non poterat excogitare, quo pacto temeritatis suæ peccatum posset corrigere: Cumq; diu intra se versasset omnia, conclusit expedientius fore ad Clementiam domini refugere, quam ignominiosam vitam inter barbaros vivere. Mutato igitur habitu Hadrianopoli se subducens, in Epirum redijt & ad pedes Scanderbegi cum lacrymis prostratus, petivit delicti veniam: vel si in eius animo exulcerato iusta causa, misericordiæ locus nullus superesset, rogabat obnixè, vt principis manu occideretur. Supplicem Scanderbegus ferre non potuit sed dolenti condolens, illum clementer elevatum jussit secum assidere, dataq; brevi responso venia ne diu in tanto doloris cruciatu suspensum detineret, mutato sermone cœpit cum eo colloqui ea qua prius solitus erat familiaritate, datisq; vestimentis illũ splendidius tegi voluit, adhibitumq; mensæ regiæ lautissimè excepit; & liberaliter restituit omnia bona, & patrimonium, quod post defectionem ad fiscum fuerat relatum: resarcitaque gratia firmissimè postea perseveravit in officio, & operam fidam navavit principi: potissimum contra Ioannem Andegavensem Principem, regis Galliæ filium, qui Ferrando Arragonum regi, eripere conabatur regnum Siciliæ & Neapolis, pertractis iam in suam sententiam du-

cibus Tarenti & Rosanæ; & duce Iacobo Picenino, fere omnes regni vrbes occuparant, præter Neapolim, Capuam Aversam, Gaietam, & Berletam, in qua obsessum Galli tenebant Ferrandum: Obsidionem solvit Scanderbegus adjuvantibus suos conatus Moyse Dibriota, & Gnerico Angelinæ sororis filio: liberatumq; Ferrandum profligatis hostibus restituit regno: Reversus in Epirum invasit iterum Turcarum fines: in quem missus est Assambegus, qui pugna victus à Moyse vulnus accepit in brachio dextro, vixq; acie evasit: Pauloq; post eandem præstitit operam domino suo adversus Iussumbegum, Carazambegum, & Seremetum Mechemetis duces. Postremo cum ad vallem Valcalam contra Balabanum bassam pugnaret, & victoriam pertinaciùs quam par esset persequeretur, in insidias hostium lapsus cum Guirizio Vladienna, Musaco Angelinæ Scanderbegi sororis filio, Gino Musacho, Iano Perlato, Nicolao Berisio, Georgio Churcho & Gino Magnesio insignibus Epirotarum ducibus captus est vivus, & Constantinopolim missus ad Mechemetem imperatorem: qui literis Balabani monitus erat de captivorum nobilitate & bellicis virtutibus. Hos omnes crudelissimus Princeps exquisitissimis tormentis, detracta minutissimis vulneribus cute per dies quindecim excarnificatos trucidari jussit: quamvis eos Scanderbegus vellet redimere vel Turcarum captivorum duplici numero, vel tanto argento quantum ponderabant.

TORLA-

SIC TE VESANO FVROR ENTHEVS EXCITAT OESTRO:
PRINCIPIS VT VITAE STRVXERIS IN-SIDIAS.
TORLACES DERVISIVS.
BARBARA RELIGIO EST, QVÆ REGVM SANGVINE GAVDET
NEMO HAC ESSE POTEST IMPIETATE PIVS.

TORLACES DERVISIVS.

TORLACES, qui ab alijs Dervisius nominatur, monachus fuit Turcicus: qui in Baiazetem Turcarum Imperatorem, simulans se Eleemosynam poscere, irruit, Allahitschi bis proclamans, acinacem, quem veste tegebat, Principem nihil tale expectantem vibrans, illi vulnus inflixit, & occidisset, nisi Ischenderbassa qui præsens adstabat gladium detorsisset, & massa ferrea (Pusdoganum quam Turcæ vocant) nebulones caput confregisset: quem statim semianimem milites arreptum frustilatim discerpserunt: Baiazetes hoc tam audaci facinore irritatus, Torlaces omnes proscripsit; & Constantinopoli, totoq; orientis exegit Imperio: vt eorum vniversus ordo sacer sciret, impietatem summam esse contra suum principem conspirare, & illi manus quacunque de causa inferre. Hoc accidit anno salutis 1493. 1493.
dum Baiazetes expeditionem suscepisset in Chimeriotas montanos Epiri, qui Acrocerrannia incolunt.

Hic notandum est apud Turcas diversos esse religionis gradus; quos ad imitationem Græcorum sic distinxerunt.

O Cali-

Caliphes summus est in religione Musulmanica Princeps, seu vicarius Mahometis Prophetæ: tantę dignitatis, vt etiam hunc titulum vsurpent ipsi Turcarum Sultani, sicut olim Romani Imperatores sibi tribuebant nomen Pontificis maximi.

Secundus à Caliphe est Seriphis locus. Caliphi enim mortuo, Seriphes substituitur, sicut apud Græcos Syncellus Patriarchæ: & Hi recta linea se descendere à Mahomete Propheta jactitant: quos Tatari & Turcę summa colunt veneratione, & Sçithos vocant.

Præter hos varij sunt religiosorum hominum gradus. Primo loco Patriarchatum obtinet qui Muphtis dicitur, juris omnis & sacrorum rex: Huic proximi sunt Cadilescheri: qui cum Archiepiscopis nostris conferri possunt autoritate & dignitate.

Cadij sequuntur, locum eundem tenentes, quem apud Christianos Episcopi.

Hogiæ postea veniunt, qui Seniores, vel Presbyteri dici possunt: Deinde Talismani veluti Diaconi: quorum est officium Musulmannos ad preces excitare, interdiu & noctu quinquies. Turres enim messitis adjunctas conscendunt, & acutissima voce clamorem altum tollunt, digitis alteram obturantes aurem & homines ad invocandum numen divinum his verbis ex hortantur. In nomine Dei misericordis propicij. Laus Deo regi sæculorum, & pio, regi diei Iudicij. Heus serviamus ei, & heus adiuvabimur. Dirige nos in punctum rectum; punctum eorum, in quibus tibi benè placitum est, & qüibus non irasceris, & non errabimus. Hæc omnibus precatio ita est vbique vsitata, vt nobis est Oratio dominica à Christo Iesu tradita.

Postre-

Postremum locum & ordinem servanti apud Musulmannos Dervisij, qui Græcorum Callogeris, nostris verò Monachis comparari possunt: & horum appellatu generalis est: sub qua alij multi comprehenduntur.

Qui simpliciter Derviastri à Turcis dicuntur, totum caput abradunt; in suis frontibus & temporibus cauteria inurunt vel ferro candenti, vel accensa spongia, vel linea fascia: aures habent perforatas, quibus inserunt inaures ex iaspide, vel annulos ferreos: Amiciuntur ovillis, vel caprinis pellibus, vna ab anteriore, altera à posteriore corporis parte adplicata: cætera nudi incedunt tam æstate quam hyeme. In suburbanis, & in pagis habitant: calidiore tempore vagantur prætextu religionis: fures sunt, adulteri, prædones, & in quos non sine periculo incidunt viatores, pædicones, & polluti spurtis libidinibus: Maslaco & oppio vescuntur, vt eo quasi Phrenetici redditi, cultellis sibi incidant vulnera circa collum, brachia, pectus, & latera, sanguinisque fluorem compescunt accensa spōgia: & eum dolorem patienter tolerant: habenturq; sancti, & Deo grati. Horum superior sive Præfectus in Anatolia vivit Azembaba nomine: qui Protopapa dici potest.

Calenderes alij sunt apud eos monachi; qui singularem sanctimoniam præ se ferunt; & vitæ continentiam: Sacella minora inhabitant. Tunicas habent curtas absque manicis, strictas instar sacrorum tam è lana, quam ex pilis equorum contextas: Crines penitus abradunt. pileos gestant ex albo filtro, similes Græcanicis quos sacerdotes induunt: nisi quod in horum oris instar fimbriarum dependent vndique longiusculæ equorum jubæ. Annulos ferreos crassos adpendent auribus, collo, & brachiis, imo etiam peni perforato æreum inserūt annulum,

nec etiam si coire cupiant, possint, tantam in sui ordinis sectatoribus sanctitatem, & continentiam requirunt.

Huggiemales alij dicuntur monachi vt plurimum juuenes, robusti: & inter eos plurimi sunt nobiles & divites: hi Africam, AEgyptum, Persiam, & Turcarum ditiones religionis prætextu pervagantur. Illis amictus est tunica stricta, Zona lata, serico & auro distincta, cui etiam adplicant tintinabula: cuiusmodi etiam sub gēibus adplicāt. Super tunicam leonis, vel pardalis pellem iniiciunt, vngulis in pectoris partem superiorem connexis. Calceos etiam ex funiculis contextos gestant: Inaures argenteas vel æreas auriculis adplicant. Capillos in vtrumque promittunt humerum, quos oleo terebinthi vel juniperi pervngunt, vt magis promittantur & crescant. Manu vt plurimum tenent librum, & amatorias odas cantant publicè. Formosulos juvenes, qui fortè occurrunt, medios cōplexi arctissimè deosculantur: & ad cymballorum tinnitū, & cantilenarum numeros plebem congregant, à qua poscūt munera: deditì sunt vagis, & turpibus libidinibus; quibus non solum in fœminas ardent, sed etiā in mares, & bruta, neq; ab vllo sexu vel ætate abstinent.

Torlaces monachi, sicut & Dervisij, teguntur ovillis, & caprinis pellibus, quibus pallij more induunt & supertrudunt pellem vrsinam: acuminato vtuntur pileo ex albo filtro, qui plicas habet plurimas. alioqui nudi incedunt; cauteriaq; temporibus inurunt. Literarum omnes sunt rudes, ad tabernas, fora publica, & balnea se conferūt vt inde stipem exigant: Rapaces sunt in itineribus, & viatoribus insidiantur, sicut & Dervisij Chiromanticam divinationem exercent: & proptetea ad eos magno numero confluunt multi, præsertim mulierculæ, à quibus tan-

quam

quam sacris vatibus, porrecta manu discunt quæ illis eventura sunt: & hinc quæstum aliquem non vulgarem faciunt: nemo enim illis manum conspiciendam porrigit, sine aliquo munusculo. Vt plurimum senem aliquem sui ordinis circunducunt per pagos & oppida, cui divinos tribuunt honores. Senex ille quasi enthusiasmo correptus serio vultu, contortis oculis, caperata frōte se sistit in medium, & nescio quæ profert labris motis, verbis tamen non articulatis, tanquam cœlitus revelata: Nunc instar mortui jacet, nunc rotatis palpebris in cœlum cum suspiriis oculorum aciem attollens ad vitam se redire simulat, & excidium populo minatur, nisi ad pœnitentiam redeat: vel eius intercessione & precibus ira Dei à peccatis hominum avertatur. Hinc modo plebecula, muneribus onerat impostores: hacque liberalitate placatum sibi numen existimant, & Deo grates reddi. Veteratorem hunc proni adorant reliqui Torlaces, & circumvolventis oculos hinc inde, propitium pœnitentibus hominibus Deum pronunciant, onustique præda in suas revertuntur speluncas, turpissimè se invicem libidinibus abominandis polluentes, & adulteriis mulierum, in quas violenter, & quasi œstro perciti feruntur; viris etiam earum nefandos spectantibus & probantibus concubitus: felicesque se arbitrantur, quod eorum vxores viris tam sanctis placuerint; in quarum amorem non nisi spiritu divino moveri putāt. Et ideo mulieres hac consuetudine cæteris digniores asserunt.

HIC SI SECRETV SEMPER LATNISSET HEREMO,
PERSA ASIÆ HAVD VICTOS DIRIPVISSET AGROS.
TECREL SCACHOCVLIS.
TECKEL ACHEMENIOS DVM COGIT AD ARMA CVSELBAS,
CAVSAM AIT EXPLOSVM SEDITIONIS HALYN.

TECKEL SCACHOCVLIS.

TECKEL natione Persa, (alij ex Phrygia natum volunt) Chasanis Chelisis hominis primarij in Tekiensi regione fuit filius: dictus est Cuselbas, quasi rubrum caput, regium genus con sanguinitate attingebat. Is propter nobilitatem, bonarum literarum cognitionem, & pietatis religionisque cultum, suorum benevolentiam, studium, & admirationem, acquisivit, & divinus Propheta vocatus est. Is Harduelis Aidaris cognatus fuit, & discipulus, pręceptori doctrina & religionis zelo non inferior. Cumque Harduelis à Iacupe Chiorzeynale trucidatus esset, sęvireturque in novæ sectæ quam introduxerat, sectatores. Teckel regis metu Euphrate trajecto in Armeniam fugit, & in Antitaurum spelunca obscura latitans, quę tamen illi commoda visa est, propter fontium scaturigines, & arbores frugiferas, quæ loco illi vicinæ erant, ibi sexennium fere integrum degens divinarum rerum contemplationi vacaba, tcontentus eo victu, quem terra suppeditabat. Sed tan dem

dem à paſtoribus cognitus, demum à ruſticis, qui vitæ illius auſteritatem & pietatem ſatis mirari non poterant: illi primum neceſſaria ſuppeditabant, tandem ab iis per pagos & vicinas vrbes circumductus, ab omni populo pro Propheta divinitatis participe habitus eſt: potiſſimum poſtquam publicaſſet ſuæ religionis dogmata. Inter quæ primum erat, eos ignis æterni ſupplicio puniendos, qui in Machometis doctrina non ſequerentur Halys inſtitutionem. Mortuo enim Mahomete Propheta Muſulmanorum, quatuor eius diſcipuli Homar Honam, & Ebubekir, & Halys Mahometis gener mandata & præcepta defuncti præceptoris, ſchedulis confuſis relicta, ſuſceperunt, & certo ordine in Alcaronum, ſive Alforcanum redegerunt: omnibusq; interpretationem, & commentatitios addiderunt cum alijs quibusdam appendicibus, quæ ad ceremonias pertinent: Tres priores ſequuntur Turcæ, Tartari Aſiatici Africanique Muſulmani. Halym ſoli Perſæ; Aidaris Harduelis primò, poſtea huius Tekelis inſtinctu adprobarunt, tribus prioribus neglectis: qui doctrinam ſuam crudelitate & voluptatibus involverunt: Vtque ſuos ſectatores à reliquis diſcernant, eos iubent teguminibus capitum rubris redimiri: vnde Cuſelbæ dicũtur, hoc eſt capita rubra, ad differentiam Zagatarum Tartarorum, qui geſtant viridia, & Turcæ alba. Harduelem huius doctrinæ autorem interfecit Iacupes Vſumcaſſanis regis Perſarum filius, & in regno ſucceſſor. Iſmael verò Harduelis filius, cum matre Iacupis ſorore fugit ad mare Caſpium, ad Pynchalem patris ſui amicum veterem, & illius regionis Principem: à quo poſtea ſublato è vivis Iacupe reductus eſt in Perſidem. Is cum audiviſſet Tekelem ad Taſciam vrbem (quæ ad Antitaurum ſita eſt) religionem

nem paternam restaurare, tantumque autoritatis jam esse nactum, vt plus quam sex hominum millia ad se congregasset, qui rubra capitum tegumenta sumpserant, & quos emandabat ad deprædandum vicinos suis dogmatibus adversantes, illum literis monuit & exhortatus est, vt viriliter incœpto persisteret, pollicitus illi suum auxilium in omnibus. Nam in illum Turcæ iam arma moverant, suasu Cappadocum, & Lycaonum, qui metu Cuselbarum cum vxoribus & liberis Iconium confugerant. Teckel igitur prospero rerum successu elatus, ad vrbem Agognem cum magna hominum armatorum multitudine pervenerat, & in eum arma sumpserunt Orchanus & Mehemetes Baiazetis nepotes: nam vterque post suorum patrum Alensaci & Sciansciæ mortem, dominia Lycaoniæ possidebant. Ii Teckelis potentiam non ferentes in eum surrexerant, tandem viribus impares, ex Lycaonia discesserant. Persæ autem per Asiam minorem vagabundi, & ferro sævientes, vsq; ad Ancyram, quæ Angori nunc dicitur, penetrarant: & illos Conchutes Baiazetis filius, qui copias non mediocres collegerat Tyatiræ, Sypili, Magnesiæ & in Phocæa, non ausus est invadere. Teckel per Galatiam tendebat in Bithyniam cum exercitu victore, & Caragius bassam sive Caracossam Asiæ Beglerbegum qui auxiliares Asappos ex Paphlagnoia, Galatia, Bithynia & Ponto priùs congregarat, inopinantem fuderat. Achmetes interim Baiazetis filius primogenitus Cappadociæ & Ponti dominum regens, militem legerat, vt Teckelem opprimeret, sed ij omnes à Cuselbis superati sunt, Caragius bassa vix elabente celeri fuga, amissis eo conflictu plusquam septem Asapporum millibus, & maiori parte Turcici equitatus. Hac victoria potitus Teckel Cuthe-

iam Asiæ minoris Metropolim obsidet, in quam se Caragiusbassa receperat: Qua expugnata Beglerbegum cum vxoribus, & liberis captivos abduxit. Palatium incendit, vrbemque militum prædæ concessit: eosque statim postea duxit ad obsidendam Prusam Bithyniæ vrbem opulentissimam: sed ab ea expeditione deturbatus est adventu copiarum Turcicarum, quę jam ex Europa ad Callipolim per Hellespontum in Asiam trajecerant à Baiazete missæ Halibassaque Eunuchus Macedo bellicosissimus vir cum expeditissimis Macedonum, Mœsiorum, Illyricorum, Epirotarum & Thracum equitibus, & Ianizaris ex Chersoneso in Phrygiam traiecit: monuitque Corchutem & Achmetem, vt convocatis omnibus Hipparchis (qui Sangiaci dicuntur) illum expectarent in Galatia. Teckel suorum suasu è Ponto discedens abducebat secum infinitam prædam: hanc vt illi eriperet Halybassa, summa vsus diligentia illum adsecutus est in planicie Galatiæ prope Caraassarem. Cuius impetum vt moraretur Teckeles, & locum evadendi tempusque præpararet, vivum Garagiusbassam in via palo jussit affigi. Sed Halysbassa hoc tam horrendo spectaculo magis irritatus, qua potuit celeritate illum est insecutus cum Achmete, qui se illi prope Angorin sive Ancyram cum decem millibus hominum coniunxerat. Cumq; minus prudenter quam par erat, peditatum longis itineribus defatigatum Achmeti reliquisset, ipse verò cum octo millibus equitum celerrimo cursu fugientes Persas persecutus ad Olygam montem non longè ab Ancyra vehementi solis æstu fractos in eos incurrit: temerèque in agmen hostium se conjiciens, ab ijs cæsus est, cum maiore sui equitatus parte: reliqui amisso duce, fugæ se dediderunt. Teckeles data suis ali-

is aliqua quiete, vt vires reficerēt, traiectoHaly fluvio, Tasciam se recepit. Deinde ad vrbem Celenes, quam Maras sive Marsyas fluvius interfecat, venit. Eo prælio quo Halysbassa cæsus est Teckelis quoque pater Chasanes Chelifes sagitta ictus interiit: cui mortuo tumulus structus est à Cuselbis, & exequiæ magno vlulatu peractæ: Caramusses autem Vlofeziorum stipendiariorum exercitus Halysbassæ præfectus, qui domino suasor erat ne in Persas temere irrueret imprudentius, collectis fusi exercitus reliquiis retrocessit. Halysbassæ loco Iunusbassa,. Turcico præfectus est exercitui, homo in militari arte expertissimus, & animo invicto: Hinc Achmetes novum commisit exercitum, cum quo Persas insequeretur. Qui non magna mora interposita Teckelem adeo vrsit, vt suis ac præda fere omni relictis in hostium potestatem, compulsus sit in latibula Antitauri; vnde quoque eiectus, in Armeniam cōfugit, omni spe auxilij ab Ismaele recipiendi amissa. Nam qui supererant ex seditioso exercitu viarum longitudine, çstu, & laboribus confecti in Parthiam se recipientes, in via mercatores sericos pannos vehentes interfecerunt, & merces diripuerunt. Tebrisumque appulsos Ismael suppli cio duces affecit, reliquamq; multitudinem in servitutem redegit. Scachoculim postea captū, vivum cremari jussit: vt auctor est Spandugimis.

PYRCALIS HOSPITIO SOSPES SERVABERE: TANDEM
FATA TVÆ REDVCEM RESTITVENT. PATRIÆ.
SCACHVS ISMAEL PERSA.
ALVĀTEM EXTRVDES: CÆSVM VLCISCERE PARĒTEM
INFESTVS TIBI THRAX SED TAMĒ HOSTIS ERIT.

ISMAEL SOPHI.

ISMAEL Perſarum rex, Harduelis Aidaris hominis religioſiſſimi, & novæ ſectæ apud Perſas inventoris filius fuit. Harduelis hic, licet non uſque adeo illuſtri inter ſuos natus eſſet familia, tamen propter pietatem & doctrinam primo in honore habebatur. Divitias enim,deliciasque, & honores, tanquam ſarcinas, & impedimenta ad meditationem vitæ æternæ,contemnens, tantùm meditationi rerum divinarum ſeſe dediderat. Vſum caſſanes Perſarum rex,pietate illius, & ſanctiſſimis moribus delectatus, illi Martham filiam deſponſavit: quam ſuſceperat ex Deſpina Callojoannis Ponti & Trapezuntij Imperatoris filia. Harduelis propter mutata religionis Muſulmanicæ myſteria, quæ ex traditionibus Halys Mahometi generi & diſcipuli didicerat, tantùm autoritatis ſibi acquiſivit in Perſide, & Armenia, ut infinitus hominum numerus illius videndi, & audiendi cauſa conveniret, poſſetque ex ejus ſectatoribus juſtus fieri exercitus. Id illum Iacupi Chiorzeynali Vſumcaſſanis filio (qui patre mortuo regnum occupabat) ſuſpe-

ctum reddidit; cum Iacupis potentia nondum satis in Perside firmata videbatur: & novos motus, quantumvis levissimos, formidabat. Propterea quod Vsum cassanes Assymbeies eius pater Ameniæ præfectus paulò antè violētia regnū Persiæ occuparat, Malaonchre legitimo rege peremto Post cuius cædem, Persarū Prin., ut fieri solet, alij novi regis Vsumcassanis partes sequebātur, reliqui Malaonchris non deponentes desiderium, ad res novas tendebant. Iacupes igitur non satis certus de rerum suarum statu, potentiamque sororii Harduelis suspectam non ferens, qui Persis jam erat miraculo, propter vitæ sanctimoniam, illum per sicarios nihil tale timentem de medio sustulit. Ejusque sectatores quantum potuit è Perside removit. Ismael Harduelis filius adhuc infans, cum Martha matre ad Pyrchalem Hyrcaniæ Principem amicum paternum deductus est, & secretò educatus, ut crudelitatem evitaret avunculi. Is paternum dogma firmiter animo retinens, forma corporis venusta, facundia, morumque comitate singulari præditus, jam factus adultior summa in æstimatione erat apud omnes. Factum est ut aliquot annis interjectis, Iacupes avunculus uxoris suæ fraude veneno sit sublatus. Quod ubi innotuit: Pyrchales juvenem cum copiis in Persidem reduxit, ut si fieri posset, patentum possessionibus, & patrimonio
1490. illum restitueret. Postquam anno Christi 1499. venisset in Armeniam, statim benevolentia suorum magis quàm viribus, dominum parernum recepit. Tanto successu elatus, & concursu Persarum, qui eandem quam ipse religionem sectabantur, adjutus, ad Sumachiam Mediæ conterminam primò duxit exercitum, quam expugnavit & diripuit: Inde Tebrisium majoris Armeniæ Metropolim

polim, Persiæque caput (quæ Tarva dicebatur antiquis) à Caspio mari itinere dierum quatuor distantem, non procul ab Emporio Derbent, ubi portæ ferreæ Scythas Tataros ab ingressu Persidis arcent) occupavit. Eo tempore Persarum regnum Alvantes Iacupis filius Morarcha fratre seniore expulso post patris interitum tenebat, Tebrisiique regium tribunal statuerat. Illi plurimùm infensi erant Tebrisini, propter avariciam, & immanem crudelitatem. Quod vbi cognovit Ismael, copias ad vrbis portas adduxit: Alvantes motu percitus, cum suis in fugam se dedit, statimque à civibus in urbem est admissus Ismael. Qui Iacupis sepulchrum diruit, ejus ossa dispersit: ut expiaret hac vindicta patris Harduelis necem. Cumque Alvantem fugisse vsque ad urbem Scyram audivisset, oppidaque Persidis & Armeniæ fere omnia tegumina capitum rubra recepisse, ut adprobationem communis religionis testarentur, & jam ad urbem Tasciam, quæ est ad radices Antitauri, convenisse plusquàm sex hominum millia, qui suasu Teckelis Scachoculis missi erant deprædatum contrariæ superstitionis homines, animo concepit totius regni possessionem. Iamque Cappadocas, & Lycaonas belli metus usque adeo perculserat, ut præcipui illorum uxoribus & liberis Iconium profugerent. Ismael ad Teckelem misit equitatum Persicum, illumque hortatus est, ut strenuè in incœpto perseveraret; se illi opibus & potentia in omni re non defuturum, quicunque belli eventus subsequeretur legatis, interim missis in Italiam, Venetos solicitabat, ut Turcas bello vexarent, qui jam Teckelem invadebant. Quod cúm non impetrassent Legati in Cyprum delati, postea in Syriam pervenerunt, ubi Petrus Catharini Zeni filius consulatum gerebat, &

præerat

Caliphes summus est in religione Musulmanica Princeps, seu vicarius Mahometis Prophetæ: tantę dignitatis, vt etiam hunc titulum vsurpent ipsi Turcarum Sultani, sicut olim Romani Imperatores sibi tribuebant nomen Pontificis maximi.

Secundus à Caliphe est Seriphis locus. Caliphi enim mortuo, Seriphes substituitur, sicut apud Græcos Syncellus Patriarchæ: & Hi recta linea se descendere à Mahomete Propheta jactitant: quos Tatari & Turcę summa colunt veneratione, & Sęithos vocant.

Præter hos varij sunt religiosorum hominum gradus. Primo loco Patriarchatum obtinet qui Muphtis dicitur, juris omnis & sacrorum rex: Huic proximi sunt Cadileſcheri: qui cum Archiepiscopis nostris conferri possunt autoritate & dignitate.

Cadij sequuntur, locum eundem tenentes, quem apud Christianos Episcopi.

Hogiæ postea veniunt, qui Seniores, vel Presbyteri dici possunt: Deinde Talismani veluti Diaconi: quorum est officium Musulmannos ad preces excitare, interdiu & noctu quinquies. Turres enim messitis adjunctas conscendunt, & acutissima voce clamorem altum tollunt, digitis alteram obturantes aurem & homines ad invocandum numen divinum his verbis ex hortantur. In nomine Dei misericordis propicij. Laus Deo regi sæculorum, & pio, regi diei Iudicij. Heus serviamus ei, & heus adiuvabimur. Dirige nos in punctum rectum; punctum eorum, in quibus tibi benè placitum est, & quibus non irasceris, & non errabimus. Hæc omnibus precatio ita est vbique vsitata, vt nobis est Oratio dominica à Christo Iesu tradita.

Postre-

Postremum locum & ordinem servanti apud Musulmannos Dervisij, qui Græcorum Callogeris, nostris verò Monachis comparari possunt: & horum appellatu generalis est: sub qua alij multi comprehenduntur.

Qui simpliciter Derviastri à Turcis dicuntur, totum caput abradunt; in suis frontibus & temporibus cauteria inurunt vel ferro candenti, vel accensa spongia, vel linea fascia: aures habent perforatas, quibus inserunt inaures ex iaspide, vel annulos ferreos: Amiciuntur ovillis, vel caprinis pellibus, vna ab anteriore, altera à posteriore. corporis parte adplicata: cætera nudi incedunt tam æstate quam hyeme. In suburbanis, & in pagis habitant: calidiore tempore vagantur prætextu religionis: fures sunt, adulteri, prædones, & in quos non sine periculo incidunt viatores, pædicones, & polluti spurtis libidinibus: Maslaco & oppio vescuntur, vt eo quasi Phrenetici redditi, cultellis sibi incidant vulnera circa collum, brachia, pectus, & latera, sanguinisque fluorem compescunt accensa spõgia: & eum dolorem patienter tolerant: habenturq; sancti, & Deo grati. Horum superior sive Præfectus in Anatolia vivit Azembaba nomine: qui Protopapa dici potest.

Calenderes alij sunt apud eos monachi; qui singularem sanctimoniam præ se ferunt; & vitæ continentiam: Sacella minora inhabitant. Tunicas habent curtas absque manicis, strictas instar sacrorum tam è lana, quam ex pilis equorum contextas: Crines penitus abradunt. pileos gestant ex albo filtro, similes Græcanicis quos sacerdotes induunt: nisi quod in horum oris instar fimbriarum dependent vndique longiusculæ equorum jubæ. Annulos ferreos crassos adpendent auribus, collo, & brachiis, imo etiam peni perforato æreum inserũt annulum,

O 2 ne etiam

ne etiam si coire cupiant, possint, tantam in sui ordinis sectatoribus sanctitatem, & continentiam requirunt.

Huggiemales alij dicuntur monachi vt plurimum juuenes, robusti: & inter eos plurimi sunt nobiles & divites: hi Africam, AEgyptum, Persiam, & Turcarum ditiones religionis prætextu pervagantur. Illis amictus est tunica stricta, Zona lata, serico & auro distincta, cui etiam adplicant tintinabula: cuiusmodi etiam sub gẽibus adplicãt. Super tunicam leonis, vel pardalis pellem iniiciunt, vngulis in pectoris partem superiorem connexis. Calceos etiam ex funiculis contextos gestant: Inaures argenteas vel æreas auriculis adplicant. Capillos in vtrumque promittunt humerum, quos oleo terebinthi vel juniperi pervngunt, vt magis promittantur & crescant. Manu vt plurimum tenent librum, & amatorias odas cantant publicè. Formosulos juvenes, qui fortè occurrunt, medios cõplexi arctissimè deosculantur: & ad cymballorum tinnitũ, & cantilenarum numeros plebem congregant, à qua poscũt munera: dediti sunt vagis, & turpibus libidinibus; quibus non solum in fœminas ardent, sed etiã in mares, & bruta, neq; ab vllo sexu vel ætate abstinent.

Torlaces monachi, sicut & Dervisij, teguntur ovillis, & caprinis pellibus, quibus pallij more induunt & supertrudunt pellem vrsinam: acuminato vtuntur pileo ex albo filtro, qui plicas habet plurimas. alioqui nudi incedunt; cauteriaq; temporibus inurunt. Literarum omnes sunt rudes, ad tabernas, fora publica, & balnea se conferũt vt inde stipem exigant: Rapaces sunt in itineribus, & viatoribus insidiantur, sicut & Dervisij Chiromanticam divinationem exercent: & propterea ad eos magno numero confluunt multi, præsertim mulierculæ, à quibus tan-

quam

quam ſacris vatibus, porrecta manu diſcunt quæ illis eventura ſunt: & hinc quæſtum aliquem non vulgarem faciunt: nemo enim illis manum conſpiciendam porrigit, ſine aliquo munuſculo. Vt plurimum ſenem aliquem ſui ordinis circunducunt per pagos & oppida, cui divinos tribuunt honores. Senex ille quaſi enthuſiaſmo correptus ſerio vultu, contortis oculis, caperata frõte ſe ſiſtit in medium, & neſcio quæ profert labris motis, verbis tamen non articulatis, tanquam coelitus revelata: Nunc inſtar mortui jacet, nunc rotatis palpebris in cœlum cum ſuſpiriis oculorum aciem attollens ad vitam ſe redire ſimulat, & excidium populo minatur, niſi ad pœnitentiam redeat: vel eius interceſſione & precibus ira Dei à peccatis hominum avertatur. Hinc modo plebecula, muneribus onerat impoſtores: hacque liberalitate placatum ſibi numen exiſtimant, & Deo grates reddi. Veteratorem hunc proni adorant reliqui Torlaces, & circumvolventis oculos hinc inde, propitium pœnitentibus hominibus Deum pronunciant, onuſtique præda in ſuas revertuntur ſpeluncas, turpiſſimè ſe invicem libidinibus abominandis polluentes, & adulteriis mulierum, in quas violenter, & quaſi œſtro perciti feruntur; viris etiam earum nefandos ſpectantibus & probantibus concubitus: feliceſque ſe arbitrantur, quod eorum vxores viris tam ſanctis placuerint; in quarum amorem non niſi ſpiritu divino moveri putãt. Et ideo mulieres hac conſuetudine cæteris digniores aſſerunt.

HIC SI SECRETV SEMPER LATNISSET HEREMO,
PERSA ASIÆ HAVD VICTOS DIRIPVISSET AGROS.
TECREL SCACHOCVLIS.
TECREL ACHEMENIOS DVM COGIT AD ARMA CV.SELBAS,
CAVSAM AIT EXPLOSVM SEDITIONIS HALYN.

TECKEL SCACHO-CVLIS.

TECKEL natione Perſa, (alij ex Phrygia natum volunt) Chaſanis Chelifis hominis primarij in Tekienſi regione ſuit filius: dictus eſt Cuſelbas, quaſi rubrum caput, regium genus con ſanguinitate attingebat. Is propter nobilitatem, bonarum literarum cognitionem, & pietatis religionisque cultum, ſuorum benevolentiam, ſtudium, & admirationem, acquiſivit, & divinus Propheta vocatus eſt. Is Harduelis Aidaris cognatus fuit, & diſcipulus, pręceptori doctrina & religionis zelo non inferior. Cumque Harduelis à Iacupe Chiorzeynale trucidatus eſſet , ſęvireturque in novæ ſectæ quam introduxerat, ſectatores. Teckel regis metu Euphrate trajecto in Armeniam fugit, & in Antitaurum ſpelunca obſcura latitans, quę tamen illi commoda viſa eſt, propter fontium ſcaturigines, & arbores frugiferas, quæ loco illi vicinæ erant, ibi ſexennium fere integrum degens divinarum rerum contemplationi vacaba, tcontentus eo victu, quem terra ſuppeditabat. Sed tan

dem

nem paternam restaurare, tantumque autoritatis jam esse nactum, vt plus quam sex hominum millia ad se congregasset, qui rubra capitum tegumenta sumpserant, & quos emandabat ad deprædandum vicinos suis dogmatibus adversantes, illum literis monuit & exhortatus est, vt viriliter incœpto persisteret, pollicitus illi suum auxilium in omnibus. Nam in illum Turcæ iam arma moverant, suasu Cappadocum, & Lycaonum, qui metu Cuselbarum cum vxoribus & liberis Iconium confugerant. Teckel igitur prospero rerum successu elatus, ad vrbem Agognem cum magna hominum armatorum multitudine pervenerat, & in eum arma sumpserunt Orchamus & Mehemetes Baiazetis nepotes: nam vterque post suorum patrum Alensaci & Sciansciæ mortem, dominia Lycaoniæ possidebant. Ii Teckelis potentiam non ferentes in eum surrexerant, tandem viribus impares, ex Lycaonia discesserant. Persæ autem per Asiam minorem vagabundi, & ferro sævientes, vsq; ad Ancyram, quæ Angori nunc dicitur, penetrarant: & illos Conchutes Baiazetis filius, qui copias non mediocres collegerat Tyatiræ, Sypili, Magnesiæ & in Phocæa, non ausus est invadere. Teckel per Galatiam tendebat in Bithyniam cum exercitu victore, & Caragius bassam sive Caracossam Asiæ Beglerbegum qui auxiliares Asappos ex Paphlagnoia, Galatia, Bithynia & Ponto priùs congregarat, inopinantem fuderat. Achmetes interim Baiazetis filius primogenitus Cappadociæ & Ponti dominum regens, militem legerat, vt Teckelem opprimeret, sed ij omnes à Cuselbis superati sunt, Caragius bassa vix elabente celeri fuga, amissis eo conflictu plusquam septem Asapporum millibus, & maiori parte Turcici equitatus. Hac victoria potitus Teckel Cuthe-

P iam

iam Asiæ minoris Metropolim obsidet, in quam se Caragiusbassa receperat: Qua expugnata Beglerbegum cum vxoribus, & liberis captivos abduxit. Palatium incendit, vrbemque militum prædæ concessit: eosque statim postea duxit ad obsidendam Prusam Bithyniæ vrbem opulentissimam: sed ab ea expeditione deturbatus est adventu copiarum Turcicarum, quę jam ex Europa ad Callipolim per Hellespontum in Asiam trajecerant à Baiazete missæ Halibassaque Eunuchus Macedo bellicosissimus vir cum expeditissimis Macedonum, Mœsiorum, Illyricorum, Epirotarum & Thracum equitibus, & Ianizaris ex Chersoneso in Phrygiam traiecit: monuitque Corchutem & Achmetem, vt convocatis omnibus Hipparchis (qui Sangiaci dicuntur) illum expectarent in Galatia. Teckel suorum suasu è Ponto discedens abducebat secum infinitam prædam: hanc vt illi eriperet Halybassa, summa vsus diligentia illum adsecutus est in planicie Galatiæ prope Caraassarem. Cuius impetum vt moraretur Teckeles, & locum evadendi tempusque præpararet, vivum Garagiusbassam in via palo jussit affigi. Sed Halysbassa hoc tam horrendo spectaculo magis irritatus, qua potuit celeritate illum est insecutus cum Achmete, qui se illi prope Angorin sive Ancyram cum decem millibus hominum coniunxerat. Cumq; minus prudenter quam par erat, peditatum longis itineribus defatigatum Achmeti reliquisset, ipse verò cum octo millibus equitum celerrimo cursu fugientes Persas persecutus ad Olygam montem non longè ab Ancyra vehementi solis æstu fractos in eos incurrit: temerèque in agmen hostium se conjiciens, ab ijs cæsus est, cum maiore sui equitatus parte: reliqui amisso duce, fugæ se dediderunt. Teckeles data suis ali-

is aliqua quiete, vt vires reficerẽt, traiecto Haly fluvio, Tasciam se recepit. Deinde ad vrbem Celenes, quam Maras sive Marsyas fluvius intersecat, venit. Eo prælio quo Halysbassa cæsus est Teckelis quoque pater Chasanes Chelifes sagitta ictus interiit: cui mortuo tumulus structus est à Cuselbis, & exequiæ magno vlulatu peractæ: Caramusses autem Vlofeziorum stipendiariorum exercitus Halysbassæ præfectus, qui domino suasor erat ne in Persas temere irrueret imprudentius, collectis fusi exercitus reliquiis retrocessit. Halysbassæ loco Iunusbassa, Turcico præfectus est exercitui, homo in militari arte expertissimus, & animo invicto: Hinc Achmetes novum commisit exercitum, cum quo Persas insequeretur. Qui non magna mora interposita Teckelem adeo vrsit, vt suis ac præda fere omni relictis in hostium potestatem, compulsus sit in latibula Antitauri; vnde quoque eiectus, in Armeniam cõfugit, omni spe auxilij ab Ismaele recipiendi amissa. Nam qui supererant ex seditioso exercitu viarum longitudine, çstu, & laboribus confecti in Parthiam se recipientes, in via mercatores sericos pannos vehentes interfecerunt, & merces diripuerunt. Tebrisumque appulsos Ismael suppli cio duces affecit, reliquamq; multitudinem in servitutem redegit. Scachoculim postea captũ, vivum cremari jussit: vt auctor est Spandugimis.

PYRCALIS HOSPITIO SOSPES SERVABERE: TANDEM
FATA TVÆ REDVCEM RESTITVENT PATRIÆ.
SCACHVS ISMAEL PERSA.
ALVĀTEM EXTRVDES: CÆSVM VLCISCERE PARĒTEM
INFESTVS TIBI THRAX SED TAMĒ HOSTIS ERIT.

ISMAEL SOPHI.

ISMAEL Perſarum rex, Harduelis Aidaris hominis religioſiſſimi, & novæ ſectæ apud Perſas inventoris filius fuit. Harduelis hic, licet non uſque adeo illuſtri inter ſuos natus eſſet familia, tamen propter pietatem & doctrinam primo in honore habebatur. Divitias enim, deliciasque, & honores, tanquam ſarcinas, & impedimenta ad meditationem vitæ æternæ, contemnens, tantùm meditationi rerum divinarum ſeſe dediderat. Vſum caſſanes Perſarum rex, pietate illius, & ſanctiſſimis moribus delectatus, illi Martham filiam deſponſavit: quam ſuſceperat ex Deſpina Callojoannis Ponti & Trapezuntij Imperatoris filia. Harduelis propter mutata religionis Muſulmanicæ myſteria, quæ ex traditionibus Halys Mahometi generi & diſcipuli didicerat, tantúm autoritatis ſibi acquiſivit in Perſide, & Armenia, ut infinitus hominum numerus illius videndi, & audiendi cauſa conveniret, poſſetque ex ejus ſectatoribus juſtus fieri exercitus. Id illum Iacupi Chiorzeynali Vſumcaſſanis filio (qui patre mortuo regnum occupabat) ſuſpe-

 ctum

polim, Persiæque caput (quæ Tarva dicebatur antiquis) à Caspio mari itinere dierum quatuor distantem, non procul ab Emporio Derbent, ubi portæ ferreæ Scythas Tataros ab ingressu Persidis arcent) occupavit. Eo tempore Persarum regnum Alvantes Iacupis filius Morarcha fratre seniore expulso post patris interitum tenebat, Tebrisiique regium tribunal statuerat. Illi plurimùm infensi erant Tebrisini, propter avariciam, & immanem crudelitatem. Quod vbi cognovit Ismael, copias ad vrbis portas adduxit: Alvantes motu percitus, cum suis in fugam se dedit, statimque à civibus in urbem est admissus Ismael. Qui Iacupis sepulchrum diruit, ejus ossa dispersit: ut expiaret hac vindicta patris Harduelis necem. Cumque Alvantem fugisse vsque ad urbem Scyram audivisset, oppidaque Persidis & Armeniæ fere omnia tegumina capitum rubra recepisse, ut adprobationem communis religionis testarentur, & jam ad urbem Tasciam, quæ est ad radices Antitauri, convenisse plusquàm sex hominum millia, qui suasu Teckelis Scachoculis missi erant deprædatum contrariæ superstitionis homines, animo concepit totius regni possessionem. Iamque Cappadocas, & Lycaonas belli metus usque adeo perculserat, ut præcipui illorum uxoribus & liberis Iconium profugerent. Ismael ad Teckelem misit equitatum Persicum, illumque hortatus est, ut strenuè in incœpto perseveraret; se illi opibus & potentia in omni re non defuturum, quicunque belli eventus subsequeretur legatis, interim missis in Italiam, Venetos solicitabat, ut Turcas bello vexarent, qui jam Teckelem invadebant. Quod cúm non impetrassent Legati in Cyprum delati, postea in Syriam pervenerunt, ubi Petrus Catharini Zeni filius consulatum gerebat, &

præerat Venetis, qui in ea regione commercia exercebant: Hunc Legati Ismaëlis rogarunt, ut Venetis autor esset belli contra Turcas suscipiendi. Baiazetus de hac Persarum cum Veneto collocutione certior redditus, literis apud Campsonem Gaurum Sultanum Aegypti gravissimè conquestus est, quod Persas à Syria salvos abire permisisset. Campson id indignè ferens omnes Venetos qui Alepi, Tripoli, Berrythii, & Alexandriæ negotiabantur vinctos Memphin trahi præcepit, & immaniter tractatos, magna cum difficultate, vix vita salva, post annum integrum dimisit. Baiazite mortuo cùm Selymsu filius barbara crudelitate in suos sæviret fratres: Achemetes natu senior acceptis ab Ismaële copiis auxiliaribus cum quindecim millibus equitum in Galatiam properavit, peditatu sequi jusso: & cùm ad Horminum montem pervenisset, & ad Parthenium flumen castra esset metatus, Selymus ad Elatam fluvium pugna habita vicit Achmetem fratrem, captumque strangulari jussit. Amurates ejus filius patris morte consternatus, cum reliquis Persici equitatus in Amasiam rediit, & trajecto Euphrate ad Ismaëlem confugit: qui bello occupatis Othmannicis, subjugatis omnibus provinciis, quæ ab Oceano Persico extenduntur usque ad Servianos, & montem Caucasum, & per oram meridionalem porriguntur ad Hircanum mare, & Coraxeos, & per triennium integrum debellatis Bactrianis & Sogdianis (qui sunt Tatari Zagatæ) ad Oxum & Iaxartem fluvios habitantibus, in Armeniam Achmetis filium invenit, qui Tebrisium se receperat imploraturus opem à rege contra tyrannidem violentam patrui Selymi. Hunc benignissimè exceptum generum sibi data illi in matrimonium filia delegit Ismaël: &

el; & cum decem millibus equitum, prope Harſengam Euphrate traiecto, miſit in Cappadociam cum Vſtaogli Perſa, præcipuo regij exercitus duce. Tantoque ſucceſſu ſtatim à principio vſus eſt, vt receptis in ditionem multis vrbibus, alijs ferro ac flamma depopulatis, potuiſſet Aſia potiri, niſi Chendemisbaſſæ Turcici ducis viribus fuiſſet à felici incœpto deturbatus: quem Selymus Sebaſtæ, quæ Suinas hodie dicitur, reliquerat cum exercitu. Et Selymus ex Hadrianopoli iam venerat Pruſam in Bithynia cum quadraginta millibus Aſapporum, cum quibus & reliquis copiis, Arſengam, quæ fuit Commana Pontica profectus eſt: vbi coniuncto cum Chendeme exercitu hoſtem aggredi ſtatuit. Amurates cum Vſtaogli ſeſe iam in vlteriorem ripam receperat, regione devaſtata, ne Turcicis militibus, qui illum inſequebantur, aliquid annonæ relinqueretur. Armenij interim & Aladulienſes montani Perſarum erant ditionis. Eorum regio per dorſum Tauri à Scordiſcis mari finitimis vſque ad Amanum montem, qui Ciliciam cum Syria coniungit, extenditur. Chendemes difficultate rerum, & loci ſolitudine motus, cum pericula in quæ conijciendi erant exercitus Myſiorum, Macedonum, Epirotarum, & Græcorum præuideret, hanc expeditionē, quantum poterat, diſſuadebat. Sed Selymus viri prudentis conſilio non obtemperans, imo falſæ calumniatorum, qui Chendemis gloriæ invidebant, criminationi aurem præbens, bonum ſenem proditionis ſuſpectum trucidari iuſſit. Poſt eius mortem nemine in contrarium ſe auſo opponere, copias in Armeniam minorem dúxit, conniventibus Scordiſcorum, & Aladubienſium regibus: progreſſusque ad montes Moſchios, qui ad Iberos & Colchos porriguntur, & aperiunt Armeniam maiorem

iorem ab oriente. Adverſo igitur Euphrate venit ad Periardem montem,ex quo oritur Euphrates & Araxes: ſed vbique ſolitudo & rerum omnium horrenda devaſtatio inventa eſt: omnibus quæ ad victum pertinebant ſubtractis,aut vitiatis, nemineque hoſtium apparente. Poſtquã ſuperaſſet Araxem, Vſtaoglis & Amurates obvij Selymo venerunt prope vrbem Chois,quæ olim dicta eſt Artaxata.Hoc paulo poſt ſubſecutus eſt Iſmael cum triginta millibus equitum.Selymus verò plusquam octoginta equitum millia ſecum ducebat, præter peditatum innumeræ multitudinis,qui ſub diverſis præfectis agebantur. Europæo equitatui præerat Caſſambaſſa,Aſiatico verò Sinanbaſſa Eunuchus.Ibi dato pugnæ ſigno, primo impetu cæſus eſt Caſſambaſſa Turcicus, & Vſtaoglis Perſa. Iſmael glande plumbea humerum transfoſſus ẽ pugna ſe ſubtraxit: & ſuorum ſuaſu in Mediam ſe recepit. Conflictus hic habitus eſt ad vrbem Choin in Zalderanis campis anno Chriſti 1514.

In quo Selymus pluſquam triginta ſuorum millia amiſit, cum Caſſambaſſa Græciæ Beglerbego, & triginta ſex Sangiacis: inter quos fuerunt Turabes & Machometes Malcocis filij.In tanta tamen ſuorum ſtrage victor remanſit Selymus: ad quem ſtatim legatos expediverunt oppidani Chois & Tebriſij, offerentes annonam, & reliqua neceſſaria ad reficiendum ſuum exercitum. Iſmael paulo poſt reparatis viribus cum equitatu Iberorum, Albanorum,& Parthorum redijt in Selymum, qui memor ſe non potuiſſe cum centum &quinquaginta millibus ſelectiſſimorum hominum ſuſtinere tringinta Perſarum millia abductis ex Tebriſio fabris armorum,multa annona, & pannis omnibus, qui in vrbe erant copioſi, ſericis

per regionis Hobordenem & Belisenem ad Euphratem redivit: in cuius traiectu duo fere hominum millia perierunt, & impedimentorum plusquam dimidia pars in Iberorum insequentium venit potestatem: maximè bellicæ machinæ, & tormenta ænea, quorum violentia globis ignitis pulvere sulphureo concitatis plurimum cladis Persico exercitui evenerat: Selymus celeri fuga evadens, cum ad Antitaurum pervenisset, ab Aladuliensibus montanis qui in eius milites labore viarum defatigatos diversas fecerunt excursiones, & multos oppresserunt, locorum difficultate attonitos. Salvi tamen pervenerunt reliqui Trapezuntem cum suo Imperatore: postea Amasiam Cappadociæ vrbem appulit, vbi hibernavit.

Anno sequenti sub veris principium collecto iterum exercitu in Bithynia, Ponto, Phrygia & Cilicia, accersitisque aliis copiis ex Europæis regionibus Græcia, Thracia, Illyrico & aliis, rediit in Persarum ditionem. Persæ tunc præsidio tenebant Ciammam vrbem, sitam in vlteriore Euphratis parte paulò infra Melis ostiū. Hanc obsidet Selymus, & expugnat, occupato contra Bactrianos & Hircanos Ismaele, qui cum suis Persis ad Caspium mare militabat: Memor interim cladis acceptæ ad Antitaurum, in Aladoliensem regem arma convertit: quem vi cepit, abduxit, & interemit, defectione suorum destitutum: potissimum Saxovaroglis Principis factione, cuius patrem rex Aladoliensium dolo sustulerat. Fugientem enim Aladoliensem consecuti sunt Sinanbassa & Saxovarogles, latitantemque in caverna, ac proditum à rusticis, vinctum ad Selymum adduxerunt, qui illum suspendio mulctavit. Post cuius mortem, regnum in provinciam redactum est, & in tres Sangiacatus distributum.

Quibus Saxovarogles præfectus eſt: Relictoque Sinanebaſſa Selymus Conſtantinopolim repetivit, vt Pannones in Mœſiam & Thraciam incurſionem facientes coerceret.

Iſmael interim rebus in oriente feliciter geſtis, è vita deceſſit, quatuor ſuperſtibus relictis filiis, Tamma, Helca, Becrane, & Somitza. Quibus regna & provincias ita partitus eſt, vt Tammæ primogenito rei ſummam Perſicumque diadema reliquerit. Helcas occupavit Aſſyriam & Babylonem, quę dicitur Bagadat, cum tota Meſopotamia. Bicran poſſedit Albanos, Iberos, Medos, & regiones mari Caſpio conterminas. Somitza verò Parthos, Hircanos, qui Coraxei vocantur, confines Zagatis Tartaris qui olim dicti ſunt Arij, Aracoſij, & Margiani, populi Sogdianorum, & Bactrianorum.

AVCTOR ES VT SELYMꝰ SCEPTRO POTIATVR AVITO:
QVI VITAM RELIQVIS FRATRIBVS ERIPIET.
MVSTAPHAS BASSA.
SCRIPTO ACHOMATE SATIS PIꝰ ES DVM PROSPICIS AT MORS
REDDETVR MERCES PRO PIETATE TIBI.

MVSTAPHAS BASSA.

MVSTAPHAS primò dictus Callogeros, natus patre Græco ſacerdote (qui Callogerorum religionis fuerat ſectator) in urbe Seres prope Amphipolim Macedoniæ. Homo fuit aſtutus, doloſus, & fide venali. Quæ interna vitia facilè manifeſtabantur ſignis exterioribus. Vultu maligno, & oculis ſimulatis. Is in prima pueritia captus, vivente adhuc Muchemete, inter pueros regios, qui Sarraiis nutriuntur, & educantur in omnibus exercitijs militaribus, ut poſtea idonei reddantur ad Servitium Imperatorum. Sub Baiazeto propter excitatum ingenium & promptitudinem animi, prudentiamque in rebus omnibus circunſpectam ad ſummas proyectus eſt dignitates: Factus enim eſt Baſſaviſir, ab ipſo Principe, qui primus eſt gradus dignitatis ab Imperatoria. At cùm Baiazetus jam ſenio pedumque dolore debilitatus eſſet, cogitaretque de ſucceſſore imperii, cui adhuc vivens ſceptrum regni committeret, Achmetem ſive Achamamatem natu majorem filiorum eligere ſtatuerat. Sed Impera-

peratoris voluntati repugnabant præcipui militiæ Duces, qui à Selymo juniore Baiazetis filio corrupti pecunia erant; quemque noverant animo ferociori, & ambitiore, ſperabantque ſub illius Imperio majora emolumenta recipere: Ii enim ſub prętextu officii, Baiazeto indicarunt exercitus nũquam permiſſuros: vt Imperatore vivente & valente, alter rerum gubernacula ſuſciperet: Inter eos qui id ſuadebant erat hic Muſtaphas baſſa ſummus Vezir, Boſtanges baſſa hortorum Ducaginorum Præfectus, natus illuſtri familia in Aetolia, homo tamen avarus, ambitioſus, & fide parum integra, ſed autoritate apud Principem valens. Horum conſilia ſequebatur Aiaxbaſſa Ianizarorum Prætorianorum præfectus, quibus adhæſerant reliqui minores duces: Solus Cerſcoglisbaſſa Baiazeto fidelis Achomatis partes fovebat: Is natus erat Cherſecho patre, domino montis nigri in Sclavonia. Cui cùm deſponſata eſſet puella Serviæ Deſpotæ filia ſingularis formæ: nuptiarum die Pater Cerſeches Virginis venuſtate pellectus, illam filio eripuit, ſibique uxorem junxit. Filius patris inſolentia & libidine irritatus Conſtantinopolim relicta patria ſe recepit, ad Baiazetem, deficiensque à Chriſtiana religione, rejecto Stephani nomine quod in baptiſmate ſortitus erat, poſt circumciſionem vocatus eſt Achometes Cherſcoglis. Eius virtute & prudentia plurimis in expeditionibus feliciſſimè uſus eſt Turcarum Imperator. Hoc ſolo repugnante, reliqui omnes Baſſæ Bajazeto erant autores, ne Achomati filio natu majori committeret regni adminiſtrationem. Sed eam vita ſuperſtite ſibi reſervaret. Achomates cùm factione Baſſarum patris animum immutari vidiſſet, ſeque quodammodo ſpretum, ac ſua ſpe dejectum, indignabundus in A-

ſiam re-

ſiam rediit, provinciiſque deprædatis regem Aſiæ ſe juſſit publicè proclamari. Baiazetus filii non ferens audacem temeritatem, & ambitionem, quòdque legatos, quos ad eum pater miſerat ut illum in officio retinerent, occidi juſſiſſet, inſtigatione Muſtaphæ baſſæ, & aliorum, parricidam filium declaravit, & publicæ quietis perturbatorem. Autorque fuit Muſtaphas, ut ex Aegypto revocaretur Selymus, qui patris nomine arma moveret in rebellem fratrem. Selymus igitur Conſtantinopolim reverſus, à Ianizaris, totoque populo Sultanus ſalutatus eſt, & inſtigante apud patrem Muſtapha, Imperii adminiſtrationem accepit.

Proditum ſe videns à ſuis ſenex Imperator ad Dymoduchum ſecedens in via æger, porrecta pro pharmaco venenata potione, extinctus eſt. Selymus rerum potitus fratres ſuos, fratrumque filias bellis ſuperatos è vita ſuſtulit. Ex quibus cùm ſoli ſuperſtites eſſent Amurates & Aladinus Achomatis filij, qui paulò antè redierant Amaſiam, ex qua anno præcedente fuerant à patruo Selymo dejecti Achomate patre in montes Cappadociæ ſe recipiente. Vt igitur Selymus hos adoleſcentes incautos opprimeret, delectos & expeditiſſimos equites præmiſit Amaſiam, qui illos à fuga impedirent patre in Caramaniam profecto, ut illic auxilia peteret. Vrbs Amaſiæ invalidis cincta erat mœnibus, & parum firmo munita præſidio. Hæc cúm moliretur Selymus, Muſtaphas baſſa, qui illius crudelitatem & ferociam jam deteſtari cœperat, ſortem adoleſcentum miſeratus, illos de patrui deliberatione & conſilio per celerem curſorem literis fecit certiores. Quas cum legiſſent, citiſſimè patrem ab itinere revocarunt, qui præſidio fidiſſimorum, fortiſſimorumq;

militum, urbis custodiam firmam reddidit. Paucis post diebus cùm Othmannici equites ad Amasiam venissent, & Achomates eò redivisset, in insidias ejus lapsi, omnes ad internecionem cæsi sunt, aut capti. Sed contigit ut servi Achomatis, qui Selymanis equitibus captivis illudebant, illis objicerent non deesse domino suo ex præcipuis aulicis Selymi, à quibus omnia ejus resciirent consilia; & qui justiori parti faverent, innocentesque tutarentur contra crudelem & barbaram atrocissimi tyranni immanitatem. Postquam aliqui ex his captivis liberati Prusam reversi essent, Imperatori quæ audiverant Amasiæ ordine declararunt. At ille jam antea suspectum habens Mustapham bassam, cujus animum alienatum à se sentiebat, & illius potentiam nimiam non ferebat, illum jussit ad se venire, exprobansque ingrato priora beneficia, quæ tam pater, quam ipse in servum mancipium contulerant: antequam se posset excusare, jussit in sua præsentia jugulari. Corpus mortui nudatum est, & per ignominiam tractum est in publicum populi spectaculum: qui fortunæ lubricum mirabatur favorem: quod eum virum quem paulò antè tanta autoritate valentem, tantis opibus & potentia fultum, vicissitudinis mobilitate eò redactum cernebant, ut inhumaniter honore sepulchrali, & funebribus exequiis privaretur. Hanc meritorum compensationem retulit à Selymo, qui turpiter ejus gloriæ invidebat, cùm beneficia ab eo accepta ex æquo non posset remunerare.

B 2

TE SYRVS ET PHARII NON SVSTINVERE MANIPLI
INQVE TVAS VENIT GAZA SVBACTA MANVS.
SINAN BASSA ALBANVS.
AEGYPTI ARMATO DIVEXAS MILITE FINES:
VICTORI HOSTILES QVÆ DABIT INFERIAS.

SINAN BASSA.

SINAN ex Albania ſive Epiro natus eſt in montibus Larcæ loco ignobili: Illi puero in cunis dormienti ſcroffa ſuperveniens mordicus avulſerat genitalia: pauloque poſt puer Chirurgorum curæ commiſſus, priſtinæ valetudini reſtitus eſt, & eunuchus hoc modo redditus. Tandem Conſtantinopolim deductus ab iis qui Chriſtianorum filios in ſervitium Principis Othmannici redigunt, & Mechemeto Selymi avo traditus: Qui cúm eſſet habitu corporis præſtanti, facieque liberali, & aliquam indolem boni ingenii præſe ferret, ab Imperatore amatus eſt, & ad præcipuos honores poſtquam adolevit promotus. Eodemque ſucceſſu ſub Baiazete, maximè ſub Selymo propter prudentiam, fortitudinem, exactumque in rebus gerendis judicium uſus eſt: à quo ſemper inter primos militiæ duces eſt conſtitutus. Nam in ea pugna tam celebri, quæ ad Artaxatam in Zalderauis campis habita eſt. Anno Chriſti 1514 inter Selymum & Iſmaelem Perſam, qua tot utrinque hominum millia ceciderunt, Equi-

tatui Aſiatico præfectus erat Sinanbaſſa, quem admodum & Caſſam baſſa erat Europęo: Dumque anno ſequente ſecunda in Perſidem expeditione Ciammam urbem ad ripam Euphratis expugnaſſet Selymus, ejus virtus Turcicis rebus plurimum incrementi attulit: cumque Aladulienſem regem cum Saxovarogli fuga retraxiſſet, quo intercempto ejus regnum in Provinciam redactum, illique Saxovarogles præfectus, & Sinani baſſæ reliquus exercitus Aſiaticus Imperatoris iuſſu commiſſus eſt. Cumque defeciſſet à Turcis Cayerbaies Alepi præfectus, fuſisque eſſet Campſon Syriæ Sultanus, fugiſſetque Iamburdus Gazellus cum Mammalucorum reliquiis, & Memphim veniſſent: dum Damaſcus, Tripolis, Berythum, Sidon, Ptolemais, & ipſa Hierapolis in poteſtatem Turcarum deveniſſent; rebus in Syria compoſitis Selymus Sinanbaſſam cum quindecim millibus equitum præmiſit in Palæſtinam, inde Gazam, quæ deſertis arenoſis proxima eſt, per quæ tranſitus patet in Aegyptum. Sinanbaſſa conſilio magis quàm vi Gazam occupavit, Arabibus, qui ea loca infeſtabant, repulſis: Tomombeius à ſuis poſt Campſonis mortem Sultanus factus, Gazenſibus certior redditus eſt de Sinanis Baſſæ rebus, rationem indicantes, qua poſſet opprimi incautus, in eum miſſus eſt Gazellus cum Mamelucorum equitatu & Arabum turmis velocibus: His per deſerta celeri contentione Gazam petentes primus Sinan (proditiones quidem Gazenſium ignarus, ſed quia ut prudens erat non ſatis fidebat hoſtibus recenter ſuperatis & captis) excepit, ab itinere defatigatos opprimit, diffugientibus Arabibus, & cæſo Orchania Gobæo Cairi judice, & præfecto Alexandriæ qui cum Aegyptio equitatu venerant. Gazellus citiſſimè

tissimè evadens, Memphim eadem, qua venerat via, remeavit. Gazenses, dum hoc prælio intentus esset Sinanes, irruerunt in ejus castra, ubi aliquot Turcas relictos jugularunt, & impedimenta sarcinasque diripuerunt: duoque millia equitum, quod Selymus ad Sinanem mittebat spoliatos in fugam verterunt: in quos paulo post hostiliter irruentes Arabes, omnes ad internecionem cecidissent, nisi Iuliibegi Achaiæ præfecti adventu repressi essent prope urbem Rama. Hæc postquam nunciata sunt Selymo, illius animum valdè solicitum reddiderunt: Timebat enim Sinani, in cujus providentia spem omnem occupandæ Aegypti constituerat. Ne igitur tantis difficultatibus laborantem tempestivo destitueret auxilio, properato itinere copias omnes ad Sinanem misit. Qui de proditoribus Gazensibus supplicium sumens, auctores maleficii morte punivit bonaque urbis diripuit, & militibus suis erogavit. Triduoque post in urbe moratus, ne hostibus jam metu consternatis animum recipiendi tempus daret, præparatis utribus, quibus aquæ ad exercitus potum possent importari, octo dierum spatio, superatis desertorum arenis, Memphim pervenit, quamvis in itinere defatigatos, & solis æstu perustos plurimùm infestassent Arabes: Cumque ad Mataream oppidum sex à Memphi milliaribus distantem adpulissent: ad Sinanem compatriotam quatuor equites Albani transfugerunt à Tomombeio, quorum consilio monitus rem prospere ac feliciter contra hostem gessit. Tomombeius enim machinas bellicas sub aggeribus occultaverat, ut Turcas appropinquantes, & dolorum inscios, ignitorum globorum ejaculatione lethifera posset opprimere. Monitus igitur opportunè Sinanbassa ab equitibus transfugis, in-

gis, insidias hostium prudenter declinavit. Nihilo tamen minus reformata acie à tergo instantem Sinanem Tomombeus tanta excepit virtute, tanta utriusque exercitus obstinatione, ut neuter alteri promptitudine aut animositate cedere videretur, & in hoc conflictu cecidit Sinanbassa, Mammelucorum oppressus violentia, qui duce Bidone & Gazello in illum violenter irruerant: pugnatum est toto die ab ortu solis usque ad occasum, spectante conflictum Selymo: qui commissus est 24. Ianuarij, anno 1517.

SELYMVS OTH-MANVS.

BAIAZETO patri mortuo Poſtquam ſolenniter parentaſſetSelymus, nihil prius habuit, quam cum exercitu in Aſiam traijcere: Cuius adventu perturbatus Achomates eius, imparem viribus ſentiens, in montana Cappadociæ & minoris Armeniæ confugit, militem coacturus & confœderatorum auxilia. Cumque non poſſet congredi cum fugiente, Selymus in Bithyniam redivit; pactisque cum Veneto Senatu induciis, & cum Vladiſlao Pannone rege; & Sigiſmundo Polono ne ſuis obſtarent conatibus ; neve ſibi metueret à filiis ſuorum fratrum, quinque adoleſcentes de medio tolli præcepit: inter quos fuit Mahometes Scianſciæ filius, paulo antè captus Laran dæ: eadem truculentia ſunt interempti Zilib Mechemetis filius & Orſanes filius Alenſciati. Cumque in Amuratem & Aladinum filios Achmetis vel Achomati miſiſſet aliquot equites, qui eos opprimerent, res juvenibus declarata eſt per Muſtapham baſſam, qui iampridem Selymi

 crudelita-

crudelitatem aversabatur. Paulo post ex Prusa discedens iter se in Cappadociam simulabat suscipere, sed in Lydiam subitò se convertit, vt Corchutem fratrem qui tunc Amasiæ dabat operam Philosophiæ interciperet. sed Princeps metuens fratris crudelitatem in Tekiensem regionem fugit: quo cognito vnum è janitoribus suis Azemim Casanem Agam expedivit, qui illum è fuga retraheret: Iamque pervenerat cum duobus tantum servis ad maritimam oram Corchutes, vt scapha piscatoria in Rhodum transiret, sed Bostanges bassa Selymi gener qui illam orã classe tutabatur, prope Smyrnam vbi latebat in spelunca à rustico proditum cepit: dumque illum Prusam ducerēt, de Selymi mandato prope oppidum Erigos strangulatus est: illiusque corpus Prusam perlatum, & sepulchro suorum maiorum illatum.

Anno 1512. Achomates reparatis viribus, & adiutus ab Ismaele Persarum rege cum quindecim equitum millibus venit in Galatiam, deceptus multis literis, quæ ad illum à pluribus bassis, & Ianitzaris jussu Selymi missæ erant, pollicentibus defectionem, cum primum præsens adesset: quibus fidem adhibens, copias in fratrem adduxit, & ad Neapolim Caramaniæ in planicie conflictu habito victus, fugæ se dedit, à qua retractus, & strangulatus, cum reliquis sepulchro maiorum Prusæ sepultus est. Amurates morte patris consternatus, cum reliquiis equitatus Persici Amasiam rediit, & communicato cum Aladino fratre consilio, Euphrate traiecto ad Ismaelem Persarum regem confugit, Aladinus superato monte Amano Ciliciæ, in Syriam se recepit ad Campsonem Gaurum Sultanum AEgypti. Selymus Amasia deprædata, abductisque thesauris omnibus, Constantinopolim remeavit:

sed cum

ſed cum in vrbe ſæviret peſtis, Hadrianopolim ſucceſſit; vbi totam æſtatem hiememque ſequentem venationibus & genio indulgens, loco amœno & ſalubri exegit. Amuratem Achomatis filium humaniter excepit Iſmael, illumque ſibi fecit generum: & cum Vſtaogli Perſici exercitus duce ſtrenuiſſimo decemque millibus equitum illum remiſit in patruum. Primò eius adventu res ſatis feliciter ſucceſſit: ſed Chendemis baſſæ, (qui Sebaſta agebat Anatoliæ Beglerbegus) incurſu, vires Perſicæ debilitatæ ſunt: Adveniente autem Selymo in fugam verſi ſunt in ſequentibus animoſè Turcis: quibus ne vlla ſuppeteret annona, regiones omnes longè lateque, quà hoſtes venturi erant, depopulatus eſt; ferro ac flamma conſumens, quicquid ad alimoniam hominum, & pabulum jumentorum faceret: Selymus tamen ſumma cum difficultate Araxe ſuperato ad Artaxatam penetrans, in campis Zalderanis cum Iſmaele, Amurate, & Vſtaogli congreſſus eſt, pugnaque cruenta victor, & quaſi victus evaſit. Nam eo prælio Chaſſambaſſa Romaniæ Beglerbegus, & Vſtaoglis cæſi occubuere, cum triginta tribus Sangiacis, & plusquam triginta Turcarum millibus. Inter Selymi Principes Turabes vel Thures Alisbegus Malcozii filius cum Machomete fratre inſigne virtutis ſpecimen exhibuerunt: ruptis enim ordinibus, & facta vi via, ad vexillum regium Iſmaelis penetrarunt, & illi vulnus in humero inflixerunt. Excepti tamen à Perſis duo fratres, viriliter ſe defendentes tandem proſtrati ſuccubuerunt, & generoſè mortui ſunt. Iſmael verò ſuorum conſilio è pugna ſe ſubtraxit. Pugna hæc accidit 26. Auguſti anno Chriſti 1514.

Impedimenta & ſarcinæ Perſarum in manus Sely-

mi redacta ſunt,& vna vxorum Iſmaelis, cum aliis multis nobilium mulieribus:Cumq; Iſmael Tebriſij ſe tutũ non exiſtimaret in Sultaniam fugit: vnde paulo poſt cum auxiliis Albanorum & Iberorum, Parthorumq;, Turcas invadere conabatur:Sed Selymus poſt tantam ſuorum ſtragẽ non ſatis tutum fore manus conſerere cum hoſtibus in tam difficili regione, abductis Tebriſio omnibus fabris armorum & opificibus ad Euphratem ſuos reduxit,in cuius traiectu,magna impedimentorum, & machinarũ facta jactura,multi ſubmerſi interierunt, multi ab hoſtibus inſeqentibus cæſi.Salvus tamen cum ijs qui ſuperfuerunt, venit Amaſiam,vbi hibernavit.

Anno autem ſequente reparato exercitu in Perſidem reverſus eſt Camachoq; vel Ciamma vrbe ad Euphratem ſita expugnata,Dulgadirenſem ditionem Aladolienſis regis habitationem in provinciã redegit; quam in tres Sangiacatus diviſit, iisque præfecit Alibegum Saxovaroglem qui Aladenlis ex fratre natus erat, quiq; paulò antè ad Selymũ deficiens,eius res non parum promoverat.Relictoque Sinanebaſſa cum parte copiarum in Aſia, ipſe Conſtantinopolim ſe contulit.

Hoc tempore Ianizari Pirisbaſſæ caſtra per ſeditionem ingreſſi,magnas turbas excitaverunt: ſed huius ſeditionis autorẽ Achmetem baſſam Ducaginoglim Vezirazemẽ curavit interfici Selymus: Conſtantinopolimq; reverſus Iſchenderem baſſam generum ſuum, cum Taziſade Cadileſchero, & Bali Germe Segnanebaſſa eiuſdem ſeditionis Amaſiæ factæ conſcios ſupplicio mortis affecit: Pannonum quoque incurſiones in Mœſiam & Thraciam, Ionusbaſſæ Sangiaci Boſnę Illirici coërcuit.

Cumque audiviſſet Campſonem Gaurum (qui Canſaves

ſaves Gauris à Turcis vocatur) Syriæ & AEgypti Sultanum Iſmaelis Perſæ res amplexum eſſe,ad eum miſit legatos Iachin militarem ducem, & ſuum Cadileſcherum, qui Muſulmannicæ religionis ſummus eſt Pontifex, vt hi Campſonem ab Iſmaelis amicitia & confœderatione diverterent, quod novarum ſuperſtitionum autor & fautor eſſet, & Mahometicæ legis corruptor. Sed Campſon Selymo propter crudelitatem infenſus, quodque eius vires potentiam metueret,vereretur que ne poſt Perſas ſubactos, illum quoque è Syria detruderet, reſpondit Legatis ſibi nihil eſſe negotij cum Selymo; ſe amicis oppreſſis opem quantum illius facultates ferrent,laturũm: Legati re infecta rediverunt ad imperatorem ſuum,qui militem paratum jam duxerat in Lycaoniam traiecto Boſphoro, relicto Solymano filio & Pyrrobaſſa Conſtãtinopoli: navalibus autem copiis Zafferen Eunuchum,cui maximè fidebat, præpoſuit. Iamque Selymus venerat Cæſaream, cùm Iachis & Cadileſcherus à Campſone redierunt:cuius reſponſo acerbiſſimè irritatus eſt:finxit tamen ſe iter inſtitutum in Perſidem velle perſequi: vtq; Sultanum deluderet, aliquot ex ſuis equitibus præmiſit, qui Sebaſtam (quæ hodie dicitur Sivas) proficiſcerentur. Ipſe verò celeri regreſſu à monte Tauro in Commagenam irruit,præ currẽte Saxovarogli Aladulienſe,qui occuparet loca ſubiecta Amano monti. Dividit enim Amanus Ciliciam à Commagena & Syria. Campſon ſubita Turcarum irruptione perturbatus Damaſcum properare ſtudebat. Sed interceptus in via,conflictuque habito ſuperatus eſt,& in fuga mortuus: hoc contigit .27 Auguſti 1515. eodem die 1515.
quo ſuperiore anno in Zalderavis campis fuſus erat Iſmael Scachus Parthorum rex.

Mortuo

Mortuo Campsone Caierbeis Calepi, quæ est Hierapolis, præfectus ad Selymũ defecit, illique dedidit vrbem: Ipse vero Iunusbassam misit Damascum, quod vltro deditionem fecit, cum Tripoli, Berytho, Sidone, & Prolemaide, Mammelucis per deserta in AEgyptum fugientibus.

Rebus igitur summa felicitate, ac pari celeritate in Syria compositis, Sinanbassam cum quindecim millibus equitum præmisit in Palæstinam, inde Gazam, quæ desertis vicina est: Hanc statim Sinanbassa repulsi Arabibus occupavit: Mammeluci, qui duce Iamburdo Gazello Memphin venerant, Tomombeium loco Campsonis Sultanum constituunt: qui apud eos cum magistratus titulum habebat, qui VluDuveidar vocatur: qui summus est à Sultano gradus: Is statim Gazellum, (quem Turcis Zamberdim Gazatim Meliculem Vmeram, hoc est Beglerbegum Damasci vocant) cum parte sui exercitus remisit Gazam, qui Sinanembassam interciperet, antequam Selymi exercitus junctus esset: Is per solitudines arenosas properatis itineribus festinans, ad confinia Gazæ pervenit, De eius adventu certior factus Sinanbassa, qui Remle erat; nocturna profectione copias ducens in hostem, illi occurrit prima luce, invadit, & profligat, magno Circassorum Mamelucorum numero cæso: reliqui superstites compulsi sunt remensis desertis in AEgyptũ reverti. Turcæ quos Gazani prodiderant, male excepti sunt à civibus: qui in castra Sinanisbassæ irruentes, crudeliter sævierunt in ægros, impedimenta sarcinasque diripuerunt. Et duo equitum millia, quos Selymus ad Sinanem mittebat, oppressos spoliaverunt; & in fugam verterunt: in quos Arabes paulo post irruentes, omnes ad internecionem sustulissent, nisi prope vrbem Rama adventu Iulij Sangi-

aci

aci Achaiæ repulsi essent: quem Selymus ad Sinanē quoque mittebat, vt illius copias augeret, licet inscius esset eorum quæ gererentur. Quem cum postea audivisset periclitari, Hymbracorbassa in limitibus Persiæ constituto, nova auxilia misit iterum ad suos, qui tempestivè succurrerent Iulebo, sive Iulio Sangiaco, inter valles pagi Carabasræ periclitanti, propter Arabum impetum, qui Turcas infestabāt, Selymus, qui in Sinanis prospero successu & prudentia ad occupandam AEgyptum maximè fidebat, ad illum misit reliquam exercitus partem. Ipse verò paululū à via deflectens loca sancta, & Hierosolymas invisit: peractisque precibus, & muneribus datis Christianis sacerdotibus, postera die ad iter institutum reversus est. Sinan interim de proditoribus Gazanis supplicium sumpsit, eorū facultates militibus suis partitus. Selymus interim Tomombæum legatum misit quendam Muratē Circassum qui domesticus erat Turcico Imperatori, vt cum eo de aliqua compositione honesta ageret: quem Tomombæus, cum ijs qui simul erant in hac legatione iuncti, trucidari iussit. Horum cæde gravissime offensus Selymus, castra Ramam sive Remlen movit: Sed cum eò venisset, audivit Remlenses cives, eo tempore quo Sinanbassa nocturno itinere militem duxerat ad opprimendum Gazallum, irruisse in castra, & interfecisse Turcas, quotquot inventi sunt, cadaveraque mortuorum abiecisse in fossas & puteos. horum temerariam crudelitatem cædis autorū morte punivit: Cudsimubarecumque profectus, precibusq; nocturnis in Axamessita peractis, postridie circa meridiem Gazam venit, copiasque suas cum Sinane coniunxit. Cōgregato igitur in vnum exercitu, ne iam perterritis animū recipienti spatium daret, triduo tantum Gazæ moram fa-

facientes, ſuperatis deſertorum arenis, Sinanus iter Cairū ſuſcepit, præparatis prius vtribus, quibus aqua portaretur ad refocillandos milites ſiti deficientes: Sed pluviis copioſis refecti ſunt, ac ſine difficultate ſolitudinibus relictis Salachigem venerunt: vbi oneratis aqua jumentis, viam continuarūt Sed priùs Selymus Chuſeinembaſſam interfecit, quod dixiſſet temerè ſuſceptam fuiſſe illam profectionem. Cum igitur ad Methaream vrbem veniſſent, illic invenerunt Tomombæum cum duodecim Mamelucorum millibus & innumera Arabum multitudine, qui ſeſe hoſti viriliter oppoſuerunt, commiſſoque prælio, diu incerto pugnādum eſt Marte: tandem Sinanebaſſa interempto, ac nocte interveniente, diremptum eſt prælium quod contigit anno Chriſti 1517.

Tomombæus celeri fuga ſe Memphim recepit, cum ſuorum ſuperſtitibus reliquiis. Capti in fuga ſunt duo inſignes Mamelucorum Duces grauiter ſaucii Bidon & Duveidares Magnus: quos ſtatim Selymus jugulari præcepit. Refecto poſtea per tridui ſpatium exercitu Turcico longis itinerum laboribus defatigato, eum ſtatim duxit in planiciem, quæ eſt inter Memphim & Bulacū, propter aquarum commoditatem: Tandem impetu violento in vrbē irruentes, per duos dies, totidemq; noctes, eventu rerum vario, decertarūt: donec re deſperata, Tomombæus trans Nilum fugit. Gazellus qui paulo antè miſſus erat in Thebaidem, ad colligendum militem, cum videret omnia depopulata, vrbem captam, Tomombæumque exactum, neque conſilio proficere poſſe, neque reipſa, cum aliquot Arabum ducibus ad Selymum tranſiit, à quo humaniſſimè exceptus eſt, & inter primos militiæ duces ob virtutē ſingularem conſtitutus. Tomōbæus raparatis in Saitenſi vel

ſi vel Scie&ctica regione viribus rediens, meliorem rei ge-rēdæ expectabat opportunitatem: Interim Selymus vrbe Memphi potitus, in Sultanino divertit palatio: in ſuperi-ore conflictu capti erant duo millia & quingenti Cir-caſſi, ex quibus duo millia jugulari juſſerat Selymus, reli-quos cuſtodiæ tradi præceperat. At ne toties rei dubiæ-que fortunæ eventum experiretur, Legatos ad Sultanum mittere libuit, qui illum ad honeſtas aliquas pacis condi-tiones invitarent. Sed hos Mameluci ignominioſè exce-potos trucidarūt. Tomombæus cum ſuis ad Nilum con-tendit, vt Turcas in traiiciendo fluvio impeditos ex im-proviſo adortos opprimeret. Sed in ea contentione, Ca-noglis Selymi ſororius natatu cum ſuis Tataris ſupe-rato flumine, Muſtapha, Gazello, & Cartbeio advenien-tibus, Tomombæum in fugam verterūt: Arabes intercly-ſis itineribus illum è fuga retraxerunt: quem Memphim reductum Turcicus imperator juſſit ſtrangulari. AEgyptū igitur in ſuam poteſtatem redactam in Sangiacatus diſtri-buit: Ionuſem baſſam præfecit Memphi: inde abiens, iter in Syriam iterum inſtituit. Alexandrini re intellecta, dedi tionem fecerunt, quos ſecuti ſunt Damiatæ (qui ſunt Pe luſij) Selymus cum in AEgypto videret omnia pacata, li beralitate ſibi conciliavit Arabes, Mauros, & eos qui Sye-nen habitant. Amyraſſes & Rayſalomon, (quos annis ſu-perioribus. Campſon cum claſſe miſerat ad ſinū Arabicū, vt Luſitanos ex emporiis Indicis aromata & odores in Hi-ſpaniam divertentes exigerent) cum intellexiſſent Camp-ſonem & Tomombæum cæſos, AEgyptumque à Turcis occupatam, non parvo metu correpti ſunt. Amyraſſem Meccam fugientem Rayſalomon in via captum ſubmer-ſit, claſſeque, quæ Sueſſæ erat in portu poſitus, ad Selymū

T 2 defectio-

defectione transiit. Huius copiis navalibus adiuti Turcæ dextram Africę partem invaserunt; omnesque provincias oræ maritimæ, quæ vsque ad Abyssinorum fines protenduntur, occuparunt.

Selymus igitur redactis ad suum Imperium tot hostium provinciis, bireme per Nilum vectus nauclero Curtoglio Halicarnassæo Pyrata, venit Alexandriam prima Iulij anno 1517. vt vrbem & arcem lustraret, quæ ad Pharum structa est: vt simul videret classem, quæ paulo antę Constantinopoli illuc appulerat. Cumq; eò venisset, Mamelucos omnes, qui captivi detinebantur, occidi iussit: & quingentas circiter AEgyptiorum potentiorum familias in Thraciam transportari: ne in eius absentia res novas aggrederentur. Simul omnes thesauros tam privatos quam publicos secū avexit: & marmora exquisitiora, ornamentaq; sumptuosa, quibus Memphitica palatia culta fuerant: præcipuè illud insigne palatiū Dultibæę Sultanæ, quod ad orientalem partem lacus, qui Memphi est, visitur, omni lapidū preciosorum incrustatione nobile: quos fama refert fuisse sumptos ex antiquo illo Labyrintho à Meni rege ædificato: id totum denudatum est, & spolia Constantinopolim translata.

At cum intellexisset Ismaelem Scachū Persiæ regē cum potenti exercitu se accingere vt in fines Turcicos penetraret, constituto Cayerbeio AEgypti præfecto, firmissimoq; pręsidio Memphi imposito, in Syriam festinabat, Sed literis Hymbracor bassæ (quē reliquerat in limitib. Persicis) certior redditus est, Ismaelē impeditum esse bellis contra Scythas & Hyrcanos, neq; quicquam metuendum esse in Perside: Quare mutuo consilio, relicta Gazello Syriæ pręfectura, Constanti. felici navigatione reversus est. Rebus-

que

que feliciter vbiq; gestis, cum aliquandiu à bellis abstinuisset, Constanti. relicta, voluit Hadrianopolim se cõferre, vt illic aëre benigniore & loci amoenitate frueretur & se recrearet. Hoc in itinere cũ Inzuam cum aliquot suorum amicorũ venisset, balneum ingresso tumor & carbunculus pestilẽs à tergo circa renes illi emersit, quo gravissimè tortus est. Inde Chiorlum vrbem Thraciæ contendens (vbi antea cum Baiazete patre conflixerat) vrgente necessitate, fixis tentoriis substitit: Dumq; morbo curando intenti essent medici, Dephterdarios quæstores Rationales sive Cameræ præsides, cum Piri & Achmete Bassis præmisit Hadrianopolim, qui præpararent omnia necessaria ad festũ solenne proximum Bairam, quod incidit in septembrem jeiunio præcedẽte, sicut apud nos Pascha. Retinuit interim apud se solum Ferhatem bassam, cum quo de rebus suis ageret: Cumq; illius morbo levamẽ adferre non possent medici, eodem illo in loco vbi pugnam conserue rat cum patre, & illi venenum dari præceperat, extinctus est anno 1520: postquam imperasset an. 8. & mensibus 8. diebus 8. Princeps acumine ingenij & prõptitudine clarus nisi tantas virtutes infamasset barbara in suos crudelitate. Præter parentem, fratres, ac fratrum filios, sustulerat de medio benemeritos, Mustacem Callogerum, Chendemẽ bassam, Bostangem Ducaginoglin generum suum, Ionusbassam & alios viros illustres: quæ omnia tantum Principem in odium suorum meritò adduxerant.

QVID IVVAT AEGYPTO SYRIAM IVNXISSE, TIBI SI
SVLTANI TITVLOS INVIDA FATA NEGENT.
SVLTAN CANSAVES GAVRIS.
NŌ BENE ACHOMEMOS TENTAS DEFENDERE FINES:
QVI PROPRIIS SELYMVS TE SPOLIABIT ERIT.

CAMPSON GAVRVS.

CAMPSON GAVRVS, qui Turcis dictus est Cansaves Gauris, Aegypti Syriæque fuit Sultanus, homo singularis potentiæ & autoritatis inter Mamelucos Circassos, qui Memphi imperabant,& ex sua gente Sultanum, hoc est, dominum eligebant, penes quem omne jus imperandi consisteret. Is non mediocriter perculsus recenti calamitate, qua priores aliquot Sultani factione militum sublati erant, cùm à primoribus Mamelucorum tolleretur humeris, & in palatium invitus deferretur, eam dignitatem obstinatè recusabat, tanquam possessoribus exitialem, rogans cum lachrymis amicos adstantes, ut illum vivere finerent in privato statu, neque illum coniicerent in vitæ periculum. Excusabat enim facultatum tenuitatem, quæ non sufficerent ad congiarium militib' erogandum; quòdque illi deesset consilium, & potentia, qua posset tot factionibus se opponere. Nihilominus tamen Principes illum hortabantur, ne fortunæ munus contemneret; neve rempublicam:

rium occupabat. Achemete fratre natu majore interempto, eius filius Amurates in Persidem fugit ad Ismaëlem Scachum, alter filius Aladinus superato monte Amano in Syriam se contulit ad Campsonem Sultanum, ut apud illum tuto vivere posset, à quo supplicis conditionem miserto, benignè exceptus est. Pauloque post Aladuliensium regno in provinciam à Turcis redacto, Regis filius Mahometes, Selymi crudelitatem formidans, ad eundem Campsonem transfugit illius opem implorans. Hi duo Principes cùm Sultano enarrassent quanta immanitate in populos subactos grassaretur Solymus, & quàm felici successu Asiam fere totam suo imperio subjecisset, homini non mediocrem injecerunt metum, compuleruntque ut armis communibus sese opponeret tyrannidi tantos progressus facienti, ostendentes certò fore ut qua erat ambitione & audacia, postquam Persas subegisset, in Syros quoque irrueret, & viribus impares subjugaret. Collecto igitur milite ex Aegypto & Iudæa in Syriam descenderat: Hæc res animum Selymi in Persidem iter molienti non parum offendit. Vtque Campsonem ab instituto diverteret, Legatos ad eum misit Cadilescherum summum Musulmannorum Pontificem & Iachin militiæ Ducem, qui belli in Persas causam illi declararent gravissima ratione moti: quod Persæ essent vanarum superstitionum inventores & doctores, totamque Asiam nova religione turbarent, contempta Mahometi prophetæ doctrina, quam communi sententia inviolatam & immutatam servarant Arabes, Afri, & Asiatici omnes. Legatos Campson longa oratione differentes contra Persas severè reprehendit: addens Sultanorum instituta id jubere ut justitiam colant, & oppressos ab hostium vi-

olentia liberent: Se non posse raptoris injusti partes sequi, neque Persarum oppressorum injurias inultas relinquere. Selymus cum suos Legatos nihil profecisse videret, superbo Sultani responso irritatus, illum statuit opprimere, antequam suis rebus prospiceret: Et jam trajecto Bosphoro venerat in Lycaoniam, ejusque exercitus Cæsaream attigerat. Campson verò suos milites ab Oronte per Commagenam duxerat Alepum (quæ fuit Hierapolis ad Singam fluvium sita: & quam Hyalon rex Scythiæ evertit, in cuius ruinis Alepius Iuliani Cæsaris temporibus novam urbem de suo nomine instauravit) Selymus itaque ut Campsonem falleret, itercœptum in Persidem se prosequi finxit, præmissisque aliquot equitib⁹, qui Sebastiam venirent, ipse converso itinere à monte Tauro, in Commagenam irruit, præcurrente Saxovarogli Aladoliense, qui Amano monti subjecta loca occuparet. Campson inexpectato Turcarum adventu perculsus, suadente Iamburdo Gazello Amani & Apamiæ præfecto viro fideli, & artis militaris peritissimo, statuerat Damascum reverti, & illic belli eventum loco tuto expectare. Sed Cayerbeies præfectus Alepi & Commagenæ, Campsoni offensus, quòd eius fratrem veneno sustulisset, eundemque ipse vitæ formidabat exitum, hortabatur ut Turcarum expectaret adventum, & se illis viriliter opponeret: missis interim ad Selymum literis, illi promittebat Alepi deditionem, & arcis ejusdem urbis, cui præerat. Prælium utrinque summa virtute & animositate commissum est pugnantibus viriliter, Sybeise Balvano Tetrarcha Damasci, & Iamburdo Iazello. Sed deficiente ad Turcas Cayerbeia, interfectoque Sybeise, & alio Tripolis Tetrarcha, Campson jam senex proditionis dolore

con-

consternatus, & laboribus subitæ fugæ pressus, dum conatur Damascum evadere, in via mortuus est. Gazellus cum reliquiis Mamelucorum equitatus, versus Damascum iter vertit. Postera die Selymus Alepum cum arce recepit, & Ianusbassam cum expeditissimis equitibus celeriter misit, qui Damascum occuparet: Illum cives, postquam Sultani exitum cognovissent, ultro receperunt: Et paulo post reliquæ urbes Syriæ eadem promptitudine deditionem fecerunt. Selymus inter cæsorum cadavera diligenter exquiri jussit Campsonis corpus; quod inventum jussit adferri in publicum, & omnibus videndum proponi: ut hac ostentatione victos perterreret Syros, & in obedientia confirmaret. Nam plurimi conabantur militibus persuadere illum adhuc vivere, & longis itineribus, properataque festinatione Memphim petere, ut illic novo exercitu Aegyptiorum & Arabum reparato, Syria Turcas exigeret, locorum ignaros, & annonæ penuria laborantes. Sed tam lugubri spectaculo consternati, omni spe recuperando libertatis excussa Selymo fidem & obedientiam promiserunt: Qui conditionis humanæ, rerum vicissitudinis memor, suasu amicorum corpus Sultani mortui putredine jam semiconfectum capulo claudi præcepit Alepumque transferri, & honorificè sepulchro inferri. Pugna hæc habita est 27. Augusti, anno domini 1515.

TOMOMBEIVS.

POST Campſonis mortem Mameluci, qui pugnæ ſuperfuerant, Duce Iamburdo Gazello, (qui Damaſci hærere non auſus eſt) via mutata per ſolitudines arenoſas Syriam ab Aegypto ſecernentes, Memphim (quæ eſt hodie Cairus) pervenerunt. Vtque rebus afflictis conſulerent, Tomombeium ſive Tomombaim Circaſſum (qui tunc Deadarus magnus ſive Vlu Duveidar, vel Emir Chebir, hoc eſt magnus militiæ præfectus erat, maximus à Sultano magiſtratus) ſingulari virtute ac prudentia virum conſtituerunt ſibi Principem. Is enim ſolus erat, qui Mamelucorum dignitatem poterat reſtaurare jam oppreſſam & jacentem, & imperij collapſi ruinas in integrum reſtituere. At cum in armis rei ſummam conſiſtere ſciret, & omnem ſpem ſalutis in bello verſari, ſtatim ad arma fabricanda convertit animum, ad deligendum militem, & convocandum equitatum, aliaque neceſſaria ad militiam. Quapropter miſſis ad omnes vicinos Legatis, eorum opem contra hoſtem publicum implovavit, ab Arabibus & Africanis. Nunciosque ad-

Tomombeius, ut periculo instanti succurreret, Metharcam oppidum sex à Memphi milliaribus distans, & opobalsami fertilitate nobile, machinis bellicis, fossis, & vallis muniverat: ubi cum duodecim Mamelucorum millibus, & valida manu equitatus Arabica Turcas expectabat. Interim quator equites Albani ad Sinanem (qui & ipse Albanus erat natione) noctu profugerunt à Tomombæo, cui militabat: monuetuntque ut Mattharcæ partem evitaret, ubi sub aggeribus secundum viam regiam, per quam Turcæ venturi erant, occultabantur machinæ bellicæ, quibus hostes invasuri erant Aegyptii. Horum consilio monitus Sinanbassa, deflexit ab ea via suum exercitum, ut globorum ejaculationibus non cæderetur. Sed Tomombæus reformata copiarum forma, à tergo instantem tanta virtute excepit hostem, ut nihil intentatum relinqueret, quod ad victoriam obtinendam facere videretur. In hac pugna occubuit Sinanbassa Gazelli & Bidonis oppressus violentia. Tandem adveniente nocte, & prælium dirimente, Mameluci fuga elapsi versus montes vicinos, & in ipsam urbem se receperunt. Selymus refecto ad Mathaream & Rhodaniam suo exercitu, post triduum ad urbem venit; hæsitque prope Bulachum. Tomombæus octo servorum Aethiopum millia armis instruxerat; & ex Mauris, Arabibus & Iudæis auxiliaribus novas vires reparaverat: cum quibus statuerat Turcarum castra invadere, & impedimenta diripere vel incendere: Sed à conatu impeditus est, re Solymo per transfugas prodita. Memphi igitur obsessus per triduũ integrũ incerto rerum eventu, & communi militũ strage pugnatũ est obstinacissimè; donec immissis undique flammis, ædificia passim cremarentur & decide-

deciderent in obsidentes, domus diripiebantur, & ubique miserabilis hominum strages edebatur. Sultanus salute desperata urbem deseruit, & trans Nilum fugiens in Sejecticam regionem evasit: Propeque Cyrenem reparatis copiis se parabat ad meliorem rei gerendæ opportunitatem, & Gazellum expectabat, quem in Thebaidem amandarat ad congregandos Arabas auxiliares. Dumque illic hæreret, Albuchomar Sejecticæ regionis Princeps ad Selymum venit, illique Sultani consilium aperuit, illi simul suum pollicitus auxilium: sicubi res & tempus requiret. Selymus ne toties incertam aleam, & fortunæ favorem dubium suo tandem damno experiri cogeretur, legatos ad Tomombæum misit, qui illi pacis conditiones tolerabiles offerrent. Audiverat enim ab Albuchomare revocari ex Suessa maris Erythræi portu Raysalomonem & Amirassem, quos antea cum exercitu Campson ad sinum Arabicum miserat, ut arcerent ab Emporiis judices Lusitanos, aromata mercesque orientis in Hispaniam avertentes. Legati erant Sacerdotes Turcæ, & primores Aegyptiorum, quos immaniter trucidarunt Mameluci, antequam ad Sultanum admitterentur. Tomombæus cum exercitu recenter reparato ad Nilum reversus, quò audiverat Selymum venisse, & plurimum in trajectu fluminis impeditum: in quem irruit ex improviso, magnamque Turcarum stragem edidit. Sed Chanoglis Tauricæ Cherronesi Chanis filius, & frater uxoris Selymi, cum suis Tataris natatu trans fluvium evadens, Mauros è ripa ulteriore deturbavit: Mustaphas interim, Gazellus, & Cayerbeies, ad alteram ripam provecti cum Tataris violenter in Tomombæum irruerant, fugientemque prosecuti sunt: & latitantem in palude re-

gionis

gionis Secuſſæ comprehenderunt, Memphimque captivum perduxerunt: Qui veſte pannoſa amictus, cameloque invectus per ludibrium ſpectanti populo perductus eſt uſque ad urbis portam quæ Baſuela dicitur, ubi ignominioſe ſtrangulatus eſt 13. Aprilis anno Chriſti 1517. Morte quoque cum eo plexi ſunt Aegyptiorum & Mamelucorum plurimi, qui cum eo capti fuerant. 1517.

VT GENVS A PATRIO DICAR TRAXISSE PROPHETA
SECTATOR RECTI IVSTITIÆQVE VOCOR.
ORCHAMVS GOBEVS CAIRI IVDEX ET ALEX.
TEQVE TVVMQ. COLIT MEMPHITICA TVRBA TRIBVNAL
DVM LIBRAS IVSTA PVBLICA IVRA MANV.

ORCHAMVS.

ORCHAMAS vel Orchamus, qui dictus est Gobæus, Cairi judex, inter Mamelucos summo in honore habitus propter Iustitiæ cultum & rei militaris peritiam: Natione fuit Aegyptius, & à Mahomete Propheta, genus traxisse majores illius crediti sunt. Cum autem defectione Cayerbeij Præfecti Alepi victo Campsone, & in fuga mortuo, cum reliquis Mamelucorum Iamburdus Gazellus Melicules Vmera, hoc est, Beglerbegus Damasci, Memphim fuga evadens, reparatoque exercitu, superatis desertorum solitudinibus in Sinanem bassam occupantem Gazam è Tomombeio missus esset, qui Turcarum vires debilitaret, antequam Selymus Turcarum Imperator integrum exercitum suorum cum Sinanis copiis coniunxisset, cum Gazello profectionem suscepit Orchamas, qui ad desertorum fines Gazam versus cúm properarent occupare pagum, ubi fons erat aquæ limpidæ & dulcis, & ex quo hauriebant potum utribus, qui per deserta iter erant facturi. Cum jam prius à Sinane præventi essent,

moque perturbati quamvis essent, urgente tamen necessitate coacti sunt cum hoste congredi, numero quidem superiore sed virtute pari. Conflictu dubio aliquandiu pugnatum inter eos. Tandem Sinanbassa potitus victoria est, Præfecto Alexandriæ interfecto & Orchama Gobeo Cairi Iudice, multisque Arabibus, & plusquam mille equitibus Mamelucis: Ex Turcis eo conflictu occubuerunt fere duo millia equitum. Fuitque hæc victoria victis & victoribus sanguinolenta. Postera die cæsorum capita affixa sunt palmis, tanquam trophæa victoriæ: nam qui evaserunt cum Gazello, per easdem solitudines, per quas venerant, rursus Memphim redierunt.

NÕ TIBI OPES LAVDI: MAIVS NVPSISSE GOBÆO EST
NOMEN HABES IVSTI NOBILE LAVDE VIRI.
SALOMACHE GOBAEI VXOR.
NÕ TANTV̄ OENOTRIÆ CITHEREA AMAT ALMA PVELLÆ
FVSCA SVAS FORMAS ET MAREOTIS HABET.

SALOMACHE GO-BAEI VXOR.

SALOMACHE hæc mulier fuit Memphitica soror Seriphis & uxor Gobæi Orchamæ judicis Cairi.

MAMELVCI.

CVm de Mamelucorum Sul-
tanis, & eorum regno ſupe-
riùs dixerim: Iuvat hic pau-
ca ſubjicere, qui fuerint Ma-
meluci, & quæ credita ſit
origo eorum : de quibus
hæc leguntur in hiſtoriis.

Aegyptum Græcanicæ dominationis
pertæſi, excuſſerunt Conſtantinopolitano-
rum Imperatorum jugum, & Calipham
Saracenorum Ducem ſibi regem elegerunt,
qui à Propheta Mahomete ducebat origi-
nem: ab hoc leges, & inſtituta religionis, ſi-
cuti & imperij, receperunt, reliquique Æ-
gyptiorum reges ab hoc primo Caliphæ no-
minati ſunt. Cuius nominis ultimus regna-
bat in Ægypto, quo tempore Gothofridus
& Bo-

& Boëmundus Hieroſolymitanum regnum occuparant. Nam hic Caliphas ab Almerico,qui Balduino ſucceſſerat,vexatus, imploravit auxilium Sultani Syriæ: à quo adiutus quidem eſt, ſed Calipham regno ſpoliatum retinuit vinctum. Ex eo tempore Caliphæ ſequentes,quaſi pontifices ſummi, jura regionis tractaverunt, & electionem regum ſuo conſenſu adprobaverunt: abſtinuerunt autem à regni adminiſtratione, quæ penes Sultanos remanſit. Primus Sarraco tenuit ſceptrum; cui ſucceſſit Saladinus filius, qui regno Palæſtinæ Chriſtianos expulit. Saladino filij & nepotes plurimi longo ordine ſucceſſerunt in regno Ægypti. Quorum poſtremus ex Sarraconis gente Melechſala amiſſo ſuorum veteranorum exercitu,parumque fidens Ægyptiis, ſuam potentiam peregrinis firmavit viribus:Eo tempore Tatari Scytæ Armeniam & Aſiam per portas Caſpias ingreſſi, magnum Comanorum numerum,quos captivos abducebant, Melechſalæ vendiderunt. Illos in Ægyptum tranſtulit, & militum ordinem redegit. Ho-

rum virtute postea felicissimè usus est in tutando regno, Gallorumque regem Ludovicum ad Heliopolim, (quæ vocatur hodiè Damiatam) cepit. Is tamen paulo post servorum factione, maximè Turcomanni cujusdam Comani, jugulatus est, & regno cum vita exutus. Turcomannum Cothos. Comanus occidit, & ejus regnum invasit, & Tataros, quos Hyalo in Syria reliquerat, delevit. Postremò à Bandocadore cæsus est, qui Richardum regem Angliæ, cum Christianorum reliquiis tota Syria exegit. Bandocadore veneno sublato successit Elpis. Elpi Melochutreps, qui Ptolomaide & Tripoli expulit Christianos. Hos secuti sunt aliquot Sultani, quorum nomina in historiis expressa non sunt. Inter hos Caytbeies fama illustrior numeratur: qui victis in Cicilia Turcis, repulsisque Persis, qui Syriam ex Mesopotamia invadebant, domitisque Arabibus, finitimis omnibus populis erat formidini. Post Caytbeiesis obitum, Mahometem ejus filium Campsomia & Acbardinus longis factionibus inter se certantes ad patris re-

gnum

gnum accipiendum compulerunt: Quod quia fecisset contra leges & Mamelucorum instituta, à quodam Circasso inter convivas cæsus est:& hunc interfectorem reliqui Mameluci Sultanum salutaverunt, electum communi omnium consensu. Illum tandem Giapalates Damasci & Syriæ præfectus ducto Memphim exercitu cepit, & regia dignitate privavit: Giapalatem avarè & crudeliter imperantem Tomombeies intercepit, & captivum Alexandriam ut illic custodiretur deduci jussit, pauloque post strangulari præcepit: mortuique loco Sultanus proclamari voluit: Cumque Ægyptios Syrosque crudelius quam cæteri vexaret, essetque omnibus odiosus & intolerabilis, octavo post electionem mense à Giapalatis amicis vita exutus est. Post mortem intestinis factionibus inter se per quadriennium dissentientes, Mameluci, rem Sultaninam fere everterunt, nemine hanc dignitatem assumere auso, quam omnes viderent discriminis & periculi plenam: quamque non erat invadere tutum propter factiones & sejunctos dissidiis

aſſiduis animos Mamelucorum. Cum tamen animadverterunt eorum potentiam paulatim diſſolvi hac diſcordia, Campſonem Gaurum hominem Iuſtitiæ & arti militari addictum elegerunt ſibi regem: oblatum diadema pertinaciter recuſavit aliquandiu, adactus tandem vi onus impoſitum coactus eſt ferre, licet ſuam tenuitatem excuſaret, & fortunarum defectum, quæ ſufficere non poſſent ad congiarium quod militibus ſolvendum erat. Metuebat enim Mamelucorum inconſtantiam & factiones: Sunt enim populi Getæ, Zinchij, & Baſtarnæ ad Euxinum Pontum circa Mæotim paludem habitantes, qui vno nomine Circaſſi dicuntur à Cercicis populis, qui ad Colchos vergunt. Hos Valachi ſive Myſi ad Danubium ſiti, & Tatari Præcopienſes Tauricam Cherſonneſum incolentes, Padolijque vicini, Sarmatæ, & Roxolani, quoties per occaſionem poſſunt, captos Alexandriam quotannis venales abducunt ad Sultanos Cairi: qui mancipia hæc tenera adhuc ætate curat ſumma diligentia nutriri & inſtitui militaribus

bus omnibus exercitationibus: cumque adoleverunt, prout inveniuntur idonei & rerum majorum capaces, evehuntur ad diversos honorum gradus, in militia potissimùm. Horumque virtute & viribus omnem spem conservandi regem reponit Sultan⁹. Quemadmodum Principes Othmannici idem factitant de Christianorum filijs masculis, quos certis & constitutis temporibus legũt, & abducunt ex Græcis & Asiaticis Christianis urbibus, educatosq; summa cura præficiunt Provinciis, & exercitibus, vocanturque Genizari: Nam reliquis Ægyptijs aut Syris non licet consilio Principis interesse, functiones bellicas subire, aut ad majores magistratus admitti. Agriculturam tantùm, & mercaturam exercent, subjecti Mamelucorum insolentiæ: penes quos est regni administratio.

REIICE SVLTANI TITVLOS NILOTICA MEMPHIS
QVOS CONFERT: ERIT HIC PERNICIOSVS HONOS
IONVSES BASSA.
REGNA TOMOMBEO CAMPSŌ CVM REGE RELIQVIT:
VIRTVTIS SELYMVS DICIT ID ESSE TVÆ.

IVNVS BASSA.

IVNVS BASSA, qui & Muhemet dictus est, natione fuit Albanus, vir rei militaris peritissimus: in bello contra Teckelem Cuselbam Persici exercitus ducem, dum Cappadociam, Lycaoniam, Pontum, & Bithyniam ferro ac flammis depopularetur, à Selymo Turcarum Imperatore summo in honore habitus est: Is enim cum Achomate & Corchute Baiazeti filiis, & cum Alybassa Teckelem insecutus est, & ad Olygam montem prope Ancyram cum Persis viriliter pugnavit; cumque Alybassa eo prælio occubuisset. Iunusbassa vel Ionusesbassa in illius locum suffectus est: Qui acceptis ab Achomate copiis, per Cappadociam ad Antitaurum, deinde Tasciam cum quadraginta millib' selectorum equitum, & infinitis machinis bellicis pervenit. Huic imparem se Teckeles sentiens, per Antitauri latebras, & sylvarum recessus occultos aliquandiu latuit: ex quibus tandem excussus nocturnaque fuga evadens, maiore suorum parte, ac pręda locuplete (quam spoliatis Asiæ vrbibus, antea fecerat) exutus, cum sibi ab Ismaele Scacho nulla videret auxilia mitti,

mitti, in Armeniam rediit. Iunusbassa cum hostem non posset comprehendere, neque cum eo manus conserere, tanquam victum & fugientem relinquens, reversusque ab hac expeditione, suppliciis omnibus, ac tormentis sævit in Asiæ minoris incolas, qui Aidaris & Teckelis religionem fuerant secuti. Postquam autem Selymus Ismaelem superasset, redegissetq; Tebrisium Persarum regiam in suam potestatem; Ciammam vrbem in vlteriore Euphratis ripa sitam expugnasset, Regem Aladoliensium captivum occidisset, & illius regnum redegisset in provinciam, cui Saxovaroglem præfecit Aladoliēsis fratre natum, Ismaeleque contra Bactrianos & Hircanos occupato redire cogeretur in Thraciam, vt Hungarorum in Mœsiam & Thraciæ limites incursiones facientium cohiberet audaciam: Iunusbassam (qui tunc Bosnæ illyrici præfectus erat) in eos misit. Is traiecto Savo ad vrbem Catin in Croatia, per Slavoniam penetravit, reliqui Turcæ superato Danubio limites Hungariæ depopulabantur. factumque est brevi temporis spatio, vt hujus virtute, Pannones intra suos fines coërcerentur. Postea cum ad Alepum, deficiente Cayerbeio eiusdem Alepi & Commagenæ præfecto, Campson Gaurus Syriæ & AEgypti Sultanus à Selymo fusus esset; & in fuga iam senex dolore ac laboribus oppressus periisset: Selymus Iunusbassam misit Damascū cum expeditissimo equitatu, vt vrbem occuparet, & Iamburdum Gazellum cum Mamelucis è fuga retraheret. Sed is Campsonis morte comperta, cum Sebeise Balvano Damasi Tetrarcha, & alio Tetrarcha Tripolis per solitudines desertorum fugam versus Cairum instituit. Damasceni statim Iunusbassam in vrbem admiserunt: & ad eorum exemplum Tripolis, Berythum, Sidon, & Ptolemais dedi-

derunt

derunt ſe Turcis. Selymus hac tam inſigni victoria potitus, qua potuit feſtinatione Sinanembaſſa præmiſit, qui occuparet Gazam: Is vrbe capta, repulſoque Gazello, & interfecto Orchama Gobæo Cairi judice, junctis copiis per ſolitudines arenoſas Nathaream deinde Cairum venit: pugnaque cruenta iterum ad Mathaream, commiſſa fuſi fugatique Mameluci cum Tomombæo (quem paulo ante Sultanum elegerant) Cairum ſe receperunt: quos celeriter inſecutus eſt Selymi exercitus: cruentoque prælio in platæis vrbis orto, oppidani devolvebant lapides & imbrices in Turcas, cum omni miſſilium genere, quæ ex domorum tectis & feneſtris certatius ejaculabantur: Vbi Iunusbaſſa, ſpectante ſuo Imperatore, cum audacius & animoſius AEgyptiam domum vrgeret, in quam ſe receperant præcipui nobiles, & primores vrbis jactu ingentis lapidis humi proſtratus eſt, & è conflictu ſemianimis exportatus, magno principis dolore. Cumq; immiſſis flammis omnia corriperet ac cõſumeret incendium. Tomombæus deſperata ſalute, trans Nilum ad Albuchomarem Seiecticæ regionis principem fugit: vnde iterum reparatis viribus rediens, à Turcis captus eſt, & ignominioſè ſtrangulatus. Selymus redactis in poteſtatem hoſtib. eorumq; provinciis, Cayerbeio præfecturam AEgypti commiſit. Hoc indigniſſimè tulit Iunusbaſſa, qui Sinane baſſa mortuo, reliquos potentia & parte militari longè ſuperabat, occupataq; Diadari principis AEgyptij domo, ſpolia omnia, vaſa aurea & argentea, ingentemq; pecuniæ ſummã militib. liberaliſſimè diſtribuerat, vt eorũ benevolentiam & animos ſibi conciliaret, quod Selymum valdè reddidit anxium, cui Iunusbaſſæ potentia & autoritas incipiebat eſſe ſuſpecta. Cum igitur ſpe huius præfecturæ ex-

cidiſſet, dolore preſſus morbum finxit, neque Selymum per aliquot dies inviſit. Alienaverāt illum à Principe multa; autoritas nimia apud milites, animus elatior, potio venenata Cayerbeio præbita, quot recenter aliquot AEgyptiorum potentiorum familias, quæ Conſtantinopolim transferebantur, retinuiſſet Cairi: & quod Selymi iram ſubitò inflammavit; Principis juſſu militibus præſidiariis aucta erant ſtipendia, idque mandatum (cui res commiſſa erat) non retulit ad ærarii quæſtores; vt milites odio Cayerbeij Præfecti res novas molirentur in abſentia Selymi, qui iam ex AEgypto venerat in Syriam, vt in Perſidem proficiſceretur contra Iſmaëlem Scachum. Hæc cum ad Selymum relata eſſent, quodq; ab aliquot militibus Sultani titulum non recuſaſſet, multa culpæ prætexentem in ſua præſentia trucidari iuſſit.

EST ANIMI, ET CASTÆ TIBI TANTA FIDVCA FORMÆ
SIT TVTELA TVÆ VT FIRMA PVDICITIÆ.
ΑΝΑΡΟΒΟΥ Η ΑΓΑΘ.ΥΡCΟΥ.
SIS BASSAE VXOR.
QVÆ NVLLI CEDAT DANAËIA PERSIS ALVMNAM
ADDIXIT THALAMIS, MAGNE AGATHYRSE, TVIS

MANTO.

MANTO Muhesumeti vel Ionusis Bassæ vxor, Græca fuit natione forma elegãti Sed quæ à Zebalia priore viro in militiam ab ducta, cæsoq; marito in potestate Turcarũ remansit. Pauloq; quos propter formæ venustatem ac singulare in omnibus rebus iudicium Ionusi Bassæ placuit, interq; illius vxores charissima aliquandiu habita est. Donec apud maritũ in suspitionem venit fidei non servatæ. Pertæsa enim Ionusis superbiæ & morositatis, clanculum ad suos reditum procurabat: Cumq; ad amicos vt abduceretur literas mitteret, quæ ab Eunucho tabellario apertæ & marito redditæ sunt. Is rei indignitate motus, mulierum pugione trãs fossam necavit.

SI TV EXPVGNATA SERVASSES FOEDERA BVDA
NOSTE ETIAM ACCITO IVDICE MAGN' ERAS.
SVLTAN SOLEIMAN CHAN.
AVSTRIACAM ADVERSO TĒTASTI MARTE VIĒNAM
SED QVI TE EXIGERET CAROL' INDE FVIT.

SOLYMANNVS

ANNO Christi 152 0. debilitatis Persarum virib. AEgyptoque&Syria in potestatem redacta, Selymus anthrace pestilentiali extinctus est: Priùs tamen Desterdarios ærarij Quæstores Pirimbassam &Achomatem bassam præmiserat Hadrianopolim, vt illic ad solenne festum, quod instabat, prępararent necessaria, Solus Ferhatesbassa apud ęgrotum Principem remansit: quem vbi mortuum vidit, primarium janitorem Manissam expedivit ad Solymannum, qui illi patris obitum nunciaret, & in vrbem accerseret, antequam res innotesceret Genizaris & Prætorianis militibus, quibus mos est vrbem diripere in Principis obitu. Solymannus recognita diurnis nocturnisque itineribus festinans, Ischodaram pervenit è regione Constantinopolis, vbi triremem ingressus cum Genizarorum præfecto vel tribuno in Palatiũ Imperatorium perductus, & Sultanus ab omnibus salutatus: peractisq; solenniter patris exsequiis: statim de Hungaria conquirenda cum suis Bassis & consiliariis deliberavit.

Anno

Anno 1521. congregato exercitu venit ad Belgradum:& in via Burgurdelem arcem,quæ Sabacz Hungaris dicitur,in ripa Savi fluminis sitã,invadit, adcuius mœnia Savus Danubio jungitur : quam statim Hungaris eripuit Achomates Bassa.Pirimbassam interim Solymannus præmisit cum copiis , qui loci situm & munitionem cognoscerent:quem cum reliquo exercitu subsecutus est:admotisque machinis mœnia solo æquavit, vrbemque expugnavit 24. Iunij anno 1521. propugnaculum fuit singulare Hungarorum , situm ad confluentiam Dravi & Saui, Quod Albam Græcam vocant : idque contigit socordia Pannonum , & regis Ludovici Vladislai filii adolescentis, qui parum autoritatis obtinebat apud suos principes,tam Ecclesiasticos quam sæculares,luxu,ambitione,& fastu in tolerabili tumidos:hocque bellum in illos movit Turca, quod Legatos eius qui tributum poscebant,indignissime per contemptum tractatos è suis finibus extrusissent.

1522. Anno sequenti expeditione suscepta in Anatoliam copias transmisit,præmisso Mustapha bassa,qui Rhodum invaderet navalibus copiis:ipse terrestres adduxit ad oppidum Mermere, quod à Rhodo distat milliaribus Græcis 18. Vnde in insulam traiecit,Rhodiensibus,ludo & spectaculis occupatis contemptis obsidentibus à quibus nihil sibi metuendum stultè putabant. Sed cum seriò rem agi,vrbique imminentem montem explanatum & ex eo fossas repletas, actisque sub terra caniculis nutarent & laberentur mœnia,Rhodiani de salute desperantes, ad Sultanum cum muneriCus venerunt,transfactaque compositione petiverunt , vt sibi salva vita & facultatibus liceret ex insula discedere:quod postquam clementer obtinuissent, cum vxoribus & liberis naves ingressi discesserunt.

Vrbe & insula potitus est Solymānus die 25. Decembris, anno Christi 1522. Philippo Villerio Liladano Megalomastore, qui Fabritio de Careto successerat. Eodem quoque tempore Coon insulam Rhodiensibus subjectam occupavit, & arcem Bedrum; quam Branchidas Cariæ, vel Halicarnassum, vel Iassum nonnulli esse putant.

Dum obsideretur Rhodus, Solymannus Ferhadem bassam misit contra Alimbegū, Scachi Suariensis filium, qui ex familia Caramānica adhuc erat superstes: Hunc ut ad se alliceret astu Ferhates, morbum simulavit, velleq; se testamentum condere, & Alimbego exercitum Turcicum committere, quapropter ad se venire rogat, ut amicum ante mortem adhuc videret. Alimbegus nihil sibi metuens, Turcicum bassam cum duobus filiis adiit, quos statim comprehensos necari præcepit, & ejus ditionem subjugavit.

Rhodo capta, Solymannus Constantinopolim reversus Ianizarorum tumultus compescuit, qui Aigasis, sive Aiacis bassæ & Abduselamis supremi thesaurarii ædes diripuerant: Rebus in urbe compositis, exercitum sexaginta millium hominum duxit in Hungariam: Dravoque Savo, & Darubio pōtes addidit. Sirmium quod Varadinum Petri vocatur, cum aliis pluribus oppidis, & arcibus munitis vi expugnavit, unde Budam perrexit. Gallis enim & Hispanis inter se diffidentibus pro regnorum amplificatione, Solymannus opportunam occupandæ Hungariæ nactus est occasionem. Quodque sciret Ludovicum regem propter ætatis imbecillitatem parum autoritatis inter suos Pannonas obtinere. Turcarum subitò adventu perculsi Hungari, rebus urgentibus conventum Principum in urbe Rhacos convocaverunt. Episco-

pi & Principes pecuniam nimis parcè conferentes, militemque festinum cogentes, maximè Paulus Tomores Colossensium Episcopus homo audax & temerarius, hortatus est regem, ut celeri conflictu Turcas invaderet: cui victoriam pollicebatur: Repugnantibus reliquis Ludovicus ad Mogacum oppidum inter Budam & Belgradū infeliciter pugnās, amisso exercitu, cúm Tomorem cæsum videret, in fugam versus, equi lapsu præceps in paludē devolutus est, & suffocatus; locum notante Catrisco Bohemo adolescente: cuius indicio post discessum hostium, regis corpus extractum est, & Albam regalem devectum, sepultumque: Solymannus Budam paulo post sine san-
1562. guine occupavit anno Christi 1526. omnibus ex ea vrbe cujusvis sexus & conditionis in servitutem abductis. Reversusque cum ingenti præda est Hadrianopolim. Cum spoliis urbis avectæ sunt tres statuæ antiquæ æneæ, Apollinis, Dianæ & Herculis; quas Matthias Corvinus in arce Budensi collocaverat. Hæ postea Constantinopolim deportatæ sunt, & in Hippodromo positæ, simul avexerat aliquot columnas æneas, & machinas bellicas mirando artificio fusas, quæ olim ex Bosna Illyrici captæ fuerant: eodem tempore Ioannes Sepusius Transylvaniæ Vaivoda, tardius quàm par erat cum auxiliaribus copiis in Hungariam venerat: Qui audito Ludovici regis exitu, regnum affectavit, favore fultus Principum ac nobilium Hungariæ, qui diadema regium ad Germanos nolebant transferri: Nam Ferdinandus Austriacus Caroli V. Imperatoris, & Mariæ Ludovici uxoris frater, Boëmiam jam occupaverat, & Hungariam recipere nitebatur. Congregatis igitur in urbe Rhacos Optimatibus, postquam regium funus elatum esset, consensu omnium Sepusius rex

saluta

ſalutatus eſt: & à Petro Perenne corona Hungariæ eſt inſignitus, conſecratusque à Paulo Epiſcopo Strigonienſi: Ejusque loco Americus Cibachus Tranſilvaniæ Vaivoda ſuffectus eſt. Interim Ferdinandus à Boëmis rex electus, conjunctis Boëmorum, Auſtriacorum, Carinthiorum & Stirorium copiis Budam contendit, exactoq; Sepuſio, occupavit: fugientemque inſecutus ad Tocaiam arcem prope Tiſſam fluvium habita pugna illum ſuperavit, receptaque Tranſylvania, rex ab omnibus declaratus eſt, cum uxore Anna Ludovici defuncti ſorore. Conſtitutoque Stephano Bathore Pannonum prorege, in Boëmiam reverſus eſt. Ioannes autem Sepuſius ad Hieronymum Laſchum Polonum transfugit, hominem primæ nobilitatis & potentiæ: qui hoſpitem benignè excepit, non contradicente Sigiſmundo Poloniæ rege. Huius Laſchi ſuaſu Sepuſius à Solymanno petivit auxilium, quo in regnum reſtitueretur: Miſſusque eſt Laſchus Conſtantinopolim qui hoc negotium tranſigeret cum muneribus. Is ſua autoritate, & munificentia ſtatim ſibi baſſas conciliavit, maximè Lutzibeium Vezirem & Abraimum baſſam qui principi facilè perſuaſerunt ut regi ſuplici ferret opem. Ferdinandus interim & ſuos Legatos ad Solymannum miſit illius amicitiam ambiens & pacem petens: Quibus non tantum denegata eſt, ſed ſeverè minitatum niſi regno Hungariæ Ferdinandus citò cederet, ſe habiturum Othmannos inimicos & infeſtos.

Dum hæc in Europa gererentur, mota eſt ſeditio in Anatolia autore Kalendere Zelebi: qui ex familia Chaſis Bectaſis Prophetæ apud Turcas ſummi nominis & reverentiæ ortus, congregato Dervifiorum magno numero, Sangiacos aliquot fudit, & Aſiam turbavit. In hunc

missus est Abraimbassa cum exercitu:qui Kalendere occiso statim motu inter seditiosos ortum compescuit.

At Solymannus ut Sepusio ferret opem principio veris anni 1529. ex Asia Becrambeium cum equitatu,& Abraimum ex Europa convenire jussit. Hi Subbassas,Vaivodas,& Flammuranos militiæ præfectus congregarunt, junctisque simul copiis in Hungariam penetrantes, omnia ferro & flammis immaniter vastabant. Acanziorum quinquaginta millibus præfectus erat Achomates: Michaloglis cum peditatu equites præcedebat. Solymannus Hadrianopoli solvens venit Belgradum : ad quem statim properavit Sepusius, & supplex cum mulieribus ad eius pedis provolutus, illius opem imploravit, ab eo clementissimè exceptus est Transilvanus Abraimi bassæ, & Ludovici Gritti favore : statimque Budam contendens diffugientibus magna trepidatione civibus, urbem cepit, arcemque, cui Nadastius præerat. Buda recepta duxit copias in Austriam ut Viennam occuparet:quò pervenit circiter 13. Septembris eius anni ; capto in via Altemburgo, & depopulata Sibenbugensium ditione.

Viennæ præerat Philippus Palatinus , Nicolaus Salmēsis comes,Rokēdor f.& alij,qui viriliter sustinuerūt barbarorum impetum. Vicies enim diversis locis conquassatos urbis muros subierunt Turcæ, & toties magna virtute propugnatorum repulsi sunt. Cumque hæc obsidio non videretur succedere, capiendæ urbis desperatione actus Solymannus, vigesimo obsidionis die Budam rediit, Abraimobassa exercitum reducente. Abducti sunt in servitutem plusquam sexaginta hominum millia : Turca verò Budam reversus Sepusium regem statuit,

tuit, illique Ludovicum Grittum Venetum adjunxit rerum socium, cuius consilio in omnibus uteretur, ipse Constantinopolim versus iter suscepit.

Anno 1532. Ratisponensis dicta convocata est mense Maio, ut de religionis turbatæ statu inter se consultarent Christiani Principes. Interim Solymannus, cum exercitu ex Thracia jam pervenerat ad fines Tribalorum, ut Sepusio ferret opem contra Ferdinandum Cuius adventus ita terruit Christianos, ut negotio religionis in aliud tempus dilato, ad arma concurrerent, Turcis jam obsidentibus arcem Strigeniæ cum Ludovico Gritto: reliquus exercitus ad Samandriam consederat. Strigonienses aquę penuria laborantes, à Posonnensibus vicinis petiverunt auxilium. Ii Viennam miserunt, quia Catianero vrbis præfecto impetraverunt, ut navigiis secundo Danubio copiæ mitterentur, auxiliares: Hæ Strigonium pervenerunt, quod à Buda distat milliaribus tredecim, sed infeliciter pugnantes, super flumine superati sunt à Gritto, cæsique, aut in fugam versi, submersis omnibus, aut captis navigiis. Carolus V. Imperator, Boiodurum, quod Patavia vocatur, ad Danubium jam appulerat: Solymannus erat Belgradi unde ad provinciam Valeriam (quæ est Stiria) copiis infestis contendebat. In via Guintzium oppidum, quod non procul abest ab urbe Sabaria, à Nicolizza præsidio munitum per Abraimum bassam tentavit. Aigas sive Aiax bassa, & Cassines Beglerbegi ducebant equitatum. Asiatici equites Aiaci Cassino Europæi parebant. Hos duos sequebatur Mustaphas Michaloglis Acanziorum voluntarioum equitum præfectus: Acanzios levis armatura equites vocant. Is cum equitatu centum millium homi-

num præcedebat reliquum exercitum itinere duorum dierum. Sed cùm ad Guintzium nihil proficeret Abra unus baſſa, relicto Nicolitzo, in Carinthiam vertit iter: unde paulo poſt Belgradum reverſus eſt ad ſuum Imperatorem, quod tutum non exiſtimaret cum Carolo V. manus conferre; cuius præſentiam ac potentiam plurimùm metuebat, licet militum numero longè eſſet inferior. Interim Solymanni mandato Muſtaphas baſſa Cazonem Michaloglem Vaivodam cum duodecim millibus equitum & aliquot Acanziis miſit in hoſtiles ditiones, qui ferro flammaque ubique graſſaretur & depopularetur ripas Danubii Lintzam uſque. Vnde metu aufugit Ferdinandus, diſpoſito ad Pontem Anaſij fluvii præſidio. Cazon poſt ingentem noſtris illatam cladem, victor ad ſuos iter reflectens per Alpium itinera ſcopuloſa & difficilia, non procul à Grætio urbe Stiriæ incidit in Ludovicum Covcium, à quo fuſus eſt: is tamen cum ſuis, ne reliquorum vires experiretur, relictis impedimentis, & quatuor captivorum millibus occiſis, partem ſuarum militum Ferisi baſſæ commiſit, qui ſalvus ad Solimannum rediit. Cazon cum reliqua parte ſuorum per vallem Storambergi viam inſtituit, illique ad Leopoldum oppidum factus eſt obvius Fridericus Palatinus, qui cum duodecim millibus peditum, & duobus millibus equitum gravis armaturæ, ac viginti tormentis bellicis hoſtem excepit: pugnaq; commiſſa Cazon fortiter & animoſè dimicans, tandem oppreſſus cecidit, cum tertia ſui exercitus parte, qui tam in prælio cæſi ſunt, quam in paludes lapſi periêrunt. Cæteri qui ſumma cum difficultate elapſi ſunt, amiſſo duce paululum progreſſi, à Lodrone rurſum, Ioachimo Brandeburgico excepti,

miſerè

miserè confecti sunt. Reliquiæ superfuerunt, celeri fuga pervenerunt Neokirchium, quos iterum invaserunt Turrianus & Catianerus, plurimosque interemerunt, Paucique ex iis sese viriliter è manu hostium expedientes, potuissent evadere, nisi à Baltasaro Pamphilo Hungarorum duce, intercepti essent & omnes fere ad internecionem deleti; exceptis paucissimis, qui Belgradum fugæ celeri pervenerunt: Hæc dum fierent, Carolus Cæsar habito cum suis consilio Lintzio Viennam descendit, ubi delectus militum factus est, numeratique sunt præter urbium præsidia, nonaginta peditum millia, & triginta equitum, exceptis lixis, calonibus, & servis, ita ut totus illius exercitus superaret numerum ducentorum & sexaginta millium hominum. Tantum apparatum cùm probé cognovisset Solymannus, trajecto Mura fluvio, qui Savaria dicebatur olim, & Dravo superato, nulla re memorabili gesta, Stiriam relinquens Belgradum se recepit, abductis in servitutem plusquàm triginta millibus hominum: præter infinitam captivorum multitudinem, quos Mustaphas Michaloglis diversis in locis immaniter iugulaverat.

Turcarum audito discessu Cæsar in Italiam reversus est: Dumque in hac expeditione Solymannus esset occupatus, Andræas Auria cum quinque majoribus onerariis navibus & quadraginta octo triremibus Messinam in Sicilia appulit: unde rebus necessariis acceptis, in Græciam trajecit. Intellexerat enim Himeralem navalium copiarum Solymanni præfectum in sinu Ambracio (qui golfo di Larta dicitur) cum septuaginta triremibus satis malè instructis residere. Eo tempore clas-

re classis Veneta duce Vincentio Capello hærebat in Lacyntho, quæ numerum 60. triremium superabat. Ipse Capellus induciis cum vtrisque pactis, spectatorem rerum gerendarum ioco tuto se præbebat. Himeralis Auriæ metus, superato promōtorio Acriti, qui nunc Capo di Gallo vocatur, ad Mulcam se recepit: inde demisso sinu Argolico, Sunium 3. Atticæ venit, deinde Chalcidem: vnde paulo post ad portum Sphragiæ reversus est, prope Methonē Antonius Auria fugientem Humeralem cum septem selectis triremibus persecutus fuerat, nulloque hosti illato damno ad suos rediit. Andreæ autem Auriæ visum est expedire relicta Methone, quæ valido Turcarū munita erat præsidio, Coronem obsidere: Quam tormentis ita conquassarunt, vt deiectis mœnibus, impetuque facto inferiorem vrbis partem, quæ dicitur insula, occuparent, Turcis in superiorem vrbem se recipientibus. Quæ tamen statim Auriæ tradita est, pacta conditione, vt vita, rebusq; salvis, aliò se transferrent Turcæ. Auria vrbem Hispanorū præsidio firmans, relicta Pylo, quæ hodie Giunco, vel Navarrino appellatur, Patras venit, quas non multo negotio expugnavit, & prædæ militum reliquit, Turcis compositione transacta in AEtoliam se recipientibus. Andræas Auria, terrestribus copiis alio itinere sequi jussis, cum classe ad sinum Corinthiacum navigavit. Fauces huius sinus claudunt duo propugnacula, quæ Dardanelli dicuntur; Rhium in Achaia, Molicreum in AEtolia situm est. Rhium statim deditionem fecit: sed Molicreum multò munitius, restauratoq; præsidio firmatum, maiori cum difficultate superatum est. Rebus his in Peloponneso dispositis, relicto Hieronymo Mendosa Coronæ, anno eodem rediit Neapolim Auria, deinde Genuam.

AEſtate ſequente Solymannus copias miſit ad recipienda ea loca, quæ à Chriſtanis in Morea ſive Pelopōnoſo fuerant occupata, Turcarum adventu perculſus Mendoſa, opem ſubitò petivit ab Auria. Qui lectò milite Neapolim navigavit, Meſſinamque, & appulſus in Zacynthum intellexit, Venetorum relatu, veniſſe Coronem Lutzibeium Callipolis Sangiacum, & Thalaſſiarcham, cum Solymanno baſſa Albano, & Aſſambego Mauro Alexandrino, qui claſſem 80. triremium habebant. Auria invitis, & ſummo conatu repugnantibus Turcis, Coronem annona munivit, & abducto veteri præſidio, novum militem urbi impoſuit, præfecto Macicao. Veterani illi ad Ticanuſam inſulam, quæ Venetica appellatur, venerunt, ut cum hoſtibus ſi copia daretur, que ad Methonem conſederant, congrederentur. Sed cum recuſaſſent pugnam, neque ad conſerendas manus vi poſſent adigi, Auria in Siciliam ſe recepit. Coronenſes interim rerum omnium penuria preſſi, & aſſiduis hoſtium incurſionibus fatigati, rerum deſperatione urgente petiverunt à Præfecto Macica, ut in hoſtem facerent impetum, qui ad Andruſam urbem Meſſenienſium ſuper Paniſo flumine triginta quinque à Corone milliaribus hærebant, ut ſaltem aliquid laude dignum patrarent, vel viriliter occumberent. His licet invitus: ſuaſore tamen Hermoſilla & Diego Tovarre, conceſſit Macicaus, quod popoſcerant. Duce igitur Barbano Græco nocturnis, deviiſque itineribus ad Andruſam pervenerunt, ubi Charon Ianizarorũ Præfectus habebat præſidiũ trium millium peditum. Extra urbem erat Inſell' Achomates, qui cum mille ſelectis equitibus occupabat ſuburbia. Hi ſentientes Hermoſillæ milites adpropinquare, magno tumultu & voci-

feratione reliquos ad arma concitaverunt. Nihilo tamen minus impressione facta plurimos ex Turcis interfecit Hermosilla: donec his clamoribus excitatum esset vrbanum præsidium, quod ad mœnia confestim accurrit; in quæ Macicaus cum Tovarre faciebat impetum: sed numero longè inferiores repulsi sunt à Charonte, cæsis Macicao & Tovarre. Fugientes nostros cum persequeretur Achomates, globo missili transfossus occubuit. Hermosilla cum iis qui superfuerunt ægrè Coronē reversus est. Sed paulo post rerum omnium penuria laborantes, gravique pressi peste, vrbe relicta, in Siciliam rediere. Grave enim erat imperatori Carolo tantos facere sumptus, in conservatione duarum vrbium, quæ rebus Christianorum non multum adferebant emolumenti. Idcirco eas Venetis, postea Pontifici Romano, demum Rhodiensibus equitibus, qui in Melita consederant, obtulerat; omnesq; earum custodiam recusaverunt.

Anno 1534. Abrahimi, Bassæ suasu Solymannus relicta Pannonia in Persidem arma convertit contra Tammam vel Techmasim Scachi Ismaelis filium: & hanc expeditionem plurimum adiuvit Vlumasbegus Persa, qui Techmasis sororem duxerat vxorem, & ad Solymannum transfugerat: isque se belli huius ducem pollicebatur: nam illi paulo ante Turcicus Imperator Sangiacatum non procul à Carahemida concesserat: præceperatque omnibus finitimarum provinciarum Præfectis, vt Vlumæ, quoties in hostem Persam proficisceretur, opem ferrent, & se illi obsequentes redderent. Cum iis igitur Vlamas begus Churdistano Principi Serefesbegi bellum intulit, eoque interempto regionem eius suæ ditionis fecit. Qua re cognita Solymannus summum suum

Vezirem

Vezirem Abrahimum bassam cum exercitu misit in Anatoliam, vt cum eo in Carahemidam penetraret: Quo cum venisset Vlumam begum in Parthiam pergere jussit, qui illi dux esset itineris, ipse verò cum Romaniæ copiis illum sequebatur.

Hi nemine resistente Tebrisium pervenerunt, vnde Tammas aberat, bello occupatus contra Kezienbassam Corasanorum Hircanorum Principem: Hos secutus est Solymãnus cum Ianizaris & Portæ copiis: Sed Scachus Tammas adparatu & potentia Turcis impar, in Sultaniam se recepit: Fugientibus instabant Turcæ: sed in montana Albanorum & Hiberorum profugerant Parthi: Solymannus ad Sultaniam venerat, quæ sita est in planicie circundata vndique montibus Niphate, Caspio, Coathra & Zagro, qui omnes à Caucaso oriuntur: Dumque illic propter amœnitatem hæreret, illiusq; exercitus ad Hemedanem pervenisset: vbi pluviis, frigore, tempestatibus, & rerum omnium penuria usque adeo vexati sunt Turcæ, vt eorum plurimi corriguerunt, & exanimati sunt: gelu alii pedes ac manus amiserunt: innumeraque multitudo hominũ miserè periit, cum equis & jumentis: reliqui fluminum inundationibus submersi sunt: His acceptis incommodis Solymannus à persequendo hoste destitit: atque in Assyriam secedens, Babylonem cepit, dedentibus se vltro civibus: ibi à Calipha religionis Musulmanicæ summo Pontifice sacris ceremoniis in Imperio confirmatus est. Pauloque post omnes Mesopotamiæ & Assyriæ vrbes missis legatis Solymanno deditionem fecerũt: hæc gesta sunt anno Christi 1535.

Cum esset Babylone Ischenderem Zelebin summũ Dephterdarium sive ærariũ Præfectum suspendio affe-

cit, & eius bona fiſco attribuit, propter infideliter tractatos Sultani theſauros. Præter milites quos ſecum adduxerat ex Europa & Aſia minore, Principes ſe illi junxerant Præfectus Cairi, Sangiacique Iudeæ, Alexandriæ, Syriæ, &
1537. Commagenæ anno 1536.

Sequenti anno in Perſidem rediit, ſed nuſquam comparente Tammo, dum in Meſopotaniam reverteretur, magna damna ab equitibus Hiberis accepit, & à Delimanno, quem aliqui Agathyrſum nominant: Is per compendia viarum nota, non procul à Bethiliſio vrbe ad Antitaurum ſita, tam ſtrenuè Turcas invaſit & vrſit, vt cum ſumma difficultate illius impetum effugerint fuga Vlamas begus, & Præfectus Cairi: quæ clades Turcis illita eſt 13. Octobris anno 1536.

Id graviſſimè torſit Solymannum: qui ex Carachemida Alepum petivit, vnde rediit Conſtantinopolim, offenſus admodum Abrahimo baſſæ expeditionis iſtius autore, quem multis criminibus obrutum jugulari juſſit; & in eius locum ſubſtituit Aigaſem, ſive Aiacem baſſam. Chairadinem verò (qui ad eum venerat expulſus Tuneto) propter rei navalis peritiam, Thalaſſiarcham creavit.

1536. Anno 1537. Solymannus non ferens Luſitanos occupare emporia Indiæ, ſinumque Arabicum (per quem aromata & odores ex India Memphim & Alexandriam importabantur) Hæc autem omnia magno Ægyptiorum & Turcarum damno, divertebant Luſitani, & in Hiſpaniam transvehebant, & ad reliquos ſeptētrionales populos: Huius belli gerendi Solymanno Eunucho Albano, Cairi præfecto negotium dedit. Qui etſi illos ab inſtitutis navigationibus non potuerit impedire; plurimum tamen auxit ſua virtute Othmannorum potentiam.

Soly-

Solymannus interim suasu suorum bassarum, potissimum Ioannis Forestenij, Galli regis Legati, & Troili Pignatelli transfugæ Neapolitani ad Turcas, & quem Sultanus ob singularem virtutem militarem receperat inter Mutfaracos equites, qui ex omnibus orbis nationibus collecti, religione libera, militant imperatori Turcico. Is iam antea Chairadim Barbarossæ notus, & Lutzibassæ commendatus, hortatorque erat Sultano, vt terra marique Italiam peteret: Qui cum terrestribus copiis ex Thracia per Thessaliam contendit in Albaniam, & Anlonam pervenit: Navales verò in Cephaleniam & Zacynthum priùs appulerunt, quam Christiani putassent Constantinopoli solvisse: Statimque ingressus in Calabriam Lutzis bassa cum Chairadine Castrum vrbem ab Hydrunto distantem milliaribus octo expugnavit, & deprædatus est, abducto cum reliquis incolis Mercurino Gattinari loci domino. Potuissentque tota Calabria potiri, nisi Alexandri Contareni Veneti adventu fuissent repulsi. Andreas Auria ad insulas Merletes (quæ sunt Ericusa, Marathe, Elaphusa, & Malthace, prope promontorium Cassiopæum tredecim hostium triremes eodem tempore nō sine suo damno submersit: nam in eum irruens Chairadines cum 80. triremib. ex Leucade fugiens ad Lacinium promontoriū (quod Capo delle Colunne dicitur) sese Messinam celeri cursu recipere coactus est: Anlonæ interea Solymānus consederat, quæ est è regione Hydrunti in altera ripa maris Hadriatici, distantq; ab invicem milliarib. sexaginta. In eius vitam conspirarunt Chimeriotæ montani, qui duce Damiano per prærupta saxa evadentes in tentorium principis irruerunt, parumque abfuit, quin illum incautum occidissent; sed captus Damianus cum complici-

bus trucidati ſunt. Vtque totius gentis audaciam vlciſceretur Sultanus, iuſtum exercitum immiſit in Acroceramum, qui omnia incenderunt, diripueruntque: & incolas omnes in ſervitutem abduxerunt. Pauloque Poſt Chairadines Corcyram invadit cum Lutzibaſſa, omnemque inſulam deprædati ſunt, præter vrbem & duas arces ſitu ac munitione inexpugnabiles: reliquis oppidis & vicis depopulatis: vnde tantum numerum captivorum abduxerunt Conſtantinopolim, vt expoſiti ad Beſiđtas ſupra Galatam, ſinguli non pluris quam duobus vel tribus proclamarentur Sultaninis. Conſtantinopolim, reverſus eſt Solymannus imperator, rebus in Epiro benè geſtis, anno Chriſti 1538.

Interea Paſarus claſſis Venetæ præfectus cum Vetturio Collega Scardonem Dalmatiæ vrbem ad ſinũ Dalmaticũ occuparunt, & ſolo funditus æquarũt, ne Turcæ poſtea illam munirent, in tetrimentum Venetorum. Pari ſucceſſu Argirutũ, quod Obroazzo dicitur, occupaſſent: ſed Amuratis Sebenicenſis adventu ab incœpto remoti ſunt. Eodem anno Chayradines cum claſſe Turcica erat in ſinu Lartæ, in quem Doria cum patriarcha Grimanno, Ferdinando Gonzaga, & Vincentio Capello cum reliquis navalibus Chriſtianorum copiis impetum fecerunt: claſſis hæc ſuperabat vela ducenta, Chairadines verò cõplectebatur 87. triremes, & liburnicas triginta prçter minora navigia, quæ omnia ſimul juncta accedebãt ad 150. Quæ ſimul ducebant Tabacus & Salecus Pyratæ famoſiſſimi, & qui iam antea egregiam Chairadini navarãt operam in Africa ſubigenda. Prælio prope S. Maurã commiſſo magna clade accepta, ſubitaq; orta tempeſtate Auria ſpirantibus Euris in Corcyram ſe recepit 27. Septembris anni

anni eiusdem 1538. Tantasque Christianorum copias navales convertit in sinum Rizonicum, qui Golfo di Cataro vocatur: vbi castrum novum Turcis ademerunt, & incolas in servitutem redegerunt. In cuius vrbis custodia relicti sunt veterani milites Hispani, qui duce Sarmento Corone fuerant abducti: Solymannus hac Castri novi occupatione irritatus, præcepit vt novus in Dalmatiam mitteretur exercitus; statimque Chairadines cum Draguthe, & Corsetto pyratis, cum 90. triremibus & 4. magnis navibus onerariis maritima navigatione eò appulerunt. Vlamas begus Persa, qui Bosnæ Illyrici tunc erat Beglerbegus terrestres copias agebat: Cumq; ad Castrũ novum pervenissent, eiaculatione cõtinua ex propugnaculis & mœnib. plusquam mille succubuerunt Turcæ: & Agi Hariadenus vrbis Taioreæ in Africa rex prope Tripolim occisus est. Tandẽ irruentibus magno impetu Turcis vrbs capta est. 7. Augusti 1539. 1530.

Sarmento tribus sagittis transfosso, cum aliis plurimis ducib. bellicis: reliqui à Chairadine capti cum 800. veteranis servituti mancipati sunt, & Constantinopolim missi. Cattarum quoq; aggressus est Chairadines, sed ab eius obsidione discessit, donis acceptis à Mapheo Bembo vrbis præfecto.

Ioannes Sepusius sive Sapoliensis regno Hungariæ præfectus à Solymanno, iam senex duxit vxorẽ Isabellam, Sigismundi Poloniæ regis filiã: qui Sigismundus antea Ioannis huius Sepusij sororem Barbarã matrimonio sibi copulaverat: qua mortua Bonam Sfortiam Ioãnis Galeacii ducis Mediolani ex Isabella Arragonia susceptã substituit. & ex hac Bona nata est Isabella quã Sepusius duxit. Et Ioãnes Sigismundus II. qui regno Poloniæ præfectus est.

At cùm

At cùm Maylat & Balas præfecti Transylvaniæ defectionem mollirentur, à Ioanne Sepusio sunt oppressi, in qua cum esset expeditione, Isabella illi Silinici peperit filium Stephanum: Rex ægrotus in convivio instituto cùm avidius bibisset, ut gratulationi suorum satisfaceret, in febrim recidens, diem extremum obiit, ex testamento filium hęredem relinquens; cui tutores instituit Georgium Varadini Episcopum, & Petrum Vicis consanguineum: Legatique missi sunt Constantinopolim cum muneribus, nempe decem pateris ex auro puro, 600. argenteis deauratis cælatisque: 40. talaribus Syrmatisque vestibus sericis & aureis, & 50. libris auri puri cusi. Puer regius baptismate insignitus est, & diademate regni sacro coronatus.

Mortuo igitur Ioanne Sepusio, Ferdinandus Caroli V. Imperatoris frater regnum affectans, hortatu Hungarorum nobilium, qui ad eum defecerant, arma movit in Isabellam defuncti viduam, venerant enim ad Ferdinandum Alexius Torso Ferentius Gnarus, Petrus Bachit, Baltazar Pamphilus, Francus Capolnates, Ianus Castelamphus, & Casparus Seredus, qui omnes mulieris & monachi Georgii non poterant perferre imperium. Coacto igitur exercitu Ferdinandus Leonardum Velzium Rhætum præmisit Danubio, qui Strigonium descenderet; ac paulo infra, Vicegrade arcem vi expugnavit, cui præerat Valentinus Litteratus. Pæstum etiam pari successu occupavit & Vacciam, quæ se ultro dediderunt. Inde Budam appulit cum omnibus copiis. In urbe erat Valentinus Turacus militiæ magister, qui sese intra mœnia continebat, res urbanas aleæ non ausus committere. Velzius cùm obsidionem in longum trahi videret, militem reduxit

ante

ante Viccgradum, ut arcem superiorem, quam nondum ceperat, cogeret ad deditionem; quod statim contigit: ac paulo post Albam regalem, Petri Perennij defectione, in potestatem redegit. Cumque Hungaris non satis benè conveniret cum Germanis, rediit Strigonium imminente jam hyeme.

Isabella & Georgius urgente necessitate petiverant auxilium à Sangiacis vicinis; nempe ab Vstrepho Bosnæ, & Mahomete Iahaogli Belgradi, & ab Amurate: qui jam Clissa occupata prope Salonas, ad Dalmaciæ fines appulerant, sed ulterius progredi sine jussu Imperatoris non erant ausi. Regina igitur rem omnem per Legatos, quos habebat Constantinopoli, Sultano communicavit. Qui munera ad puerum regem misit nempe togam regiam purpuream auro distinctam, clipeum excellenter elaboratum, cum massa & acinace gemmis ornato, illius protectionem se ultro suscepturum promisit. Simulque Vstrepho & Mahometi severè mandavit, ut profectionem maturarent, nequid sinistri Budesibus eorum negligentia & cunctatione contingeret. Cùmque Hieronymus à Lascho venisset Constantinopolim, & Sultanum multis verbis averteret à tutela pueri reges conjectus est in vincula & à Rostano bassa Solymanni genero indignissimè tractatus.

Anno 1541. ineunte vere Turcæ in Hungariam venerunt, & conjunctis copiis cum Valentino trajecto Danubio Vacciam occuparunt & cremaverunt. Inde perrexerunt Pæstum cui præerat Barcoc & Otho Fotiscus: in cuius obsidione cùm satis malè Turcis cederet, & illis à regina parciùs solite elargiretur annona, relicta obsidione reversi sunt in suam ditionem. In quas discessus

dentes impetum faciens Ferentinus Gnarus multos occidit inter quos cecidit Achomates vir ſingularis virtutis.

Carolus V. ut fratri ſuccurreret, Comitia Principum Ratiſponæ convocavit menſe aprili anno 1541. ubi de religionis perturbatione actum eſt. Tandem Imperatoris juſſu negotium expeditionis Hungaricæ delegatum eſt Gulielmo Rockendorfio; qui cum Sileſiis, Moravis, & Boëmis ſecundo Danubio Budam deſcendit: quam machinis tormentisque æneis, & cuniculis ſub terram actis uſque adeo concuſſit, ut oppidanos fere moverit ad deditionem: cui acceſſit & proditio Bornemitzii Budenſis, qui Germanis portam ſecretiorem noctu aperuit: ſed cum proditor ſe videret proditum, cum Germanis anfugit. Solymannus interea Mahometi baſſæ injunxit, ut celerrimè Hungariæ regi ferret opem: Muſtapham autem baſſam Nicopolis Sangiacum miſit in Maylatum, qui Ferdinandi partes ſequebatur, præcepitque Petreio Moldavo Valacorum Satrapæ, ut Muſtapham adjuvaret. His iuncti erant Machometes Sangiacus Belgradi, & Vlumasbegus, qui Vſtrepho in ſangiacatu Boſnæ ſucceſſerat. Iam perventum erat Budam, vbi Valentinus Turacus, qui in urbe erat, Turcis ſe coniunxit, ut in Rochendorfium aliquod generoſum facinus aggrederetur: Pugnatum eſt utrinq; magna obſtinatione, donec Rochendorfius graviter humerum ſaucius, noctu fugæ ſe dedit. Mahometes Belgradi, & Valentinus Turacus Perennii caſtra occuparunt, Germanis expulſis: in ea pugna pluſquam viginti millia hominum cæſa ſunt à barbaris 36. maxima tormēta ænea abducta ſunt: ſarcinæ & īpedimēta, cùm innumeris mercatorū tabernis prædę

mili-

militum cesserunt. Rockendorfius, qui se inde subtraxerat æger, per suos invitus licet schapha delatus est ad insulam Comarem, & paulo post in pago Soma animi dolore, & vulnere quod acceperat pressus, expiravit.

Solymannus cum ingentibus copiis Budam pervenit mense Augusto anno eodem 1541. qui victorem exercitum collaudavit: & Machometem Belgradi Sangiacum, 1541.
cuius virtute parta erat victoria, equitatui totius Græciæ præfecit: captivosque fere contingentes miseræ destinavit laniena: inter quos erat Baltazar Picanus, & Tayscus viri nobiles. Missisque ad regem puerum muneribus, inter quę erant tres equi generosi, ornati frænis & Ephippijs aureis gemmatisque, & tres togæ clavatæ, auroque distinctæ, reliquis quoque Hungaris optimatibus auro variegatas vestes donavit: simulq; petivit ut puer in castra adduceretur, quod factum est, matre tamen dubia de rerum eventu. At dum Principes Hungari opiparè in castris convivarentur, Solymi jussu missi sunt præcipui ex Ducibus, qui prætextu urbis visendæ, portam Sabbatinam, & compita urbis occupaverunt: Proclamatumque est publica tuba, ut cives nihil formidarent: sed si benè consultum vellent sibi, uxoribus, & liberis, arma in locum destinatum comportarent: quod statim factum est cogente id necessitate. Postquam rem sine tumultu pacificè transactam vidisset Sultanus, puerum sub noctem ad matrem remisit, retentis apud se Georgio Varadinensi Episcopo, Petro Wisch tutore regis, & Valentino Turaco præfectó militiæ. Stephanoque Terbene cancellario, & Vrbano Baziano præfecto Vrbi. Regina metu percita ad So-

lymannum misit, qui supplicite: rogaret vt datæ fidei memor esset, simulque exquisitas margaritas ad Rostanum Principis generum portari jussit, quæ illius benevolentiam promererentur. Solymanus vrbem ingressus 30. Augusti anno 1541. cum duobus filiis Selymo, & Baiazete, quos ex Rossa susceperat. (Nam Mustaphas qui ex Circassa matre natus erat patri suspectus propter acumen ingenij, & militum favorem, quasi relegatus Magnesiæ vrbe Ioniæ relictus erat. Peractis igitur sacris suasu bassarum, maximè Rostanis, jussum est reginæ, vt ex vrbe cum filio discederet; & se in Transylvaniam reciperet, donec puer adultus regno videretur idoneus. Illa interim cum thesauris regiis Lippæ viveret, suarum rerum secura. Isabella intra se tyranni perfidiam obominata, mandatis tamen illius obtemperavit; relictaque vrbe, & omnibus quæ ad militiam pertinebant, cum suis Satrapis viæ se expedivit. Solus Valentinus Turacus homo magnanimus & opulentus, quique munitissimas arces circa Balatonem lacum possidebat, retentus est captivus: quamvis illius liberationem diligentissimè solicitaret regina, & Agorchus Sigismundi Poloniæ regis Legatus apud Turcam.

Ferdinandus interim misit Leonardum Velzium, quæ fugam suorum compesceret, reliquias colligeret, & confirmaret. Nicolaumque Salmensem ablegavit ad Solymannum, qui novis conditionibus pacem impetraret: Cum eo erat Sigismundus Lithestanus: Hi obtulerunt Imperatori pateram auream gemmis varjis ornatam, cū quadam machina argētea, quæ horarum distinctionem, planetarum cursum, & lunæ cum sole coniūnctionem artificio mirando denotabat. Hi excepti sunt honorificè,

& post

&c post aliquot convivia acceptis muneribus in Austriam reversi sunt. Ipse verò Budæ constituto Machomete Hungaro, sed qui ad Turcarum religionem defecerat, adiunctoque illi Stephano Verbeto tanquam vrbis judice sub autumnum Constantinopolim se recepit.

Anno 1542. Comitia Norimbergæ cõvocata sunt, vbi de controversiis religionis ageretur, & simul de bello movendo contra Turcas pro regno Hungariæ. Vrbes liberæ triginta peditum millia, & septem millia equitum decreverunt, qui sub ductu Ioachimi Brandeburgici secundum dextram Danubij ripam descenderunt Strigonium. Illis se junxerunt decem millia equitum Stiriorum duce Hunganoto: & Hungarorum quindecim millia sub ducta Casparis Seredi. Paulus autem III. Farnesius P. M. misit tria millia equitum, quibus præerat Alexander Vitellius. Præter eos qui iam in Hungaria militabãt. Traiecto igitur Danubio Pæstum venerunt. Solymannus autem magno cum adparatu in Hungariam contendens primò Valpoum, Petri Perennij arcem munitissimam vltra Dravum sitam, expugnavit: vnde Pestum aggressus, nostrisque habita pugna fusis, turpiterque fugiente Ioachimo Brandeburgico, vrbe potitus est.

Anno sequenti rursum in Hungariam Solymannus expedivit Amuratem, & Vlamam Persam; quos sequebatur Achomates Romaniæ Beglerbegus, illi Soclum occuparunt in via, & Strigonium duxerunt copias. Vrbem tutabatur Liscanus Hispanus, & arci præerat Salamanca. Mœnibus autem continua concussione ex maiori parte deiectis, cum Turcæ per valla & aggeres vrbem ingressi essent, multis suorũ cæsis, repulsi sunt: inter quos occubuit Baltacus Selymbriæ ad Euxinũ pontum Tetrarcha, &

Zimar Perſa, cum circiter ducentis Turcis qui ex navibus urbem oppugnabant. Sed poſtea rebus malè cedentibus Liſcano & Salamancæ, 10. Auguſti eiusdem anni urbe ſunt potiti: qui cladi ſuperfuere, trāſacta cum Turcis compoſitione, Poſonium ſe receperunt ubi à Nicolao Salmēſi capti ſunt Salamanca, Liſcanus, Vincenti' de la Matrici, Aleſſius Nardous, & Triſtanus, & ſub cuſtodia traditi.

Solymannus relicto Strigoni Oſſano, præmiſſiſque Scythis Tataris, qui uſque ad Albam regalem incurſionibus aſſiduis longè lateque Pannones infeſtarent: Theodatam urbem munitam cepit, & ſolo æquavit. Inde vires omnes convertit ad expugnandam Albam: Quæ ut palude circumquaque erat cincta, & loci opportunitate munita, videbatur multum faceſſura negotii obſidentibus. Vrbi præfectus erat Barcocius, qui ſuadebat, ut ſuburbia diruerentur: Sed Octavianus Scroſatius cum Albanis, illius conſilio non obtemperavit: Factumque eſt ut impetu facto Turcæ occuparint ſuburbia; cæſis Scroſatio, Barcocio, Philippo Tornielo comite, & Carlo Secco viris illuſtribus. Oppidani præſentis periculi metu Legatos ad Solymannum miſerunt pro redditione urbis: quibus permiſſum eſt diſcedere rebus ſalvis: & civibus libertate frui: Sed poſt abitum peregrinorum militum, Sultanus urbem ingreſſus ſupplicium ſumpſit de aliquot civibus, qui rejecto imperio Iſebellæ, & regis pueri, ad Ferdinandum defecerant: reliquos, nequid novi machinarentur, transtulit Budam, & Belgradum. Balibeium Vrbi præfecit: & toti regno Hungariæ Machometem Iahaogli Belgradi Tetrarcham. Ipſe verò cum reliquo exercitu,
1543. vergente iā autumno, Conſtantinopolim rediit an. 1545.

Anno 1547. Helias ſive Ercaſes, Imirſa Tamamæ Scacho Perſa-

Persarum frater ad Solymannum defecit: cui commisit exercitum & in Persiam remisit: Sed cum fratrem Tammam non posset assequi, expeditioq; illa laboriosa & infrugifera videretur, Helcã variis criminationib. obrutum coëgerũt aufugere: ipsi & infecta redierunt in Anatoliam.

Anno 1550. Aphrodisium (quod Mauris dicitur, Mahadiam, nostris vero Africa) in ipsius Africæ littore occupavit Dragutes Raisius pyrata celebris: quam eodem anno recepit Carolus Cæsar, per Andræam Auriam; cæsis ex barbarorũ præsidio 300. & abductis 1200. mancipiisquæ in Monasterio oppido vicino Africæ capta sunt: ipsumq; Aphrodisium post tertium mensem expugnatum & solo æquatũ, abductis inde 7000. captivorum. Id Solymannus ægre ferens, Sinambassam cum Dragute & Sala Raisis remisit, qui Melitensem arcem expugnarent: quod cum frustra tentassent, in Africam trajicentes Tripolim arcem & oppidum ditionis Equitum Melitensium in potestatẽ Othmannici Imperatoris redegit 15. Augusti, anno 1551. Tripoli præfectus est Dragutes cum Sangiacibegi titulo: Is infestus erat Carvennæ regi vicino, quòd obsidenti Aphrodisium suam negasset opem: quare in eum arma movens, eius fere totam ditionem, quæ 300. tantùm à Tripoli milliaribus distat, sui juris fecit eodem anno, Alisbassa, qui Cara dicebatur, Budensis præfectus Stephano Losontio cæso, Temesvarum Hungariæ urbem occupavit, cum aliis aliquot castellis, Erasmumque Tenfelum præfectum Ferdinandi Austriaci, cum Sfortia Palavicino, Augustino Scardellata & aliis ad Palastum fuderat: Quarum rerũ successu elat⁹, adjũcto sibi Achomate Romaniæ Beglerbego, & Casaute aliisq; begis, Zolnoccũ, cedentib. ultro præsidiariis militibus, 4. Septembris in deditionem rece-

1550.
1551.

recepit: Cùmque Agriam tentasset expugnare, cum ingenti suorum clade & dedecore repulsus est: Anno 1552.
1552.
1553. Anno 1553. sólicitante Aramantano Regis Galliæ Legato Solymannus classem armavit, quam cum Gallo coniunxit, Siculisq; & Neapolitanis gravissima damma intulit. Eodemque tempore Genuensibus adempta est Corsica: quam postea receperunt anno 15,9.

1555. Anno 1555. cum legati à Ferdinando de pace tractanda missi essent Constantinopolim Antonius Verantius Agriæ Episcopus, & Franciscus Zais Cassoviensis præfectus, neque adhuc quicquam impetrassent, Tuigon Budensis bassa Capos Vhivarum & Babotzam cepit, unde ad Zigetum tendens, fortiter à præsidiariis retro cedere coactus est.

Anno sequente Selymus & Baiazites vivente adhuc patre de imperio inter se decertarunt, victusque Baiazites in Caramaniam cum quatuor filiis se recepit abductis secum 20000. armatorum. Inde in Persidem perrexit. Sed ne quid novi moliretur, Solymannus Legatos ad Tammam Sophi expedivit, qui illum rogarent, ut Baiazitem cum filiis de medio tolleret. Vtque de ejus morte non posset dubitare, misit eo Casminum Zeschnegir, hoc, est prægustatorem qui optimè Baiazetem ex facie noverat. In cuius præsentia Principes cum filiis strangulatus est. Et mortuorum corpora Seba stæ sepulta sunt an-
1559. no 1559.

Dragutes Tripolis Sangiacus Gerbensem insulam dolo cepit, interempto Soleimane Scheco, quem suspendi jussit, alterique Seecho insulam concessit, ea conditione, ut quotannis illi tributum sex aureorum millium penderet. Cùmque Melitenses ad recuperandam

Tripo-

Tripolim cum Hispanis classem instruxissent; neque illis hæc expeditio successisset, Gerbem invaserunt. Qua de re Dragutes ad Solymannum rescripsit: Atque is cito Pialimbassam cum Genizarorũ & Spachiorum manu forti eò misit, classemque sub ductu caræ Mustaphæ instruxit: hi simul in Christianos invecti, decem & octo millia ex nostris vel cæsa, vel capta, vel vndis obruta sunt: triremes 27. amissæ, naves onerariæ 14. Dux Medinensis cum Ioanne Andrea d' Auria Melitem evasere, Gastone filio Medinensis capto: anno 1560. 1561.

Anno 1561. Græcus quidam Iacobus Heraclides, qui & Basilicus dicebatur, & ab antiquis Valachis originem ducere, Samique Despota, & Pari insulæ Marchio, à Polonis adiutus Alberto Lasco, Philippovio, & Lasocio, regnum Moldaviæ occupavit, expulso Alexandro Despota, cuius possessionem illi confirmavit Solymannus: sed quinta Novembris 1563. fraude circunventus à suis Valachis cæsus est: cui substituerunt Demetrium Visnovecium: & eundem Constantinopolim captivum miserunt, accito Tomsa principe, qui paulopost ab Alexandro reverso Despotatu detrusus est, & in Podolia ad Leontopolim capite plexus. Alexandro filius Bogdanus successit. Bogdano Ivonia: qui se Stephani Vaiovodæ filium ex concubina dicebat, qui & à suis ad Danubium necatus est: & in eius locum Petrus alterius Valachiæ principis frater, adiuvantibus Turcis, suffectus est.

Anno 1574. Garzias Toletanus Pignonem arcem in Barbaria littorali Africæ ora Turcis eripuit: ex qua pyratæ multa inferebant damna Italis & Hispanis.

Eodem anno Lazarus Suendius Tocaium & Zerencium expugnavit in Transylvania, traiectoque Tibisco

Maximiliani imperio addidit Erdendam, Cuvaram, Batorum, Vibaniam, & Sēderouiam. Cumque rebus Vaivodę Transylvani Ioannis Sigismundi succurrere non posset Solymannus: qui suasu Chasanis Chairadinis filij Prosubtani Algerij, & Dragutis Sangiaci Tripolitani classem armabat in Melitenses equites, quæ continebat 250. navigia: & vehebat 4000. idoneorum militum. Classi pręerat Pialisbassa cum Dragute: Terrestres copias agebat Mustaphas bassa: & ex Algerio Chasanes adduxit 27. triremes. Hi omnes litus Melitæ legentes, castellum S. Hermetis in ostio portus ceperunt: & hac elati victoria ad oppugnationem munitionis S. Michaëlis se accingebant: sed adpetente iam hieme, & adventante ex Sicilia prorege Garzia Toletano, Turcæ in ignominiosam versi sunt fugā multa clade accepta: nā in hac obsidione cæsus est Dragutes: plusquam 23000. millia Turcarum desiderata, ex Melitēsibus autem 211. equites interierunt militum 3000. præter aliam turbam bello inutilem: hæc acciderunt 1565.

At Pialisbassa ne nihil in hoc bello videretur præstitisse, in reditu Chium maris Aegei insulam Genuensibus ademit: quamvis Sultano quotannis solveret tributum decem millium ducatorum: id insulanis crimen imponebat, cur illis libertatem tolleret, quòd iam biennio tributum non dedissent: quòd per nuntios reddidissent certiores Melitenses de rebus Sultani: & quod multa mancipia Constantinopoli fugitiva se in Chium recipiebant, vnde in patriam remittebantur.

Interea Transylvanus Vaivoda non desinebat assidua importunitate Solymannum solicitare ad bellum Hungaris inferendum: cui vt aliqua in parte obsecundaret anno 1566.

Palotam

Palotam menſe Iunio cinxit obſidione: à qua diſceſſerunt Turcæ metu advenientis Georgij Comitis Helfeſtenij: qui Palota Veſprinum ſe contulit cum exercitu, adiutus præſentia & copiis Egonis Comitis Salmenſis: quo capto Tatam & Geſter caſtellum, Turcis Strigonium ſe recipientibus, occupavit: ad eos quoq; defecerunt Vethaimenſes, Iſcochiani, & alij: vnde Turcæ Chriſtianorum metu incenſis caſtellis diffugerunt. Auguſto ſequenti Svendius Tataros, à Solymanno in auxilium Tranſylvani accitos, ſuperavit; & eorum plusquam decem millia cæcidit: expugnavitq; aliquot caſtella Georgij Bebeci, qui ad Tranſylvanum defecerat: nempe Zabaticam, Pelſozium, Gombazzecum, Craſnahurcam, & Gadingen. Eodem anno ſe Giula à Pertavo Vezire baſſa, & alio Temeſvarienſi baſſa, & Tranſylvano capta eſt, proditione Kerozinii: qui à ſuo affine Georgio Bebeco corruptus erat: Sed proditor poſtea Conſtantinopolim ductus, accuſatusque quod Muſulmānos captivos crudeliter tractaſſet, juſſu Selymi (qui patri mortuo ſucceſſerat) incluſus dolio acutis clavis ferreis circunducto, ac de monte devolutus, infelicem per horrendos cruciatus exhalavit animam. Capta Giula ſecundo Iulij, ad Zigetum obſidendum venerunt, præſente Solymanno, qui paulò ante eò venerat cum exercitu ducentorum millium, ad ſubiugandas Hungariæ reliquias: Zigeti erat Nicolaus Comes Zerinius cum aliis multis nobilibus Hungaris: qui licet hoſtem ſæpius viriliter repuliſſent, locum tamen retinere diu contra violētiam eorum non potuere. Captum eſt Zigetum 7. Septembris 1566. 1566.

Interfecto Zerino: in ea obſidione plusquam triginta millia Turcarū occubuerunt: Sed triduo ante quā expugnaretur Solymānus diem obiit poſtremum. Eius mors

tantiſper occultata eſt per Vezirem baſſam Mechemetem (interfecto etiam Sultani Archiatro ne palam id faceret) donec Selymes, cuius filiam duxerat, imperiũ patris ſine tumultu ſumeret, & ad caſtra veniret. Nam Ianizzari & reliqui milites in monte Principis ſolent omnia diripere, ipſosque etiam Sultani theſauros, cum Chriſtianorum Iudæorumque facultatibus auferre. Quæ ſi in caſtris contigiſſent, maximas clades rebus Turcicis inferre potuiſſent Chriſtiani. Mortuus eſt Solymannus 4. Septembris anno ſalutis 1566.

FORMA TIBI LAVDADA QVIDEM MORESQ. POLITI
BARBARA SED CRVDVM PECTORA VIRVS HABET
ROSSA SOLYMANNI VXOR.
PHILTRA DOCET TROGILLA CIBIS MISCEDAQ. VINO
SOLA VT DILECTO TV POTIARE VIRO.

ROSSA SOLYMANNI VXOR.

ROSSA, Roxa vel Roxolana Solymanni vxor: quam duxerat propter excellentiam formæ ceremoniis etiam contra morem Muſulmannicum adhibitis conviviis, ubi vino & omnibus eſculentis omnes indulſerunt. Ea ſemper unicé dilectá eſt Imperatori, & inter omnes eius uxores hæc ſola Sultana nominata eſt. Habebat Solymãnus alias uxores & concubinas, inter quas fuit Circaſſa quædam, quam ante Roſſæ nuptias duxerat; ex ea Muſtapham baſſam genuit ſuorum liberorum primogenitum. Sed poſtquam Sultanino thalamo excepta eſt Roſſa, oportuit

tuit Circassam illi cedere: cui vt gratificaretur maritus filium Magnesiam in Asia misit, & illi Amasianam provinciam dedet, quò simul cum matre se reciperet: Deinde ut juvenem summo ingenio & virtutibus clarum tumidumque in officio & contineret illi ad signauit Carahemidam in Mesopotamia ad fines Persicos, vt remotius à patre viveret. Amabatur enim à Genizaris & à Principibus. Vtrumque & matrem & filias incantationibus philtrisque à Trongilla venefica Iudæa alienaverat à Solymanno Rossa: quæ omni ratione conabatur filiis suis Imperium adstruere: Susceperat enim ex Solymanno quatuor filios Muchemetem, Selymem, Baiazitem, & Ziangirem: vnicamque filiam Chameriam sive Cumillam, quæ Rusteni Veziri bassæ nupsit. Odium patris erga Mustapham augebat non mediocriter Rustenes gener, multis sinistris accusationibus illum obruens: quod Bassas omnes sibi muneribus conciliaret, quod ficta comitate & simulata liberalitate in spem magnarum largitionum extollebat avaros Genizarorum animos,

animos. Et quod præter cætera maximè exulcerabant Solymanni mentem, addebat Mustapham Tammæ Sophi Persarum regis filiam ambire. Quod si id matrimonium fieret, verendum esset ne tam potēti regno auctus & bellicosissimorum populorum auxiliis fultus arma in patrem moveret, & illo depulso sibi Imperium Europæ & Asiæ vsurparet, interfectis omnibus qui essent ex sanguine Sultanino, vt solus rerum potiretur. His motus Solymannus anno Christi 1552. Rustenem Vezirasemen sub prætextu belli Persici cum instructissimo exercitu in Asiam expedivit: sed re vera id struebat vt quavis occasione tolleret de medio Mustapham.

Cum autem Rustenes in Asiam traiecisset, literis ad socerum missis illum monet circunspectè omnia esse gerenda, Et nihil omittendum quod faceret ad res Imperij servandas in integrum: propensissimos militum animos ferri in Mustapham: actumque de rebus omnibus nisi Sultanus illi intersit expeditioni: & sua præsentia ex-

ercitus insolentiam refrænaret. His exacerbatus Solymannus, quanta potuit celeritate Alepum venit, quasi bellum Persis illaturus: Eò cum appulisset Mustapham ad se literis ex Carahemida accersivit.

Is sua innocentia fretus (licet de imminente periculo, & alienato à se patris animo ab amicis aliquoties fuisset monitus) nihilominus tamen dissimulato metu ad patrem se contulit, sperans fore vt præsentia sua & excusationibus legitimis calumnias malevolorum à se removeret, sed ingressum Sultani tentorium arripuerunt subitò robustissimi viri muti (quos Othmanni principes in deliciis habere solent) humique prostraverunt minaciter id innuente patre, iniectoque jugulis nervo principem innocentem strangulaverunt. Accersitus interea Zangir filius natu minimus, qui gibbosus erat, jussus est quasi per jocum conspicere eum à quo nihil erat amplius metuendum, cui pater offerebat interempti thesauros & omnes facultates. Quibus omnibus spretis excandescēs in Patrem tam imma-

immanis cædis autorem, facinus illi verbis acerbiſſimis exprobravit. Imperator libertate intempeſtiva filij offenſus truculenter ad ſe attraxit, & pugionem libratum in nihil metuentis adegit viſcera: qui in corpus fratris interempti procumbens expiravit: Pauloque poſt Roſſæ vxoris inſtinctu & ſolicitatione Solymannus Muratem Muſtaphæ filium Pruſæ in Bithynia cum matre degẽtem opera Ibrahimis Eunuchi baſſæ iniecto nervo guttur elidi iuſſit: cum ſæpius hæc mulier mariti ob oculos non deſineret proponere periculum quod poſſet procurari avo & eius liberis à nepote cuius patrem tantopere Genizari amaſſent. hæc acta ſunt anno 1553.

Mortuæ tandem Conſtantinopoli Meſſita ſumptuoſiſſima extructa eſt in qua condita ſepulchro precioſo eſt. Et poſtea à Selyme filio qui ſucceſſerat in imperio Solymanni patris in eadem corpus tumulatum eſt.

MAGN' ES, ET GETICI TIBI GRATIA PRONA TYRANI
SERVIT: AT EX ALTO MAGNA RVINA VENIT.
ABRAHIMVS BASSA.
TE PROCERES ODERE PARESQVÆ ET REGIA CONIVX
HORVM NE PEREAS PRODITIONE CAVE.

ABRAHIMVS BASSA.

ABRAHIMVS Baſſa natus ex ignobili villula Albaniæ prope Pergam, quæ eſt ditionis Buthroti. Is ab infantia prima captus eſt cum cæteris pueris Chriſtiani nominis, qui abducuntur ad Principes Oſmannicos. Dum puer eſſet, inſervivit Scander baſſæ (qui olim crudeliſſimè trajecto Natiſone fluvio graſſatus eſt per ditiones Livenziæ, Liſontij, & Tagliamenti, perque Marchiam Triviſanam uſque ad Venetias) Abrahimus igitur ingenua forma, ſingularique animi promptitudine præditus, facetus, & eloquens natura, propter has dotes domino ſuo gratioſus redditus eſt, & vnicè carus. Qui in Muſulmannica religione inſtitutus, vt prompto & acuto erat ingenio, literas Arabicas brevi tempore feliciſſimè didicit, & omne muſices inſtrumentum expeditiſſimè tractare: quòdque ad omnes delicias muliebres ſeſe accommodaret, Scanderbaſſæ uxori facilè conciliatus eſt. A quo donatus eſt Solymanno Selymi filio, vivente adhuc Baiazeto avo. Educatus igitur cum juvene Prin-

cipe, cui erat coætaneus, illi ſe idoneum & obſequentem in omnibus præbuit, ſuosque ad domini mores conformans, tantum de eo viſus eſt mereri, ut adultior factus, Solymanni juſſu Scander baſſæ unicam filiam ſingulari forma præditam deſponſaverit, illiusque mortui heres factus, locupletes facultates obtinuerit. Neque id ſatis viſum eſt Principi, Baſſarum Princeps creatus eſt, & Cairi præfectura donatus, equeſtrisque militiæ Europeæ magiſter (qui Beglerbegus vocatur) factus eſt: Tandem vezir inter Baſſas promotus (qui ſummus eſt à Sultano gradus) ſigillum Imperatoris obtinuit & ſecretioris conſilij Princeps vocatus eſt; hunc titulum adeptus, vt Ser Asker Sultani diceretur, hoc eſt, ſupremus Imperator, & dux exercitus Sultani. Iamque ſolus aulam Imperatoriam pro arbitrio moderabatur & regebat, Sultano comes in omnibus expeditionibus & cōſiliis; imo in ſecretioribus voluptatibus & deliciis teſtis intimus. His igitur dignitatibus auctus, in bello Hungarico Beglerbegatum fideliſſimè & generoſè adminiſtratus eſt: Ac licet Muſulmannicam circuncisionem cum religione recepiſſet, occulta tamen devotione Chriſtum reverebatur & colebat. Aſſiduè igitur Solymannum hortabatur, ut relictis Hungaris & Pannonia ſub gubernatione Ioannis Sepuſij regis, & Aloyſij Gritti, Germanorum animos non irritaret ulterius, quorum vires non ſatis eſſet tutum ſæpius experiri: Satius eſſe docens arma convertere in Perſas Cuſelbas hereticos, qui Teckele Hereſiarcha religionem Mahometanam, profanis & intolerabilibus ſuperſtitionibus deformabant. Id ut facilius Imperatori perſuaderet, illi conciliavit Mulearabum Damaſcenum Prophetam, qui, tunc Conſtantinopoli ſummo erat in honore, propter

peritiam

peritiam rerum sacrarum, divinationem, & artem Magicam. Is Sultanum adhortari non desinebat, ut Persas hereticos bellis opprimeret, proposita illi certissima spe victoriæ, quòd causa justa esset, & Deo gratissima. Cuius admonitionibus obtemperare statuit. Solymannus licet illius mater, & vxor Rossa conarentur illum divertere à tam longa, tamque periculosa expeditione. Huic instituto multum adjumenti attulit Vlamas begus, qui recenter à Techmasi sive Tamma, Sophi Parthorum rege deficiens, Constantinopolim venerat, suamque operam offerebat in debellandis Persis. Convocatis igitur omnibus Europæ Sangiacis, cum exercitu in Asiam trajecit, ut Nizzæ militum delectum faceret. Lustibegus in Peloponnesum missus est, qui Coronem obsideret, & Aloysius Grittus Venetus in Pannoniam ablegatus est ad Ioannem Sepusium sive Zapoliensem Hungariæ regem, ut eius consilio & prudentia Pannones in officio retinerentur. Solymannus interim vôtis pro victoria susceptis sacrisque peractis spe elatus rei benè gerendæ Iconium Lycaoniæ urbem venit, unde per Cæsaream, ad Malathiam perrexit (quæ fuit olim Amaltha) ubi ex Antitauri vallibus Euphrates emanat in apertiora loc. Postea ad Coin maioris Armeniæ urbem, quæ antiquis dicta est Artaxata, appulit: neque unquam in tam longo itinere Persa hostisse ausus est opponere. Vlamas autem cum expeditissimis Acanziorum equitib⁹ exploratum missus est, quid Tammas rerum gereret: quem cùm accepisset ad Iberos & Albanos in regionē Montesum & difficilē se recepisse: Solymānus nullo repugnante Tebrisio occupato, in Sultaniā movit exercitū: ubi propter loci fertilitatē, & amœnitatē per aliquot dies refecit milites longis itineribus defatigatos. Herente interim diutius Tāmia in Coraxcorū montibus, tam immanis tamq; horrenda supervenit tempestas

vt nivibus, grandine, & imbribus frigidissimis fere dimidius Turcarum interierit exercitus. Hac tam insigni suorũ jactura motus Solymannus, in Mesopotamiam cum suorum reliquiis contendit, vt illic hibernaret: Initioque veris Tebrisium reversus non meliore fortuna vsus est, damna infinita vbique accipiens: quibus rebus offensus, subiugata prius Mesopotamia, ac tota fere Assyria, Tebrisioque Persiæ metropoli depopulato, Constantinopolim iter convertit: Quo postquam rediviſſet ab Abrahimo belli Persici autore paulatim cępit alienari: Cuius odium in dies magis ac magis incrementum sumebat factione & conspiratione matris, & Rossæ vxoris Imperatorię aliorumque Satraparum, qui nimiam Abrahimi potentiam ferre non poterant. Rossa verò illum singulariter oderat, quod Mustapham seniorem natu filium Solymanni fovebat: Noverca hæc maritum blandiciis & philtris eo impulerat, vt Mustapham cum matre Circassa in Cappadociam mitteret, proculque à Constantinopoli abesset, si fortè contingeret Solymannum mori, & hac ratione in principatum substitueret filiorum vnum, antequam ex Magnesiæ præfectura in Thraciam venire posset Mustaphas. Ambitiosę mulieris consilia solus subvertebat Abrahimus: Præter has dúas mulieres, Abrahimum Imperatori odiosum & suspectum reddebat rumor publicus, quod Christianis faveret, eorum res promoveret, & Christum Deum coleret: Adde quod paucis antè diebus Marcum Nicolai Veneti filium secretò jugulari jusserat, & in mare proiici, ne quæstioni adhibitus revelaret arcana quædam, quæ Babylone cum eo communicaverat. His accusationibus oppressus Abrahimus apud Solymannum, qui illum amarissimè reprehēdebat ingratitudinis

& per-

& perfidiæ: quod cum ex ſervili conditione ab eo provectus eſſet ad tantam honoris & autoritatis amplitudinem, tantorum tamen beneficiorum immemor, Othmannici nominis hoſtes perfidi foveret, id quod ex ejusdem Abrahimi literis paulo antè interceptis probabatur. Is ad Sultani pedes ſupplex & lacrymabundus provolutus, multis verbis veniam deprecabatur, peccatum agnoſcebat & fatebatur: Eius tamen preces apud exulceratum animum non habuerunt locum: Sed eadem nocte lectulo triſtis recumbens & dormiens, ab Eunucho jugulatus eſt cultro recurvo, quem à Principis manu acceperat. Dormientem juſſit ideo interfici: propterea quòd olim data fide & jurejurando interpoſito illi promiſerat viventem ſe nunquam vita privaturum. Vtque hac obligatione ſolveretur Taliſmannus, qui eſt legis Muſulmannicæ interpres, apud Principem aſſerebat ſomnum eſſe aliquam mortis ſpeciem, & dormientes inter vivos numerari non debere, quod omni ſenſu ferè carerent, & ab omnibus actionibus vitæ convenientibus ſejuncti eſſent, & quaſi Letheo ſtupore ſopiti: His monitis confirmatus Princeps Abraimum occidi præcepit, antequam evigilaret: Eius corpus dicitur lapidi alligatum & cum diris imprecationibus in mare proiectum: Poſtera die per quæſtores mortui bona ad ærarium tranſlata ſunt, & fiſco adplicata: ſervata tamen uxori infeliciſſimæ perexigua parte, quæ dotis nomine illi conceſſa eſt. Abrahimi loco Veſir factus eſt Aiax ſive Aigasbaſſa, Prætorianorum Genizzarorum præfectus, Principi clariſſimus propter promptitudinem & fidelitatem. Et Chairadines Barbaroſſa, qui paulò antè cum Sinano Pyrata ad Iconium obviam venerat Solymanno, ut illi gratularentur pro occupata Aſ-

ſyria, & veniam deprecarentur pro amiſſo Tuneto: Hunc igitur Princeps ob nauticæ rei peritiam, & magnanimitatem in Baſſarum numerum recepit, & Thalaſſiarcham creavit. Abraimus igitur hunc finem vitæ miſerabilem ſortitus eſt, poſtquam ad tantam potentiæ amplitudinem profectus eſſet, ut illi nihil deeſſe videretur, præter ſummum Sultani titulum: Sublatus eſt è vivis 15. Martij anno Chriſti 1537.

VIS TVA DIREPTO SATIS EST PERSPECTA TVNETO
NVNE CEDE : ADVERSAS CÆSAR HABEBIT AQVAS.
ΓΟΒΑΙΟC Ο ΘΑΛΑCCΙΑΡΧΟC
ASSAM BEGVS GOBAEVS.
SEÇVRVS TERETI LASSABIT NAVITA REMO
AEQVORA, DVM LIBYCO PRÆFICIERE MARI

ASSAMBEGVS.

ASSAMBEGVS cognomento Maurus Alexandrinus, Pyrata sui temporis famosissimus. anno Christi 1533. cum Lustibeio Sangiaco Gallipolis Thalassiarcha & Solymanni Othmanni sororio, venit in Peloponnesum ad liberandam Coronen, Patras, & Dardenellos, loca munita, priùs occupata per Andream Auriam, & Imperatorios milites. Cum Lustibeio venerat Soleimanes Eunuchus Albanus homo arte bellica clarus. Hi omnes cum octuaginta triremibus instructissimis appulerunt ad Acrite promontorium, quod dicitur hodie Capo di Gallo. Coronæ relictus erat Hieronymus Mendosa Hispanus, ad quem Auria misit Christophorum palavicinum, ut illum de adventu copiarum auxiliarium redderet certiorem: Is per medios hostes viam sibi vi faciens, ad urbem pervenit, obsessosque bona spe confirmavit. Interim Auria cum classe iuvectus in Lustibeij naves, eas fudit, & dissipavit non sine gravi difficultate: ea pugna navali captus est Iosupius mille Ianizarorum præfectus: quem paulo post multis affectum muneribus,

& honorificè tractatum, cum libertate remisit ad suos Methonae hærentes. Ceciderunt eo prælio fere trecenti Turcæ, Maurus verò cum Soleymane Eunucho & Cairi præfecto, Lustibeium amarè reprehenderunt, quòd illius negligentia & cunctatione tantam accepissent cladem: parumque abfuit quin orta seditione ab invicem discederent. Auria igitur repulsis hostibus frumentum, & reliqua necessaria Coronæsibus distribuit, & urbi Macicaum præfecit cum novis copiis, abducto inde veteri præsidio: rediitq; Corcyram, deinde in Sicilam trajecit, cum hostes ut manus consererent cogere non posset. Paucis pòst diebus Maurus Venetorum naves onerarias in Syriam navigantes, non procul à Creta invasit quibus præerat Hieronymus Canalis, easq; nocturno prælio conatus est obruere: Sed sua spe & expectatione frustratus est: A Venetis enim superatus est & fusus: & ex tredecim triremibus, quibus præerat, quatuor fractæ & submersæ sunt, tres captæ, reliquæ Alexandriam fuga difficulter elapsæ pervenerũt. Ea pugna trecenti Ianizari, qui Cairum deferebãtur, cæsi sunt; & plusquam mille Turcæ, qui triremibus inserviebant. Nam pyratæ raro utuntur mancipiorum opera in remigio, nõ satis fidentes tali hominum generi. Inter cæteros capt⁹ est etiã Maurus graviter in frõte saucius: Is postquam nomen suũ Canali declarasset, humaniter ab eo est tractatus, & Chirurgorũ curæ traditus. Tunc uterq; veniã deprecati sunt, quod ad arma devenissent, putantes hostiles esse copias. Maurus Auriam se aggredi crediderat, Canalis Chairadinem, qui paulò antè tres Venetorũ naves interceperat. Ita simulatis uterq; verbis factũ excusantes, Maurus liber dimissus est: Veneti postea legati apud Solymãnum Imperatorẽ culpam diluentes verbis supplicibus,
laudati

laudati sunt à Principe qui generosum Canalis animum multis verbis extulit, & eius magnanimitatē adprobavit.

Anno 1537. Maurus præfect' est Scardonæ oppido Dalmatiæ: quod Pesar' Vetturiusq; eius collega Venetæ classis præfecti obsederunt, expugnarũt, & solo æquarunt; ne postea Turcæ reversi urbem reciperent, & situ opportunã munirent, in detrimentum rerum Venetarum.. Maurus inde cũ paucis elapsus, fuga salutē quæsivit: Anno autem sequenti 1539. Cùm Imperator Solymannus Lusitanos non ferret ex occidente in Orientem penetrasse, & pervenisse nõ solùm ad Erythræum sinũ, sed etiam in extremã Indiam felici navigatione copias duxisse; ubi structis arcibus, oppidis, & propugnaculis oræ maritimæ dominium usurpare moliebantur, & inde in Hispaniam avertere aromatum commercia, quæ priùs ex India per Arabicum sinum Suessum deferebãtur, inde Cairum, & Alexandriã: demum in mediterraneas Asiæ provincias, Græciam, Italiam, Germaniam & Galliam. Hæ autem merces Lusitanorum navigationibus intercipiebantur, & in Hispaniã avertebantur: unde facilè poterant cõmunicari reliquis septentrionalium regionum populis: His igitur dãnis offensus Solymãnus Imperator, negotium dedit Soleymãni bassæ Cairi præfecto, ut præparata classe Lusitanos ab incepto impediret: Celeri igitur diligentia octoginta naves ædificari curavit, quas ex Cairo sive Memphi terrestri itinere Arsinoē, quæ dicitur Suessa, dissolutas transvehi jussit: Et in portu Suessano compactas mari exposuit: Classis hæc constabat viginti triremibus, viginti septem biremibus, quatuor ingentibus navibus, quæ Galeaciæ dicuntur à Venetis, Septem aliis onerariis quæ Mahones vocantur ad machinas bellicas comportandas, reliquæ numerum supradictum efficiebãt acõmodatæ ad belli apparatũ. His

návalibus copiis instructissimis Soleymannes Eunuchus, & Maurus Alexandrinus (qui paulo ante Sinani Iudęo successerat) anno 1539. ex faucibus Arabici sinus, quæ Azamenæ vocantur, distantque ab Arsinoe mille & quadraginta milliaribus, progressi, trajectoque sinu Persico pervenerunt ad Indum flumen, ubi summis viribus urbem Dion Lusitanorum præsidio munitam obsederunt: Quos cùm superare nequirent, re infecta, & infelici successu irritatus Soleymannes Ademam Indiæ emporium celeberrimum occupavit, ejus loci rege suspenso, deprecedata urbe, & regiis thesauris secum absportatis: præsidioque illic disposito ad portum Zidæ delatus, Zibitinum regem pari crudelitate truncari jussit, cum omni regia familia, fidem datam credulo Principi rumpens, qui illius amicitiam sumptuosis muneribus affectabat. His avarè & immaniter perpetratis terrestrī itinere Mecham se contulit, ut in fonte Mahometis prophetæ ibi sepulti facinora commissa expiaret. Exeuntibus enim ex faucibus sinus Arabici ad lævam occurrit urbs Ademiorum Arabiæ felicis emporium, ad dextram autem versus meridiem ad littus Trogloditarum regna sunt Selan, Monbazan, & Melindæ usque ad promontorium bonæ spei extremum Africæ & in hac Africæ parte longe lateque protenduntur regna Abyssinorum magni regis: qui reliquos omnes potentia & opibus superat: Mauro autem Alexandrino classem ad portum Arsimes reducendam commisit, quo & ipse peracta profectione ex Mecha reversus est.

TAMV-

CAPTIVOS PRÆSENTE VIRO DVM DEPERIS, ILLIS
CONCILIAS LAQVEOS: TETRA VENENA TIBI.
ΤΑΜΙΡΑ ΤΟΥ ΓΟΒΑΙΟΥ
TAMIRA ASSAM BEGI.
AFRA TIBI PATRIA EST, NOMADVMQ. E GENTE PARĒTES
SED DIGNVS GRÆCA VIRGINE VVLTVS INEST

TAMIRA ASSAM-BEGI VXOR.

TAMIRA Aſſambegi Alexandrini vxor:vel,vt alij volunt concubina : Alarbæa natione, colore fuſco , ſed forma gratiaque non vulgari:Erga maritum fide ſingulari : ſed contra barbarorum morem animo miti, & ad clementiam inclinato:cum truculētiam & crudelitatem viri ſui nonobſcurè improbaret, qui erga captivos Chriſtianos durus , & inexorabilis eſſet, ſæpius illum à crudelitate divertit lacrymis & precibus : Sed hæc benignitas & manſuetudo non fuit mulieri perpetuò vtilis : Nam in bello Dionis contra Luſitanos Aſſembegus duos Hiſpanos abduxerat,quos

cum duriore premeret ſervitute, & inſolentius iuſto ſe cum iis gereret, Tamira eorum vicem ægrè ferens, imprudentius apud maritum pro eis deprecata, eorum gratiam & virtutem extollebat: Hac re offenſus, ſuſpectamq; vxorem habens (quod potiſſimùm illis cibum miniſtrari curaverat, & veſtimenta dari) captivos adhibito gulæ nervo ſtrangulari juſſit in præſentia vxoris, illamque vt venenum biberet, coëgit, qùo extincta eſt paulo poſt.

BIS TIBI VIGITI EST REGNORVM SVMA POTESTAS
TAM LATÈ EXTENDI QVIS PVTET AETHIOPAS.
DAVID BELDVGIAN.
CHRISTVS ABYSSINIS NÕ EST IGNOTVS IN ORIS
GENS EST IVDÆO SED RECVTITA MODO.

DAVID ABYS-SINVS.

DAVID Abyſſinorum Æthiopum rex natus eſt patre Nao, matre verò Helena. Pater Naus ſuis propter avaritiam odioſus, dum moreretur filium impuberem ſub tutela matris mulieris prudentiſſimæ reliquit: quæ filium ſanctis eruditum moribus, regnumque illius tamdiu moderatiſſimè gubernavit, donec ad ætatem ſceptro idoneam perveniſſet. Regem ſuum AEthiopes vocant Acegua, & Neguz: vel, vt alij volunt Beldugian, hoc eſt, gaudium ineſtimabile, vel gemma precij indicibilis: ab hoc nomine noſtri corruptè Pret tergiam nominant. Mauri illum appellant Ariclibaſſi. David hic peculiari titulo vult dici Atanadidenghel, hoc eſt, thus Virginis: Imperare dicitur regnis ſeptuaginta duob. quæ linguis & moribus diſtincta ſunt.

Anno 1533. Legatos miſit Romam ad Clementem VII. P. M. cum literis, quibus ſe regem multorum regnorum dicebat: quorum nomina hæc recitantur: Xoa, Caſſa-

Caffate, Fatigar, Angote, Baru, Adear, Bellangangue, Vangue, Gazame, Amara, Baguemedy, Ambea, Trigremahō, Sebaim, Bernagues, & alia. Præcipuum regnorum est Sceuæ, vbi fere semper Dauid magnifica degit aula, propter aëris temperiem, fertilitatem terræ, & hominum ingenia. Vergit hoc Sceuæ regnum ad Antarcticum, Viginti duobus gradibus. Palatia habet & templa magnis sumptibus extructa, irriguis aquis, & herbosa regione amœnum. Fertile est hordei, frumenti, & omnis generis leguminum. Ter quotānis tellurem colunt; perpetuo fere illic autumno vigente. Inter omnes Abyssinos Sceuenses reliquos ingenij promptitudine superant, & morum gravitate; justiciam & æquitatem colentes, & principē suum summa veneratione observantes. Templa habent non multum à nostris cultu diversa, & ceremoniis sacris. Instituti dicuntur S. Bartolomęi apostoli prædicationibus, & Philippi Diaconi: quos regina Candace recepit, & tractavit honorificè. Baptizantur more nostro; & ferro candente fronti inurunt cicatrices quasdam. Circumcisione vtuntur, tam viri in præpucio, quam mulieres in myrtio particula eminente. Severissimis suppliciis delicta puniunt; maximè blasphemos in Deum. Rex ab occupationibus & administratione regni liber, lectione sacrarum literarum horas impendit vacuas. Vetus & novum testamentum, & Pauli Epistolas habent ex Chaldaica lingua in Abyssinam translata. Moderatis vtuntur exercitiis, & balneis odoratis. Solus cibum capit, mensa aurea sine mappa. Vinum bibit aurea patera, vel cristallina. vel Zittum ex pomis acidis & copioso Zaccaro. Dum mensæ accumbit, trecenti juvenes principum filii mensæ adstant, qui illi inserviunt; vel circa tentorium illius excubant more satellitum.

tellitum. Semper in illius præsentia se sistunt quatuor reges subditi, qui per vices illius aulam sequuntur, cum aliis Satrapis & nobilib⁹. Prandet tantùm quotidie: festis diebus cœnam adjungit prandio. In eius tentorium post cibum admittuntur regum uxores, quæ reginam honorẽt, & exhilarent cantu & saltationibus. Rex quatuor sibi jungit uxores ex regum vicinorum filiabus. Vnius tamẽ tantùm complexibus fruitur: quæ si sterilis inveniatur, aliam thalamo excipit. In publicum raro prodit, ac velata facie, crûcem argenteam manu tenens. Præferuntur, dum equitat, septẽ coronæ laureæ, quæ victorias illius enotent. Super illi⁹ caput prætenditur conopeũ ex velo serico. Tributa illi penduntur à cæteris regib⁹ vel auro, vel aliis metallis, vel pecudib⁹, serico, lana, tritico, sale fossili, pipere, aliisq; aromatibus, & mãcipiis, pro facultate uniuscuiusq;. Reliqui tigres, leones, & alias feras ad regiam adducunt; vel pelles ferinas, quibus Abyssini milites in bello utuntur. Exercitus regius innumeram hominum secum ducit multitudinem. Vtuntur jaculis, sagittis, & fundis. Illius tamen vires præcipuè in equitatu consistunt. Casside, thorace, clipeo rotundo, acinace, & hasta bellum gerunt. Reliqui qui galeas non habent, tegunt caput pileo rubro & villoso, qualem gerunt Mameluci Memphis. Elephantes turritos in prælia agunt. Animant pugnas tympanis & tubis æreis. Monetam cusam non habent, peregrinam tamẽ admittunt signatam literis Arabicis & auream tantùm, quam Pardales & Seraphos vocant. Propriam non habent signatam, sed diversis ponderibus distinctam: ut ea stipendiis militum, & mercimoniis accomodari possit. David hic regnavit annis viginti septem extra matris tutelam. Vixit annis quadraginta octo. Princeps fuit animo

sunt Guinei nigerrimi, qui venustiore sunt vultus & corporis forma quàm cæteri: repandum enim non habent nasum, neque prominentia labra. Hos sequuntur Mantiges colore maturarũ olivarum. Manicongres, Gilopes, & Zapæ tertium servant ordinem & cæteris ignobliores.

Inter omnes Abyssini nobilissimi, humanissimi, & religiosissimi judicantur, quorum potentia longissimè sese pandit & extendit. Eorumque imperium promontorio bonæ spei, & utroque Oceano terminatur quadraginta regnorum præcipuorum numero distinctum. Patriarchã unicum habent, qui rebus sacris præest; & reliquis sacerdotibus dominatur, severissimè castigans eos, qui à religione vel bonis moribus aberrant. Habitat in urbe Barrara loco amœnissimo. Amplissimi sunt illius reditus, quos in alimoniam pauperum elargitur. Celebs perpetuò vivit, quamvis reliquis sacerdotibus uxorem ducere permittatur, sed semel tantum, nunquam reiteratis nuptiis. Abyssino regi subest regnum Gogiani, in quo præruptæ, altæ, & inaccessæ rupes extolluntur, quas Lunæ montes vocãt. Ex his oritur Nilus vallib⁹ difficilibus & occultis, qui Beth dicuntur, hoc est, deserta. Ex Nili fontibus & aliis rivis palus amplissima efficitur nomine Saphè, quæ suis ripis tria regna alluit, nempe Gogian ad meridiem, Beghemede ad ortum, & Dambaies ad occasum. Ex hac palude Nilus præceps fertur per Nigritas, Gogianos, & Amaranos AEthiopas, donec ad Cataractas pervenit, quos Catadupas vocarunt: unde longis & tortuosis Mæandris & voluminibus ad Meroes insulam, quæ Naulebahem dicitur, venit: & inde navigatione quatuordecim dierum Alexandriam, & in mediterraneum mare septem ostiis influit. Nilus ab incolis Abahuis vocatur, hoc est fluminũ pater.

SMYRNA MIHI PATRIA EST IVDÆA EX GĒTE PARĒTES
PYRATAM EMENSI ME TVLIT VNDI SALI.
SINAN CŒFVT.
DVM REDVCEM OPTATIS COMPLEXIB' IMPLICO NATVM
ME SVBĪTA EXTINXIT MORS FERA LÆTITIA.

SINAN COEFVT.

SINAN cognomine Cœfut, hoc est Iudæus, Smyrnæus archipyrata homo ſingularis prudentiæ & induſtriæ, in re nautica maximè. Is viginti quatuor celocibus & una triremè (quam Gallis ademerat, illique præfecerat Galicolam Corſum, qui & ipſe aliam triremem habuit propriam) mare mediterraneum diu infeſtavit: Et ad littus Libycum appellens ut navigia reficeret, neceſſariisque oneraret, Halicotium pyratam Caramannum illic reperit, cum quo contrahens àmicitiam, ſimul tranſegerunt, ut conjunctis navigiis ad Chairadinem tranſirent, qui tunc degebat Algerij. Halicotius quatuor poſſidebat Lyburnicas, & duas triremes, quas paulo ante prope montem Argentatum Neapolitanis ademerat. Concordi igitur navigatione Algerium appellentes à Chairadine benignè ſunt excepti, qui & ipſe Pyratica maximas opes conflaverat, & Algerij regnum occuparet. Acceſſione igitur navigiorum Sinanis & Halicotii claſſem armavit ſexaginta navium: cum quibus ſtatuit Calizium

freti Gaditani Emporium celeberrimum invadere, ut eo expugnato præda locuplete suas augeret fortunas, utque ad hanc expeditionem se præpararent, Andreas Auria, ex Genua cum classe solvit, ut violētiam horum latronum cohiberet: cui se junxerunt aliquot Gallæ naves, felicique cursu cū triginta octo triremibus appulerunt Cercellum, ubi Halicotius in statione continebat sua navigia. Mauri è speculis vela Christiana videntes, existimaverunt Chairadinem adventare: sed cùm propiùs ad littus appulissent naves, tum primùm hostiles agnoverunt copias, & ad pugnam se accinxerūt. Adegerat ad remos Halicotius octingentos captivos Christianos, quibus cúm fidere non esset tutum, in tanto rerum discrimine, eos cellis & carceribus subterraneis inclusit vinctos, navigia quæ in portu erant submersit, ne in hostium venirent potestatem, ipse verò cum Turcis quos secum habebat, se recepit in arcē, Mauris imperans ut urbe relicta in eandem arcem cum uxoribus, liberis ac facultatibus, quæ celeriter transportari possent, se conferrent: Alarbæorum interim vicinorum per nuncios auxilia convocavit. Auria urbem desertam ingressus, quicquid in ea reliquum invenit suorum prædæ concessit. Christianos captivos, quos carceribus detineri cogvovit, vinculis solvit: Classici interim milites cùm prædæ urbis inhiarent, relictis navibus ad rapinas conversi, invito & reclamante Auria sine ordine per vicos discurrebant, & sarcinis onusti hac & illac vagabantur rerū suarum securi. Quos cum palantes ex arce conspexisset Halicotius, subitò irruptione facta, nihil tale expectantes oppressit, & eorum plusquam quadringentos interemit: reliqui qua potuerunt festinatione in naves se receperunt: Auria verò suorum necem indignè ferens, graviter

temeri

temeritatem superstitum reprehendit, & eorum aliquot severe castigavit: cumque vacuos ordines cum dolore videret, necesse fuit cæsorũ numerum adimplere captivis, qui è vinculis libertati erant, quod munus lubentissimè susceperunt, spe libertatis recuperandæ: quòdque tolerabilius Christianorum servitutē passuri viderentur, quàm barbarorum immanem crudelitatem.

Anno 1534. Carolus Cæsar in Africam trajecit, ut Tunetum à violentia Chairadinis liberaret, & Muleassemum regno restitueret. Eius adventu non expectato graviter perterritus est Chairadines; Nunquã enim tam periculosam navigationem suscepturum Imperatorem crediderat: in tantis tamē rerum difficultatibus constitutus, ut erat animo forti, & ad meliorem spem elato, non desiit suos ad fortiter resistendum animare: Sinanum suorum ducum consensu militiæ principem elegit, cui summam rerum administrationem concessit. Secundum locum obtinuit Haidines Caramannus, quem Christiani Caiciadiabolo vocabant, propter audaciam, & celeres excursiones hostibus plerumque perniciosissimas. Sequebantur Salec Idonius, & Tabach Laodicensis, & Giaffer Ianizzarus; viri omnes arte militari, & animi invicti promptitudine celeberrimi. Dum igitur Cæsar Goletam obsidet, Saleci impetu cæsus est Comes Sarnensis, eiusq; caput & dextra amputata & hasta affixa ad Chairadinem delata sunt. Paulo post eodē successu Tabachus Hispanos graviter afflixit Mendesio occiso: eosq; facilè oppressisset, nisi adventu Caroli repulsi essent Turcæ. Goleta tandē expugnata, & Turcis in fugã adactis, Chairadines rerũ desperatione animo fere deficiēs, quid actur' esset, in tanta suorũ trepidatione non satis perspiciebat classem ad fugã ador-

adornare non poterat: parùm oppidanis fidebat, qui Pyratæ tyrannidem jam dudum aversabantur, & res ad deficiendum opportunas expectabant: Sinanem ad se accersitum superbè & amarè reprehendit, quasi eius culpa esset amissa Goleta: Sed ut erat prudens, tyranni iram qua potuit excusatione demulsit: suorum fugam in fortunam Caroli Imperatoris inexpugnabilem rejecit, & rerum vicissitudinem, quæ in vita hominum inevitabilis est. Chairadines ex ærario Numidis & Turcis stipendia distribuit, eosq; adhortatus est ad res strenuè & animosè gerendas: Sed Cæsar victoria potitus, & in urbem receptus, Pyratas cum Turcis inde exegit. Restabat arx expugnanda, in quo negotio non parum erat difficultatis: In ea detinebantur sexcenti circiter captivi Christiani, quos præcedenti die Chairadines vinctos & in custodia detentos cremari vivos jusserat: sed ab hac tam impia truculentaque crudelitate revocatus est à Sinane: qui tam immane facinus meticulosi & desperati potiùs animi, quàm magnanimitatis inditium præ se ferre ostēdebat: parùm ex eorum morte damni Christianis accessurum, infamem autem notam inde virtuti Principis inuri: clementiam commendari in iis qui rerum potiuntur, & ex ea omnium subditorum animos conciliari, & in officio retineri. Crudelitatem odium secum attrahere, & fere cum infelici exitu ruinam habere conjunctam. His exhortationibus à proposito barbarus abductus est: quod sui etiam detestabātur, & oderant. Et jam conspiratione facta Giaffer Aga Mendelinus Memis duo Chairadinis Eunuchi, captivorū fortē miserati, cùm in urbē domino male succedere intellexissent, Christianos vinculis solverunt: Ii libertate recuperata, impetū fecerunt in Ramadā arcis præfectū, cumq;
inter-

interfecerunt, arreptisque armis in propugnacula conſcēdentes ſignū dederunt Imperatoriis militibus, vt propius accederent, ſe illis atcem dedituros: ſtatimque apertis portis Alfonſum Guaſtęum admiſerunt. At Chairadines rerum deſperatione actus, fortunæ cedēs, cum Turcis, qui illi ſuperfuerunt, in interiora Numidiæ ſe recepit: in ea fuga Haidines multa ſiti & ſolis æſtu oppreſſus, dum ad Bagradam fluvium perveniſſet, nimio aquæ potu ſeſe ingurgitans periit. Reliqui cum Chairadine, & circiter ſeptingentis Turcis Hipponum pervenerunt, vbi reparata claſſe Algerium navigavit: Sinanes paulo poſt miſſus eſt ad Soleymanem Eunuchum Albanum præfectum Cairi à quo humaniter exceptus eſt, propterque virtutem, & rei navalis experientiam inter præcipuos militiæ duces receptus. Cumq; ad Luſitanorum navigationes in Indiam impediendas, claſſem iam adornaſſet inſtructiſſimam in portu Arſinoes (quæ Sueſſa nunc vocatur) ad Erythræum ſinum, illi cum imperio præfecit Sinanem: atque in ea expeditione quam Soleymanes ſuſcepit eo tempore viriliter ſe geſſit. Chairadines interim Conſtantinopolim navigans à Solymanno Imperatore miſſus eſt in Galliam duce Polino: ſed cum Nicęa capta nihil admodū memoriæ dignum gereret ad mare Liguſticum, acceptis à rege Gailo muneribus, ad AEthaliam inſulam (quæ nunc Elba dicitur) ſe recepit: vbi ab Appiano inſulæ domino ſervabatur Aſſam Sinanis filius antea ad Tunetum captus: quod poſtquam reſciviſſet Chairadines, juvenem ab Appiano repetivit: id cum eſſet illi recuſatum, inſulam hoſtiliter deprædātus eſt, abductis in ſervitutem omnibus incolis, & præda in naves vndique importata: miſeranda ſuorum clade & inſulæ totius devaſtatione mo-

tus Appianos, inito cum ſuis conſilio quid gerendum eſſet deliberavit. Reſtituendum ſuis adoleſcentem omnes ſatius eſſe duxerunt, quam propter vnum hominem tam multa millia miſerè abduci & ſervituti mancipari. Sacerdotes è contra affeverabant. Aſſanem reſtitui ſine gravi piaculo ac Dei offenſa non poſſe, cum potiſſimum Chriſtianæ religioni eſſet initiatus, a qua diſcedere illum neceſſe erat, ſi ad ſuos rediret. Vicit tamen aliorum ſententia, qui publicæ vtilitati benè proſpectum cupiebant: Remiſſus igitur eſt juvenis ad Chairadinem, quem ſtatim benignè exceptum tribus triremibus præfecit, multisq; donatum muneribus ſalvum & incolumen paulo poſt ad Sinanem patrem amicum veterem, & tunc in Arſinoes portu degentem remiſit: Is ſenio iam preſſus, cum filium reducem cōſpiceret, in illius amplexum cum lacrymis profuſus nimia lætitia ſolutus expiravit: Homo, licet pyrata, ſumma præditus virtute & generoſitate: minimè in captivos ſævus, quique Chairadinis truculentiam ſæpius retardaſſet, commemoratione ſortis humanæ, quæ varia eſt & inconſtans, in hoſtes interim acer, & in propulſandis adverſariorum conatibus vigilantiſſimus.

SOLEY-

TV RATIBVS NE FIDE TVIS: LIGVR AVRIA VICTOR
INSTAT: ET HISPANI CASTRA RELICTA TENĒT.
SOLEIMANES BASSA.
PERFIDIAM CVMVLASSE DOLIS EST TVRPE PROBARE
BARBARICVM VIRTꝰ HOC STRATA GEMA NEQVIT.

SOLEYMANES BASSA.

SOLEIMANES bassa Albanus origine, homo acerrimi Iudicij, & promptitudinis singularis. Eunuchus fuit, Solymāno Turcarum Imperatori vnicè charus. Is anno 1533. cum Lustibeio & Assambego Alexandrino missus est à Sultano in Peloponnesum, vt Coronem vrbem ab Andrea Auria reciperent occupatam. Classem octoginta triremium agebant: Cumque ad Acrite promontoriū pervenissent, navali conflictu habito duas naves onerarias, quibus Hermosilla Hispanus præerat, occuparunt: Auria verò qui per medios hostes penetraret, cum in discrimen venisse Hermosillam animadverteret, in hostes conversus, subito reditu Lustibeium cum Soleymane in fugā compulit, navesq; interceptas liberat, interfectis plusquā trecentis Turcis, qui iam in transtra irruperāt. Iusuphium simul mille Ianizzarorum præfectum ea pugna cepit, & captivum abduxit: quem tamē paulopost muneribus ornatum ad suos remisit Methonem.

Interim Hieronymus Mendoſa præfectus Corones, cum auxiliarem ſuorum claſſem agnoviſſet, vrbe egreſſus Turcarum caſtra, ad quorum cuſtodiam pauci erant relicti, irruit, & deprædatus eſt. Solymannus imperator vt Soleymanis virtutem aliquo compenſaret beneficio, illum Cairo præfecit: In qua cum eſſet præfectura, anno nempe 1538. Nuguas Acugnanus, Orientalis Indiæ prorex factus à Ioanne Luſitanorum rege, Dienſem vrbem præcipuum felicis Arabiæ emporium Zambrio regi Cambaiæ ademerat. Is erat Ethnicus & idololatra, Hiſpanorumque hoſtis acerrimus: quibus cum non poſſet reſiſtere, imploravit opem à Soleymane Cairi præfecto: Negotium per ſe aggredi non audens, rem Solymanno Imperatori per literas communicavit, petivitq; vt quam celeriter fieri poſſet juberetur agere quod ex re eſſet Imperatoris: Illi igitur belli grandi cura commiſſa eſt: Iamdudum enim Sultanus Solymannus ægerrimè ferebat Luſitanos ſuſcepta per occidentem navigatione penetrare ad Indiam, & illic jam multa loca occupaſſe, vrbes muniviſſe præſidiis, arces & propugnacula erexiſſe, vallis & foſſis cinxiſſe, & ex Orientali India odores, aromata, gemmasque, & precioſiores merces in Hiſpaniam transferre: quæ omnia diſtribuebant populis Septentrionalibus, maximo Aegyptiorum & Turcarum damno: qui eadem per Arabicum ſinum ex Sueſſa Cairum, & Alexandriam advehebant, & ingenti cum lucro reliquis Aſiæ Europæque populis impartiebantur. Cum igitur Sultanus à Soleymane Cairi præfecto de iis quæ geſta erant certior eſſet redditus, illi mandavit, vt Claſſe octoginta triremium bellicis tormentis & reb⁹ omnibus neceſſariis inſtructa Zābrio ferret

opem

opem contra Hiſpanos communes hoſtes: Imperatoris juſſui obtemperans, ſub finem Iunij 1538. ventis ſecundis vectus ad Thorum Madianitarum vrbem non procul ab Orebo & Sina montibus in Arabiæ ſolitudinibus ſitam pervenit, poſtquam ſolviſſet ex Sueſſę portu: quo prius terreſtri itinere navigia ex Cairo transferri curaverat (diſtat enim tantum Sueſſa ſive Arſinoe à Memphi octoginta milliaribus) Thoro tandem relicto, Giden Arabiæ Petreæ vrbem venerunt; demum Ademam felicis Arabiæ emporium circa menſem Octobrem attigerunt. Quo cũ appuliſſet claſſis Turcica in ſtatione remota à portu ſubſtitit: Soleymanes cum reliquis ducibus conſiliorum incertis quid acturi eſſent ignorabant. Rex Ademiorũ delectos ex ſuis aliquot Satrapas miſit ad Turcas, qui ab iis ſciſcitarentur qua occaſione eò navigaſſent. Soleymanes baſſa perbenigne Legatos excipiens, amicum ſe eſſe regi Ademiorum dixit; Muneribusque ad eum miſſis, illi dici jubet ne ab eiusdem religionis cultoribus ſibi metueret. ſed Muſulmannorum claſſem in portum admitteret, quæ eò venerat comparata ad expellendos Luſitanos cõmunes omniũ hoſtes. Rex credulus verbis his irretitus ultro portum vt ingrederentur conceſſit, liberumq; in vrbem ingreſſum indulſit, vt neceſſaria coëmerent. Cumque per aliquot dies vltro citroque ſe invicem inviſerent, nihil periculi metuentes, Rex ad convivium invitatus eſt à Soleymane baſſa, cum tribus præcipuis ſui regni Satrapis: qui ingreſſus navim prætoriam lautèque exceptus, poſt epulas à baſſa reprehenſus eſt, quod primus ſuum officium, & ſubmiſſionem non obtuliſſet magno totius mũdi Imperatori, ſed ſuperbè toleraſſet eius legatum procul à portu tempeſtatibꝰ & æſtui maris expoſitũ fluctuare

mediis

mediis in vndis. His atq; aliis criminationibus obrutum multaq; excusantem trahi iussit ad malum nauis, Deumque implorantem in vltionem tam barbaræ proditionis ex antenna suspendi jussit, cum tribus illis Satrapis qui cõviuæ vocati erant. Interea plurimi Turcæ milites vrbem ingressi erant, sub prætextu victus cõparandi, qui subitò dato signo portam vrbis, qua ad portum patebat aditus, occupaverunt; & sine difficultate domitis & metu cõsternatis oppidanis, vrbi præsidium imposuerunt, antequã ab Arabib. vicinis adjuvari possent. Adema capta & annona navibus imposita, navigatione novendecim dierum per Oceanum delati sunt Turcæ ad vrbem Dion sive Denon quam terra marique arctissima cingi jussit, obsidione: oppugnataque est per dies quadraginta, irrito tamen conatu. Nam cum Lusitanorum classem novam adpropinquare audivisset Soleymanes, nocturna fuga se recepit Zebethum, quod fraude intercepit, sicuti paulo ante Ademã ibi octoginta Lusitanos, quos in obsidione Dionis ceperat in turri ab vrbe remota, quam Turcæ dediderant accepta fide, vt vita salva ad suos in vrbem redirent, nihilo tamen minus occupata turri, captivos abduxit, & in littore ad Zebatum immaniter jugulari præcepit. Non leve officium hoc visum est Solymanno Imperatori, qui ob res præclarè domi militiæque gestas, Soleymanem Vezirem, hoc est, Bassarum principẽ creavit, & hac dignitate celebris erat anno 1543. quo tempore capta est Alba Iulia. Ruffum enim Italum (quem Albani cives Legatũ miserant ad Solymannũ pro rebus vrbanis) quantũ potuit, hic Soleymanes Vezir solicitavit, vt relictis Ferdinãdi Austriaci partibus ad Sultanũ transiret, & illi militaret: cum hoc Ruffo colloquebatur per interpretes Italos quos secum

cum habuit, Ioannem Neapolitanum, Vincentiũ Venetum,& Hie[illegible]ymum Faventinum,qui Strigonio capto, ad Turcas transfugerant.Sed cùm non posset Ruffum ad defectionem adducere,honorificè tractatum,donatumque talari veste holoserica purpurea aureis floribus distincta, salvum & incolumen dimisit: obtinuerat & antea honorificas inter suos dignitates,nam superato Tamma Persarum rege Babyloni præfectus fuerat cum Beglerbegi titulo: adjunctis illi triginta duobus Turcarum millibus, quorum præsidio Mesopotamiam & Assyriam conservaret à Persarum incursionibus, si quid in eas provincias aggrederentur,ita honoribus opibusque maximis cumulatus usque ad senium perseveravit Solymanno Imperatori militans: illiusque potentiam & imperium armis & consilio promovens: Mortuus est tandem annos natus septuaginta octo, relictis infinitis opibus, quas multis annis præda populorum debellatorum, & in præfecturis accumulaverat. Hæc omnia post eius obitum in Imperatoris venerunt potestatem, cum mortuo deesset heres ex eius sanguine procreatus.

QVÆ TIBI CVM MOLLI RES EST, POLLVTE CYNÆDO:
CVM CVBET IN THALAMIS REGIA NYMPHA TVIS.
LVTZIS BASSA.
EX HVMILI FORTVNA LOCO TE EVEXIT IN ALTVM
EX ALTO MAIOR SÆPE RVINA VENIT.

LVTSIS BASSA.

LVTSIS BASSA, qui ab aliis Lustibeius nominatur, Thrax fuit origine, natus humili loco, homo audax, & in omnibus rebus perspicacissimus, quæ virtutes illum Solymanno Turcarum Imperatori gratissimum reddiderunt: Illum ideo Vezirazemem, hoc est, supremum consiliarium, & principem bassarum constituit, secretiusque sigillum Sultanicum commisit, quo literæ maioris momenti obsignantur: utque hanc dignitatem arctiori consanguinitatis vinculo sociaret, & illustriorem redderet, illi sororem suam desponsavit forma insigni virginem, cui locupletissimam dotem consignavit, & Sangiacatum Callipolis tribuit; voluitque illum habere socium in omnibus bellicis expeditionibus, ut cõmunicatis omnib⁹ consiliis nihil gereretur sine illi⁹ arbitrio. His auctus dignitatib⁹ & muneribus, in Aula Imperatoria facilè prim⁹ habebatur Lutsis bassa, officia aulica singulis distribuebat prout lubebat, & quicunq; ab Imperatore cupiebat aliquid impetrare, sive esset peregrin⁹, sive dominio Principis subject⁹, primũ ad Lutzĩ veniendũ

 erat,

erat, & muneribus illius gratia erat promerenda. Anno enim 1533. cum esset Thalassiarcha, instructa classe 80. triremium cum Soleymane Eunucho Albano Cairi præfecto, & Assambego (qui Maurus Alexandrinus vocabatur) jussu Solymanni Imperatoris navigavit in Peloponnesum, ad recipiendam Coronem urbem, paulo antea ab Andrea occupatam: quam cùm Hispano præsidio non posset eripere, solvere inde coactus est, non sine suorum clade, & ingenti damno. Sed anno 1538. suasu Troili Pignatelli Neapolitani transfugæ ad Turcas, navales copias quanto potuit apparatu armavit, ut Italiam invaderet, quam facili negotio, nulloque resistente potiturum asserebat transfuga, dummodò repentinis incursionibus littus Calabrum occuparet, præsidiis fere omnibus destitutum. Cum igitur in Calabriam appulisset, Castrum urbem prope Hydruntum diripuit, abductis omnibus incolis in servitutem, cum Gattinara loci domino, qui se illi cum urbe dediderat, data fide, ut vita salva se aliò reciperet: quam cúm non servasset, sed perfidè & immaniter se in captivos gessisset, Solymannus Imperator (qui jam ex Constantinopoli cum pedestribus copiis venerat Aulonam Epiri) Lutzis bassæ actum non probavit, sed Gattinarum liberum remisit: Multum enim oberat dignitati Imperatoriæ hæc suorum perfidia, quæ poterat Italos à barbaris alienare, quos tamē clemētiæ titulo cupiebat ad se allicere, & suæ potestati submittere: Castrensibus igitur fidem servari præcepit, Lutzique bassæ, Chairadini, Saleco, & Tabaco, qui socii erant illius expeditionis, severe injunxit, ut salvos & incolumes remitterent captivos, prout pacto deditionis actum erat: Calabris violentia Turcarum miserabiliter agitatis, ut subveniret & opitulare-

tularetur Auria, classe instructa contendit ad insulas Merletes non procul à Corcyra, ubi tredecim hostium triremes submersit: His moti damnis, jussu principis Lutzis bassa cum sociis & Calabria citò revocati sunt, Auriamque tanta virilitate sunt prosecuti, ut illum ferè obruerint. Ille tamen viribus imparem se sentiens, maluit fuga sibi consulere, quàm nimia temeritate sese opponere Turcis, & dubiam fortunæ aleam cum periculo experiri: Celeri igitur receptu ex Leucade discedens, in Siciliam navigavit, Messinamque venit. At Lutzis bassa cum Chairadine & aliis hostiliter Corcyram ingressi, ferro ac flamma insulam depopulati sunt, incolasque omnes captivos abduxerunt, omni ditione crudeliter devastata, præter urbem & duas arces, quæ ne annonæ penuria conficerentur, uxores, liberosque, & omnes ad belli functiones inutiles non sine gravissimo animi dolore portis extruserunt, & hostium potestate permiserunt, ut salvi loca munita possent retinere sub Venetorum domino, visum enim est præstare, partem populi imbecilliorem amittere, quàm totius insulæ robur simul perdere. Bello hoc ex animi sententia absoluto, Solymannus Constantinopolim reversus est: Interim Lutzi bassæ irreconciliabile odium cum uxore contigit, quod illum à Principis amicitia plurimùm divertit. Cùm enim in amorem masculum esset proclivior, & libidinibus variis pollueretur uxore neglecta, ab ea non sine causa abalienatus est: potissimùm quòd juvenem singularis formæ domi aleret, cuius consuetudine uteretur assiduò: Mulier quæ jam antea viri conditionem abjectam ægrè tolerabat, superbior redditu quòd Imperatoria esset soror, & ex hoc matrimonio nobilitatum esse maritum non ignoraret, hac

turpitudine & contemptu irritata, illum amaré reprehendit, acerbiſſimis verbis illi exprobans, ſe illi matrimonio junctam, ut propter maritum cubaret, non cynædus, indignum illum eſſe conſanguinitate regia, & abuti ea autoritate & potentia, quam ad illum ſingulari clementia & beneficio tranſtulerat frater Solymannus, non ut eam ingratitudine, perfidia, & turpibus exerceret libidinibus. Hac exprobatione ad iram provocatus Lutzis, uxori colaphum infregit, & tanquam ſtolidam, & importunam in conclave ſe recipere coëgit. Illa quæ ſe Imperatorio ſtemmate ortam ſentiret; hominemque nullius nobilitatis gloria fultum ferre non poſſet faſtu turgentem, & à quo indignè, & per contumeliam tractaretur, ad Solymãnum fratrem plorabunda ſe contulit, Lutzimque maritum accuſavit, petivitque ut divortio facto ſepararetur à thalamo polluti hominis, & tantis nuptiis indigni. Imperator hanc contumeliam non ferens, Lutzim omni dignitate & autoritate exutum, ablatoque ſigillo Imperatorio, in privatum ordinem redegit: parumque abfuit quin hominem morti adiudicaret, memor tamen illius intimæ amicitiæ, qua illum antea fuerat proſecutus, amorumque ſecretiorum qui illis interceſſerant, vita illi conſervata hominem relegavit in Macedoniam: ubi reliquum vitæ ſpatium ſine ullo publico munere exegit.

HOR-

LESBIA PYRATAM MITYLENE PROTVLIT, ATQVE
INGEMVIT SCEPTRIS AFRICA PRESSA TVIS.
HORVCCIVS BARBAROSSA.
DIGNVS ERAS MAVRI CAPERETQVEM REGIA IVBÆ:
TVRPE TAMEN LÆSA HANC OBTINVISSE FIDE.

HORVCCIVS BAR-BAROSSA.

HORVCCIVS, cognomento Barbaroſſa, natus Mitylenis vrbe Lesbi patre Græco, ſed qui abdicata religione Chriſtiana, ad Muſulmannicam defecerat. Is moriẽs filios duos reliquit Horruccium natu maiorem, & Chairadinem juniorem: qui facultatum & patrimonij tenuitatem, cum animis eſſent excelſis, non ferentes, ad maiora aſpirabant. Occupata igitur Liburnica, ſtatuerunt pyraticam exercere, & prædis rem domeſticam augere: omnem ſuæ fortunæ ſpem maritimis excurſionibus ſtatuentes. Primò igitur ad Kamalem archipyratam ſui temporis famoſiſſimum ſe contulerunt, vt ſub eo latrocinantes aliquid corraderent: ſub cuius ductu locum ſtatim honorificum inter pyratas adepti ſunt, propter ſingularem audaciam, ac vigilantiam in rebus gerendis: maximè Horuccius natu maior; qui ſtatim ingenti præda mancipiorum, & navigiorum cum eſſet ditatus, ad ſocietatem alios pyratas accivit Haidinum Smyrnæum (quem propter temerariam audaciam

nostri Cacciadiabolum vocitabant) Sinanum Iudæum, Salecum,& alios. His auctus sociis, eorumque navigiis factus potentior, prædabundus pervenit in Mauritaniam: quo tempore Selymes Arabs rex Iuliæ Cæsareæ (quam Algerium vocamus) de regni possessione cum fratre dissidebat. Hic Alarbæos equites stipendio conducens magnas vires contra Mechemetem fratrem conflabat: qui pyratarum adventu opportuno lætus, eos in amicitiam suam muneribus allexit: ingentiq; precio soluto, tam Horuccio, quā ceteris, eos induxit & persuasit, vt sui defensionem susciperent, & regni paterni conservationem. Suam itaque salutem constituens Selymes in Turcarum manibus, qui iam cœperant esse terrori & formidini Afris oram maritimam incolentibus, fraternas vires non admodum metuebat. Negotium hoc tam feliciter prosecutus est Horuccius, potissimum auxilio Selopetariorum militum, quorū ignivoma tormenta Numidæ ac Mauri formidabant, paucis diebus effecit, vt Alarbæis Numidis repulsis victor evaserit, Selymemque regno tranquillo restituerit. Sed cum illum animo mitiori perspiceret, nec satis cautum, speravit fore vt dolo circunventum de medio tolleret: erat enim Horuccius ingenio, perspicaci & ambitioso, & qui iam antea ad regni titulos aspirare cœperat: Cum autem Mauros rei militaris non admodum peritos animadverteret, leves, inconstantes, mutuas, ac perpetuas inter se inimicitias exercere: Numidas Alarbæos vagabundos, ingenio nobili, fide venali, rerum omniū egentes, & inter se discordes, quiq; pecunia in amicitiam adduci, vel armis cogi possent: His occasionib9 facilè sibi persuasit fieri posse, vt à fide pacta cum Selyme discedēs Algeriū occuparet. Quod paulo post contigit, nam

Selyme,

Selyme, qui fraudem Latronis non metuebat, in balneo perfidè ac crudeliter cæso, rex ab omnibus declaratus est: illiusque electionem adprobarunt Algerienses, conspirationi potentiorum non audentes sese opponere. Occupato Cæsariensi regno vt viciniam adjungeret, & suæ potestati assereret, Cerennam coloniam (quæ Cerello dicitur) sexaginta milliaribus ab Algerio distantem, fraude intercepit, missis eò militibus, qui sub speciem mercimoniorum & viciniæ, vrbis dominum inde expulerunt. Augebatur indies eius potentia, novæque vires ad eum confluebant, facilèque primus in tota ora maritima videbatur, & Afris omnibus terrori Neq; eo contentus, cum Chairadine fratre mediterranea simul, & loca maritima continuis excursionibus, & prædationibus sine intermissione infestabat, nihil intactum relinquens, quod vi aperta, vel dolis posset intercipi. Vtq; regni fines latius extenderet, Bugeam suæ ditioni adiecit, exactis inde Hispanis, qui vrbem emporio celebri claram scholisq; Musulmanicæ doctrinæ, & habitatione sacerdotum sacram occupaverant. Conflictu cum iis habito Horuccius superior evasit: sed tormenti manuarij globo vulneratus dextram manum amisit. Animo tamen non defecit, sed Chirurgorũ opẽ medicatus, convalescentiæ brevi restitutus est: manusq; amputatæ loco aliam ferream adaptavit, qua feliciter postea multis in congressibus cum hoste vsus est. Nam prope Algerium Hispanos iterum fudit cum eorum duce Diego de Vara. Pauloque post Hugonem de Moncada redeũtem ex Italia cum veteranorum legionibus, naufragioque elapsum cum omnibus suis ad nternec onem fere cecidit, & qui elapsi sunt, captivos, ad triremes adegit. Tanto rerum successu elatus, tentandam fortunam vlte-

rius existimavit expedire: Regem Tremissenorum, quod esset imperatori Carolo V. foedere & amicitia junctus, invasit, & aliquot præliis superatum tandem regno detrusit, & eius ditionem suo dominio adiecit. Sed vt rerum omnium variæ sunt vicissitudines, Prædoni semper non fuit successus felix, fortunæ inconstantem expertò favorem. Cum enim Oram & Portum magnum loca munita, Hispanorumque præsidiis firmata tentaret occupare, à Christianis & Mauris equitibus primo repulsus est, postea cum maiore militum numero reversus in hostes, audacius pugnæ insistēs ab Hispanis superat' est, maxima; suorū cæde, plurimisq; captivis, & servituti mācipatis. Horuccius verò cum paucis familiaribus in fugam se dedit, à qua retractus celeritate hostium, qui illum insequebantur, supplicio affectus est: Caput eius lancea affixum per omnes Hispaniæ maritimas oras deportatum est, & publicè ostentatum, tanto omnium gaudio & lætitia, vt morte immanissimi pyratæ salus omniū restaurata quiesque publica restituta crederetur: cuius crudelitate & latrociniis non solum Africa, sed etiam Hispania multis antea annis cædibus frequentibus, & depopulationibus vexata fuerat & oppressa, abductis in servitutem incolis, eversis vrbibus, & tota regione divitiis facultatibusque spoliata: quæ omnia mala sublato autore videbantur tandem sopiri posse & emendari.

CHA-

LITTORA TE HESPERIÆ TIMVERE VTRIVSQ. LYBESQ.
OPPRESSI DEXTRA SVCCVBVERE TVA.
CHAIRADINES BARBAROSSA.
NVQVAM TE LYPARE, CORCYRAVE DILIGET, HARVM
CVM SIS IMMERITOS DEPOPVLATVS AGROS.

CHAIRADINES BARBAROSSA.

CHAIRADINES mortuo Horuccio fratri succeſſit, cognominis Barbaroſſæ, regni, ſaculcatumq; heres relictus. Is ſingulari felicitate poſtea ſe geſſit in bellis contra Numidas Alarbęos, quorum regulos Hametem & Benchiadem prope vrbem Coco ſuperavit: Amidam ex Tremiſſena regione in mediterranea loca ſe recipere coëgit: Moncadam Hiſpanum graviter ſaucium in ſugam vertit: Portundum cum filio, & eorum claſſe confecit: Quotidianis recentibusque victoriis, ac prædis frequentibus auctus, navigiis maximè Siculis, Neapolitanis, ac Venetis interceptis, repulſoque à Cercenna Andrea Auria, & ſubmerſis prope Plumbinum duabus Genuenſium navibus onerariis, cum omnibus eſſet terrori, tam in Africa quam in Hiſpania, & Italia, à Solymanno Turcarum Imperatore Conſtantinopolim vocatus eſt, & in eius amicitiam receptus magnas obtinuit dignitates, egregiamque Turcico Principi navavit operam; potiſſimum in recuperanda Co-

da Corone, patris, & Dardanellis arcibus, quæ prope Naupactum Corinthiacum sinum claudunt. quæ omnia in Christianorum potestatem devenerant Himeralis culpa. Et iam dicebatur Auria cum classe ex Sicilia adventare, vt obsessis Coronēsib⁹ opem ferret. Missus est igitur ad Chairadinem Sivan portitorum aulæ Imperatoriæ prefectus, cum Mangale Rhodio Pyrata, qui illum ad Solymannum venire iuberet. Chairadines nullam moram differens, regnū novum cum Assano filio vix dū annis octodecim nato cōmisit sub tutela Ramadæ Celebini patruelis, & Agij amici intimi, de quorum fide neutiquā dubitabat. & cum Legatis Turcicis per Tyrrhenum pelagus navigās Genuensem classem, quæ in Siciliā tendebat, conflictu difficili superavit: in quo Delisuf pyrata homo acerrimus cæsus est. Inde ad Elbā insulam veniens, Rhiū vrbem nocturnis occupatā insidiis prædatus est, abductisq; omnib⁹ oppidanis
1533. cum ingenti præda Constanti. appulit anno 1533.

Illum Solymannus Imperator perhumaniter excepit, & ad summas dignitates promovit, non sine aulicorum & Bassarum invidia: qui ægrè ferebant pyratæ, nato humili loco, parentibusque obscuris, tantum autoritatis tribui. Cumque de statu Africæ, ac de inferendo Christianis bello sępius multa cōtulisset in medium in præsentia Solymanni, qui eius promptitudine & facundia mirificè delectabatur, eius consilium adprobatum est: missusq; ad Abrahimū bassam, qui eo tempore sūmum locum obtinebat inter Satrapas Turcicos, degebatq; Alepi vrbe Cōmagenæ, vt cum eo conferret de tantis rebus, quas Solymāno communicaverat. Abrahimus bassa cum Chairadine collocut⁹, quemq; iam antea diligebat propter virtutē bellicam, illum cum literis remisit Cōstanti. quib⁹ Imperatori

perator, commendabatur: Hac igitur commendatione redditus charior Principi, ab eo in numero Baſſarum adſcriptus eſt, & Thalaſſiarcha creatus. Ex Africa ſecum Chairadines abduxerat. Roſcetem Muleaſſemi Tunetani regis fratrem, ut apud Solymannum conquereretur de injuria fraterna: qui cæſis aut expulſis fratribus, regnum per vim uſurpabat. Maris igitur adeptus imperium anno 1534. Solymanni Satraparumque reliquorum communi conſenſu Baſſa quartus creatus eſt cum Abrahimo, Biacc, & Caſsino ſolenni pompa in armamentarium, præeuntibus ſuæ dignitatis inſignibus, perductus eſt: & ex ærario octies centena millia ducatorum illi commiſſa ſunt ad bellum in Africa gerendum, cum octingentis Ianizzaris, & claſſe octoginta triremium: Cum qua ex Helleſponto ſolvens, in Italiam curſum inſtituit. Eò cùm veniſſet Tempſam urbem Calabriæ (quæ S. Lucidio nunc vocatur) incēdit & diripuit. Prochytā cepit. Neapolitanis ſummo metu conſternatis; prætéritaque Caieta ſpeluncam urbem occupatam deprædatus eſt. Fundos quoque & Terracinam pari clade affecit. Feſtinabat enim in Africam ut Muleaſſemum incautum opprimeret eius adventum minimè expectantem. Ex Ponza igitur inſula ſolvens Biſertum venit; illum oppidani ultro exceperunt, exiſtimantes cum eo eſſe Roſcetem: nam eius reditum ſummopere exoptabant, pertæſi tyrannidis Muleaſſimi: Biſerto ſolvens Tunetum venit: ſuoque adventu cives ad ſeditionem movit: qui tumultu in urbe facto, diffugiente rege, Chairadinem exceperunt: Poſt regis abitum Abezes Granata Præfectus arcis, & Fetuches Arrago, qui tunç Manifeti magiſtratum gerebat, defecerunt ad Chairadinem. Abezes uxorem & liberos Roſcetis, quos captivos

detinebat Muleaſſemus, liberavit, eo...ue cum theſauris regiis tradidit Chairadini, cum quo rediiſſe credebat Roſcetem: Sed cùm eum Conſtantinopoli relictum intellexiſſent, ſeditione facta in Turcas irruerunt, & non expectata clade oppreſſerunt. Compulſique in arcem cùm eſſent, non ſine ingenti metu, Halis Levani Granatæ, qui ad Mahometicam defecerat religionem, conſilio, hortatuque Agi, & Moſis, qui paulò antè vinculis ſoluti erant, quibusque ſe junxit ſocium Naidinus Smyrnæus. Hi omnes impetu facto in urbem irruunt, civiumque maxima ſtrage perpetrata ſuperiores evadunt, Muleaſſemo in fugam compulſo, qui in urbem revocatus erat. Victor factus Chairadines, creato magiſtratu novo, & urbe pacata, Numidas vicinos per legatos miſſis muneribus ad amicitiam invitavit, & reliquas urbes maritimas in ſuam poteſtatem redegit. Eodem anno 1534. Cæſar Carolus V. ſtatuit Tunetum armis recuperare. Inſtructa igitur claſſe in Africam trajecit, cum copiis Hiſpanicis & Siculis, quas Alfonſus Guaſteus in Sardiniam jam adduxerat, expectans Imperatorem: Hi ſimul conjunctis viribus felici navigatione Vticam appulerunt: Vnde ad Goletā poſtquam perveniſſent, ingenti metu perculſus eſt Chairadines, qui nunquam exiſtimaverat fore, ut Cæſar mari ſe committeret. Sed tamen ut animo erat indomito, præcipuos ſui exercitus duces hortatus eſt, ut Caroli Cæſaris impetum fortiter ſuſtinerent. Chriſtianorum autem magna violentia oppugnata eſt, & capta Goleta: ex qua Chairadines, Sinanus Cœſur, Salecus, Tabacus, & Haidinus cum Giaffare expulſi in urbem confugerunt. Cumque de rebus gerendis inter ſe conſultarent, duo Chairadinis Liberti Franciſcus Medelinus Hiſpanus, dictus Giafferagas, &

gas, & Vincentius Catharensis, dictus Memis, captivos Christianos (qui in arce Byrsa vinculis servabantur) solverunt, & libertati restituerunt. Hi circiter sexcenti, facto impetu, occiso Ramada Celebino arcis præfecto, armisque ex armamentario raptis, arcem occuparunt, & Cæsarianis ducibus tradiderunt. Chairadines rerum desperatione actus, cum septem Turcarum millibus urbe fugiens, ad Brăgadam fluvium (quem Mauri Magiordech appellant) contendit: ubi Haidinus Smyrnæus insatiabili pressus siti, ex flumine avidiùs bibens, ruptis iliis mortuus est. Reliqui cum Chairadine pervenerunt Hipponum, ubi in statione tutissima reliquerant priùs quatuordecim triremes. Cæsar Carolus hostis fuga intellecta cum victore exercitu, Mulcassemo comitante, qui paulo antè in Imperatoria castra se receperat, ad urbis portas venit. Tum cives cum magistratu processerunt obviam victori, veniam deprecantes, ac rogantes ne urbem prædæ militum permitteret: quod lubenter fecisset, si suorum aviditatem potuisset cohibere. Mulcassemo in regnum restituto, Cæsar Palermum, deinde Messenam trajecit, ac postea Neapolim. Romamque triumphali pompa ingressus est 5. aprilis 1537. Paulo III. Pontificatum tenente: At Chairadines navibus resarcitis, Algerium rediit, quòd audiret Auriam adventare cum navalibus copiis: quibus Hipponum occupatum mœnibus nudavit, arcemque, ubi Alvarus Gomet sese interfecerat, evertit. Eodem anno Solymannus in Christianos arma moturus, Lutzi bassæ & Chairadini præcepit, ut Italiam terra marique opprimerent: Hi Calabriam ingressi Castrum urbem non procul ab Hydrunto deprædati sunt: potuissentque tota Calabria potiri, nisi ab incœpto fuissent disturbati, Alexandri

Contareni adventu, & Andreæ Auriæ, qui ad insulas Merleres Turcicam classem afflixerunt, tredecim triremibus hostilibus submersis: sed & ij repulsi sunt à Chairadinis navalibus copiis: à quibus pressus Auria ad Lazinium promontorium Calabriæ (quod Capo delle colonnæ dicitur) compulsus est, deinde Messenam Siciliæ se recepit. Chairadines verò Corcyram hostiliter ingressus, totam Insulam ita depopulatus est, ut præter urbem, & duas arces munitissimas in scopulis inaccessibilibus sitas, nihil integri reliquerat: Tanta hominum multitudo inde abducta est Constantinopolim, ut singuli vænirent duobus tribusve Sultaninis: Buthrotum deinde cepit, & evertit. Annoque sequenti 1538. cum classe centum & triginta navigiorum in Cretam trajecit, frustraque obsessa Cydonia, quæ Canea nunc dicitur, & Rithimno, quæ est hodie Retimo, similique eventu oppugnató Cytheo, quod Candiam vocamus, metu classis Venetæ, quam adpropinquare intellexerat, Cretam relinquens secessit in Ambracium sinum, qui golfo di Larta nominatur. Illum insecuti sunt Auria, Capellius, & Grittus, cum ducentis & quinquaginta navibus; sed tempestatibus acti, simulque hostium violentia repulsi, in Corcyram cursum vertere coacti sunt. 7. Sept. anni 1538. Neq; multo post Castrũ novũ urbem munitã in sinu Rizonico (qui golfo di Catharo vocatur) Turcis ademerũt. Ad quam recuperandã Chairadines cum Vlamabego Persa, Bosnæ & Illyrio, Sãgiaco missus est: Ille cum Draguthe & Corseco pyratis maritima expeditione, hic terrestri cum triginta Turcarũ millibus quos alij Sangiaci agebãt, & innumera multitudine montanorum Haidonũ, Vscharum, Marzellorũ, Cimeriorum, & Morlacharum: Hi omnes magna vi terra

1538.

marique

mariqueoppugnantes Castrum novum receperunt, interfectis ex majori parte veteranis omnibus Hispanis, aut in servitutem abactis. Anno 1541. Remissus est Chairadines cum navalibus copiis in Auriam, qui Clupeam, Neapolim, Adrumentum, Ruspinam, Tapsumque Turcis ademerat, & reliquas urbes Africæ, sola Lepti excepta, quam nostri Africam, Mauri Mahomediam vocant. Eodem anno Carolus V. Romanorum Imperator collectis undique militibus in Africam navigavit, ut Algerium à tyrannide pyratarum liberaret. Vrbi validissimæ præerat Asan Agas natione Sardous: In hac Expeditione Carolo cesserunt omnia infelicissimè. Amissa enim majore sui exercitus parte, totaq; annona, & plusquam centum & quadraginta navibus, quæ horrendo naufragio perierunt: id quod à Propheta quodam mago suscitatum fuisse Mauri asserunt; cuius adhuc sepulchrum prope urbem religiosè colitur: Rebus igitur pessimè succedentibus Cæsar in Hispaniam reverti coactus est cum suorum reliquiis, anno eodem circa finem Septembris.

Anno 1543. Chairadines cum classe centum & decem triremium Massiliam missus est à Solymanno: Dux huius expeditionis fuit Polinus, quem Rex Galliæ Constantinopolim miserat ad concitandum Turcam contra Carolum Imperatorem. In hac navigatione occupavit Rhegium, urbem sitam ad fretum Siculum: Vnde prope Terracinam, Ostiam, marimamque oram Hetruriæ littus legens Massiliam appulit. Nicæam cepit, quæ Gallico dominio adjuncta est, arce tamen non expugnata: Dumque Tolone morā duceret, Assano Celebo viginti quinque triremes commisit, quibus oras maritimas Hispaniæ depopularetur. Is statim dimisso sinu Narbonensi, Cadechesium 1543.

 chesium

chesium caput Illiberis, & Rhodam cepit, & deprædatus est: unde trajecit Algerium, ut illic prædam deponeret, & hibernaret. Chairadines interea navigia reparabat, triremesque novis restaurabat auxiliis, ope Genuensium adjutus; potissimum Andreæ Auriæ: qui licet Imperatoris partes tueretur, ne patriæ non opportuna pertinacitate noceret, hostem quibus poterat officiis juvabat, conferebatque quicquid putabat necessarium, tam ad annonam, quàm ad reficiendas naves. Polino enim infensus esse cœperat, quòd eius persuasione ac ductu in Galliam navigarat: cùmque eò venisset nihil parati, nihil ad bellum gerendum invenisset necessarium, imo in Nicæa obsidione, cum tormentarium pulverem & globos à Chairadine petivisset, ad quatiendos muros, illum amarè & iracundè reprehendit Chairadines, ac socordiæ negligentiæque supinæ accusavit, quòd tam malè providisset rebus bellicis, auderetque exigere à peregrino ea, quæ abunde debuerant omnibus suppeditari à Gallis, propter quos ex Græcia longo itinerum tractu & labore, classem cum milite adduxerat: parumque abfuit quin hominem captum, & ignominiosè tractatum, ad triremes vinctum adigeret. Cúm igitur se ad Ligusticum littus sine magno fructu detineri videret, parùmque animadverteret expectantum emolumenti à Gallis, moræ ignavæ pertæsus, acceptis à rege muneribus, Maurisque & Turcis captivis, qui ad triremes erant redacti, ad Elbam insulam navigavit: ubi Sinanis Iudæi filium ad Tunetum antea captum, & ab Appiano Elbæ domino detentum recepit. Elba relicta, Hetruriam ingressus Telamonem, & Monteanum diruit, & incendit, abductis omnibus in servitutem. Eadem calamitate Portum Herculis affecit: ubi nihil intactum

ctum reliquit, quod ad miseros incolas inclementissimè vexandos faceret. Sed cùm ad Orbitellum obsidendum se præpararet (quod in lacu Prilino situm est) Cosmus Medices Florentinorum dux, ut rebus suæ Hetruriæ consuleret, jam collegerat militem quanta potuit festinatione, quem commisit curæ Ioannis Lunæi, & Chiappini Vitellii, qui homines erant strenui & vigilantes: Vterque cum auxiliaribus copiis maturè se hosti opponentes, illũ ab Orbitelli diverterunt obsidione. Sua spe frustratus Turca ad Ziglium insulam milliaribus duodecim à Portu Herculis distantem petivit, urbem cepit & diripuit, omnemque multitudinem cuiusvis sexus & conditionis abduxit. Tanoem præteriens Pyrgæum promontorium (quod Capo Linaro vocatur) rectà venit ad Ischiam insulam è regione Neapolis sitam, quam abactis omnibus incolis, vastatisque & incensis oppidis Forino, Pausa, & Varano, totam ditionem in solitudinem redegit: Vrbem tamen Ischiam munitam, & ab hominibus validis defensam, non potuit expugnare. Quare inde solvens, & Prochytem linquens, in Baianum sinum classem deduxit, ut duce Salecco pyrata Puteolos invaderet: & urbem depopularetur: Sed Petrus Toletanus regni Neapolitani prorex, ut imminenti periculo tempestivè provideret, citissimè ex omnibus oppidis vicinis copias coëgerat: quas in hostem ducens illum Baiis solvere & discedere adegit: Barbarus qui ex professo Neapolitanos aggressus non erat, sed tantum in reditu quicquid ad prædam videbatur faciendam invadebat, Constantinopolimque properabat, Capreæ littus relinquens, præteritoque Atheneo promontorio (quod dicitur hodie Capo Cãpanello) dum Salernum occupare conatur, orta subitò tempesta-

te non

te non ſine periculo in Calabriam eſt compulſus: ubi Carcato urbe direpta & devaſtata, in Liparem inſulam trajecit: quam miſerrimè afflixit, devaſtata regione, & vrbe everſa ſeptem millia Liparenſium abduxit captiva: Conſtantinopolimque ingenti præda, & infinitis captivis ditatus pervenit anno domini 1544. Vbi à Solymāno imperatore exceptus eſt honorificè & laudatus ab omnibus, propter res terra marique egregiè adminiſtratas.
1547. Anno autem 1547. è vivis deceſſit rerum geſtarum gloria, & annis plenus: ſepultusque eo in loco qui Beſiƈtas vocatur: eſt enim ad Boſphorum Thracium in Europa ſitus, verſus os Euxini Ponti, ubi Chriſtiana mancipia diſtrahi ſolita ſunt: nam ibidem paucis antè annis plusquam ſedecim Corcyrenſium millia divendita fuerant à Chairadine: qui ut locum hunc nobilitaret, & ſuæ deſtinaret ſepulturæ, ibidem Meſſitam novam ſuo ſumptu condidit: locus hodie vocatur à Græcis Diplokionion antiquis erat Lahonium.

MVLE-

SIDONIA QVODAM CARTHAGINE REGNA TENEBAS,
AVSTRIACAM PVLSVS QVI PETIS EXVL OPEM.
MVLEASSES REX TVNETI.
RESTITVIT REGNVM FRVSTRA TIBI CAROL' EX QVO
TVRPITER A NATIS EIICIERE TVIS.

MVLEASSES.

MVLEASSES, vel Muleaſſemus, qui Mule Aſſam, hoc eſt Rex Aſſam Mauris dicitur, longa generis ſerie deſcendit ex gente Chorreſis, ex qua olim natus eſt Homar, cognatus & diſcipulus Mahometis Prophetæ Arabis: cuius traditiones cum Haly, Honane & Elubekire collegit, & in Alcoranum ſive Alforcanum ſimul redegit. Reges verò Tunetani per nongentos quinquaginta & quatuor annos vſque ad Muleaſſemum ſine interruptione dominationis, aut alterius ſanguinis admixtione, potentes regnauerunt. Qui quia in doctrina & traditionibus huius Homaris conſtantiſſime perſeverarunt, vocati ſunt à Mauris, & Alarbæis Nomadibus Emir Mumeni, hoc eſt, Principes Orthodoxi, & benè de religione, quam Mahometes ſuis ſectatoribus ſervandam reliquit, ſentientes. Ideo reliqui Africam ab iis, tanquam à ſacris Pontificibus, religionis ceremonias diſcere ſoliti ſunt. Et vrbs Carvenna ſacerdotum Muſulmannorum habitatione ſancta tribus à Tuneto diebus diſtat: in qua Tunetani, Mauri, & Alarbæi

 Prin-

Principes propter loci ſanctimoniam ſepeliuntur: creduntq; illic ſepultorum animas exquiſitioribus ceremoniis expiari, Deoq; reddi acceptiores. Muleaſſes natus eſt patre Mahomete, & matre Lentigeſia Alarbæi Principis filia. Eius pater iam ſenex, poſtquam regnaſſet annis triginta duobus, morti proximus ſceptrum traditurus erat Maimoni filio natu maximo: Sed Lentigeſia filium adhortata eſt vt regiam dignitatem maturè invaderet; qui ſtatim fratrem Maimonem ex alia natum matre in vincula coniectum, tanquam tyrannidis affectatæ reum trucidavit: Roſcetes natu ſecundus Muleaſſem metuens, fuga ſibi conſuluit: Reliqui Mahometis filii ex diverſis vxoribus geniti numero viginti, à Muleaſſe inhumaniter perempti ſunt: Ex his Barcha, Beleth, & Saeth ferro candenti ſunt excæcati. Biduo poſt Solax Alarbæus Laſellum & Abramum filios regios adhuc impuberes, Bragadæ fluvii longis imbribus tumefacti vadum tentantes cepit, precioque Muleaſſi fratri vendidit iugulandos. Roſcetes & Abdemelech ſoli crudelitatem regis evadentes, ad Morhabitum Alarbeorum Principem confugerunt: quos cum per ſicarios perſequeretur Muleaſſes, ad vrbem Biſcari in mediterranea Numidiæ ſe receperunt, vbi Abdemelech, vt vitam tutaretur, & ſe periculis imminentibus eximeret, religioni initiatus eſt, & ſacerdos factus. Sed Roſcetes ſub cuſtodia & amicitia Abdalę Principis Biſcarienſis diu ſervatus eſt, & eius gener factus. Muleaſſes interim regno potitus, fratrum filios, ne quid poſtea in eum molirentur, è vita ſuſtulit: Manifetum & Meſuarum (magiſtratus præcipui poſt regiam maieſtatem ſunt nomina) patris defuncti amicos familiares, & quorum ope Maimo-

nem

nem occiderat, eorum veritus autoritatem, longis cruciatibus excarnificatos interemit. Novercas quoque occidi jussit: quas dicebat Patri libidinibus diffluenti multos filios regni vnius competitores generasse. At Roscetes collecto exercitu, traiectoq; Bragada, ad vrbem Bacciã vnius diei à Tuneto itinere distantem venit, vbi conflictu habito cum fraternis copiis victor evasit, compulsis in vrbem Tunetanis. Is suorum civium fidei incertæ non satis fidens, cum eos hac victoria non moveri animadverteret, neque alacres ad ferendum regi auxilium concurrere, sed tyrannum Muleassem fovere, vt in illum odia civium concitaret hortos & oliveta Tuneto adjacentia succidit, & devastavit: Et cum hac ratione parum quoque proficeret, neque Tunetanos moveret vt illum regno restituerent Algerium se contulit ad Chairadinem, suadente id Vlethe Alarbæo, cuius filiam sibi jurxerat vxorem secundam. Chairadines juuenem Principem humaniter excepit, cui omne officium amicitiæ promisit: Illum tamen paulo post Constantinopolim abduxit, vt apud Solymannum conquereretur de fratris immanitate, & auxilium ab Imperatore posceret, quo posset regno paterno restitui. Sed Chairadines Bisertum navigans (quod triginta tantum milliaribus ab Vtica distat (à Bisertinis vltro admissus est, qui credebant eum eo esse Roscetem. Inde Tunetum petivit: cuius adventu cives non mediocriter exhilarati sunt, qui regis crudelem tyrannidem cœperant execrari: existimabant & Tunetani Roscetem advenisse cum Chairadine. Muleasses inconstantis plebis favore parum fidens, Abdaharis Mesvari consilio fugit Tuneto. Post cuius discessum Abezes & Futuches vrbem & arcem

Chairadini cum thesauris regiis tradiderunt : Sed iidem cum cognovissent Roscetem Constantinopolim missum, seditione facta in Turcas irruunt, & non expectata clade oppressos extrudunt, revocata Muleasse: qui non procul ab vrbe, cum vxore, & Dorace hærebat in hortis Restabianis. Regis reditu ferociores redditi Tunetani, Chairadinem, qui se in arcem receperat obsident, & inde deturbare conantur non satis fidẽtem loco incognito, paucaque annona munito. Is verò Halys Levani Hispani, Mosisque, & Agii (qui vinculis liberati erant) & Haidini Smyrnæi consilio, subito impetu vrbem ingressus, plusquam tria civium millia interfecit, reliquam multitudinem in fugam vertit. Muleasses magna difficultate evadens, ad Bragadam fugit; quo traiecto ad Cyrtham vrbem Numidiæ se recepit. Victor Chairadines vrbe pacata, creatoque novo magistratu, Alarbæos vicinos in amicitiam compellavit: paucisq; diebus omnes vrbes tam maritimas, quam mediterraneas in suam potestatem redegit.

1534. Anno domini 1534. Carolus Cæsar vt Tunetum è manu barbarorum pyratarum eriperet, instructa classe cum Andrea Auria Barcelona solvens, ad portum Mahonis Balearis insulæ transfretavit, inde Cogliarum Sardiniæ : vbi invenit Alfonsum Guastæum cum navibus Siculis : Feliciqne navigatione simul appulerunt Vticam: pauloque post totam oram maritimam, quæ dicitur Martia, vbi Carthago vetus sita erat, nunc sunt horti regij, occupavit. Eius adventu non expectato perculsus est non mediocriter Chairadines : Quod hostium classem septingentis fere constaret navigiis, inter quæ erant octo-

octoginta duæ triremes armis,&bellicis machinis instructissimæ. Statuit tamen Caroli impetum fortiter sustinere,& quanta vi posset,depellere: Inter eius duces primum locum obtinebant Sinan Cœsut Smyrnæus, Haidimis Caramannus, Salec Idonius, Tabach Laodicensis omnes pyratæ, & Giaffer ex ordine Ianizzarorum. Postquam Imperator cum suis in continentem descendisset, castraque opportunè esset metatus,Mauri in munitiones continuò incursantes nostros graviter vexabāt, Comite Sarnensi & Belinghero cæsis à Saleco. Postera die Tabach,occiso Mendesio duce Hispano,superatisque aggeribus,Imperatorios plurimos occidit, victorque sine damno suos in vrbem reduxit. Triduo autem post Giaffar à nostris cæsus est, & eius Ianizzari in fugam versi: Arxque Goletana maxima tormentorum violentia, & fragore deiecta est, & occupata. Sinan cum suis celeriter se recipientes evasit. Muleasses interim cum aliquot equitibus ex interiore Numidia venerat in castra Caroli:quem de statu vrbis Tunetanæ, deque civium moribus exactissimè edocuit. Conflictu habito Christiani superiores evaserunt, Turcis cum Chairadine Tunetum compulsis: Qui cum de rebus gerendis inter se anxij consultarent, Christiani captivi, qui in arce detinebantur, vinculis soluti, portas Guastæo aperuerunt. Chairadines rerum afflictarum desperatione actus, cum septem Turcarum millibus, qui illi supererant, fuga elapsus Hipponum se recepit (quod Bona nunc dicitur) vbi in statione quatuordecim triremes antea reliquerat. Carolus Imperator cum exercitu victore ad vrbem contendens, à civibus & magistratu summo honore & gratulatione exceptus est,& in arcem admissus: Milites

ab

ab vrbis præda impediri non potuerunt, licet Muleasses pro facultatibus suorum civium sæpius precatus esset Cæsarem: Thesauri regis, & aliquot ducatorum millia, quæ Chairadines in cisternam coniecerat, inditio captivorum Guasteo cesserunt: iactura hæc regem maximè commovit: quodque annales & historias suorum maiorum perditas audiret, quibus res gestæ suæ gentis continebantur: quod prædonum pedibus odores preciosi, & sacci pleni cocco & purpura conculcarentur: imo vnam suarum vxorum captivam & viri opem implorantem cum lacrymabili eiulatu vili precio redemit: Expulso igitur Chairadine, & Muleasse in regnum restituto, Carolus Cæsar Palermum Siciliæ, inde Messenam, deinde Neapolim navigavit, vbi Bacchanaliorum tempore Margaretam Austriacam filiam suam nuptui dedit Alexan-
1536. dro Medicæo: postea 5. Aprilis anni 1536. Romam triumphans ingressus est, Paulo III. Farnesio pontificatum tenente.

Anno 1541. Chairadines cum classe in Africa rediit, vt inde exigeret Andream Auriam, qui Clupeam, Neapolim, Adrumentum, Rusponam, Tapsumque Mauris ademerat; totaque ditione, excepta Lepti (quæ Mahomedia Mauris, nostris verò Africa dicitur) statim potitus est. Eius adventu perterritus Muleasses spe regni retinendi
1543. amissa, anno 1543.

In Siciliam venit, deinde in Italiam: vt cum Carolo Imperatore, qui Genuam venerat, colloqueretur, & ageret cum eo de extrudendis Tuneto Turcis: Discedens autem Amidam filium regno præfecit, & suo exercitui: Mahometemque Temtem, qui eo tempore Manifestis magistratu fungebatur, custodiæ Leptis constituit. Ab-

ſente patre Amidas ſtatim Tunetum cum arce occupavit; concubinas & uxores paternas inceſtu polluit, eiusque amicos & magiſtratus de medio ſuſtulit. Hæc filii rebellio miſerum patrem movit, ut collecto in Italia milite (cui Lofredus præfectus eſt) Goletam trajiceret, Amidæ refrænaturus audaciam: qui ad rebellandum patri incitabatur ſuaſu Mahometis Bohamaris filii, quem ſingulari iniuria & contumelia Muleaſſes affecerat. Bohamar enim duxerat uxorem Rhahamanem Abderomenis filiam, inſigni pulchritudine præditam, quam audenter deperibat Muleaſſes. Hoc matrimonio irritatus rex, Bohamarum caſtravit, & ignominioſè cum filio tractavit: Huic malo acceſſit, quod rex Mechemetem Adulzi filiũ hominem prudentiſſimum, & cuius opera multis in rebus prius uſus fuerat, per contemptum cognominare ſolebat ſuorum ſeruorum peſſimum: Hi duo ut acceptas iniurias ulciſcerentur. Muleaſſem non deſinebant in populi odium adducere: quod ut faciliùs facerent, famam ubique ſparſerunt illum à Muſulmannorum religione defeciſſe, & Neapoli Chriſtianam fuiſſe amplexum: poſtea ignominioſè & cum contemptu apud peregrinos mortuum. Hoc rumore primò motus Amidas ſolium regium occupavit, ne fortè Muchemetes eius frater, obſes Goletanis Hiſpanis traditus, illi præferretur. Sed Manifetis autoritate repulſus, ad hortos Martios extra urbem ſeceſſit: pauloque poſt in urbem rediens, occiſo Fare arcis præfecto, Manifeteque cum tota familia extincto, in famulos regios, omnesque ſuæ factionis adverſarios immaniter ſævit. Muleaſſes jam venerat Goletam, qui nulla mora dilata cum Lofredo Italo, & Tovarre Hiſpano Goletæ præfecto urbem invadit: Ea pugna rex in fronte graviter

ſaucius, vix ſe inde extricavit; Lofredus in paludes præceps ſuffocatus eſt cum Carolo Tocco natione Græco, & aliis plurimis; qui barbarorũ furore cõfecti ſunt. Tandem captus eſt Muleaſſes cum Nahaſare, & Abdalaſo filiis, quos ex alia uxore ſuſceperat. Hos ſimul ferro candenti excæcari juſſit: Renovatoque cum Goletanis fœdere, Tovari dedit obſidem filium ſuum Schitum. Nihilo tamen minus Tovarres Abdamelechum Muleaſſis fratrem ex Numidia è domo Anemſchis Alarbæi revocavit: qui ſtatim velo capiti obducto Mauritano more, in urbem & arcem ab omnibus eſt admiſſus, qui credebant eſſe Amidam tunc abſentem. Abdemelechus regno potitus paulo poſt ingraveſcente ætate, & morbo, è vita deceſſit, relicto Mahomete ſucceſſore filio, qui tunc vix decimum ætatis annum attigerat: quique videbatur impar tanto oneri, propter pueritiam & rerum inexperientiam. Eius nomine regnum adminiſtrabat Abdaleges Temtis Manifetis frater, & Abdelchirinus Meſnarus, autoritate & potentiæ inter Tunetanos excellentiſſimi uterque, & cum iis Scyriffus Bugeates Maurus, in lege Mahometana peritiſſimus, primumque locum in ea gente obtinens, propter prudentiam, juſticiæ ſtudium, & vitæ ſanctimoniam. Cum iis junctus erat Ioannes Parellus Tarentinus, ex Rabatinorum equitum ordine, homo promptus & magnanimus. Paulo tamen poſt interfecto Abdelchirino, reliqui tres, qui pueri non poterant ferre imperium, triumviratum inter ſe inſtituerunt, & dominationem rerum omnium partiti ſunt. In hoc officio crudeliter & avarè ſe geſſerunt, & jam intolerabiles omnibus videbantur; Interea huc & illuc Amidas apud amicos vagabundus errabat, eorum opem implorans: Sed Muleaſſes à juniore

rege

rege (qui patrui gener factus erat Meluca consobrina uxore ducta) sub specie religionis è carcere liberatus, Goletam perductus est. Hoc matrimonio irritati Tunetani Amidam in urbem revocarunt: Mahometes rex junior fuga sibi consuluit. Amidas Perellum captum genitalibus abscissis vivum cremari jussit, quòd insolenter in regium gynecæum irrumpens, uxoribus & concubinis Amidæ stuprum intulerat Abdalegem & quadraginta ex ordine Rabatinorum trucidari jussit, & eorum corpora canibus devoranda proponi. Muleasses autem qui Goletam fugerat, Tovaris avariciam detestatus, in Italiam devectus Romam venit.

VT TIBI NOBILITAS A POENO SANGVINE VENIT,
CONVENIENS TYRIO STEMMATE PECTVS HABES.
DORAX ABVSAIDAS ALARBAEVS.
FIDVS ALARBÆO DEFENDIS ACINACE REGEM:
PYRATA HOC LAVDAT LESBIVS OFFICIVM.

DORAX ALARBAEVS.

DORAX, cognomento Abusaidas, Alarbæus Princeps, Lentigesiæ matris Muleassis frater fuit; homo singulari prudentia & arte militari clarus. Fidus Muleassi comes in omnibus bellorum expeditionibus. Lentigesia enim eius soror mulier animo virili, cum Mahometem maritum propensiorem videret in Maimonem filium natu maiorem inter viginti duos fratres, qui ex diversis uxoribus regi nati erant, regium diadema filio procurans privignum apud patrem traducebat, tanquam tyrannidem affectantem. Cuius instinctu irritatus Mahometes Maimonem custodiæ tradi jussit: captivumque mortuo patre in vinculis detentum Muleasses jugulavit, & regnum occupavit, interfectis reliquis fratribus, Roscete & Abdamelecho ad Numidas fugientibus. Dorax interim sororis favore summus regiæ militiæ magister factus est, & in Meschinem Alarbæum Principem arma movit, ut ulcisceretur inju-

rias, quas ab eo acceperãt vivente adhuc Mahomete, cuius hic Meſchinus erat amicus intimus, plurimumque apud regem autoritate valebat. Mortuo autem rege ſeniore, & regnum occupante Muleaſſe, Meſchinus viribus impar, Doracisque potentiam metuens fuga ſibi maturè conſuluit: collectoque exercitu ex omni Alarbæorum ditione adjunxit ſe Roſceti Muleaſſis fratri; qui Biſcaro accerſitus cum Vlethe, Iacupo, & Morhabithe junctis copiis ad Bechiam urbem diei unius ſpatio à Tuneto diſſitam caſtra metati ſunt.

Horum adventu cum Muleaſſes graviſſimè perculſus eſſet, metum tamen ſuum diſſimulans Amidæ filii interim nuptias in urbe ſummo apparatu celebravit, diſtributis populo cibariis & donis, reliquisque Alarbæorum nobilibus, maximè pyratis Turcicis, cum quibus antea fœdus inierat, hac conditione, ut quinta prædæ pars regio fiſco cederet: Hac ratione in portum Tunetanum ſecurè degebant: & in eo erant frequentes, nuptiarum Amidæ tempore: quæ celebri pompa & ſolennitate fiebant. Roſcetes paucis antè diebus, trajecto Bragada Vlethis filiam duxerat uxorem, isque cum ſocero & Meſchino cæteriſque cum exercitu ad urbem veniens, regionem totam depopulabatur, ferro & incendiis omnia devaſtans. In illum miſſus eſt Dorax cum Solace, Africanorum numeroſo peditatu, & cum circiter ſeptem Alarbæorum equitum millibus: cum quibus erant duo fratres Beneanones viri illuſtres & generoſi inter Africanos. Alarbæum equitatum agebat Chairadines, regi amicitia junctus. His additi erant aliquot equites Chriſtiani nomine Rabatini, qui cuſtodiæ regis præerant. Conflictu igitur habito, ſuperiores evaſerunt Meſchiniani fuſis Tunetanis;

qui

qui in fugam effusi celeriter in urbem se receperunt. Roscetes victor conabatur civium factione in urbem irrumpere: quorum hortos & oliveta incenderat hoc consilio, ut illos irritaret in Muleassem; cuius odio tanta damna perpessi essent. Sed cum cives non videret moveri Vlethi soceri suasu ad Chairadinem, qui Algerium redierat, se recepit, illius opem implorans: Barbarus Pyrata licet juniorem Principem comiter exciperet, illum tamen Constantinopolim duci jussit: Bisertumque celeriter navigans, ab oppidanis ultro admissus est, existimantibus cum eo esse Roscetem: Biserto Tunetum properavit, parique astu cives delusit, Muleassis avaritiam pertæsos qui jam urbe cesserat, non audens fidei civium se committere. Sed cúm Tunetani Roscetem abesse cognovissent, facti pœnitentes, regem ad se revocarunt, qui cum Dorace & uxoribus non procul ab urbe in Restabianos hortos secesserat. Reditu regis Tunetani animosiores redditi, magno conamine ad arma concurrunt, impressioneque facta Turcas telis opprimunt, qui jam in arcem excepti erant ab Abaze Granata & Fetuche Arragone, eadem impostura delusit. Pœnituerat quidem eos facti, sed culpa remedium serum non admisit, Pyrata tyranno munita loca thesaurosque regios occupante.

In hoc rerum turbatarum discrimine licet agitaretur Chairadines, animum tamen resumens, cum sociis Haidino, Mose, Agio, & aliis in urbem irruit, civesque vagabundos & tumultuantes repressit, & strage maxima plebis, patrata reliquos metu perculsos intra dominorum privatos parietes compulit. Rex Muleasses cum Dorace, reliquisque fidelibus amicis, ne fortunæ dubium eventum experiretur summa cum difficultate evasit ex urbe:

urbe: trajectoque Bragada, ad Cyrtham Numidiæ interioris urbem fugit: unde postea multis laboribus perpessus, rediit Tunetum Carolo V. Romanorum Imperatore, qui in Africam venerat, Galetam obsidente: cum Dorax varia usus fortuna, sororio continuis afflicto calamitatibus, tandem ab Amida regno & oculis privato, ipse quoque annis jam gravatus è vita decessit.

CLE-

P p

QVÆ PREMERES THALAMOS DORACIS LECTA, CLEONE, ES
DEBETVR FORMÆ GRATIA TANTA TVÆ.
CLEONE ABVSAIDAE VXOR.
DVM DONIS HOMINVM MORTEM MERCARIS ET AVRO
MASSYLA NATAM TE ARGVIT ESSE LEA.

CLEONE ABVSAIDAE VXOR.

CLEONE, quæ & Calyne vocabatur, Alarbæa natione Doracis uxor, mulier ſanguinis Chriſtiani appetentiſſima: cùm enim religionis Mahometicæ ſuperſtitioſè ſtudioſa eſſet, quicquid illi doctrinæ adverſabatur oderat perditè: Cumque Muleaſſes ab imperatore Carolo Tunetano reſtitutus eſſet regno, ut pro tanto beneficio gratus eſſe videretur, ſuis liberum reliquit Chriſtum colere: Chriſtianoſque in ſuam ditionem venire, commercia habere, & habitare permiſit. In tanta tamen rerum perturbatione, & variis mutationibus, quæ miſeræ urbi Tunetanæ evenerunt quandiu vi-

xit Muleasses, dubia sæpe fortuna pugnatum est tam cum Turcis, quàm cum peregrinis. Cleone verò ad Alarbæos consanguineos bellis æstuantibus se recipiens, clade Christianorum delectata, cum militibus paciscebatur, ut pro singulis occisorum capitibus ducatos duos penderet: cuius feritatem licet sæpe reprehenderet Dorax maritus, non potuit tamen mulieris animum immitem placabiliorem, vel humaniorem reddere. Vivebat enim cum Alarbæis sequentibus partes Roscetis: ideo omnia Muleassis & Doracis consilia improbabat, qui ad Christianorum auxilia confugiebant, qui Musulmannicam religionem studebant subvertere.

Cùm de Alarbæis superiùs facta sit sæpe mentio: proderit scire qui sint, quæque eorum extiterit origo prima. Alarbæi enim sunt Numidæ & Nomades Africæ populi; Inter omnes eius regionis sese iactitant nobilissimos, ut pote qui à Poenis se genus ducere asserant: neque eorum gens ulli peregrino populo admixta fuerit, vitam liberam ducunt,

ducunt, bello & armis vacantes: & ut plurimúm præda viventes. Prædia per ſervos Æthiapas colunt. Hieme ſe recipiunt ad limites Æthiopiæ propter aëris temperiem: æſtate redeunt ad loca maritima, ut in alienas meſſes vixdum benè maturas involent. Pauci ex iis literas diſcunt, exceptis ſacerdotibus, qui plebi inſtituendæ præfecti ſunt. Neque ſe curioſis, aut exquiſitioribus dedunt ſuperſtitionibus, ſicut Mauri vicini; quos tamen fidelitate, integritate vitæ, & bellica virtute ſuperant. Religionem ſimplicem retinent: Deum brevibus venerantur precibus: Sobrii ſunt admodum in victu ordinario: Dactylis, ficibus, pulmentis, acidoque lacte veſcentes. Et ſi genio lautius indulgere velint, & opipare convivia inſtituere, ut in celebritate nuptiarum, in ſacris feriis, & amicorum tractatione, eſculenta venatu, & aucupio quibus maximè delectantur, & animum recreare ſolent, liberaliùs præparant. Non deſinunt hilariori conſuetudine inter ſe vivere, ſe inviſere, & quæ poſſident amicis communicare. Eorum patrimonium fere con-

ſtat equo generoſo & celeri, quem precio coëmunt maximo; & in eo tractando & curando multum adhibent ſolicitudinis. Supellectilem domeſticam vilem & exiguam poſſident, ad neceſſitatem potiùs quàm ad ornatum accommodatam. Seminudi fere incedunt, de veſtimentis ſumptuoſioribus parùm ſoliciti:licet & matronæ nobiles non careant mundo muliebri gemmis & veſtibus ſericis verſicoloribus. Eorum uxores equos tractant, maritis ſervili more obtemperantes. Villoſis pellibus amiciuntur. Et involucris velorum capita tegunt, quæ ſub mentum reducta ſpiris comprehendunt tortilibus.Horum ditio in mediterranea protenditur, ſubjecta diverſis principibus à Nilo uſque ad Oceanum Athlanticum. Hi quamvis domicilia habeant incerta, eorum tamen fines certis terminantur limitibus. Tunetanorum dominatus longè cæteris potentior eſt & amplior, ad oras mediterranei maris protractus usque ad arenas Æthiopiæ; ad quem pertinebat olim Bugea & Tripolis. Feſſani verò Mauritaniæ Tingitanæ,

tanæ, & Salæ fluvii accolæ triginta equitum millibus suum regnum tutantur contra Lusitanorum impetum. Reliquæ iuris dictiones minoribus Satrapis parent, qui Secchi sua lingua vocatur.

THREICIIS VEXAT TE ARDENS BELLONA MANIPLIS:
MARTE ANIMO; HOSTIB' EST PAENA PARATA TVIS.
TECHMASES SOPHI PERSA.
VT TIBI NOXIVS EST VLAMAS, SIC PRODITOR HELCAS
TV CONSANGVINEVM LÆDERE PARCE GEN'.

TAMMAS SO-PHI.

TAMMAS SOPHI, ſive Techmaſes Scachi Iſmaëlis Perſæ filius fuit. Moriens enim Iſmael quatuor reliquit heredes filios Tammam, Helcam, Becram, & Somitzam. Helcas occupavit Aſſyriam, Babylonem cum Meſopotamia. Becran poſſedit Albanos Hiberos, Medos, & regiones vicinas mari Caſpio. Somitzas verò Parthos & Hircanos, qui dicuntur Coraxei. Tammæ natu maiori evenerunt Perſia, Armenia, & provinciꝫ quæ vſque ad Oceanum Indicum protenduntur: Populique harum provinciarum Perſico imperio ſubiectarum, licet varium ſint, vno tamen nomine omnes vocantur Agiameſi. Vt igitur patriorum regnorum, ſic & religionis heres factus eſt Tammas. Quæ res movit Solymannum Imperatorem Turcarum, per ſe ad exterorum regnorum affectionem pronum, vt illi bellum moveret; idque ſuaſu Abrahimi baſſæ, qui prima erat in autoritate apud Principem. Chriſtianis enim vt clanculum favebat, Imperatorem aſſiduo hortabatur, vt relictis Pannonibus, arma trãsferret in Orientem contra Perſas, novam religionem & diverſas ceremonias ſequentes, magno Muſulmannicæ doctrinæ ſcandalo. Adiuvit non mediocriter hanc expeditionem Vlamas begus Perſa Princeps, qui

ad Turcas defecerat. Post cuius è Perside decessum Tammas Sophi VVanum eius ditionem, cũ vxore & liberis in suam potestatem redegit. Et hinc prima belli occasio suum habuit initium Cum enim Vlamas Constant. venisset, illi liberaliter excepto Imperator centum millia Sultaninorũ in annuo reditu donavit, cum Sangiacatu locuplete prope Charahemidam, illique negotium cõmisit belli gerendi contra Persas cum Abrahimo bassa: qui ingentib⁹ collectis vndequàq; copiis, in Asiam ex Thracia properarunt. Alepum postquam venissent, inde in Charahemidã, Abrahimus præmisit cum parte exercitus Vlamã qui Tebrisium Persarum regiam si fieri posset occuparet. Vrbem tenebat Musa Sultanus, Tammæ affinis & cognatus, qui Turcarũ adventu perterritus, Tebrisio aufugit: eius fuga per cives delatores nunciata, Vlamas vrbem in deditionem recepit: Statimq; literis ad Abrahimum datis, illum reddidit certiorẽ de rerum felici successũ: illũque monuit vt nulla mora dilata, Persidem cum reliquis copiis ingrederetur. Id statim Bassa fecit Tebrisiumq; ingressus eo sine difficultate potitus est, reliquasq; vrbes vicinas suo imperio adiecit. Solymannum interim per expeditissimos cursores monet, vt eò veniret, neque rem feliciter cœptam mora non opportuna desereret. Imperator hoc eventu prospero lætus, quanto potuit exercitu ex Europa & Asia collecto, traiecit Iconium vrbẽ Lycaoniȩ, vnde per Cæsaream pervenit ad Malathiam vrbem, & ad Euphratem fluvium: Quo superato, quinquaginta quatuor stationib⁹, postquam à Nizza Bithyniæ solvit, pervenit ad Coin Armeniæ maioris vrbẽ, quæ olim dicebatur Artaxata. Tunc temporis Scachus Tammas bello detinebatur contra Kesiem bassam Chitainũ Chanem, qui illi

Cora-

Coraſanem regionē Perſiæ interioris eripere conabatur. Vnde noluit reverti, vt Turcis ſe opponeret, donec adpro pinquarent frigora, & hibernæ tempeſtates, quas ſciebat Turcis fore intolerabiles, in Carahemidam iam adpulerat Solymannus Imperator cum tantis copiis, & ſecū totam fere Europam & Aſiam agere videretur. Is poſtquam diligenti indagatione exploraſſet vbi eſſent Perſæ in eos ſelectiſſimum quemque militem expedivit, qui hoſti negotium faceſſeret, donec ipſe cum toto veniſſet exercitu. Vtq; eſſent expeditiores, tormenta bellica ahenea, machinasq; cum præſidio trecentorum Ianizzarorum & trium Sangiacorum Tebriſium miſit, hoſtemque Perſam, qua potuit celeritate perſecutus eſt. Hæſit aliquandiu Solymānus Tigranocertæ (quæ hodie Sultania dicitur) vbi propter amœnitatem loci expectare ſtatuit, donec Scachus Tāmas è montanis Albanis & Hiberis, vbi morabatur, deſcēderet. Dumq; illic degeret, illius exercitus ad Hemedanem pervenerat: ubi pluviis aſſiduis, frigore, & tempeſtatibus vſq; adeo vexati ſunt Turcæ, vt bona pars militū cum equis & jumentis diriguerint, & mortui ſint. Atque in traiectu fluvij Doci Geſid imbribus tumidi, cum ſarcinis & impedimentis perierint. Hujc malo acceſſit & rerum omnium penuria. Tammas enim vndiq; annonā avexerat aut corruperat, ne hoſti vſui eſſe poſſet. Quod niſi Armenij aliqui precio ingenti Turcis neceſſaria vendidiſſent, omnis eorum multitudo fame & frigore fuiſſet extincta. Conſtitutos igitur in his difficultatibus Turcas animadvertens Tammas, cum decem ſuorum millibus è Coraſane regione Tebriſium contendit, vbi plusquam triginta Turcarum millia ſub tribus ducibus moram faciebant, ſub Vlama, Sirvanogli, & Iadigiare be-

ego,quorum quiſque decem millibus equitum præfectus erat. Hi Tebriſio egreſſi, ut hoſti occurrerent venienti, neſcio quo metu perciti in fugam ſe dederunt, antequam cum hoſte congrederentur. Tammas urbem ſuam ingreſſus, quamque hoſtes ſex fere menſibus tenuerant, arcem ab Abrahimo baſſa paulò antè ſtructam à fundamentis, evertit,& ſolo adæquavit. Treceта & quinquaginta ænea tormenta illic relicta comminuit, & ex iis Māgurios æreos nummos conflavit. Solymannus,qui ad Sultaniam hęrebat omnium rerum difficultate preſſus, cum nuſquam apparerēt hoſtes,vt hiemis ſævitiam vitaret, iam ſe Bagadatim,quæ eſt Babylon,cōtulerat,vt illic aëris tēperie tolerabiliori frueretur, & loci vbertate ſuos reficeret. Babyloni præerat Satrapas Muchemetes Perſa natione,eo miſſus à Tāma poſt Becranis fratris obitum,qui eam vrbem obtinuerat defectione Helcæ. Muchemetē oderātBabylonii propter avariciam & tyrannidē. Quem cū ad defectionem ſolicitaret Vlamas,& cum eo collocuturus copias ad mœnia adduxiſſet,inopinantē oppreſſit,coēgitq; Bitiliſiū vrbem Meſopotamiæ fugere. Cives enim Solymani poteſtati ſeſe vltro ſubmiſerunt,apertisq; portis Turcas in vrbē admiſerunt,quorum eeemplum ſtatim ſecutæ ſunt reliquę vrbes Aſſyriorum, cum vidiſſent Babylonios clementer tractari: hæc contigerunt anno domini 1535.

His ex animi ſententia feliciter peractis, Solymannus in Thraciam reverſus eſt: vnde anno ſequenti Abrahimi & Vlamæ conſilio in Perſidem rediit,quod nunciatum eſſet Tammam veniſſe Tebriſium,& inde fugiſſe Satrapas quorum cuſtodiæ commiſſa vrbs fuerat. Turcarū adventum non auſus eſt expectare Scachus, ſed corrupta vel avecta annona, rebusque omnibus neceſſariis, abdu-

ctisque oppidanis cum omnibus facultatibus, se in Coraxeorum Hircanorum montes iterum recepit. Solymannus Tebrisium nullo repugnante ingressus, Iadigiarem begum Eminem suspendi iussit, cuius culpa factum erat vt reliqui fugerent ante pugnam cum hoste consertam: Cumque ad prælium non possent adduci Persæ neq; persequentes Turcæ eos possent assequi fugientes per scopulosos & inaccessos montes, omnique annona vacuos regione funditus devastata, Solymannus graviter irritatus, quod tantis regionum itineribus cum summo sumptu & laboribus superatis cò venisset, vt à Persis ludificaretur fuga se subtrahentibus, Tebrisium regressus, cives, qui reliqui erant suppliciter veniam deprecantes miserrimè tractavit, eorumque bona militibus diripienda permisit. Scachi Tammæ regumque Persarum regias, amœnaque palatia incendit, cum hortis & domo Iacupis Sultani Vsum casanis filij, quam Hestebehiste vocabant. Primoresque cives coëgit Constantinopolim migrare. Hæc cum egessit, neque vsquam appareret hostis, exercitum in Carahemidam reduxit: & sub æquinoctium æstivum in Mesopotamiā se recepit, non tamē sine magna difficultate. Nam equites Hiberi continuis velitationibus Turcas infestabant, & vexabant: quorum impetum vix sustinebant Aegyptij, & Syriæ præfecti cum Vlamabego locorum licet perito, & cui primæ partes in sustinendis hostibus cōmissæ erant. Tammas autem cum magno Coraxeorum numero Tebrisium redierat, existimans illic esse relictum præsidium, quod vt āno superiore, facilè posset opprimi. Sed cum omnes cum Solymanno Imperatore vidisset abiisse, vrbem incendiis & ruinis fœdatum, regionem facultatibus omnibus spoliatam, tantam tamq; deploran-

dam rerum faciam, & locorum devaſtationem iniquiſſimè ferens, Agathyrſum Delimannum Satrapam hominem vigilantiſſimum & audaciſſimum expedivit, cum Corizzorum quinq; millibus equitibus ſelectiſſimis, qui Turcas properatis itineribus inſequeretur. Is per compendia locorum feſtinans, prope Bethiliſium ad Antitaurum vrbem ſitam in eos incurrit, cum profuſiſſimi de cœlo imbres ruerent, neque quicquam ab hoſtibus formidarent Turcæ, ex improviſo oppreſſi ſunt plusquam duodecim millia: quod contigit Octobris 1536.

Cumque accepta damna damnis paribus compenſata videret Tammas, cum victore exercitu domum rediit vixitque feliciſſime vſque ad annum 1575. quo annis rerumque geſtarum gloria clarus è vita deceſſit.

VT GEMMIS, MVLTOQVE NITES SPECTABILIS AVRO,
FORMÆ MAIESTAS EST SOCIATA TVAE.
CORASI TECH MASIS VXOR.
FIDA VIRVM GETICIS VEXATVM TECHMASĪ ARMIS
PROSEQVERIS STVDIIS ET PIETATE PARI.

CORASI TAMMÆ VXOR.

CORASI, ſive vt alij volunt Martha, Tammæ Scachi vxor, matrona illuſtri Perſarum nobilitate orta, mulier forma ſingulari, moribusque regijs ornata: animo inſuper prædita virili: vtpote quæ in omnibus fere expeditionibus marito ſemper fida comes adhæſerit, officiis juverit, conſolationibus opportunis illius animum leniens & in ſpem meliorem extollens, quotiescunque illum deiici aut frangi animadverteret, propter tam atrocia damna à Turcis illata, Perſidis devaſtationem, vrbium incendia, & ruinas: quæ omnia bonum Principem mirum in modum angebant, & cruciabant.

Virum tamen ſua præſentia ſuſtentabat regina neque patiebatur illum vel for-

midine fluctuare, vel ira percelli: cum ea omnia evenire iusta Dei providentia doceret: quæ licet acerbissima essent, toleranda tamē viro magnanimo monebat. Propterea quod is vini tyranni oppressoris propulsaret, & patriam religionem fortiter tutaretur. Eius ornamenta, mundusque muliebris fere omnis deperiit cum Palatium Iacupis Scachi everteret Solymānus, & hortos amœnos regis succideret.

MAGNA TVA EST VIRTVS: TVRPI TAMĒ OBSITA NÆVO
DVM PATRIÆ FERRIS PRODITIONE REVS
VLAMAS BEGVS.
INDIGNE TOLERAS CHĀDÆI VINCLA SATRAPÆ:
PERFER, ERVNT TANDEM MITIA FATA TIBI.

VLAMAS BE-GVS.

VLAMAS BEGVS, qui & Zilamas, & Vlamannus ab aliis dicitur, vir Persa primæ nobilitatis: homo acerrimi & promptissimi animi. Is cum res insignes gessisset pro patriæ conseruatione, Techmasis Scachi beneuolentiam promeritus, eius sororem duxit vxorem, & VVanum ditionem amœnissimam & fertilissimam in Media beneficii loco obtinuit, quam feudi nomine obtinebat. Cumque rei malè administratæ, & raptorum coram rege suo ageretur, veritus punitionem, ab eo defecit, & se ad Turcas conferre statuit. Cuius rei certior per literas factus Solymannus Imperator, nuncium misit ad Serefem begum Curdistanum Principem (cuius ditio Babyloni vicina erat & Carahemidæ, quæ vocatur Diarbekir, olim Chaldæa) is iubebatur vt Vlamæbego comitatum & militem daret, cum quo secure & tutò ad Sultanũ Constantinopolim venire posset. Vlamas igitur VVano discedens Bethilisiũ, quod quatuor dierum itinere distabat, & vbi Serefesbegus habitabat, se contulit. Hospitem Persã Chaldęus primo excepit vultu benigno, illique suum officium & fidem in omnib⁹ obtulit: sed cum illũ haberet in sua potestate, illũ inhumaniter corripi iussit, & vinctum cito ad Solymannum misit, qui perfidiam & improbitatem

 Sere-

Serefis vehementer doluit & indignè tulit. Vinclisque Vlamam solvi præcepit clementerq; dextra porrecta illum consolatus est, & iniuriæ acceptæ vltorē se fore promisit simulq; donis ingentibus, & preciosis donatum vestimentis familiariter compellavit, & cum eo de statu rerum Persicarum contulit, & quid Tammas ageret, quæ illius opes, vires, et potentia esset diligenter expiscatus est, de quibus omnibus accuratissimè Imperatorem Vlamas edocuit. Subiectionisq; & fidelitatis præstito iuramento, se suamq; operam Solymanno in posterū promisit: Cui vt gratus videretur Imperator, de suo stipendium cētum Sultaninorum millium quotannis legavit: beneficiiq, loco delegavit illi Sangiacatum non procul à Carahemida. Vt eò se recipiens, patriæ vicinus esset & Persas, cum opus foret, bello infestaret. Mandatumque illi dedit ad omnes suæ ditionis Sangiacos vicinos, vt quotiescunq; in Persas arma moturus esset, illum in omnib' necessariis promptissimè iuuarent. Postquā igitur tam liberaliter ab Imperatore exceptus in suum Sangiacatum venisset, Solymanno ita iubente, Serefesbegum perduellionis reum proscripsit, & Bithilisium timarii loco accepit, exacto inde Serefe. Hæc prima causa exarsit belli inter duos potētissimos Principes, Vlama Turcarum partes sequente, & Serefe ad Persas transfuga. Pluribus itaque præliis inter vtrumque commissis, fusus est tandem Serefes, captusque ab Vlama, & vita privatus: eiusq; caput ab humeris recissum ad Solymannum missum est: eiusq; ditio in Vlamæ potestatem devoluta. His gestis legatos ad Tammā Scachum expedivit, qui ab eo repeterent vxorē & liberos, quos post patris defectionē rex ad se accersiverat, & detinebat, redactis eius bonis ad fiscum. Tammas

ne iam

ne iam priùs irritatum magis offenderet, & bellorum causas daret ad eum quos petebat sine difficultate remisit anno 1533.

Paulo post Solymannus Abrahimum bassam Alepum cum exercitu contendere iussit, vt adiuvante Vlama, & eius consilio de rebus gerendis agerent. Quò postquam venisset, ad illum Serefisbegi vxor & liberi supplices se contulerunt laqueos cervicibus gestantes, & veniam criminum parentis cum lacrymis deprecantes. Abrahimus bassa vt erat animo ad clementiam proclivi, supplicum miseratus, eos non durius excepit: sed de corũ negotio ad Solymannum rescripsit, rogans quid de iis acturus esset. Respondit Imperator non reiiciendos perduellis liberos, qui culpæ parentis non erant participes: iussitq; vt quadraginta Ianizzari darẽtur filio Serefis mortui, qui illum cum matre Bithilisium comitarentur, & inde thesauros omnes paternos ausportarent, quòq; postea vellent proficiscerẽtur: nullum se illis habitationis locũ præscribere, præter eum quem ipsi voluntariè delegissent. Quod si Turcarũ partes sequi vellent, se illis donare Alepum honorarij muneris nomine: Sed juuenis Bithilisio ausportatis thesauris patriis, cum matre & sororibus in Persidem se recepit ad Scachum Tammam. Abrahimus bassa paulopost præmisit Vlamam cõtra hostem, qui dux itineris esset, jubente hoc Solymanno: Ipse verò illũ cum reliquo exercitu subsecutus est. Vlamas nullo resistente Tebrisium occupavit, Tamma absente & bellum gerẽte contra Chitainũ Chanem. De occupata vrbe literas statim per citissimum cursorem ad Abrahimum expedivit Vlamas, qui eo contendit cũ reliqua parte exercitus. Rerumq; potit⁹, arcem Tebrisij cœpit extruere, & machinis bellicis

bellicis aheneis, omniq; telorum genere munire. Solymannus cum in Perside res benè geri intellexisset, suadente Abrahimo ipse quoq; cum numeroso venit exercitu. Tebrisiumq; postquam esset ingressus, & vrbem ex maiori parte civib⁹ vacuam, Tammam foris occupatum bellis ad pugnam nō posse provocari, adpropinquare hiemem immitib⁹ frigoribus intolerabilem: quibusq; iam sui pars exercitus fuerat extincta, contulit se in Assyriam mitioris aëris causa: & ad hiberna suum militem duxit Babylonē: vnde postea Tebrisium reversus est, quo venisse Tāmam audiverat: Sed ad eius advētum Persa in montanas regiones cum suis regressus est, devastatis omnibus rebus, quæ hosti poterant esse vtiles. Defectu igitur necessariorum pressus Turca, iterum in Assyriam remeavit: in cuius reditu cum parti extremæ exercitus, quæ Dundar vocatur, præfectus esset, Vlamas begus cum aliis aliquot Sangiacis, Agathyrsus Delimannus à Tamma Scacho cum Albano Hiberoq; equitatu expeditissimo missus est. Is nocturna oppressione, facto impetu Turcas adortus est, oppressit, & attrivit. Ceciderunt eo prælio tres Sangiaci, quartus captus est. Quintus cum Vlamabego vix sibi fuga consuluit: Sed Delymannus vlterius periclitandum non esse ratus, victor ad Tammam rediit. Hac suorum strage gravissimè indoluit Solymannus, qui ex Charahemida Alepum suum abduxit militem, & inde reversus est Constantinopolim. Reversus in Europam Vlamas donatus est Sangiacatu Bosnæ Illyrici, Vstrefo Sangiaco paulo antè mortuo: ita enim satius visum est Solymanno, vt re contra Persas non satis benè cedente, hunc procul à patriæ limitibus abduceret, ne fortè secutus fortunam ad Tammam iterum deficeret. Vlamas igitur cū Chairadine Barbarossa,

Dra-

Dragute, & Corſeto Pyratis miſſus eſt ab Imperatore in Illyricum, ad recuperandum Caſtrum novum ad ſinum Rizonicum ſitum, quod paulo ante Andreas Auria occupaverat:in hac expeditione Vlamas innumeram multitudinem montanorum Vſurcharum, Morlacharum, & Haidonum agebat:quorum parti præfecerat Teſtogin Turcam hominem promptum: Is olim Abrahimi baſſæ fuerat Citharœdus,& dominum criminatatus erat apud Imperatorem, quòd literas à Chriſtianis ſæpius reciperet: quare factum eſt ut poſt domini mortem ad maiora munia, & conditionem altiorem profectus fuerit. Chairadines in hoc bello navalium copiarum duxerat. Hi omnes terra mariq́ue Caſtrum novum adorti, magna Chriſtianorum ſtrage locum expugnaverunt, occiſo Sarmento præſidii præfecto, Cuſano Burgundione nobili, Sanchio Fria duce peditatus Hiſpanici, Iano Navarræo, Dominico Ariadano, Serone Arragone, Oliverio Valentino, aliisq; ducibus ſtrenuiſſimis, qui mortem honeſtam prætulerunt ignominioſæ ſervituti. Reliqui in manus hoſtium vivi devenerunt,ut Arrius Mancinius, Diegus Maſchaferrus, uterque Hiſpani, Lazarus Coronenſis Græcus, Andreas Scrapula ex Neapoli Romaniæ natus, cum octingentis aliis veteranis militibus Hiſpanis,qui omnes Conſtantinopolim tranſlati ſunt: Vrbs recepta eſt anno domini 1539. Veneti hac clade perterriti, Rizanã arcem Turcis reliquerunt: Hi Catarũ obſidentes,cui Maphaos Bembus præerat; re infecta diſceſſerunt. Anno 1542. Vlamas tria millia equitum adduxit Budam pro urbis defenſione,quam Ferdinandi nomine Ioachimus Marchio Brandeburgicus obſeſſurus erat. Budæ præfecturam gerebat Halisbaſſa Albanus poſt mortem Mahometi Hungari.

At Vlamas ſuos equites trans Danubium Peſtum duxit quod noſtri obſidione cinxerant, in qua Iacobus Trucſeſſius Marchio VValpurgi, equitatus Suevici præfectus cæſus eſt: & eius caput haſtæ affixum ad Solymannum portatum eſt. Anno 1543. Vlamas iterum in Hungariam profectus eſt ad Strigonium oppugnandum: illiusque ſtatio fuit ad eam mœnium partem, quæ portæ Budenſi vicina eſt. Hanc ipſe continuis tormentorum ictibus concuſſam dejecit; actisque ſub turri munita cuniculis, eam tentavit ſubvertere incenſo pulvere tormentario, quem doliis clauſum ſub turris fundamentis locaverat. Sed cum ea res non ſuccederet, monitus eſt à quodam ſene Calabro Crotoniata, qui ex urbe ad Turcas transfugerat, ut turrim aliam, quæ ad Danubium ſita eſt, inſulamque vicinam occuparet: quod fecit Vlamas, Crotoniatæque monitu turrim dejecerunt, & in urbem ingreſſi ſunt. Mortuus eſt Vlamas anno domini 1548.

OLYN-

CARCERIBVS LÆSI SERVATVR TECHMASIS HELCAS:
CAVSA PATROCINIO NON EGET ISTA TVO.
OLYNDVS ADEMIVS.
FID' AMICITIÆ VETERIS TV CVLTOR HABERIS:
CAPTIVO VTILIS HÆC SED NEQVIT ESSE FIDES.

OLYNDVS.

OLYNDVS Arabs natione ex Adene oriundus qui multis annis ſub ſignis Solymanni Imperatoris Conſtantinopolitani militaverat, homo ſtrenuus, & qui per militiæ gradus ad magnas dignitates pervenerat; unicè dilectus à Soleimane Præfecto Cairi, cuius caſtra ſecutus eſt, & ab eo equitatui Arabico præfectus eſt: Contigit autem ut Elcas ſive Ercaſes Imirſa Tammæ Scachi Perſarum frater, Sirvaniæ ſummo cum imperio Princeps, cui poſt patris Iſmaelis obitum Aſſyria & Babylon ceſſerat, cum tota Meſopotamia, à fratris amicitia deſecit, quòd imperii partitione non contentus eſſet, & Tammæ Scachi imperium non toleraret æquo animo: Quod cùm animadvertiſſet frater Helcam ad ſe venire juſſit, ut rationem redderet huius ſimultatis: ille gravius periculum metuens, cum fratri non ſatis fideret, malorum conſiliorum conſcius, ad Solymannum Imperatorem deſecit, eiusque fidei ſe permiſit: cuius partes ſecutus eſt Olyndus in illius familiaritatem paulo antè receptus, & illi ad defectionem hortator, multis verbis enumerans Perſæ Principi, quàm clemens quàm benignus, & liberalis eſſet Tur. Imp. erga eos, qui eius partes ſequerentur: Idque Vlamæ begi, exemplo probabat qui tanta autoritate, tantis opibus valeret, ut reliquis Tammæ fratribus conferri poſſet. Quòd ſi erga hominem nobilem quidem, ſe parvæ ditionis dominum, tanta contuliſſet beneficia, non poterat

terat dubitare illum multo plura præstiturum in regium fratrem: cuius opera Scachus debellari, & opprimi poterat, vel regno Persico penitus detrudi, Helcasque in eius locum substitui; hac tantúm servata conditione, ut Solymannum Imperatorem summum agnosceret. His persuasionibus Helcas, qui ad regnum aspirabat, Persidem relinquēs, longis itineribus per Circassorum regiones in Tauricam Chersonnesum Cosem venit, inde Constantinopolim. Eius adventus Solymanno gratissimus fuit: quem summo honore exceptum, amplissimis donavit muneribus: & postquam cum eo per aliquot dies familiariter cōtulisset, de ratione & modo, quo Tammas opprimi posset, collectis undique copiis summo cum apparatu in Persidem remissus est: jussumque est cæteris præfectis, & bassis, qui cum eo profecti sunt, ut illi in omnibus fidelem strenuamque navarent operam. Postquam igitur in hostilem penetrasset regionem, statim VVanum VVastani obsedit, & parvo momento expugnavit urbem. Persis non admodum resistentibus, quòd undique esset aperta, majori tamen difficultate arcem obtinuit, quę firmo militum præsidio defendebatur. Ea tandem in potestatem redacta, milites Turcici nullo resistente totam regionem diripuerunt & depopulati sunt: More enim solito sese Tammas Scachus in montes Albanorum receperat, neque unquam ad manum conferendam se obtulit. Helcas interim omnia moliebatur nullum detractus laborem ut loca Persidis munitiora occuparet, thesauros omnes corraderet, & ad Solymannum mitteret. Sed cum hoc bellum traheretur in longum, neque usquam appareret hostis, tandem laborum tædere cœpit Turcarum Duces & milites, qui rerum penuria laborantes, exitum huius expe-

expeditionis infrugiferum futurum perſpiciebant. Cumque Perſicum Principem ſumma cum poteſtate imperantem non ferrent, illum apud Solymannum literis criminati ſunt: aſſerentes leporem dimittendum, & capiendum potiùs canem. Nempe Tammam formidoloſum & fugientem contemnendum, & hunc canem perſequentem Tammam de medio tollendum. Helcas conſpiratione Turcarum cognita, in cuiusdam Curdiſtani Principis domum confugit, quem olim habuerat amicum: ſed cuius fidem mutatam deprehendit: nam ſtatim captum Helcam vinctumque cum aliquot eius amicis ad Tammam Scachum tranſmiſit: Is fratrem proditionis ſeverè caſtigans, illum cuſtodiæ commiſit arctiſſimæ: Olyndus autem ab amicitia Helcæ non diſcedens, ſed graviter reprehendens eos qui illum iniquè criminabantur, inſidiis Turcarum circunventus occiſus eſt.

MEDABE.

MEDABE Arabis Olyndi uxor, ipsa quoque ex Arabia felice originem trahens: mulier singularis erga maritum fidei & perseverantissimi amoris: Ea, dum Olyndus Helcæ militaret, ad Curdos cum duobus filiis se receperat, quòd exercitum huc & illuc vagabundum, & Persarum excursionibus assiduis minimè tutum sequi non posset sine gravissimo periculo, & mariti anxietate, qua à solita promptitudine revocabatur: Cùm igitur matrona fama ubique sparsa inaudisset Helcam à Curdistano principe captum, vinctũque ad Scachum Techmasem missum, Copiasque auxiliatrices fusas, ipsos Turcas infidos erga eum cuius patrocinium susceperãt eorumq; perfidia cæsum esse Olyndum, illa dolore, amorisq; impatientia percita cũ duobus filiis impuberibus gladio mariti in pectꝰ adacto, mortem ultro sibi concilavit, recusans vivere post mortem illius quẽ vitæ propriæ preferebat.

DVM CVTE NVDATVR BRAGADIN, ET IN CRVCE PĒDES,
TEVPOLE TVM CYPRVS TVRCICA IVRA SVBIT.
SVLTAN SELIM CHAN.
VERBA SVPERB' ALIS PERTAVI AVDIRE RECVSANS
DVRA CORINTHIACIS FATA SVBIVIT AQVIS.

SELYMVS II. SOLY-MANNI FILIVS.

SVLTANVS Selymus vel Selymes eius nominis secundus anno Christi 1566. Septembris 23. post Solymanni patris obitum Imperio suffectus est, annum jam agens quadragesimum secundum. Hunc exceptum Ischodaræ è regione Constantinopolis Bostanges bassa triremi in urbem vexit: ubi ab Ischendere bassa Constantinopolis Prosultano genero suo, solemni pompa ad tribunal Imperatorium perductus est; publicèque vota concepta pro eius incolumitate & acclamationes factæ, quibus omnia secunda, & felicia populus precabatur Sultano recens electo. Postero die epulum paravit funebre pro parentatione, donativoque populo distributo, in Saraium reductus est: Ianizzarisque congiarium largitus centum millium Sultaninorum, ad Albam Græcam profectus est, ubi corpus paternum quod eò advectum fuerat, lugubri palla amictus excepit, Constantinopolimque transvehi curavit curante funus Achmete bassa, Ferhate Capizilariorum Aga, reliquisque Begis & Ianizzaris præcedentibus. Postquam Constantinopolim pervenissent, Muphtis summus Musulmannicæ religionis Pontifex, & sacrorum rex corpus defuncti præcedebat, cum Ischendere Prosultano, & Dephterdaris ærarii præfectis pullatis omnibus, sequente populi turba, eiulantibus & pectora flebilem in modum plangentibus Talismanis, qui funus

 utrin-

utrinque stipabant lacrymabili voce alternatim concinentes. Sandalipa, qua Sultani corpus clausum erat, Cymatili preciosissimo panno erat instrata: super quo injectum erat stragulum auro intertextum: ad latus pendebat acinax gemmis exquisitis ornatus: & ad caput positum erat Tulipantum capitis tegumen orbiculatum, & in coni speciem modicè prominens, lineis spiris subtilissimis, candidissimisque distinctum: cui impositæ erant Ardearum pennę nigræ exquisitæ, ad Sandalipam adplicati erant cerei rotundi ingentes & ablongi. Talismanicum Hoggiis divaricatis cruribus humi sedentes, pro anima defuncti preces fundebant. Postquam hoc modo Patri parentasset Selymus, Pertavum bassam cum Valachorum, Tartarorum, & Turcarum copiis in Hungariam misit, Vaivodæ Transylvano succurreret bellum gerenti contra Maximilianum secundum Germanorum Imperatorem. Is eo tempore Tocaium arcem in Hungariæ & Transylvaniæ limitibus obsidebat, cui præe rat Maximiliani nomine Iacobus Ramingerus. Sed cum audivisset Tataros qui ad illum missi erant,, immani crudelitate grassari in suos, ut imminenti periculo succurreret, obsidione soluta domum regressus est. Habitoque cum Tataris latrocinantibus conflictu, aliquot ex iis millia trucidavit: Reliqui in Rusciam & Podoliam fuga dilapsi, à regionis Vaivoda cæsi sunt. Lazarus Svendius interim Zatvarum arcem Georgii Bebeci in Transylvania obsedit, quam tandem non sine difficultate, & vitæ periculo
1567. mense Ianuario anni 1567. deditione recepit. Neque multò post Muncazium obtinuit: castrisque hostilibus Hustianam, munitionem cinxit: Id postquam ad Selymum perlatum esset, Pertavum bassam cum Romaniæ Be-

Beglerbegis in Hungariam proficisci jussit; quos tamen statim revocavit: quod audiret Maximiliani Legatos Constantinopolim venire. Budensis quoque bassa literis ad Maximilianum Imperatorem missis, rogabat ne bello hoc intempestivo permitteret pacis inducias interrumpi. Cùmque Svendius Cassoviam se recepisset, Vaivoda Transylvanus Risvarum arcem inexpectatus occupavit: quam non multo post recuperavit Rubertus Svendij Legatus. Anno 1568. inter utrumque Imperatorem renovata sunt pacis fœdera: Svendiusq; occupatus in Trāsylvania arces Germanorum præfectorum curæ commisit, ut fidelius in potestate Maximiliani servarentur.

Anno 1569. mense Septemb. armamentarium navale, quod Arsenale dicitur, Venetiis conflagravit, maximo & irrecuperabili reipublicæ damno. Hæc res movit Selymū ut illis bellum inferret: eiusque prætextum sumpsit quòd Cyprum nullo jure occuparent: quæ ad Imperatores Constantinopolitanos pertineret, Sultanis AEgypti & Syriæ victus, quibus Selymi I. tempore erat tributaria. Anno enim 1423. Ianus Petri filius rex Cypri ex Lusignana familia oriundus, cum Melechella Sultano AEgypti bellum gessit, In quo captus est: precioque centum & quindecim millium Seraphinorum persoluto in regnum remissus est, quod tributarium Sultano fecit. Ianus hic mortuo patre primis nuptiis uxorem duxit filiam Marchionis Montis ferrati: eaque sine liberis defuncta, Helenam Paleologam superinduxit, ex qua suscepit unicam filiam Caroletam: quæ adulta marito nupsit Ioanni Lusitano; eumque dissidio inter eos orto offensa veneno sustulit: Erat illi frater Iacobus illegitimo natus toro, Famaugustæ Archiepiscopus: Is reginæ vene-

veneficio offenſus, relicto ſacerdotio, regnum occuparet expulſa Caroleta, quæ Ludovico Sabaudo ſecundis nuptiis juncta eſt: Cum quo in Cyprum reverſa Iacobum expulit, & regni poſſeſſione iterum eſt potita. Iacobus in Aegyptum navigans ab Aleſſerapho Cairi Sultano imploravit opem: à quo adjutus Cyprum recepit, quam tributariam Sultano in perpetuum eſſe voluit. Iamq; ſenex Venetias profectus Aecaterinam Carnaram puellam forma ſingulari à ſenatu uxorem popoſcit, priùs tamē à Republica adoptatam. Is moriens uxorē gravidam reliquit, quæ poſthumun peperit: isq; infantulus morbo extinctus eſt. Veneti regnum mulierculæ relinquere non ſatis tutum rati, illam amicè monuerunt, ut rebus ſuis maturè conſuleret: illam regnum Turcis & Mamelucis vicinum poſſidere procul à patria, quod diu retinere non poſſet, facultatibus idoneis & conſilio deſtituta. Itaque conſultum videri Senatui, ut Cyprum Reipublicæ Venetæ relinqueret: ipſe verò in patriam reverſa, honore ſummo à ſuis coleretur, quos tam excellenti beneficio ſibi obligaſſet & devinxiſſet: Monitis ſuorum lubenter paruit regina, acceptisque à Republica in annuo reditu quinque Cichinorum millibus Cyprum Venetis reliquit: qui ut priorum regum pacta ferebant, tributum quotannis Aegyptio Sultano pendebant, donec anno 1517. Tomombæus à Selymo primo victus eſt, & Syria Aegyptusque in Turcicorum Imperatorum poteſtatem redacta eſt. Cui ut armorum jure, legitimo poſſeſſori tributum ſolitum ſolverunt, ac Solymanno eius ſucceſſori: Selymus autē ſecundus Venetos nullo jure inſulā poſſidere cauſatus jam de tributo nō cogitare, ſed de regni totius occupatione cœperat, quod ſibi vicinum, opportunumq; ſciebat. Cubatem

tem igitur Zausium anno 1570. ablegavit ad Venetias Cyprum repeteret, & recusantib⁹ bellum indiceret. Cubates Venetias appulit sub initium Aprilis eiusdem anni; repulsamq; passus, Constantinopolim reversus est: Instrui copias & militem legi ex Europa & Asia statim præcepit Selymus. Terrestres Mustaphæ bassæ cōmissæ sunt, navales Piali & Aly bassis. Pialis bassa Tenum insulam in Ægeo mari sitam, & Venetis subditam ferro flammisq; devastavit. Eiusdem anni mense Iunio Sebastianus Venerius Corcyræ præses Soppotuum Albaniæ castrum expugnavit, cui præfecit Manuelem Murmuriū Napolianum. Eodem mense Marcus Quirin⁹ Hadriaticæ classis præfectus Mainā arcem (quę olim Leuctra vocabatur) ad sinum Messeniacū sitam occupavit, & solo æquavit. Sub initiū Iulij. Nicosia Cypri cœpta est obsideri à Mustapha bassa: quæ capta est, & crudelissimè direpta decimo Sept. cæsis fere omnibus qui in urbe inventi sunt, & eorum parte in servitutem abacta. Victor Mustaphas insolentior redditus de Famaugusta invadenda cum reliquis bassis egit: ad quam cùm esset. castra metatus, Alis bassa cum classe Cretam ingressus est, multaque damna Cretensibus intulit: Vluzalis quoque Africanæ Barbariæ Prosultanus, Rhetymum urbem in Creta ab oppidanis desertam incendit. Cumque reliquis ei⁹ insulæ oppidis tēpestivè à Venetis provisum esset, amissis suorum tribus millibus & septingentis, Alisbassa Creta relicta Citheram, quæ nunc Cerigos vocatur, Venetorum juris insulam petivit: & portu S. Nicolai ex majori parte direpto, Zacynthi & Cephaleniæ suburbiis incensis, Soppotoum invadit, recepit, Manuele Murmurio capto. Pauloque post Dulcinium in limitibus Dalmatiæ, & Albaniæ finibus per ditionem occupavit. Pari felici- 1570.

felicitate Butua & Antibari potitus est. Vluzalis & Caragosa Raisus in Liesena Insula Fari suburbia depopulatus est: uterque etiam Curzolam pari damno affecit: quamvis ab urbo Curzula, quam viri deseruerant, Turcas repulerunt mulierculæ intra mœnia relictæ. Interim Famaugustani per annum integrum obsessi, rerum omnium penuria laborantes, deditionem facere, compulsi sunt: hac conditione, ut vita rebusq; salvis, Veneti in Cretam incolumes ducerentur. Cyprii verò Christiana religione retenta, domos & prædia sua possiderent. Conditiones istæ adprobatæ & signatæ sunt à Mustapha: nihilo tamen minùs Marcus Antonius Bragadinus urbi præfectus post ditionem ab immani barbaro vivus est excoriatus. Hoc modo Cyprus, quæ Venetis paruerat ab anno 1470. in Turcarum potestatem redacta est. Quæ dum oppugnaretur fœdus sacrum ictum est inter Pium V. Pontificem maximum, Philippum Hispaniæ regem, & Senatum Venetum. Christianis omnibus copiis dux & Imperator summus autoritate omnium designatus est Ioannes Austriacus, Caroli V. Romanorum Imperatoris filius. Classi Venetæ præfectus est Sebastianus Venerius: Pontificias triremes agebat Marcus Antonius Columna: his se junxerunt alii plurimi, illustres viri: ut magnus Castiliæ Commendator, Ascantus, à Corgna, Ioannes Andreas Auria Melphiti princeps, & Veneti tres patricii, Augustinus Barbarigus, Marcus Quirinus & Antonius Canalis: Prætetea Alexander Farnesius dux Parmensis, Octoviani filius, Franciscus Maria Princeps Vrbinutum, Paulus Iordanus Vrsinus, & Alvarus, Marchio S. Crucis. Hi omnes instructa classe ex Sicilia solventes mense Septembri Lepantum (quod ab antiquis

tiquis Naupactum dicebatur, Turcæ vocant hodie Inebechtin) pervenerunt. Nauales copias Turcicas in sinu Corinthiaco continebat Alisbassa; Pertavus verò terrestribus præerat. Alisbassa pugnandum esse dicebat cum Christianis, cuius opinionē adprobabant Chasanes Chairadinis Barbarossæ filius, Vluzalis Prosultanus Cæsariensis, & Chaisbegus Smyrnensis Sangiacus. Horum sententiam improbabant Pertavus, Sirocus Alexandriæ Sangiacus, Carabuzes Sonrisaris in Cilicia præfectus, & Mechmetes Salæ Raisi filius Sandiacus Euboeæ. Vicit tamen Alisbassæ autoritas. Orto igitur ad Cuzolares insulas magna animositate prælio, Christiani superiores evaserunt, capto occisoq; Alibassa: Pertavus suorum stragem animadvertens scaphæ beneficio elapsus in continentem, saluti suæ consuluit. Vluzalis & ipse cum triginta triremibus evadens, fuga celeri vitam tutatus est. Reliqua classis Turcica, cum infinita præda in Christianorum potestatem redacta est. Perierunt hoc navali conflictu Turcarū viginti quinq; millia: capta quatuor millia: liberatiq; captivi Christiani ad quatuordecim millia. Gesta hæc sunt septimo Octobris anno 1572.

Hac clade perculsi Turcæ, Margaritinum arcem in Acrocerauniis Chimeriodis dediderunt Venetis 12. Nouembris eiusdem anni, quod igne consumpserunt. Soppotoum quoque Albani occupauerunt, & Venetis restituerunt.

Eodem tempore Amidas Muleassemi Tunetanorum regis filius, à Turcis regno expulsus, cum duobus filiis, ad Franciscum Tovarem Goletæ præfectum profugerat, & cum Hispano præsidio vitam agebat privatum. Cum autem accepisset tantam cladem Turcas accepisse ad Nau

pactum, Legatos misit ad Ioannem Austriacum tunc in Sicilia moras facientem, qui eius auxilium supplex imploraret ad regnum Tunisis recuperandum, promittens liberaliter annonam, reliquaque ad bellum necessaria: Austriacus Princeps, ut supplici regi gratificaretur, in Africam expedivit Ducem Suessanum, & Melphitanum Principem cum Ioanne Andrea Auria, qui in Barbariam trajicientes Tunisini urbem occuparunt, militumque prædę permiserunt. Sed Amidas promissis non stetit, Christianosque perosus, clandestina conspiratione cum Turcis consentiens, exitium Christianis procurasse creditus est. Quod postquam nostris innotuisset, infidum regem cum duobus filiis in Siciliam transmiserunt, ipsiusque fratrem Machimetem, qui Hispanis inviolabilem fidem se servaturum in posterum promittebat, regno Tunetano præfecerunt. Selymus Imperator tantos Christianorum in Africa successus ægerrimè ferens Sinanem Bassam creavit Thalassiarcham: cumque cum centum & sexaginta triremibus, trigintaque tribus altis navibus in Africam navigare jussit, commissa illi summa totius belli gerendi administratione, & summa auctoritate: qui in Barbariam appulit mense Iulio anno 1574.

Ioannes Austriacus ex suorum consilio præceperat arcem strui inter Goletam & Tunetum cuius rei causa Gabrielem Serbellonium Mediolanensem cum duobus Italorum millibus, & Salazarum Hispanum cum totidem Hispanis relinqui jussit Goletæ, qui eam munitionem perficerent: nam uterque muniendarum urbium peritissimus habebatur: Sed cum Sinanes bassa eò venisset, nondum arx erat absoluta: præterea exauctorati fuerant plurimi veterani milites præsidiarii Goletæ: Tur-

cæ igitur celeritate in rebus gerendis usi, parva difficultate munitionibus novis potiti sunt: Goletam demum arctissima cinxerunt obsidione, obstinationeque summa oppugnarunt, Petro Carrera Hispano arcem fortiter propugnante: Cum autem Turcis impares essent, neque illorum impetui resistere possent, Goletam hosti reliquerunt. In qua inventæ sunt quingentæ belli machinæ, cum ingenti pulveris tormentarii, armorumque & annonæ copia. Hæc contigerunt anno 1574. Quo tempore Veneti cum Selymo pacis inducias iterum pacti sunt. 1574.

Ipse verò Turcicus Imperator anno sequenti 1575. vita decessit. Murate filio Imperii successore relicto.

PRODET AVARITIAM MAXVDES PERSA, TVAMQVE PERFIDIAM : FATIS OBRIVS ITO TVIS.
MVSTAPHAS BASSA.
DVM TVA CASTRA FAMES, PESTISQ, GELVQ LACESSIT TVTATVR MEDOS PARTHICVS HOSTIS AGROS.

MVSTAPHAS BASSA.

MVSTAPHAS BASSA Selymi secundi Præceptor fuit, junioris Principis institutioni præfectus à Solymanno Imperatore, quod esset homo promptus, facundus, & ad arma natus: Illum postquam adolevisset Selymus, & ad Imperij dignitatem provectus esset, ad Cairi Beglerbegatum promovit, quamvis illius superbiam sæpius improbaret, nihilo tamen minus, vt gratus videretur, illum ad summas evexit dignitates. Cum autem Venetis eripere Cyprum vellet, Mustapham cum terrestribus copiis eò misit: navales verò commisit Piali & Ali, bassis. In Cyprum igitur cum exercitu veniens Mustaphas, Nicosiam regni Metropolim obsedit, & in suam potestatem redegit decimo die Septembris anno 1570. 1570.

Cæsisque ad internecionem præsidiariis militibus, omnique nobilitate, reliquum vulgus servituti mancipavit. Paulò post omnes copias Famaugustam transtulit quam obsidione cinxit sub medium Augustum eiusdem anni: duravit ea obsidio annum fere integrum, non sine Turcarum maximo dispendio, quorum plusquam octoginta millia perierunt. Vrbani tandem rerum omnium penuria laborantes, ad deditionem faciendam compulsi sunt: hac conditione tamen, vt Veneti omnes qui ea in Insula erant rebus salvis in Cretam traiicerent Mustaphę

ſalvo conducta, Cyprii verò domos ſuas prædiaque retinerent, & religione Chriſtiana viverent. Conditiones has adprobavit Muſtaphas, ſanxitque, & propria manu data fide ſignavit: Cuius fidei ſe ſubmittens Marcus Antonius Bragadinus urbi Præfectus, Famaugusta cum precipuis nobilibus egreſſus, claves portarum in caſtra attulit: Illum principio ſatis comiter excepit barbarus, illiusque conſilium laudavit, ſimulque omne humanitatis officium illi ſociisque obtulit: dedita vrbs eſt principio Au-
1572. guſti, anno 1572.

Sed ſtatim poſtea violata fide Bragadinus in vincula coniectus eſt, ac per omne ſcelus & ludibrium ab immani bellua tractatus, tandem cute cum vita crudeliſſimè privatus eſt: cæterique miſerabiliter pecudum more trucidati ſunt. Laurentius Tempolus præfectus Paphi, qui in defenſione urbis fortiter militaverat, ad furcam adactus eſt. Mortuo tandem Selymo, cùm
1578. Murates eius filius Imperium ſumpſiſſet, Muſtapham anno 1578. cum exercitu ducentorum milliũ hominum in Perſidem miſit contra Muchemetem Techmaſis filium qui auxilio Chitaini Chanis, & Georgianorum, Turcas à ſuis finibus arcere & propulſare ſtudebat: Cum Muſtaphas ad Georgianos (qui Iberi ſunt) perveniſſet, eorum fines crudeliter depopulatus eſt. Cuius potentiam metuens Princeps quædam mulier (quæ annoſa vetula vulgo nuncupabatur, apud Georgianos, inter quos autoritate & opibus primũ locum obtinebat) duos quos habuit filios in Muſtaphæ caſtra miſit cũ muneribus, ut ſe illi dederent, fidemq; Imperatori Turcico jurarẽt. Muſtaphas duos juvenes Principes humaniter excepit, & ut erat doloſus, &

perfida

perfida simulatione plenus, illis matrique sanctè juravit, se non permissurum, ut quicquam damni acciperent eo bello, imo illis suum patrocinium in omnibus promisit. Non desiit tamen duos juvenes Constantinopolim mittere, literisque monuit Muratem ut alterutrum, vel si fieri posset utrumq; ad Musulmanicam religionem cogeret: alioqui difficilè esset illos in officio ac fide retinere. Postquam in Europam deducti essent, Murates illorũ egregia indole delectatus, studuit inprimis ut honorificè tractarentur: tandem hac benevolentia pellectos paulatim illis religionis proposuit observantiam, promisitq; se illis patrẽ ac benignum fore tutorem, & protectorem, si Musulmãnorũ devotioni se ultro dederent. Senior natu precib⁹ aut minis nunquam potuit adduci, ut Christi observantiam desereret: protestat⁹ sæpissime se in Muratis obsequio & fide semper perseveraturum, facultates ac vitã pro eo, si esset, lubentissimè profusurum, dummodo illi relinqueretur eius religionis exercitium, quam simul cum lacte ab infantia imbiberat, quamq; à suis maioribus sacrosanctã acceperat. Eius frater natu minor multis promissis persuasus, ac minis etiam territus, ne si in Imperatoris odium incurrisset, malè cum eo ageretur, procul à patria abducto, & omni suorum ope destituto, circuncisionem recepit die 25. Iunij. 1579. Cuius rei gratia illi materna ditio, 1579.
quæ Siphlisio & Tschildiri contermina est, sub Beglerbegatus titulo concessa est. Reversi uterque sunt in patriam 15. Augusti ubi subita morte expiravit natu maior, non sine dati veneni suspicione, dum esset Constantinopoli. Mustaphas interim non sine discrimine, & sũma difficultate versabatur inter hostes. Nam Tocmaces Sultan⁹ Revani Persarum partes secutus, habita pugna 15. Turcarum

millia

millia ſtravit, Tiphliſiumque cepit menſe ſeptembri anno 1578. Hac victoria potitus, quotidie magnos progreſſus faciebat, Georgianorum Principum qui defecerant fines diripiens. Muſtaphas cum trans amnem Caraſu copias duceret, ſeptendecim ſuorum millia amiſit, vorticib⁹ & rapacitate fluvii abſorptos, præter Camelos & iumenta quæ ſimul cum ſarcinis abſumpta perierunt. Sirvanum cum reliquo invadens exercitu cepit, Perſis ac Medis vrbe diffugientibus, & facultates ſuas in loca tuta auſportantibus: Hoc anno Perſici belli primo ſatis infeliciter Turcis ſemper ſucceſſit: eo enim plusquam ſeptuaginta eorum millia variis conflictibus occubuiſſe conſtat: Muſtaphas, qui ſe in Armeniam maiorem receperat, ex Arzerume ſæpius in Perſarum fines irrumpens, ab hoſtibus ſemper non ſine magno ſuorum damno repulſus eſt. Deiecti enim erant omnium animi, propter fortunæ adverſantis iniuriam: cui accedebant frigus intolerabile, & annonæ penuria, quæ Muſtaphæ avaricia & negligentia defecerat, imminutusque ex maiori parte fuerat exercitus peſte vehementi, quæ in caſtris paulò antè fuerat graſſata: His omnibus incommoditatibus ab eo abalienati erant non ſolum milites, ſed etiam ipſi Beglerbegi, qui ducis ſuperbum faſtum, avaritiam, & crudelitatem deteſtabantur, Dilabebantur itaq; plurimi quotidie, ſeſeque ſubtrahebant è caſtris. Interim ſe anxium Muſtaphas continebat Arzerume, quæ vrbs eſt præcipua maioris Armeniæ, neſcius quid ſibi opus eſſet facto: Nam illum literis iam ſemel atque iterum revocaverat Murates, certior redditus de iis quæ in Perſide gerebantur, illumque in Amaſiam remeare juſſerat, vt illic aëre ſalubriori, & annona copioſiore reficerentur milites omni rerum penuria languentes,

es, morbisque, & contagiosa peste confecti. Principis tamen mandato parere recusavit, prætexens gravissima incommoda Turcicis rebus impendentia, si retro quasi fugiens cederet: Persas interim non latebant hæc omnia: qui data occasione redditi audatiores, vagabantur liberè per fines hostium populabundi, & prædas vndique sine impedimento avertebant. Ipsoque Muchemetes Scachus Tebrisium iam receperat victor. Id simul & Muratis mandatum coëgit Mustapham exercitum ex Armenia reducere in Persidem. Sed illius imperio desierant obtemperare milites, præfectique superbiæ illius avariciæq; pertæsi. Quod postquam Murati innotuisset, veritus ne res in peius laberetur, Mustapham, severissimè minitatus exitium ni pareret, Constantinopolim revocavit: & in eius locum substituit Sinanem bassam, qui paulo antè erepta Hispanis Goleta, totaque Africæ ora maritima, clarus in aula Imperatoris habebatur. Isque vt erat animo elato, confidenti, & iactabundo, passim asserebat, si illi res publicæ committerentur, brevi effecturum, vt Scachus Sophi tota Perside spoliatus, tandem catenis vinctus vilis instar mancipii Constantinopolim captivus traheretur. Semel igitur iterumque revocatus Mustaphas, cum reditum obstinatus differret iram Muratis metuens conscientia pressus rerum crudeliter avarèque administratarum: Imperator tandem irritatus Capizilariorum Kihaiam, hoc est Portitorum præfectum, cum aliis quindecim portitoribus robustissimis hominibus in Persidem misit, qui quavis occasione Mustapham vinctum adducerent, vel interimerent. Illi cum eo venisset, diuque in castris hæsissent, ad colloquium cum Mustapha non admissi: tandem vrgente necessitate, cum reditum differre vltra non

poſſet, autoritate ſua fultus, qua apud Selymum Imperatoris patrem valuerat, exiſtimansque ſatius eſſe ſuo Principi ſe ſubmittere, & illius clementiæ ſubiici, quam perpetuo in diſcrimine vitæ & metu torqueri, Kihaiæ tandē ſe dedidit fide accepta & iuramento, Kihaiam reliquosq; Portitores nihil durius aut ſua conditione vel ſtatu indignum molituros. Quod vbi iureiurando ſe præſtiturum promiſiſſet, cum Niſchanzi qui Cancellarius eſt, & Dephterdaro rationum magiſtro, Conſtantinopolim abdu-
1580. ctus eſt, quo pervenerunt die 9. Aprilis 1580. Cuſtodiæ primum ſimul traditi ſunt, ſed liberiori, ad conſpectum tamen Principis neutiquam admiſſi. Non tamen deſinebant cum amicis de rebus neceſſariis conſultare: omnes illi ſuaſerunt, vt largitionibus & muneribus conſiliariorum animos ſibi benevolos redderet, ipſumque principem demereretur, qui Muſtapham propter ætatem ac dignitatem non ita alienatus colebat: verebanturque in illius vitam aut ſtatum durius quicquam aggredi. Largitione igitur incolumitatem omnes mercati ſunt: ſed tanquam privati cum ſuis vivebant, & arcebantur à conſpectu Imperatoris. Paulò antè Achmetes Vezirazemes Selymi ſecundi gener à Dervíſio quodam monacho domi ſuæ nefarie cæſus erat. Illius dignitatem Muſtaphas affectabat, quod inter baſſas ſenior, & autoritate facilè primus haberetur. Hanc tamen præter omnium expectationem Murates Sinanibaſſæ cum ſigillo Imperatorio commiſit, cum in Perſidem illum ablegaret, vt exercitum ſuſciperet, & in Scachum bellum gereret. Accidit paulo poſt vt 4. Auguſti 1580. Conſtantinopolim miſſus à Muchete Perſarum Scacho veniret Maxudes Chan, vt de pace tractaret, & de in'uriis acceptis conquereretur. Illius adventu

ventu Mustaphas perterritus, metuens ne eius accusatione rursus in odium Imperatoris iam aliquantulum alienati traheretur, à quo se donis & astu difficulter paulo ante aextricaverat, iamque passim per vrbem fama spargebatur illum brevi supplicium subiturum, domum anxius se recepit, peponesque largius vorans, & Zerbetum potionem ex aqua saccaroq; & cinnamomo confecta, hauriens, cui vt creditur venenum admiscuerat subito extinctus est. Mortui bona ad fiscum relata, portione per exigua nepotibus parvulis concessa.

SOMNIA QVID VANO VERSAS INTERPRETE: PARTHVS
ACCIPIET FVSIS MEDICA SCEPTRA GETIS.
SVLTAN MVRAT CHAN.
MVSTAPHÆ FAST' COHIBE: ATQ. SVPERBA SINANIS
RESPONSA: POENAS QVAS MERVERE LVANT.

MVRATES III. SELYMI II. FILIVS.

ANNO Chriſti 1575. Selymo ſecundo mortuo, Murates tertius huius nominis, poſtquam ſolemnibus exſequiis parentaſſet, paternum occupavit Imperium, annum agens vigeſimum ſeptimum. Is maiorum ſuorum more, vt ſolus rerum potiretur, quinque fratres natu minores in ſua præſentia ſtrangulari juſſit: Eodem quoque anno Techmaſes ſive Tammas Sophi Scachus Perſidis è vivis deceſſit: cui ſucceſſiit Haidat Miriſes natu tertius, excluſo Muchemete Hodabende primogenito, & Iſmaele ſecundo eius fratre. Haidarem oderant Perſæ propter faſtum, illumque vita privarunt, & Iſmaëlem eius fratrem regno præfecerunt: qui à patre Tamma in vinculis diu fuerat detentus, propter certas calumnias quibus illum delatores apud regem onerarant. Is cum primum ad regni moderationem veniſſet, accuſatores, fratresq; ſuos de medio ſuſtulit, ne quis illi inſidiaretur. aut regnum interturbaret. Cumq; in ſuos principes propter leves etiam ſuſpitiones ſæviret, & Perſis intolerabilem ſe præberet, omnium animos à ſe abalienavit: Procurarunt itaq; Satrapæ aulici, vt in cibo per ſororem regi venenum præberetur, quo extinctus eſt ſexto regni menſe.

&c in eius locum suffecerunt Muchemetem Hodabendē, qui Tammæ filiorum natu erat maximus.

Anno 1576. Stephanus Batorius Somlianus vir animi generosi (qui mortuo Ioanne Sigismundo Vaivoda, Transylvaniam occupaverat) Muratis Turcarum Imperatoris ope creatus est rex Poloniæ, vnde Henricus Valesius, Carolo fratre Galliarum rege mortuo, discesserat, vt in patrium regnum reverteretur, quod Polonico non sine causa prætulerat: Interim Muchemetes Persarū rex à Turcis bello lacessitus, exercitum quantum potuit ex suis & vicinis confęderatis collegit, cui cum summa potestate præfecit filium suum Emirem Chanan Mirisem. Causam belli præbuit cuiusdam Sangiaci Curdi, sive Chaldęi defectio ad Persas : cui Muchemetes Scachus omnem operam promisit, in recuperanda sua ditione, quam Muratis iussu alter obtinebat. Husreves autem, reliqui que Sangiaci Turcici ad Persiæ limites constituti collecto milite Persidem iam invaserant, asserentes pacis iura violata fuisse ab Ismaële, qui rebelles in suam protectionem susceperat. Nam vivente adhuc Ismaële ad Persas se contulerat Curdus iste Sangiacus : & ante illius mortem Turcæ arma iam sumpserant, infestis agminibus limites Persidis molestantes: inchoatum igitur bellum oportuit Muchemetem prosequi, cum de pace transigenda nihil posset obtinere apud Muratem iamdudum Persico regno inhiātem. Hunc præter ambitionem maximè movebat religio turbata, & diversæ de ea controversiæ, & opiniones totam Asiam pervagantes. Multa enim hominum millia (quos Schophtalarios vocant) per totam Anatoliam turmatim congregabantur, qui assererent publicè, ac docerent Persarum religionem Tur-

cicæ

ciciæ præferendam: neque deerant Constantinopoli, qui eam adprobarent: PræterеaMurati Imperatori somnium tale contigerat, dum quieti daret operam: Ali jidem quoque accidisse Scheichi cuidam Sacerdoti vitæ sanctimonia inter Turcas clari. Somniũ tale fuit: Visum enim sibi erat sedere in medio mundi sub arbore patula, cuius rami duo longissimè porrigebantur. Vnus ad extremum solis ortum, alter ad occidentem. Ex orientali plaga provolvebat se tortuosis voluminibus, squamoso tergo varius, christisque rubris insignis serpens ingentis magnitudinis, ad quem accedens Murates, scipione quem dextra tenebat colubri caput obtrivit, iterum iterumque duplicatis ictibus belluam insurgentem, & sibilis hiantique rictu morsum minantem stravit, & demum interfecit. Iterum postquam obdormivisset Scheiches, Vidit prope Paradisi portam Ebuhanifem Imamum Azemen summum sacerdotem & doctorem, qui ad Scaichem conversus, Abi, inquit, ad Muratem terræ Chalifem Mahometis Prophetæ vicarium, cui meo nomine, hoc refer, Imamum Azemem cum è Paradiso egredi vellet, offendisse ante portam Sceichem Haidarem Persicæ hereseos autorem, qui à Paradiso excludebatur: cum quo post longas altercationes de religione conferens, victum tandem, & falsitatis condemnatum interemit, eiusque liberos discerpsit, & superstitionem abolevit. Quare monebis Chalifem arma vt moveat in sectarios hereticos, quos divino auxilio vincet & superabit. Hæc duo somnia Murates cuidam Hoggiæ sacerdoti communicavit, & Scheichi in sacris literis optimè versato. Vterque interpretatus est, Constantinopolim in medio mundi sitam, quod illic

arbor

arbor Imperii plantata sit, cuius rami ab oriente ad occidentem extenduntur. Serpentem illum esse Scachum Persicum, quem Murates attriturus sit & interfecturus. & Ebuhanisem occidisse Haidarem, significare, sectam Persicam interituram, & brevi subversam iri: Turcæ tres Imamos sive doctores summos primo in honore colunt Ebubekirem, Osmanem, & Omarum, qui Mahometem prophetam proximè sunt secuti, & in regno illi successerunt. Præter illos, venerantur alios quatuor quos Imamos hoc est Doctores vocant. Primus est Ebuhanifes Imamus Azemes: Secundus Imamus Melichis. Tertius Imamus Scaaffis, Quartus Imamus Achmetes Hembelis, & his quatuor summam autoritatem tribuũt in interpretatione sacrarum scripturarum, & in ceremoniis stabiliendis. Apud Persas summa est in veneratione Alis Mahometis Prophetæ gener, & interpres: Post quem sequitur Scheiches Haidar, Alis doctrinæ restaurator, auctorque sectæ Persicæ (vt in vita Ismaelis primi recitavimus) & Imamus Harustis. Hi duo in vrbe Persidis Reza vixerunt tempore Erdebilis Ismaelis Scachi patris: & cum Persæ horum scripta tantum approbent, Turcæ superiorum instituta sequuntur cum Tartaris omnibus, & Africanis: reiiciuntque alia cum Haidare, tanquam religionis corruptores, & depravatores Alcorani doctrinæq; magni Prohetæ, Mahometis, & seductores hominum, qui eorum sectã adprobant. Duobus somniis superioribus in vanam spẽ erectus Murates, nihil aliud animo versabat quã de bello Persis inferendo, Muchemetes interim Sophi regnũ fraterna temeritate & crudelitate turbatum sedare cupiẽs, & in statũ tranquilliorem reducere, pacẽ cum Turcis stabiliendã iudicavit consultius, quã ad bellum redire,

Lega-

LegatosConstantinopolim misit,qui pacis inducias cum patre & fratribus pactas confirmaret: Sed Murates literis Sangiacorum, qui limites Persidis regebant, certior redditus,Scachum Sophi pacem non expetere,sed bellorum dilationem, donec turbatum regnum componeret, & necessaria ad bellum procuraret, Legatos contempsit ac remisit. Copiasque quàm potuit maximas congregavit, idque Husrevis bassæ consilio, qui VVanensi provinciæ Persidi vicinæ præerat, & Turcicum Imperatorem quotidie nunciis stimulabat ad arma cõtra Persam sumenda. Cùm igitur Muchemetes animadverteret se pacem impetrare non posse, fœdus iniit cum Kesie bassa, qui Vlu Chan Chitainus vocatur, cumque in bellorum societatem accivit cum Iberis Georgianis: Turcico exercitui præfectus est Mustaphas bassa, qui cùm ducentis hominum millibus Bosphorum trajiciens anno 1578. in Asiam 1578.
venit:illique se junxerunt omnesAnatoliæ begi,perveneruntque ad Georgianorum limites sub Augusti principium,quos ferro & flammis crudeliter devastaverunt. Tocmaces Sultanus Revani primus Turcas excepit, quorum uno prælio plusquam quindecim millia cecidit, eorumque vires non mediocriter attrivit; Capto Tiphlisio civitate celebri Georgianorum tamen damnum acceptum utcunque resarcivit Mustaphas:ubi postquam Beglerbegum, & Depterdarum constituisset, in trajectu Carasu fluminis,qui Mediam à Georgianis terminat, multa suorũ millia amisit. Cũ reliquis autẽ copiis S rvanum Mediæ Metropolim adortus, cúm cives inde aufugissent, eam cepit. Beglerbegoque illic & Quæstore relicto, commissaque exercitus parte Osmani bassæ ad tutandos fines, ipse Arzerumen majoris & Armeniæ urbem, & à Trape-

 zunte

zunte dierum sex spatio distantem se contulit. In eius absentia Persa Scachus in Mediam irrumpens Sirvanum recepit, cæso Beglerbego cum omnibus præsidiariis militibus illic relictis: Osmanes bassa rebus malè succedentibus suæ saluti metuens, cum iis copiis quas superstites habuit, Temircapim sive Derbentum ad mare Caspium fugit: Schemhalim Chanen regionis sibi conciliavit, eiusq; filiam uxorem duxit: Quæ paulo post instinctu mariti patrem veneno sustulit, ut solus rerum potiretur. Hoc facto nuncios statim per Capham expedivit ad Muratem, qui illi narrarent res ad mare Caspium gestas: rogarentque ut pecuniam, annonam, copias, & alia necessaria mitteret, quibus adiutus Moscoviam, Indiamque Orientalem, Samarcandam, & alias regiones vicinas commodius posset aggredi. Murates nihil cunctandum ratus, ad Osmanem statim misit quæ poposcerat, laudans illius consilium, simulque illum exhortans ad res strenuè gerendas. Iussit quoque duos Tatarorum Principes, fratres Mechemetis Keraiorum Chanis cum sexaginta millibus hominum ad Osmanem contendere: Horum auxiliis elatus, Persarum fines quotidianis excursionibus infestabat, donec Persæ coacto simul exercitu illum adorti. Tataros omnes ad internecionem deleverunt, altero Tatari Chanis fratre interempto, altero verò ab hostibus capto. Osmanes bassa suis exutus copiis, cum paucissimis reliquiis Temircapim repulsus est: unde latrociniis, & incursionibus repentinis in Persidis fines irrumpens prædas avertebat, & iis victitabat. Rebus igitur infeliciter ubique succedentibus, postquam Mustaphas Carseum & Tschildirim munivisset, sæpiusque cum hostibus congressus, ab iis fusus fugatusque esset, anxio admodum animo es-

mo esse cepit, prævidens infelicem suarum rerum subsecuturum finem. Milites enim annonæ defectu rerumque omnium necessariarum penuria laborare cœperant, miserèque contagiosa peste conflictabantur: Quæ res occasionem multis præbuit, ut relicto duce dilaberentur, ac sese è castris subtraherent, neque illius imperio se submitterent. Murates ut huic malo succurreret, Mustapham Constantinopolim redire jussit, & in eius locum Sinanem bassam substituit, quem Vezirazemē creavit, commisso illi sigillo Imperatorio. Hac insigni dignitate, supremaque autoritate præditus Sinan bassa 25. Aprilis 1580. Constantinopoli in Anatoliam cum exercitu transfretavit: Cumque pervenisset ad Georgianorum fines, nihil admodum memoria dignum præstitit, quòd in exercitu, omnia turbata invenisset, consumpto peste, fame, ac frigoribus hibernis. Constituit tamen Batini & Sochumæ Beglerbegos & Dephterdavos, per quos Georgianorum Iberorum refrænaret audaciam: At cùm Tiphlisium obsidione cinxissent Persæ, Sinanes aliquot suorum millia eò misit qui obsessis opem ferrent: sed ab obsidentibus tanta animositate excepti sunt, tam duriter tractati, ut, pluribus cæsis, amissis sarcinis & impedimentis, reliqui vix incolumes ad Sinanem rediverunt: Tantorum interim tamque diuturnorum bellorum pertæsus Muchemetes Scachus, Maxudem Chanem Persicum Satrapam delegavit Constantinopolim, qui cum Murate de pace componenda ageret. Is ab Imperatore humaniter exceptus, 17. Augusti 1680. rationem suæ Legationis frequente senatu ad Portam reddidit.

Sed conditiones pacis nullas admittere Turca voluit, nisi Persæ Sirvanum, omniaque loca Turcicis

armis prius occupata relinquerent. Re igitur infecta Maxudes in Persidē reversus est: qui paulo post à Muchemete Sophi deficiens Murati se adjunxit: Sinan bassa interim belli tam longi & tam infrugiferi pertæsus Constantinopolim rediit: Scacho prius Persico auctor, ut alium legatum prudentem, rebusque gerendis magis idoneum ad Muratem remitteret, qui cum eo de componenda pace transigeret in quo negotio fidelem se Persis operam præstiturum pollicebatur.

1581. Anno igitur 1581. die 29. Martii Constantinopolim de pace tractanda Legatus venit Ibrahimes Chan, à Muchemete Scacho missus, & cum eo Legationis comites plusquam trecenti equites. Dum hæc gererentur Osman bassa ex Temircapi in Persidem irruptionem faciens Sirvanum invadit, maximaque damna incolis infert, induciis violatis. Medi tamen collectis copiis fortiter se defendunt, prædones in fugam vertunt, ac prædam recuperant. Huius cladis nuncii Constantinopolim venerunt, quo tempore Murates solemni pompa Muchemetes filij circuncisionem frequenti legatorum totius orbis conventu celebrabat: Defecerat & à Turcis annosæ vetulæ filius Georgianorum Princeps, qui paulò antè Musulmanicam religionem fuerat amplexus; cumque suis Georgianis ac Persis magnam Turcarum stragem ediderat: Quapropter Murates Sinanis loco Ferhatem remisit in Persidem, illique negotium dedit ut Georgianum Principem quo posset modo, sive vi, sive astu de medio tolleret, Simonemque & Tocmacem Sultanum Revani dominum Georgianos Principes cum Persis fœderis sacramento vinctos interficeret. Ferhates postquam in Persidem venit, Tocmacis impetum cohiberet, inter Carseum &

um & Revanum arcem extruxit munitissimam, cui præfecit Cigalogeni bassam: qui ex hac munitione perpetuis excursionibus non desinebat Tocmacis ditionem infestare, majore tamen suorum quam Persarum damno: nam primo victus fugatusque est, deinde reparatis viribus rediens conflictu acerrimo ab hoste vulneratus est, postremò in Persarum venit potestatem. Osmen qui Temircapi degebat petivit à Murate ut ad eum pecuniam cum annona mitteret, & fabros qui classem ædificarent, Raisosque navalium copiarum præfectos, & auxiliarem militem ex Græcia & Anatolia simul delegaret, cum quo posset Persidem depopulari. Osmanis petitioni ex tempore satisfecit Murates: qui Temircapin exercitum cum ingenti pecunia statim properare jussit. Hoc adjutus Osman Persas invasit, multumque damni illis, omnibusq; vicinis amicis, & inimicis intulit: à quibus tamen animose exceptus est, & duriter tractatus fusus fugatusque. His cladibus acceptis excandescens Murates, Sinanem bassam ad se accersitum amarè reprehendit, qui anno superiore jactabundus promiserat se effecturum, ut Persa Scachus Constantinopolim captivus traheretur, illiusq; regnum in Turcarum potestatem redigeret. Quo ditie tamen contrarium succedere videretur, Persarum viribus invalentibus. Ille ut animo erat arroganti, & insolens redditus tam propter Goletam in Africa occupatam, quam propter insignem dignitatem, & autoritatem, qua illum Turcicus Imperator ornaverat, superbè respon dit, Scachum Scacho opponendum: innuens his verbis necessarium esse ut Murates exercitu collecto ipsemet Persarum regem invaderet, & præsens experiretur quanta cum difficultate bella cum remotis gererẽtur hostibus:

qui potentia, & rerum experientia non cederent Turcis: & hac in parte superiores essent, quòd in patria hostem exciperent, regionem montosam, difficilemque, & rerũ necessariarum penuria laborantem colerent: quòd fuga in præruptos dilapsi montes cum omnibus facultatibus suæ saluti facilè consulerent, regionemque fœdissimè devastatam Turcis relinquerent. Hoc responso excandescens Murates, Sultanæ præterea matris precib⁹ (quæ filium hanc expeditionem suscipere nolebat) irritatus, Sinanem Masulem pronunciavit, hoc est, in privatum statum redegit Vezirisque dignitate privatum exilio mulctavit, & eius bona ad fiscum retulit. In cuius locum suffectus est Siauses bassa, qui Muratis sororem uxorem duxerat. Osmanes acceptis iterum aliis copiis auxiliaribus, Somachiam in Sirvaniæ confinibus occupavit: & Tabbassaram non procul à Temircapi, Calbamque vicinam subegit: quæ omnia loca præfectis, præsidiis, & machinis bello idoneis munivit. Sed cum Muchemetes Keraiorum Chan juberetur ad Temircapim contendere cum exercitu, ut auxiliaretur Osmanni ipseq; cognovisset ideo hoc sibi præcipi, ut dum foris abesset bellis occupatus, Murates eius ditionem subjugaret imperio. Is igitur pecuniam, annonam, resque necessarias ad hanc expeditionem petivit: Murates ad eum centum jumenta misit aspris argenteis nummis onusta, qui ultra centum & quinquaginta Sultaninorum millia efficiebant, simulque vestes plurimas tam sericas, quam laneas, & arma omnis generis, quibus Tatari munirentur. Non audebat enim Muratis imperium detractare Tatarus Princeps, qui à Turcico Imperatore stipendium ducentorum millium Sultaninorum recipiebat, collatis in singulos dies

mille

mille aſpris: & hac largitione continebatur in obedientia Muratis. Accepta igitur hac pecuniæ ſumma, Crimnio profectus cum Tatarico exercitu, verſus mare Caſpium iter ſuſcepit: Sed à via domum ſtatim regreſſus eſt, excuſans anni tempeſtatem importunam, & huic profectioni minimè idoneam: quodque Coſacorum vicinorum motus metueret, qui jam ſe præparabant ad invadendas Tatarorum provincias. Deluſum ſe, & expectatione ſua fruſtratum dolens Murates, Oſmanem juſſit Capham venire, & de Tataro ultionem ſumere. Quod ſtatim præſtitit, Muchemetemque correptum cum duobus filiis ſtrangulari juſſit anno Chriſti 1584. & in regnum 1484.
Keraiorum ſuffectus eſt Iſlan Chan Muchemetes frater quem Muratis juſſu Capham deduxit Vluzalis baſſa: Rebus igitur ex animi ſententia ſuccedentibus Oſmanes Conſtantinopolim cum Vluzali navigavit, & à Murate Vezirazemes creatus eſt, rejecto Siauſe baſſa, qui Maſul factus erat, propterea quòd auctor fuiſſet mittendæ ad Muchemetem Tatarum Chanen pecuniæ, quòdque occultas cum Oſmane exerceret inimicitias, & quod Muratem Sultanum in Muchemetem filium exacerbaſſet. Indignè hoc tulit Sultana Muchemetis mater, quæ ut Siauſem à dignitate removeret, Murati marito perſuaſit dolo malo Siauſis patrem in filium fuiſſe irritatum, ut filio ira paterna ſublato, Siauſes poſtea imperium ſuisq; liberis (quos ex Muratis ſorore ſuſceperat) hereditarium invaderet. Siauſes his criminationibus onuſtus, vix vita uxoris beneficio impetrata, ex aula imperatoria expulſus eſt, & omni dignitate privatus: Muchemetes Keraiorum Chan, cũ ab Oſmane baſſa perimeretur cum duobus filiis ſuperſtitẽ reliquit filium natu maiorẽ, qui paterna cæde perter-

perterritus & offenſus, Nogaiorum Tatarorum Chanen, cuius filiam duxerat uxorem, ſtimulavit in ultionem: collecto igitur exercitu, acceptisque omnibus ad bellum neceſſariis in patruum Islanem Chanen profectus eſt, eumque Criminio & maiore ditionis parte ejecit, & Capham Tauricæ Cherſonneſi urbem compulit. Murates ut Tatari impetum averteret, Oſmanem juſſit cum terreſtribus copiis Islani Chani ſuppetias ferre, qui Caſtamonam ad Euxinum Pontum urbem ſitam properavit, ut illic vernum tempus expectaret bello gerendo magis idoneum. Vluzalis verò claſſem Sinopem deduxit, ut navibus milites Caypham trajicere commodè poſſent. Revera tamen hic apparatus ad cõtinuandum bellum Perſicum fuerat inſtitutus, ut poſtea experientia docuit.

Eodem anno uxor Ramadanis baſſæ Tripolitani vidua cum familia, ſuisque facultatibus (quæ octies centenis aureorum millibus æſtimabantur) ex Africa Conſtantinopolim navigabat. Triremis, qua vehebatur, tempeſtate acta, in ſinum Hadriaticum compulſa eſt: Huic mari præfectus erat Petrus Emus patricius Venetus: qui Turcicam triremem cum aliis navigiis conjunctis oppreſſit, omnes interfecit, illato fœminis omnibus ſtupro, occiſorumque corpora fœdè polluta & mutilata in mare projecit. Murates re intellecta apud Venetos per Zauſium conqueſtus eſt de iniuria ſuis illata, deque nefaria & barbara crudelitate quam in innocentes exercuerat Petrus Emus, illumque ſibi dedi poſtulabat, & omnium quæ rapuerat reſtitutionem. Veneti, qui priùs immane facinus cõmiſſum deteſtabantur, ut juſtis de cauſis animum Muratis offenſum ſedarent, triremem cum omni præda remiſerunt Conſtantinopolim, & Petrũ Emum in præſentia Zauſij condemnatum capite plecti juſſerunt. Fer-

Ferhates Bassa, qui in Persidem missus erat, annonam militibus avarè subtrahebat, eosque indignè tractabat, adactis Spachijs & Ianizzaris ad functiones etiam sordidas & ædifitia munitionum extruenda: quam iniuriam Murates aliquandiu dissimulauit, quod rebus vbique turbatis, eius opera opus haberet. Osmanes interim Serdar (hoc est, summus Imperatoriarum copiarum dux & Pręfectus) inter omnes Turcicos Bassas longè nobilissimus, (natus enim erat patre Damasci Beglerbego, & matre Babylonij Beglerbegi filia) Is anno 1585. in Persidem remissus est: sæpiusq; cum Persis dimicatus, multa suorum millia amisit: Tandem Tebrisio potitus est, dedentibus vrbem civibus. Munita itaque regia bellicis tormentis, armis, annona, & mille Spachiorum, duorumque Ianizzarorum millium præsidio, postquam Tebrisio abivisset cum exercitu reliquo, quinto post die in via mortuus est dissenteria. Post cuius obitum Cigaloglis Reuani Beglerbegus supremum adeptus imperium militum non sine magna difficultate incolumem reduxit, & VVauum vsque pervenit. Neque multo post Persa Scachus Tebrisium recepit, cęso, quod ibi relictum erat, præsidio. Diversisque conflictibus cum Turcarum copiis, superior euasit, quibus hostium plusquam octoginta millia dicitur occidisse: Recepta tandem ditione, & Turcis expulsis, Muchemetes Sophi Persarum Scachus sceptrum regnique administrationem filio remisisse fertur, & ad priuatam vitam se contulisse, in qua reliquum senij tempus exigat.

Sequentibus annis pauca memoratu digno præstitit Murates: nisi quod anno 1586. Ferhates Bassa delusis Persis (dum se Casminum proficisci simulat ad occupandam Persidis interiorem regiam) Cigaloglis arcem Te-

Breſenzā peruenit. Capti ex hoſtibus mille & trecēti: cęſi vel ſubmerſi fere duo millia: mille & quingenti equi in noſtrorum venerunt poteſtatem; prædaque omnis cum captiuis Chriſtianis recepta eſt. Cœſorum capita quadringenta, & ſexcenti captiui Caniſam relata ſunt. Noſtrorum copiæ conſtabant quingentis equitibus, & mille & quingentis pedibus, ex quibus tantum deſiderati ſunt vndecim, & pauci vulnerati.

Murates anno 1595. ſexta Ianuarij è vita deceſſit. Muchemete filio Imperij ſucceſſore relicto: qui ſtatim poſt patris obitum maiorem ſuorum morem ſecutus, nouendecim fratres interfici juſſit, vt ſolus regnaret, & octo patris vxores ſimili crudelitate ſuſtulit.

D

E

F

G

H

Meda-

N

O

P

Q

R

S

Sca-

INDEX.

T

V

Z

FINIS.